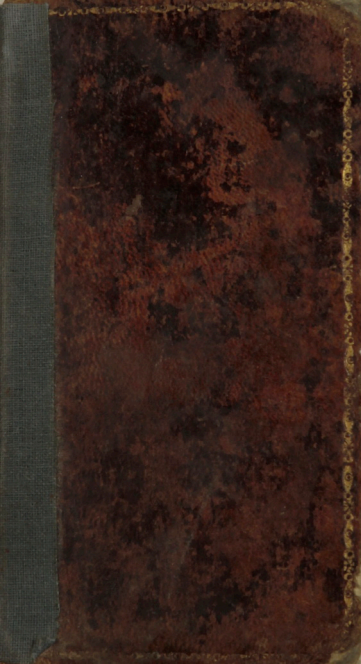
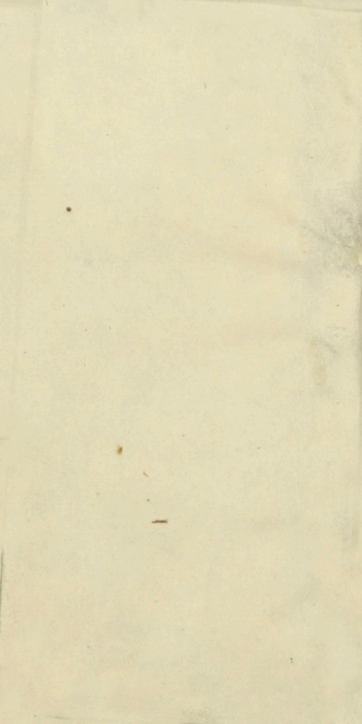

922-112

ՍՈՒՐԵՆԴԱՆՈՒ

ՈՒՍԷՆՈՒՆԻ

ԵՒ ԳՈՐԾՔ

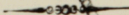

ԵՐԵՎԱՆԻ ՀՈԳԻՈՅ

ԲԱՐԵՂԱՇԻ

ՈՒՐԱՒԱՆ ՏԻԿՆՈՋ

ՅԱՆՎԱՐԻ ԶԱՐԲԻՆ

ԳԵՏԱԿԱՆ

ՄԱՍԵՆԱԳԱՐԱՆ

30542

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐ

ՀՈՏԵՆԻՈՏԷ ԻՇԽԱՆԱԶՈՒՆ
ՔԱՀԱՆԱՅԻՆ

ԵՄՄԷՆ ՎԻՃԱԿԻ ՅԱՐԾՐ
ՀՈԳԵՇԱՀ ԽՐԱՏՆԵՐԸ

ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ

Հ. ՄԿՐՏԻՉ ԱԹՈՌԱԿԱՆ Ք.
ԱՊՏԵՐԵԱՆՑ

ՎԵՆԵՏԻԿ

ՍՈՒՐՐ ՂԱԶԱՐՈՒ ՎԱՆՔԸ

1858

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆ ՔԱՐԳՄԱՆՁԻՆ

Անդանի հեղինակը անուանի է իր սրբութեան նշաններով, անշափ որ իրեն աղօթք յանձնելով շատ մարդ շատ հրաշքներ տեսան . իսկ ինքը ամենայն խոնարհութեամբ՝ եղած բաները իրմէն չիտեպեր , այլ ուրիշներուն բարի հաւատքէն , և որչափ կըրնայ նէ՝ կըփախչի իր պատիւէն: Ինչպէս սրբակրօն անձ ըլլալը աւելի յայտնի կերկնայ աս աղօթիկ գրքէն ալ , ո-

բուն մէջը իր հոգին կըցըցնէ՝ թէ ինչ
հոգեւոր և հոգեւէր է : Հաստ գեղե-
ցիկ ոճ մը բռնել է , որ ամէն մար-
դուն գիւրին ճամբայ կըցըցնէ սուրբ
ըլլալու . և ինչպէս որ ինքը իր յառա-
ջարանութեան մէջ Էրկան կըծանու-
ցանէ , ջանացել է որ ամէն մարդ
ինչ աղէկ խրատ լսել է քարոզներէն
ու սիրտը շարժել է նէ , իրենց սիրտը
միշտ նոյնպէս տաք պահէն , ու գործ-
քով կատարեն՝ ինչ որ բարի կըճանչ-
նան նէ : Նմանապէս ինքն ալ որչափ
քարոզներ տուել է , կամ խրատ խո-
սել է ամէն մարդու յարմար , նոյն
բաները համառօտ և զօրաւոր կերպով
կամփոփէ աս գրքիս մէջ : Աղէկ ուշ
գիւր սիրելի ընթերցող՝ առաջ պատ-
ճառներուն , որ միտքդ կըխոթեն ամ
մէն հարկաւոր բանը . ետքը գործքե-

922-44

2004

~~3229~~ 3230 A

բուն, որ գիւրաւ կիմանաս ընելիքդ .
և այնպէս կերենայ քու ճշմարիտ
քրիստոնէ ըլլալդ, և արքայութեան
ալ արժանի ըլլալու Աստուծով հաս-
տատ յոյս կունենաս : Գրքին անու-
նը ասանկ ալ կը կոչուի, “ Մտածու-
թիւնք և կրթութիւնք ’ի պէտս հա-
ւատացելոց ” : Մենք գրքին առջի
խօսքերը նայելով անունը գրինք,
“ Սուրբ ըլլալու մտածմունք և գործք ” :
Երանի անոր որ սիրով մտիկ կընէ, ու
կրկատարէ գրած բաները, որ ոմանք
Թովմա գեմբացիէն էտե այս գիրքը
գրին . ոմանք Քուլասրուբանիին նը-
մանցուցին : Եւրոպայու մէջ անհա-
մար թուով տարածուեցաւ աս գործ-
քիս տխւր . միայն Քրանսային մէջ ե-
րեսունըհինգ հազարէն աւելի արդէն
ւեցաւ ու քիչ ատենէն հաստատուեցաւ

դիրը՝ նէմցէերէն է, անկէց Թարգ-
մանւած է Ֆրանսըզերէն, ու Թա-
լիաներէն. մենք ալ ուզեցինք որ մեր
ազգն ալ իր լեզուով կարդայ, ու մի-
ջի բարեբը վայլէ Աստուծով:

ՍՈՒՐԲ ԸԼԼԱԼՈՒ

ՊԵՏԲԵՂԱԾ

ՄՏԱԾՄՈՒՆՔ ՈՒ ԳՈՐԾՔ

ԳԼՈՒԽ Ա.

ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ ՊԵՏԵՐՆԻՍ

ԸՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

ԻՍԿԱՊԷՍ սուրբ ըլլալը՝ արտաքոյ
կարգի բան ընել չէ, հապա մեր ամ-
մէն օրւան գործքը աղէկ ընելն է՝ բո-
լոր կենաց մէջ. անանկ որ պէտք եղա-
ծին պէս կատարենք մեր սովորական
պարտքը, ու մեր աստիճանին ընկա-
ծը: Աս ալ ինչո՞վ կըլլայ՝ ըսեա նէ,
Աստուծոյ շնորհքին մէջ ըլլալէն էտե՛
իրեք բան կուզէ: Մէյ մը՝ մեր ըրածը
չըրածը՝ Աստուծոյ կամքին ու օրէ՛ն-

քին դէմ պիտոր չըլայ : Մէյմաւ որ
գերբնական պատճառի համար ըլլայ ,
այսինքն ուղեւով զԱստուած պա-
տուէլ , Աստուծոյ հաճոյ ըլլաւ , և
Աստուծոյ հնազանդիլ : Եւ մէյմնաւ
որ ընեւքին ատենը նայիլ , կար : և կա-
նոնը պահէլ տաք սրտով , հաւատար-
մութեամբ ու շարունակութեամբ :

ԽՐԱՏ ԱՌԱՋԻՆ

ՔՆԷՆ ԽՐԱՆԱԼՆ ԷՐԱՅ :

“Օրդ սկսէ Աստուծով , :

ՊԱՏԺԱՌԸ

Ի՞նչ “Ըստ ինքեան իրաւունք է՝ որ
Աստուծով սկսի մեր օրը , : Գիտեն ,
որչափ մարդիք առ գիշերս հիւնդ-
ցան , պառկած մնացին . որչափն ալ
մեռան . գէշը ան է՝ թէ որ մեռնող-
ները ծանօտ մեղքով գացին , ու դժոխ-
քը ընկան : Հապա քեզ ո՞վ ողջ պա-
հէց , քեզ ո՞վ խալըսցուց ասանկ փոր-
ձանքներէն . Աստուծոյ անհուն ողոր-
մութիւնը չէ՞ մի : Հիմա , դժուր ըսէ :

Բնչպէս կըրնաս աս օրս սկսիլ առանց
միտքդ բերելու՝ ամմէն բանէն առաջ՝
քու պահպանողդ, քու փրկիչդ :

Է. «Պատշաճն ալ ատ է, : Ծա-
ռան՝ օրը լուսցած չըլուսցած՝ պէտք
է որ ելլայ իր տիրոջը խղմէթին, բան-
ւորն ալ՝ նոյն ատեն իր բանին գործ-
քին երթայ : Հիմա դուն կըրնաս մի
տարակուսիլ, թէ դուն ալ պէտք է որ
առաուն կանուխկեկ ծառայութիւն
մը ընես Աստուծոյ՝ աղօթքդ ու միտքդ
քու տիրոջդ ու ստեղծողիդ տանե-
լով : Արժան չէ մի, որ օրւան քսանը-
չորս ժամէն՝ որ քեզի տրուած է քու
բաներուդ համար քու քէֆովդ ու
հանգստովդ, մէկ քառորդ մը՝ մէկ
քանի ըռպէ մը Աստուծոյ նուիրես,
ու իրեն երկրպագութիւն ընես :

Դ. « Շահաւորն ալ ատ է ,, :
Քու բախտդ Աստուծոյ օրհնութե-
նէն կախուած է . չէ նէ՝ քու բոլոր
ջանքդ փուճը կերթայ : Արդ Բնչ
պէս կարենաս յուսալ Աստուծմէ աս
օրւան օրհնութիւնը, թէ որ սրտանց
չննդրես իրմէն ջերմեռանդ աղօթ .

քով մը : Աստուած՝ իրաւ որ իր ան-
բաւ մարդասիրութեամբ թող կու-
տայ որ չար մարդիկ ալ իրենց բանին
յաջողութիւն ունենան . բայց աս ալ
ստոյգ է , որ անոնք միայն հաստա-
տուն յոյս կունենան մասնաւոր օրհ-
նութիւն գտնալ Աստուծմէ՝ որոնք
որ սրտանց կաղաչեն զինքը :

Գ Ո Ր Ծ Ք Ը

Թ. “Որոշ ատեն մը հաստատե՛ք ե-
ղի քնէն ելլալու” : Երբոր ատ դրած
ատենը կը հասնի նէ , արթնցիր ելի՛ր ,
միաքիչ Աստուծոյ տա՛ր , երեսդ խան-
հանէ , ու ըսէ . “Յանուն Հօր և Որ-
դւոյ և Հոգւոյն Սրբոյ : Տէր Աս-
տուած իմ , քու շնորհքովդ կառա-
ջադրեմ քեզ ծառայել այս օրս ՚ի
բուն՝ սրտանց , ու սլաութաստ եմ մեռ-
նիլ՝ քան թէ մեղքով մը քու խաթե-
րըդ դպչիլ” :

Բ. “Շուտով ցաթկէ ելի՛ր ահօշե-
կէդ” : Աս սլոտիկ աշխատանքդ ըլլայ
քու առջի զոհք Աստուծոյ առջև :

Շատ հարկաւոր է աս բանս. չէ՛ նէ՛ ծանար վտանգ կայ անոր՝ որ արթըն նալէն էտե կը տնտընայ տէօշէկին մէջը. անանկ որ անշնորհք բաներու հետ կըլլայ զգայութիւնն ալ՝ միտքն ալ, և գիւրաւ մեղք կըձգեն զմարդ՝ թէ որ արթուն չի կենայ նէ:

Դ. «Պարկէշտութենով հագուէքու խցիդ մէջ» : Մարդու չերնասս վրադ գլուխդ չիշտկած, կամ կէս հագուած : Պարկէշտ եղիւր քու եղբարներուդ՝ քուրերուդ՝ ընտանեաց առջև, և ամէն մարդու : Թէ որ առջի առտուն կերպով մը անպարկէշտ դրտուիս նէ՛ գայթակղութիւն տալով տեսնողներուն, ինչ աղէկութեան յոյս կըլլայ քու վրադ բոլոր օրը :

Դ. «Հագուելուդ ատենը՝ բերանդ աղօթք մը ըլլայ, կամ մտքիդ մէջ սուրբ մտած մունք մը» : Օրինակի համար, սրբոյն Պօղոսի խօսքովը միտքըդ բեր, թէ զՔրիստոս հագնիմ՝ սխտորայտինքն՝ իմ բոլոր խեղքս միտքս Քրիստոս սխտոր ըլլայ, ու անոր սխտի

ընծայեմ աս օրս ալ: Կամ աս բաներս
ըսէ . « Զգեցո՛ ինձ հանդերձ արդա-
րութեան . պնդեա՛ զերիկամունս իմ
սուրբ գօտւով ամօթխածութեան »:

Է. « Հէմէն արտորնօք ուտել խմել
բան մը մո՛ւլզեր »: Ատիկակ անասնոյ
բան է, որ քնէն արթնցածին պէս
ուտելու էտեէ կիցնայ: Դուն բանա-
կան ու քրիստոնէ մարդ ես . ուստի
առջի հոգդ պիտոր ըլլայ պիտուական
մասինդ հոգիիդ վրայ . ատոր բանը
պիտի մամուսս՝ ուրիշ բանի գործքի
էտեէ ըլլալէն առաջ:

Է. « Զերմեռանդութեամբ ըսէ կամ
կարգա՛ առաւօտեան աղօթքդ »: Զա-
նա՛ որ սերտ ընես ատ աղօթքդ, որ
կարենաս ընել ո՛ւր որ ըլլայ նէ, միտքդ
ալ սիրտդ ալ բանեցնելով խօսքերուն
հետ միատեղ: Բնաւ զանց չառնես
ատ աղօթքդ՝ հիչ օր մալ՝ հիչ մէկ
պատճառով մը . և աս պարտքին տակը
դիր քէզ ալ քու ձեռքիդ տակը ե-
ղածներնալ: Օրհնած ջուր առ, երե-
սրդ խաչ հանէ, ետքը գնա՛ քու բա-
նիդ գործքիդ:

Բանի գործի համար :

“Աշխատէ Աստուծոյ սիրուն” :

ՊԱՏՃԱՌԸ

Ա . “Ատիկակ է բուն հարկաւոր բանը” : Աստուծոյ ծառայելու համար ստեղծած չէ՞ս մի : Բայց ի՞նչպէս կրնաս ծառայել , թէ որ աշխատելու աստե՛նդդ երբեմն երբեմն միտքդ իրեն չի վերցընես նէ : Քեզի կըսեմ . թէ որ աշխատելուդ վախճանը սոսկ ան ըլլայ՝ որ ապրուստ գտնաս , ի՞նչ բանով կըտարբերիս դու մէկ հայվանէ մը , որ մէկ եէմ մը գտնալու համար բոլոր օրը բեռ կամ արապա կըքաշէ :

Բ . “Շահաւոր բան ալ է” : Վասն զի ասով աշխատանքդ կըթեթեւայ . Աստուծոյ օրհնութիւնն ալ վրայդ կուգայ . մեղացդ քաւութիւն կըլլայ . առաքինութեան մէջ կըկրթուիս . կաճի կըշատնայ հոս բարի մտքերդ , մահուան ատենը մխիթարութիւնդ , ու երկինքը վարձքդ : Աս մէկ արհեստ

մընէ շուտով հարըստնալու , որ ամ-
մէն բանըդ ոսկի կըզարձընէ :

Գ. “Դիւրին բան մընալ է , : Հե-
րիք է՝ որ Աստուծոյ շնորհքին մէջըլ-
լաս , ան ատեն ամմէն սովորական
գործքերդ ալ , էն պզտիկ աշխատանքդ
ալ՝ հաճոյական նուէրքի պէս կըընաս
Աստուծոյ ընծայ ընել : Հիմա աս բա-
նիս մէջ դժարութիւն կայ՞մի : Հապա
աշխրքի մէջ ի՞նչ դժար բաներ կըբա-
շես մէկ ողորմելի աւուրչէքի համար .
շատ անգամ ալ փուճ տեղը :

ԳՈՐԾԻԸ

Թ. “Ջանա՛ որ բանի մը ձեռք չի
զարկած՝ միտքըդ աղէկ բաներով
պատրաստ ըլլայ , : Աս բանս հոգի ու
կեանք է ամմէն բանի գործքի : Օրինա-
կի համար , միտքդ դիր՝ կամ բերնով
ալըսէ , [Թէ՝ “Աս բանս կընեմ անուամբ
Հօր և Որդւոյ և Հոգւոյն սրբոյ ” :
Կամ , “Տէր Աստուած , աս աշխա-
տանքս ըլլայ ՚ի փառս քո , : Կամ ,
“Յիսուս իմ , կեանք իմ , աս գործքիս

ատենը տուր ինծի նոյն դիտաւորու-
թիւնը ու սիրաւ՝ ինչ որ գուն ունէիր
աշխարհիս վրայ քու ըրած բաներուդ
մէջ ։

Բ. «Աշխատանքիդ մէջերնալ՝ սըխ
սըխ միաքդ Աստուծոյ տա՛ր ։ Աս բա-
նիս համար սէրտ եղիր կարճ կարճ
հառաչական խօսքեր , որ կը վառեն
աստուածաշատութեան բարի նա-
խանձը , աստուած սիրութիւնդ ասլա-
հով կընեն , ու Աստուծոյ հետ քեզ
կը կապեն նոյն աշխատանքիդ մէջ ։
Շատ կօգնէ քեզի՝ բան բանելուդ ա-
տենը մտքիդ մէջ որոճալ աղէկ ա-
ղէկ բաներն որ լսեր ես կամ կարգա-
ցեր ես հոգևոր գրքերէն ։

Դ. «Դժար աշխատանքներու մէջ
նայէ որ մասնաւոր համբերութիւն
ընելու ջանք ունենաս ։ Զգո՛յշ կե-
ցիր , չըլլայ թէ սրանեղութենէդ նոյն
գործքը վար զարնես կամ անիծես .
որով հետեւ առջևի բանդ 'ի հարկէ
սխտոր ընես՝ ո՛րչափ որ կըրնաս աղէկ
ընել նէ ։ Ի՞նչ բանի կուգան անհամ-
բերութիւնը ու բարկութիւնը , բայց

Եթէ դժարութիւնը ու ձանձրութիւնը հետեւցնելու: Չէ՞ս մի ուղեր մէկ քանի աշխատանքով մը երկինքը վատրկիլ, դժոխքէն խալըսիլ, անցած մեղքերդ քաւել, քան թէ նոր մեղքեր հետեւցնել:

Դ. “Թէ որ կըրնաս նէ՝ յոգնած ատենըդ մէկ երգ մը ըրէ կամ բան մը կարդա՝ կամ խօսէ օգտակար”: Հատանդամ եղած է՝ որ չար մարդիկ ալ փղձկեր են, ու զգչումի եկեր են բարի բարի մտածմունքներով, որ իրենց ատելի բան մընէր: Բայց ըսենք թէ մէկը քեզ կատէ եղեր աս բանիս համար, ատանկ ատելութիւնը պատիւ է քեզի: Դնենք թէ ծաղը կընեն անոնք քու հոգեւոր երգդ ու խօսակցութիւնդ. դուն ալ ցցո՛ւր թէ շատ կուլաս ասանկ կուրութեանը վրայ: Կըլլայ որ քու լուռ կենալդ ու սլար կեչա կերպով ժանիք ընելդ խախընէ ու ամօթով լեցնէ զանոնք որ քեզ կըծաղրեն:

Ե. “Քեզի յանձնած բանին մէջ ամմէն կերպով ուշագիւր եղի՛ր՝ խղճմը

տանք ալ ընելով : Որովհետեւ աս
աշխատանքիդ համար վարձք կառնես
կամ չահ մը ունիս քաղքէն, կամ
Թաղաւորէն, կամ քու տիրոջմէդ :
Անհոգ ըլլաս նէ՝ պարտքէդ կըսակ-
սիս, ո՛չ ուրիշներուն՝ և ոչ քու խղճմը
տանքիդ՝ և ո՛չ Աստուծոյ պարտրեա-
նութիւնդ կըկատարես : Աս ծուլու-
թիւնդ ու անխելքութիւնդ, ետքը՝
շուտով կամ ուշ ըլլայ՝ շատ սուղ պի-
տի նստի քեզի :

Պ. «Գործքդ լմնցընելէն ետե՝ նորէն
Աստուծոյ դարձի՛ր բարի մտքով մը» :
Ինքն Աստուած է սկիզբ ու վախճան
ամէն բանի . ուստի ասկից աւելի
արդար բան չի կրնար ըլլալ, ինչպէս
անով սկսիլ ու անով լմնցընել մեր ամ-
մէն գործքը : Ասոր համար աշխա-
տանքդ ալ լմննալուն պէս՝ ըսէ՝ «Փառք
Հօր և Որդւոյ և Հոգւոյն սրբոյ, այժմ
և միշտ, և յաւիտեանս յաւիտենից,
ամէն » : Ասով հէմ շնորհակա-
լութիւն կընես Աստուծոյ, որ իր
օգնականութեամբը գործքդ լմնաւ,
հէմ Թողութիւն կըխնդրես՝ Թէ որ

պատկառութիւն մը եղեր է քու կողմանէ :

ԽՐԱՏ ԵՐՐՈՐԴ

ՍՈՐԻ ՊԱՊԱՆԱԳԻՆ ՀԱՄԱՐ :

“Ամէն ջերմեռանդութեամբ պատարագ տես ” :

ՊԱՏՃԱՌԸ

Եւ . “Այսին զի պատարագը ամէն զոհէն շատ մենծ է” : Յիսուս Քրիստոս տէրն մեր աս սուրբ պատարագովս կրնորոգէ քեզի՝ առանց նորէն արունթափելու՝ իր մեծ զոհն որ ըրաւ խաչի վրայ . ու մասնակից կրնէ զմեզ իր չարչարանաց անհուն արդեանցը : Հիմա պէտքը չէ մի քեզի՝ որ բոլոր սրտանց ու խորին պատկառանքով մը ներկայ ըլլաս աս մշտնջենաւոր հրաշքին . որ Աստուած կրնէ կոր մարդկանց սիրուն համար : Պատարագի առջև անհոգ կենալը՝ ցնդած մտքով և առանց պատկառանքի՝ է նորոգել Քրիստոսի չարչարանքը որ քաշեց

Գողգոթա լեռան վրայ, ու ծաղր Ը-
նեւ աս սուրբ խորհուրդիս հաւատքը:

Բ. «Պատարագ տեսնալը շատ մենծ
հաճոյական բան է Աստուծոյ առջև,»:
Ասով մենծ պատիւ կրնենք Աստուծոյ
մենծութեանը . մենծ հատուցում
կրնենք Աստուծոյ արգարութեանը .
մենծ շնորհակալութիւն կրնենք իւր
բարերարութեանցը: Մէկ խօսքով
ըսեմ. սոսկ մէկ պատարագ մը աւելի
հաճոյ է Աստուծոյ՝ քան թէ ամմէն
երկրպագութիւն ամմէն սրբոց Աս-
տուծոյ առջև: Երնեկ քեզի՝ քանի
որ պատարագ կրտեսնասնէ:

Դ. «Շատ մենծ շահ ալ է մար-
դուս,»: Աստուած չէր կրնար այնչափ
համբերել այնչափ մարդկանց մեղքե-
րուն , թէ որ անգին արիւնը գառինն
Աստուծոյ ամմէն օր անհամար տեղ
սուրբ խորաններուն վրայ չիշարժէր
Աստուծոյ ողորմութիւնը: Չէր ալ
ընէր Աստուած հէմ քեզի հէմ ու-
րիշներուն այնչափ առատ բարիքներ՝
թէ որ Յիսուսին արունը չիշար-
ժէր Աստուծոյ սիրտը՝ որ է հայր

գլխած : Ուրեմն անտարակոյս եղիւր
որ՝ մէկ պատարագ մը տեսնալովդ
ջերմեռանդ սրտով, ինչպէս որ պէտք
է, կըրնաս աւելի բան վաստըկիլ,
քան թէ ուրիշ ամմէն բարի գործքե-
րով : Ի՞նչ բանի չէ՞ կըրնայ ըսել հայրն
երկնաւոր իր միածին Որդւոյն, որ
սուրբ սեղանին վրայ միջնորդ կեցած
է իր հօրը քեզի համար :

ԳՈՐԾՔԸ

Թ . “ Զանա՛ որ՝ ո՛րչափ ափէդ կու-
գայ նէ, ամմէն օր պատարագ տես-
նաս ” : Ուրիշ ո՛ւր տեղ կըրնաս ա-
նանկ պատրաստու գիւրին գտնալ ամ-
մէն կերպ օրհնութիւն՝ քեզի ու քու
բաներուդ հարկաւոր եղածը, ինչ-
պէս սուրբ սեղանին վրայ, ուր կինջ
նայ քու փրկիչդ երկնքէն, որ քեզ
հարըստացնէ իր շնորհքին պարգևե-
րովը : Հասկա թէ ամբողջ շաբաթ մը,
ինչուան կիրակի մը կամ տօն գայ,
անհոգ ըլլաս նէ, շատ ապերախտ ես,
հաւատքդ ալ տկար է, սիրտդ ալ Աս-
տուծմէ հեռու է :

բ. «Թէ որ ցանցառ կըլլայ՝ որ կա-
րենաս շաբթու մէջ պատարագ տես-
նալ, յարմար օր գտածիդ պէս՝ ջեր-
մեռանդու թիւնդ տաքցուր, որ պա-
կասը լեցնես. : Առտուները անանկ
կարգ դիր բանիդ գործքիդ՝ որ ատեն
մնայ քեզի պատարագի, թէ որ էն
առաջ չես կրնար տեսնալ նէ : Աս
ջանքն որ ունենաս նէ, Աստուած
վարձահատոյց կըլլայ չափէ՝ ի դուրս :

դ. «Նայէ որ փուճ մահանա չըլ-
լայ ատեն չգտնալուդ պատարագ
տեսնալու » : Ի՞նչպէս չես կրնար կոր
խելք բանեցնել, ու մէկ քառորդէն
քիչ էւել ատեն գողնալ քու ուրիշ
պէտք եղած բաներէդ : Քիչ մը կա-
նուխ ելիր քընէդ, փուճ մուճ խօս-
քերը մէկ դի՛ դիր, քու հանգըստու
թենէդ մէկ քանի ըտպէ կարէ. մի
տնտնար տնէն ելլալ, ելար նէ՝ ճամ-
բան ատեն մի կորսնցներ, ասով կը
տեսնաս որ պատարագ տեսնալու պօլ
պօլ կը հասնիս : Քաղաքն ես նէ՝ քու
ընտանեացդ ու ծառաներուդ ձան-
տուր, օրինակովդ ալ յորդորէ, գէղն

Ես նէ՝ մօտ տեղուանք խաւրէ՛ զիրենք
 պատարագի : Աս բանս կըլլայ քեզի
 ալ՝ անոնց ալ մէկ սքանչելի աղ-
 բիւր մը ամմէն բարիքի ու մխիթա-
 րութեան : Սիրտ և կամք ունեցողին
 ատեն չիպակսիր իր ուղածը ընելու :

Դ. «Երբոր չես կրնար ուրիշ կերպով
 պատարագ տեսնել նէ, փափաքով
 ու գիտաւորութենով տեղը լեցուր» :
 Քնէն ելածիդ պէս, կամ ետքը լա-
 ծիդ պէս՝ ո՛ւր ըլլաս, թէ պատարագ
 կայ, որ չի կրնաս պիտոր տեսնել,
 սիրտդ վառելով ըսէ . « Տէր իմ և
 Աստուած իմ, կըփափաքէի ես ալ
 պատարագ տեսնալ, բայց որովհետեւ
 ամբողջ է երթալը, մտքովս ներկայ
 կըլլամ, ու կրնուիրեմ քեզի նոյն
 պատարագը և ամմէն պատարագնե-
 րը՝ ան գիտաւորութեամբ, որով զին-
 քը պատարագեց խաչի վրայ քու
 միածին Որդիդ » : Աս կերպով մաս-
 նակից կըլլաս անբաւ շնորհքներու :

Է. «Պատարագի պիտոր երթաս նէ,
 ջանա՛ որ կանուխկէկ հասնիս» : Մենծ
 անկարգութիւն մը նէ սպասեցնել

դքահանան . ինչպէս շատ անգամ կը
հանդիպի դեղերը , որ քահանան խո-
րանը ելած՝ կիմանայ որ էտեւ էտե
նոր կուգայ կոր ժողովուրդը : Ժամ
մտածիդ պէս միտքդ դիր , թէ Գող-
գոթ ա լեւը ելեր ես՝ որ ներկայ ըլ-
լաս Քրիստոսի ահաւոր զօհին , որ կը
նորոգուի ան տեղը : Ժամ հասնե-
լէդ էտե՝ դրան քով մի տնկուիր կե-
նար , ասոր անոր հետ խօրաթայի լա-
ֆի մի բռնուիր , ինչպէս կրնեն անշը-
նորք մարդիկ . հապա մտիր , յարմար
տեղ մը քաշուէ , ու աղօթքիդ հետ
եղիր :

Ճ . « Բոլոր պատարագի ատեն՝ լը-
ռութիւն , պատկառանք , ունեցիր , ու
քեզ ժողովրտած պահէ » : Ոչ ուրիշի
հետ խօսիս , և ոչ ուրիշ խօսողին ան-
կաճ դնես : Ծուռնկ չոքած , ձեռք ձեռ-
քի կպած , աչքերդ վար , քու փրկու-
թեանդ խէլք տուր , որ խիպ չունե-
ցող մարդիկ ալ խպնին , ու քեզնէ շի-
նուին՝ ու բարի օրինակ առնեն բա-
րեպաշտութեան : Պատարագին ատե-
նը էն աղէկն է Քրիստոսի չարչարան-

քը մտմտալ. աս չէս գիտեր ընել նէ,
 Հայր մեր Ողջոյն ըսէ՛ պէսպէս նիէ-
 թով, վարդարան կամ պսակ դար-
 ձուր. միանգամայն խնդրէ Յիսուսէն՝
 որ Հաւատքդ զօրացնէ, Յոյսդ հաս-
 տատէ, ու Աստուծոյ Սիրով քեզ
 վառէ: Մեղքերուդ վրայ լաց. շնորհք
 խնդրէ՝ ու Աստուծոյ արէկ ծառայ-
 ես, Քրիստոսի տնօրէնութեանց ու
 չարչարանաց խըյմէ թը գիտնաս: Շնորհ
 հաղակ եղիր Աստուծոյ ամեն բարիք-
 ներուն, ու նիէթ գիր՝ որ իր սիրուն
 ամեն բան սիրով քաշես: Ասանկ
 ջերմեռանդութիւններ ընելով պա-
 տարագ տեսնելու համը կառնես,
 պտուղը կրտսնաս:

ԽՐԱՏ ԶՈՐՐՈՐԴ

Ո-ԳԵՆ-ԽԴԵՆ-ՎԵ՛՛՛՛՛:

“Չափ պահէ կերակուր ուտելու”:

ՊԱՏԺԱՌԸ

Խ. “Շատ ուտել խմել՝ մարմնոյ
 ալ վնասակար է”: Չափը անցնելով

ստամոքսը կաւրըւի, արունը կըթաննէ,
բանայ կըտաքնայ, բոլոր անդամներու
ցաւ կըհասնի, փորը անհանգիստ ու
թուլ կըլլայ, մահնալ ատենէն առաջ
կուգայ : Ասոր բժիշկները կըվկայեն,
փորձը կըցըցնէ, և սուրբ գիրքը յայտ-
նի կըսէ՝ Սիրաքայ մէջ, թէ «Աւելորդ
կերակուրը հիւանդութիւն կըբերէ,
և շատ մարդ կորսըւեցաւ աւելորդ
խումէն», : Ասանկ է նէ, դուն որ ա-
ռողջութիւնդ ու երկայն կեանքը
կուզես, նայէ որ կերակուրդ կանո-
նաւոր ատենով ու չափով ըլլայ, ա-
սով առողջ կապրիս՝ քան թէ աշխրբիս
դեղերը առնէիր :

Բ. «Քու սլափւդ՝ աղէկ անունդ
ալ կաւրէ շատակերութիւնը», : Ո՞ր-
չափ անարդանք է քեզի՝ թէ որ ըսեն
թէ ատ մարդը որկրամուլ ու հարբե-
ցող է : Իրաւ որ անանկ մարդը՝ տղոց
խաղկըլիք է, մարդկային ընկերու-
թեան մէջ զգուելի է, անհաւատնե-
րու առջև ալ դարշելի կըսեպուի :
Զարմանք չէ, վասն զի անանկ մար-
դէն հաստատուն ու իտեւացի բան մը

չիյուսացուիր . խեղքը միտքը կամ
ուսելու կամ խմելու էտե է միշտ :

Դ. « Էւելօք հոգիին փառս կուտայ ,
Պօղաղաւերութիւնը կորսնցընել կու
տայ հէմ անմեղութիւնը , առաքի
նութիւնը , հէմ շնորքը ու վարձքը :
Ան մարդն որ իր փորուն կըծառայէ
Աստուծոյ տեղ՝ չիհոգար սուրբ օ
րէնքները պահելու , ու ամէն չարիք
ընելէն չի վախնար : Անբարեխառ
նութիւն և որկրամոլութիւնը սնունդ
կուտան բարկութեան և ցանկու
թեան , ինչպէս ձէթը կրակին ու
ճրագին :

ԳՈՐԾԻՔԸ

Ծ. « Կերակրի ձեռք չերկնցուցած՝
խաջ հանէ երեսդ , և Աստուծոյ օրհ
նութիւնը խնդրէ » : Չըլլայ թէ ան
բրիտանէ անուն ունեցողներէն ըլ
լաս , որ ամօթ կըսեպեն աղօթք մը
ընել կերակրէն առաջ ու էտե : Երկ
նաւոր մեր հայրը ամէն օրւան հացը
կուտայ իր որդւոցը , բայց կուղէ որ

Հնորհակալութիւն մը ընենք : Անհոգ
ըլլաս ատ պարսփիդ նէ , մի զարմա-
նար՝ թէ որ պակսի հացը բոլորո-
վին քեզի ալ՝ քու ընտանեացդ ալ :

Բ. “Առջևդ եկած կերակուրները
չափով ու պարկեշտութեամբ վայլէ” :
Ուտելը խմելը մարդուս մարմնոյն ուժ
պիտի տան , չէ թէ խանդարեն զան :
Նայէ որ սեղանի վրայ անգահ լափե-
լով շափուր շուփուր չուտես . չէ՛ նէ
կարծիք կուտաս՝ թէ քու հոգիդ տա-
մախիդ մէջ կամ ստամոքսիդ մէջ կրբը
նակի , ու բոլորովին զգայութիւն կըտ-
րուեր ես անասնոյ պէս :

Գ. “Մանաւանդ ջանա՛ որ երբեմն
քիչ մը պակաս ուտես” : Պզտիկ բան
մը կերանայ մէկ կերակրէ մը ետ կե-
նալ , կամ մէկ ուզած պատառդ չու-
տել՝ համբերելով՝ ի պատիւ Աստու-
ծոյ , և քու փրկչիդ սիրուն , քեզ մա-
հացնելու ու կամքդ կոտրելու հա-
մար . բայց մենծ է Հնորհքներուն պը-
տուղը որ ասոր համար կառնես :

Դ. “Մի թողուր որ սեղանին վրայ
բարի վարքին դէմ կամ եղբայրսի-

բութեան ներհակ խօսք մը ըլլայ ։
 Մենք ապերախտ կըգտնուիա՝ Աս-
 տուծոյ գէմ բան ընելով ան ատենն
 որ Աստուծոյ բարիքը կըվայլէս կոր ։
 Ասոր ներհակ շատ շինութիւն ու
 բարի օրինակ կըլլայ՝ սեղանի վրայ
 խօսք բանալ հարկաւոր ու օգտակար
 բաներու վրայ, որ լսուած են քա-
 ռողէն ու հոգեւոր գրքերէն՝ քրիստո-
 նէ մարդուն կըթուլթեանը համար ։

Է . “Սեղանէն էւելցած բանը մէկ
 մուրացկանի մը, կամ կարօտ եղած
 հիւանդի մը խաւրէ” ։ Աստուած շատ
 էւելջօք կուտայ քեզի անոր տեղ ։ Բայց
 նայէ որ երբոր դուն տան տէրը չես,
 հրաման չունիս բան մը դուրս տալու ։
 չէ՛նէ՛ առանց հրամանի առատաձեռ-
 նութիւն ընելի՞ գողութենէ շատ հե-
 ռու չէ՛ ։

Զ “Վերակրէն էտե գոհացիր Աս-
 տուծմէ” ։ Ասիկակ պիտոր ընես՝ թէ
 ալ էտե կերակուրը քու ուղածդ չէ
 նէ, կամ աղէկ մը չես կշտացեր նէ ։
 Չէ՛ս տեսեր որ՝ աղէկ կըթուած զաւ-
 կընէր՝ սեղանէն էտե ծնողաց ձեռքը

կըսեցին: Ողորմելի աղքատը շնորհակալ կըլլայ քեզի մէկ սրայած հացի կտոր մը առնելուն համար: Հիմա դուն քեզի ամօթ մը կըսեսպես շնորհակալըլլալ Աստուծոյ, որ քեզ այնչափ ատեն դժած հօր պէս նայեր անուցեր է ամմէն կերպով: Աս խրատներս պահելու է ամմէն իժիւր օրւան մէջ կերակուր ուտելու ատենը, մանաւանդ տղոց նախաճաշիկ կամ նախընթրիք ընելու, որ իրենք իրենց մնալով՝ քրիստոնէութենէ դուրս բաներ ալ կընեն զբօսանքի տեղ:

ԽՐԱՏ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ

ԻՐԷԿՈՒՆ ԿԱՌԻՆԷԼՈՒ ՎԵՐԱՅ :

“Օրդ Աստուծով լինցուր” :

ՊԱՏԺԱՌԸ

Թ. “Վասն զի ասով հանգիստ քուն կըլլաս” : Փափուկ թիւյով բարձր՝ կակուղ եօրդան տէօշէկը անուշ քուն ըլլալու սրտաճառ չէն: Հաստ անգամ կըլլայ որ չոր գետնի վրայ աղէկ քու-

նը կըտանի մարդուն՝ քան թէ անանկ
փափուկ եաթախը: Ան մարդը միայն
անուշ անուշ կըքընանայ, ո՛վ որ իր
օրը Աստուծով կըլմնցընէ. կուզեմ
ըսել, անիկակ որ՝ քուն մանալէն ա-
ռաջ Աստուծոյ հետ կը հաշտուի, և
իր հոգւոյն աղէկ սխառաստուծիւն
կըտեսնայ:

Թ. “Անհոգ կերպով քունի մեր-
թար ”: Գիշեր ըսածդ՝ օրւան աւելի
վտանգաւոր մասն է՝ հէմ մարմնոյ
հէմ հոգւոյ կողմանէ: Քանի մար-
դիկ եղան որ ան ատեն զարնուեցան
ժամանակաւոր ու յաւիտենական մա-
հէն: Բայց դուն վախնալու բան չու-
նիս, երբոր օրդ Աստուծով կըլմնցը-
նես նէ, վասն զի ան ատեն սանքի Աս-
տուծոյ ձեռքին մէջ սլառկած կըսե-
պուիս: Ինքը քեզ կը հոգայ, ինքը
քու վրադ արթուն կըկենայ, անանկ
որ սխառահամբ յանկարծ բանմալ
ըլլաս նէ, հոգիդ ապահով ձեռքի մէջ
կը գտնուի:

Կ. “Շատ ախորժանօք՝ ու շատ
ապրելու յուսով մի քնանար ”:

Քուներ մահին եղբարն է՝ կրտսէն : Ատէն կտրուած է քու մեռնելուդ . և աղէկ ատենը չես գիտեր , թէ ո՞րն է : Ուրեմն ի՞նչ պիտոր ընես : Ընելիքդ ան է՝ որ Աստուծով գլուխ հանես օրդ . ասանկ ընես նէ՝ քնանալու ատենդ ալ վաստակ կընես , այսինքն աւելի շնորհք կառնես , ու փրկու թեան կը հասնիս առօք փառօք :

Գ Ո Ր Ծ Ք Ը

Ի՞նչ . “Օրւան աշխատանքէդ էտե՛ նայէ որ քու հանգիստդ չիդնես գինովնալու , խաղալու , ու շփանալու” : Աս կըլար քրիստոնէական կեանքին է՛ն առջի կանոններուն դէմ . ասով պատճառ կըլաս անկարգութեան տան մէջ , ծանր նեղութիւն կուտաս ծնողացդ ու մենծերուդ , և ամէն մեղքի ճամբայ կըբանաս քեզի : Ուր տեղ որ թող տուած է գիշերները պարտիլ , ան տեղը աղէկ կըթուլթուլն չկայ , երջանկութիւն չկայ , շատ օրհնութիւն ալ չիկայ՝ այն թեմին մէջ կամ տանը մէջ :

բ. “Շուտով ալ տէօշէկ երթալու մի արտորար ,: Յոգնութիւն առնելէդ էտե՛ միտքդ առաջ Աստուծոյ տար : Աս օրս որ գէշ կերպով լինցնես նէ, ատիկա գէշ սկիզբ մը կըլլայ վաղուան օրւանդ : Ուստի իրիկուան աղօթքդ ըրէ, ու սրտորաստէ քեզ քունի՝ սանքի մահի, փոյթ տանելով գլխաւոր առաքինութեանց, մահաւանդ զղման :

դ. “Աղօթքէդ էտե՛ մէյմը տու՛նը աչքէ անցուր ապահովութեան համար ,: Նայէ որ չէ թէ միայն կրակի կամ գողի վտանդ մը չըլլայ, հապամանաւանդ որ՝ մեղք մը չըլլայ : Թէ որ տանը հարն ես՝ կամ մարն ես, կամ տանը գլխաւորը, աղէկնայէ որ ամմէնքը իրենց տեղը քաշուած ըլլան, և զանո զատ տեղ ըլլայ մանչերու ու տղիկներու. դռներն ալ պատուհաններն ալ աղէկ գոցած ըլլան. տան դուռը ետքի գոցօղը կըսակով գոն եղիր, որ առանց քու գլխաւորութեան մարդ գուրս չելլայ : Գիշերնալ երբեմն ելիր, չորս դին աչքէ անցուր

նայէ թէ ամմէն բան տեղն է մի կարգով կանոնով . որ հիշ անկարգութիւն մը տեղ չունենայ տանըդ մէջ :

դ . “Պարկեշտութեամբ հանուէ , ինչպէս որ հագուելու ատենը ըսինք , : Աղօթք մը և բարի մտածութիւն մը ունեցիր՝ լաթերդ հանելու ատենը : Չոր օրինակ , մահդ մտքէդ անցնուր , որ երբոր ըլլայ՝ քեզ ամմէն բանէ մերկացնէ պիտոր :

Է . “Անկողինդ մօտի՛ր՝ սանքի մահին մահիճը ըլլար , : Օրհնած ջուր առ , խաչ հանէ երեսդ , ձեռւոներդ կուրծքիդ վրայ դիր , և բարի խորհուրդներով սկսէ մրտիւն : Ասան զի առաւելան մտքերը հստաւարակօրէն կը լլան իրիկուան վերջի մտքերու նման : Ջաղացքը այն բանը կաղայ՝ ինչ որ մէջը կը ձգես նէ :

դ . “Շուտով քունդ չի գար նէ , կամ գիշերը արթննաս նէ , աղօթք ու մտածական ըրէ , : Աղօթքդ ըլլայ քեզի համար , մեղաւորներու համար , հոգեւորներու ու ննջեցելոց համար : Մտածականդ ալ ըլլայ միտքդ

բերել Քրիստոսի չարչարանքները :
 Արնաս աս չորս բաներս ալ մտքիդ
 մէջ որոճալ . “Թէ որ աս վայրկեանս
 մեռնելու ըլլայի նէ, արդեօք ի՞նչպէս
 կըլլար իմ բանս : Աս գիշերս Աս-
 տուած իր տիւանը կանչելու ըլլար
 նէ, ի՞նչ յոյս կունենայի արդեօք :
 Ես որ աս անկողինս պառկած՝ չեմ
 կըրնար կոր քուն ըլլալ նէ, հապա
 ի՞նչ պիտի ընէի՝ թէ որ դժոխքի կրա-
 կին մէջ պառկած ըլլայի : Ա՛վ որչափ
 աղէկ ու գեղեցիկ է արքայութիւն
 երկնից . բայց կրնամ արդեօք հոն
 երթալու յոյս ունենալ աս իմ հի-
 մակուան վարքովս ” : Ասանկ բաներ
 մտմտալով կամաց կամաց քունը կը-
 կոխէ, ու անուշ կըբընանաս :

ԽՐԱՏ ՎԵՑԵՐՈՐԴ

Խոստովանանքի լեռն :

“Սըխ սըխ խղճմտանքդ մաքրէ
խոստովանանքով, :

ՊԱՏՃԱՌԸ

Ինչպէս խոստովանանքը չուշանայ նէ՝
չատ մեղքէն ու խույերէն ազատ կը
մնաս , : Պարզ սրտով ու սըխ խոս-
տովանանքը ամմէն բանէն հաւել գեղ
կըլլայ մեղաւոր մարդուն՝ իր վարքը
չտեսնուի : Անով հին վերքերը շուտով
կը բժշկուին, նոր վերքի տեղիք չի տրու-
ւիր . մարդուն խելքը հոգևոր կեան-
քի կարթըննայ, ու հոգին կը պա-
հուի յաւիտենական մահէն : Աստու-
ծէն գործք արդեանց Քրիստոսի, որ
խոստովանանքով առատապէս կը տըր-
ւին զղջացող մեղաւորի :

Է. “Խոստովանանքը կը պահպանէ
կամաց կամաց ներելի մեղքերն ալ , :

Ո՛րչափ որ մէկ տեղ մը սրխ սրխ աւ-
լես . քթանը շատ լուանաս , ոսկի ա-
մանը մաքրես նէ , այնչափ աւելի պայ-
ծառ ու փայլուն կըլլան : Ասանկ չը-
նէր մի քու հոգւոյդ ալ փրկական
ջուր և աւաղան մաքրութեան , որ
քեզի քու փրկիչդ պատրաստեր է 'ի
խորհուրդ ասպաշխարութեան : Բնաւ
տարակոյս չիկայ՝ որ այնչափ քիչ ու
ցանցառ կը մեղանջես , որչափ որ սրխ
սրխ խոստովանանք կըլլաս ճշմարիտ
սրտով զգլման :

Դ . “ Խոստովանանքը զմարդ կըզօ-
րացնէ 'ի բարին ” : Հատ կըսխալեա՛
թէ որ կարծես թէ սրխ խոստովա-
նանքը միայն մենծ մեղաւորներու օ-
գուտ կընէ . մանաւանդ բարեպաշտ
անձինք աւելի փոյթ կը տանին խոս-
տովանելու՝ որ բարեպաշտ մնան .
փորձով գիտեն ասանկները՝ որ խոս-
տովանանքը զիրենք առաքինութեան
ճամբուն մէջ հաստատուն կը պահէ
ու նոր նոր շնորհքներ կէլէլցնէ . գուն
ալ փորձէ . կը տեսնաս՝ որ սոս առանկ
է :

ԳՈՐԾՔԸ

Թ . “Գո՞նէ ամիսն անգամ մը խոս-
 տովանանք եղիր , : Դուն որ մաքուր
 կուզես տունդ , հագուստդ ալ կոկ
 ու սիրուն ըլլալու հոգ կըտանիս , ին-
 չո՞ւ խղճմտանքդ ալ չես նայիր որ մա-
 քուր ըլլայ : Քանի որ ուշացնես խոս-
 տովանանքդ , այնչափ աւելի կը դժար
 նայ քեզի : Ան միջոցին մէջ փորձու-
 թիւնները կը շատնան , բարի խրատ-
 ները անկաճդ չեն մտնար , օրէ օր ա-
 ւելի համարձակ կըլլաս մեղք գործե-
 լու . մեղքը քեզի սովորութիւն կըլ-
 լայ , դուն ալ քանի կերթաս՝ կը գէշ
 նաս : Ասանկ է նէ՝ սըխ սըխ խոստո-
 վանէ , որ Աստուծոյ ալ էւելօք օգ-
 նութիւն ու շնորհք գանաս :

Թ . “Անանկ խոստովանահօր մը
 գլուխ դարկ , որ կարենաս իր վրայ
 վստահ ըլլալ , : Դժար կըլլայ այն մե-
 ղաւորին դարձը , որ անգագար կը փո-
 խէ իր խոստովանահօրը : Զօրաւոր
 միջոց ճշմարիտ դարձի գալու է ընտ-

րել զմէկն որ կարենայ և ուզենայ քեզ
օգնելու . անոր բաց սիրտդ , ու բոլո-
րովին խոնարհ և հնազանդ՝ մօթիկ ըրէ
իր խրատները: Ամէն բանէն վեր՝ ու-
նեցիր որդիական և ծայրագոյն վստա-
հութիւն անոր որ քովդ կըկենայ
մահիդ ստոենը : Ի՛նչ մենծ նեղու-
թիւն է անանկ փորձանքաւոր ատե-
նը չունենալ զմէկը՝ որ կարենաս բա-
նալ քու խղճմտանքիդ վախերը :

Գ. “Խղճմտանքդ աղէկ մը չըպրպը-
տած՝ անաչառ քննութիւն ընելով ,
խոստովանելու մ’երթար ,” : Ասոր
համար առաջուց ընչ խնդրէ յԱս-
տուծոյ , միանգամայն և զղջում , և
ուժ մը սրաի՝ խոստովանելու ամէն
յանցանքդ , ի՛նչ որ կըցար փնտուել ու
գտնալ : Բայց զգոյշ կեցիր՝ որ ասանկ
քննութիւն ընելու ատեն՝ չունենաս
աւելորդ անհանգստութիւն մը : Աս-
տուծոյ ու եկեղեցեաց պատուիրանք-
ները քաղէ , հետն ալ քու վիճակիդ
ու քու պաշտօնիդ սլարաքերը , օխառ
մահացու մեղքերը , ներելի մեղքերդ ,
և այլն : Ընդհանրապէս քննէ , թէ

քանի՞ անգամ և ինչ աստիճան մեղք
գործեցիր խորհրդով, բանիւ, գոր-
ծով, ու զանցառութիւն ընելով: Աս
ալ առաջուց միտքդ բեր, թէ երբ և
ինչպէս խոստովանանք եղար անկից
առաջ՝ վերջին անգամդ. ուստի թէ
որ դիտես՝ թէ ան ատենը կամօք պա-
հեցիր ու չըսիր մէկ ծանր մեղք մը,
կամ ճշմարիտ ցաւ ու զղջում չու-
նեցար, և հաստատ առաջադրութիւն՝
մէյմալ չընելու, հարկ կրլայ որ հիմա
նոր քննութիւն ընես ետքի վաւեր
խոստովանանքէդ էտե: Յայանի գիտ-
ցիր որ հարկաւոր է ամմէն կերպով,
որ ըսես առ խոստովանանքիս մէջ չէ
թէ միայն այն մեղքերն որ պահեր
էիր, հապա՝ թէ խոստովանահայրդ
փոխեր ես նէ, պէտք է նորանց ըսես
ամմէն քանն որ թուուցիր անվաւեր
խոստովանանքին մէջ, և անկից էտե
ըրած անվաւեր և սրբապիղծ խոստո-
վանանքներդ ալ անոր պէս, նմանա-
պէս անարժանութեամբ առած սըր-
բութիւնը՝ քանի որ եղեր է նէ:

Դ. «Աղօթք ընելով սիրտդ վառէ,

որ անկեղծ և հաստատուն առաջադրութիւն դնես,": Եւ աս պիտի ըլլայ ճիշդ քննութիւն ընելէդ էտե : Աս թէութիւնները չընես նէ, խոստովանանքդ խոստովանանք չէ, հասարակարարութիւն . կամ գոնէ փուճը կերթայ, և դուն սանքի Աստուծմէ բան մը գողցած կըսես ուրիշ (այսինքն փուճ արձակում առած) : Աս ալ գիտցիր որ աս անկեղծ զղջումը, աս հաստատ առաջադրութիւնը պիտոր ըլլան գերբնական պատճառներէն : Աս ընտո՞ր կըլլայ ըսես նէ՝ մօտիկ ըրէ, ինչ որ կըսեմ :

Դուն քեզի հարցո՛ւր, ու ըսէ աղէկ հասկընալով .

1. "Ես որո՞նք խաթրինդ ըստ մեղքովս,": Իմ Աստուծու, իմ տիրոջ, իմ ստեղծողի, իմ փրկչի, իմ մէկ հասիկ հօրս՝ որու նմանը չկայ, որու բարութիւնը անչափ է, և ուղղութիւնը և արդարութիւնը խեղճ վեր է :

2. "Ո՞ւր տեղ,": Իր աչքին առջևը, իր ծառայութեան մէջ, իր տանը մէջ :

3. “Ի՞նչպէս” : Կամօք, գիտնալով, խեղքս վրաս, անալշատ անգամ, ու ծանր կերպով, ու քանի՜ անգամ զիս շտկելու խօսք տալէն էտ և :

4. “Ի՞նչ բանի համար” : Մէկ անցաւոր փուճ քէֆիս համար, ոչինչ բանի համար :

5. “Ե՞րբ” : Երբոր ինքը զիս կրտիրէր, կըպահպանէր, կըպաշտպանէր անբաւ չարիքներէն ու վնասներէն :

6. “Ի՞նչ բանով” : Իր ինծի տըւած պարգևներով, իր երախտիքով :

Աս բաներով սիրտդ շարժէ ՚ի ճըշմարիտ զղջում, և ըսէ սրտանց, թէ աս, կից էտե սլատրաստ եմ մեռնելու՝ քան թէ պզտի մեղքմալ ընելու :

Ե. “Խոստովանանք եղի՞ր ամմէն կերպ կատարեալ խտակութենով” : Ուրիշները եկած են նէ, դուն հանդարտ սպասէ, որ շփոթութիւն մը չիտաս, ետքը դնա՛ չոքէ խոնարհութեամբ՝ ինչպէս յանցաւոր մը դատաւորի առջև, աչկերտ մը վարդապետի առջև : Տեսնաս որ քու կողմդ դար-

ձեր է խոստովանահայրը, խաչ հանէ
 երեսդ, ու ըսէ. «Խոստովանիմ ա-
 ուաջի և այլն»: Էտեւէն սկսէ առջի
 խոստովանաբէդ պէրի ըրած յանցանք-
 ներդ, բան մը չի ծածկելով Աստուծոյ
 փոխանորդէն՝ որ քեզ պիտի դատէ
 անոր կողմանէ: Սիրող բոլոր բայ-
 բան մալ հարցընէ քեզի նէ, շտկէ չե-
 տակ պատասխան տուր. սանքի Աս-
 տուծոյ հետ է բանըդ: Անմեղադիր
 մ'ըներ քեզ՝ չեմ գիտեր ըսելով, եր-
 բոր քու խիղճդ կը վկայէ, կամ կը-
 տարակուսիս, գիտցածդ պարզ
 զուրցէ: Կարգով մը մեղքերդ ըսէ,
 որ չի շփոթիս. ան ալ որչափ կարելի
 է նէ՝ քանի անգամ եղեր է նոյն մեղ-
 քը յայտնելով, հետեւ ալ ծանօտ պա-
 րագաները: Չգոյշ կեցիր որ ուրիշի
 անուն չիտաս, թէ որ հարկ ըլլայ՝ ա-
 ոանցանուան՝ սանկ աստիճանի մարդ
 պիտոր ըսես: Է՞ն առաջ ծանօտ մեղ-
 քերդ զուրցէ՝ որ քու խիղճդ ու սիր-
 տըդ խիստ կը դպչին. ասոր ալ աւելի
 մենծն է՝ թէ անցած խոստովանանք-
 ներուդ մէջ բան մը ծածկեր ես նէ.

չէ՛ նէ՛ խոստովանութիւնդ փութ՝ կըլ-
լայ, ու գոխքը առջևդ բաց է. սրբ-
բապղծութեան ու անէծքի տակ կը-
մնաս: Խղճմտանքիդ բաները լմնցնե-
լէն էտե՛՛ զղջում և առաջադրութիւն
ըրէ՛ նորանց, ու ցցո՛ւր պատրաստ ըլ-
լալու ամմէն կերպ ապաշխարանքի:

Պ. «Ասանկ խոստովանելէդ էտե՛՛
գնա՛ շնորհակալութիւն ըրէ՛ Աստու-
ծոյ, ու քեզի դրուած ապաշխարան-
քը կատարէ »: Ուրախացի՛ր որ մեզ-
քերէդ խալըսեցար, ու Աստուծոյ
հետը հաշտուեցար, իր շնորհքին ար-
ժանի եղար. և աղօթքով փառք տա-
լով յայտնի ըրէ՛ Աստուծոյ քու ու-
րախ սրտով գոհանալդ: Զերմեռանդ
կերպով լմնցո՛ւր ապաշխարանքդ, և
որպէս զի ցցնեա՛՛ թէ ճշմարիտ դարձի
եկեր էս, նոյն օրէն սկսէ՛ ի գործ
դնել բարի բարի առաջադրութիւն-
ներդ: Թէ որ երկաթը չիծեծեա՛՛
քանի որ տաք տաք կրակ դարձած է,
այսինքն և թէ որ չփութաս գործքով
ընել՝ ինչ որ Աստուծոյ ու խոստովա-
նահօրդ խոստացար, թէև հազար ան-

դամ խոստովանանք ըլլաս աղէկի
դառնալու համար, օրէ օր գէշ կըլ-
լաս, աղէկ չես ըլլար:

ԽՐԱՏ ԵՕԹՆԵՐՈՐԴ

Ս--ԻՖ ՀԱՆՐԴ--ԻՆԻՆ ԼԵՍ:

“Որչափ որ կրնաս՝ սըխ սըխ հոգիդ
զօրացուր հաղորդուելով,”:

Գ ԱՏ Ծ Ա Ռ Ը

ն. “Քու փրկչիդ բաղձանքը պէտք
է որ քեզ շարժէ հաղորդուելու,”: Յի-
սուս քեզ կըհրաւիրէ, կըմեծարէ,
կըսպասէ, որ զինքը ճաշակես, խոս-
տանալով քեզի անբաւ բարիք, միան-
գամայն յաւիտենական պատիժ ալ
սպառնալով թէ անհոգ կըլլաս իր
սուրբ սեղանը մօտենալու: Ո՞ր բա-
նով կըրնար աւելի ցցնել քեզի իր վա-
ռած սրտին կրակը՝ որ քեզի հետ ըլ-
լայ, ու քու սիրտդ բնակի: Ի՞նչ կար-
ծիք կուհե՛նաս դու ան մարդուն վը-

լայ, որ հրամցունես զինքը քու սե-
ղանդ, ու ինքը թօթվէ զինքը առանց
բանաւոր պատճառի: Հասա քեզի
Յիսուս ինչ ըսէ, երբ որ դուն պազ
կերպով պատասխանես իրեն սիրոյ
նշանին:

Թ. “Էւելօք քեզ պիտի շարժէս
բարերարութեանս մենծութիւնը „:
Անտարակոյս շատ մենծ բան կըսե-
պէիր, թէ որ Յիսուս փրկիչդ յայտ-
նի քեզի երկնար մէկ անոյշ պզտի
տղու պէս, ու թո՛ղ տար քեզի՝ որ
սուրբ հայր Յովսէփին պէս քու գիրկդ
առնէիր զինքը, սիրէիր, փայփայէիր,
ու երկրպագէիր: Աս հրաշքը ինչ պի-
տոր ըլլայ աս շնորհքին առջև՝ որ
կըլլայ քեզ սուրբ հաղորդութեանով,
որով ճշմարտապէս քու սիրտդ կինջ
նայ քու ստեղծօղդ ու տէրդ: Արնայ
մի քեզի իրմէ աւելի բան մը տալ: Արը
նայ մի աւելի մենծ պատիւ ընել. քե-
զի՝ քան կերակրելով քեզ իր մարմ-
նով և արեամբ, և ընելով զքեզ կեն-
դանի բնակարան իր աստուածու-
թեանը: Արդ ի՞նչպէս կըլլայ որ դուն

չփափաքիս աս հրեշտակաց հացին :

Դ. «Պէտք է որ քեզ շարժէ քու
շատ կերպ պիտանաւորութիւնդ ալ,
Ի հարկէ կը հասկընաս դուն՝ որ չա-
փէ 'ի դուրս տկար է քու ուժդ՝ չորս
դիդ պատած վտանգներէն խալըսե-
լու, առաքինութեան ճամբուն մէջ
հաստատ մնալու, ու սուրբ կեանք
ունենալու : Ե՛ւ ո՛ր պիտոր գտնաս
պէտք եղած օգնութիւնը : Հա՛պա
հէմէն գնա՛ ապաւինէ 'ի խորհուրդ
սուրբ հաղորդութեան . ան կըմարէ
գէշ յօժարութիւններդ , փորձու-
թիւններուն ուժը կըկարէ , հաւատքդ
կաճեցնէ , յոյսդ կը զօրացնէ , սէրդ
կը վառէ կըբորբոքէ . աս իրեք առա-
քինութիւններն ալ բուն սուրբ կը-
նեն քեզ , կամ հոն կըտանին : Հի-
ւանդները Յիսուսին սոսկ փէշը դաչե-
լով կըսընանային . ուրեմն ի՛նչ չըներ
քեզի իր աստուածային մարմինը :

ԳՈՐԾՔԸ

Թ. «Առջի իրիկուընէ քեզ պատ-
 րաստէ առտուն սրբութիւն առնե-
 լու» : Ուստի զգուշացիր էն պզտի
 մեղքէմընալ, մանաւանդ պարկեշ-
 տութեան դէմ եղած էն : Մէկ քանի
 ջերմեռանդութիւն ըրէ, հոգեւոր բան
 մը կարգա՛, դուն քեզի մանարմունսոր
 ապաշխարանքներ դիր . մանաւոր
 կերպով տաք սրտէ ըրէ իրիկուան ա-
 ղօթքդ . պառկելու գնա՛ մէկ սաստիկ
 փսփաքով մը Բիսուս առնելու , որ-
 չափ կարելի է նէ՛ կարօտ քաշելով
 ամմէն կերպ ջերմեռանդութեամբ՝
 որ Աստուած գայ քու սիրտդ մանայ
 սուրբ հաղորդութեամբ :

Բ. «Ջերմեռանդ կերպով սկսէ սրբ-
 ութիւն առնելու օրդ» : Աանուխ
 ելիր աս մամտութիւն ու մենծ մխիթա-
 րանքով. թէ այսօր իմ տէրս ու ստեղ-
 ծօղս իմ սիրտս պիտի գայ : Ետքը
 առաւօտեան աղօթքդ ըրէ. շնորհ
 ցուր տան մէջ հարկաւոր եղած բա-

ներդ , մաքուր հագուէ Յիսուսի
 պատիւ ընելու համար, ու բարի բա-
 ներ մաքէդ անցնելով ելլի գնա՛ ժա-
 մը : Հոն տեղը խոստովանանք եղի
 ինչ որ պէտք է նէ , պարզ սրտիւ ու
 զղջումով : Այն կուգայ գլխուդ , թէ
 որ խառնակ խղճմտանքով Յիսուս
 առնես նէ . Յուդային նման կըլլայ
 քու հաղորդուիլդ , մահ , դատաս-
 տան , և դատապարտութիւն միան-
 դամայն ճաշակելով :

Ի. “Խոստովանելէդ էտե՛ մաքով
 ու սրտով այն առաքինութիւնները
 քեզմէ պատրաստէ , ինչ որ պէտք է
 սուրբ հաղորդութեան ” : Աստ պատ-
 րաստութեանէ կըկախուի ինչ պտուղ
 որ պիտի քաղես նէ : Աղբուրէն այն-
 չափ ջուր կըրնաս առնել՝ որչափ է
 քու ամանիդ չափը նէ : Աս ներդոր-
 ծութիւնները ընելու կօդնեն քեզի
 մէկ քանի մտածմունքս .

1. “Ո՛վ է որ քեզի պիտի գայ՝ հա-
 ղորդուելովդ ” : Ամենակարօղն Աս-
 տուած , քու ստեղծողդ , փրկիչդ ,
 հայրդ , բժիշկդ , ու վարդապետդ :

2. "Որո՞ւնն պիտի գայ," : Քեզի՝ որ
 մէկ ողորմելի մեղաւոր մընես, ան-
 հաւատարիմ ծառայ, խեռ զաւակ,
 ապերախտ ստեղծուած, գեանի որդ
 մը, և ըստ ինքեան ոչինչ:

3. "Ինչո՞ւ պիտի գայ," : Քեզ բժըշ-
 կելու, լուսաւորելու, զօրացնելու,
 հարուստցնելու, ուրախացնելու, ու
 բոլորովին իրեն հետքեզ միացնելու:

4. Ի՞նչ կերպով պիտի գայ," :
 Ծածկուած հացի տեղքին տակը՝ բո-
 լորովին շնորհք ու սէր:

5. "Ե՞րբ կուգայ," : Երբ որ դուն
 կուգես նէ. ամմէն օր ալ՝ թէ որ խոս-
 տովանահայրդ քեզ հրաման տայ նէ:

6. "Ո՞ր բաներովը կուգայ," : Ի՞ր
 մարմնովը, արիւնովը, հոգիովը,
 մարդկութենովը ու աստուածու-
 թենովը, իր ամմէն կատարելութիւնն
 ալ հետը, քեզի ալ արդիւնք՝ պար-
 դեք ու շնորհք բերելով: Երբոր աս
 բարի մաքերը սիրտդ կըշարժեն նէ,
 էտե՛ն զանազան առաքինութեանց
 ներգործութիւն ըրէ:

7. "Հաղորդուելու ատենդ՝ քեզի՝

Ժողովէ ամմէն կարողութիւնդ, որ ա.
 ղէկ ջերմեռանդութիւն ընես,, : Քա.
 հանան որ քեզի կրդառնայ՝ սրբու.
 թիւն ձեռքը նէ, ըսէ սրտանց. “ Տէր
 չեմ բաւական՝ որ իմ սիրտս մտնաս.
 միայն ուղէ, հոգիս կրթչկուի. հապա
 որ կուզես իմ հոգւոյս տունը մտնալ
 նէ, աս ի՛նչ մենծ շնորհք է .. : Ետքը
 մօտեցիր սրբութեան ամմէն կերպ
 պատկառանքով. հրեշտակներուն ալ
 աղաչէ որ քեզի ընկերանան, ու ըսէ
 սրտանց. “ Եկ՛ուր եկ՛ուր ինծի սի.
 րելի տէր իմ և ստեղծօղ. հաւատամ
 տէր ՚ի քեզ, յուսամ ՚ի քեզ, սիրեմ
 զքեզ յամենայն սրտէ. կաղաչեմ,
 եկ՛ուր, իմ ծայրագոյն բարիս, իմ
 կեանքս, և իմ ամմէն բանս,, : Երբոր
 քահանան սուրբ նշխարը քեզի կեր.
 կընցընէ նէ, բերանդ պարկեշտաբար
 բաց. լեզուդ շրթունքիդ մօտ բռնէ,
 ու սրբութիւնը առածիդ պէս՝ հան.
 դարաութեամբ էտ քաշուէ : Ու եր.
 կըրպագութիւն ընելով՝ ելիր եկ՛ուր
 տեղդ՝ բոլոր բոլորովին քեզ ժողովը
 տած :

Ե . “ Հաղորդուելէդ էտե նայէ որ
 առած շնորհքիդ պտուղը վայլես , :
 Տեղդ եկածիդ պէս՝ փշաքաղելով մը
 դուն քեզի ըսէ հաւատքով . “ Ա՛վ է
 սա՝ որ սիրտդ եկաւ , ու հոգւոյդ
 տունը նստել ուղեց . ինչո՞ւ համար , :
 Աւ դարձիր ընտանեքար խօսէ Յիսու
 սին հետ , ինչպէս հպատակ մը իր
 թագաւորին հետ , աչկերս մը իր
 վարդապետին հետ , կարօտութիւն
 ունեցօղը բարերարին հետ , զաւակ մը
 իր հօրը հետ , հիւանդ մը բժշկին
 հետ : Քու սիրտդ բաց իր առջևը ,
 քու տկարութիւններդ իրե՛ն խոստո
 վանէ , ամմէն պիտոյքդ իրե՛ն յանձ
 նէ , թողութիւն ուղէ ամմէն մեղքե
 րուդ , օգնութիւն ուղէ ամմէն նեղու
 թիւններուդ . աղաչէ որ օրէ օր
 առաքինութեան մէջ քեզ առաջ տա
 նի , իր չարչարանաց ու մահուան սի
 րուն համար , իր անբաւ արդիւնքովը ,
 իր անհուն բարերարութեամբը : Աւ
 ըիչ ասոր նման աղօթքներ բերնուց
 կամ գրքի վերայ կուշտ մը ընելէն
 էտե՝ Աստուծով միտիթարեալ սրտով

սուենդ դարձիր :

Պ. “Սրբութիւն առած օրդ բոլոր
 ջանա՛ որ քեզ ժողովրտած պահես , :
 Ան օրը սեպէ՛ քեզի մէկ հատիկ
 փառք , մէկ հատիկ տօն ուրախու-
 թեան . նայէ՛ որ պղտիկ բանով մօլ
 Աստուծոյ խաթրին չի դաչիս : Սոս-
 կալի ապերախսութիւն չէ՞ մի որ ա-
 ռաւօտը Աստուծոյ բնակարան ըլլա-
 լէն էտն՝ իրիկունը զԱստուած քեզնէ
 հալածես : Սոսկացիր , թէ որ ան-
 վայել խօսք մը բերնէդ ելլայ նէ . միա-
 քըդ բեր , թէ լեզուդ սրբըւեցաւ Յի-
 սուսին սուրբ մարմնովը . փախիր ամ
 մէն վտանգաւոր խօսակցութենէ ,
 ընկերութենէ , խաղալէն խնտալէն ,
 սլար բռնելէն , թէ որ չես ուզեր մէկ
 վայրկենի մէջ կորսնցնել սուրբ հա-
 ղորդութեան ամմէն պտուղը : Հապա
 ջանա՛ սուրբ պահել այն օրը տօնի մը
 պէս՝ աղօթքով , կարդալով , ժամերը
 երթալով , և ուրիշ բարեպաշտական
 գործքերով :

ԽՐԱՏ ՈՒԹԵՐՈՐԴ

Կիրակոսն ու Գոն օրէրն համար :

“Մասնաւոր ջանք ունեցիր ասանկ
օրը սուրբ ընելու ,” :

Պ Ա Տ Ճ Ա Ռ Ը

Խ. “Պարտըկան ես Աստուծոյ պա-
տուիրանովը ,” : Ամբողջ շարաթը
սուեր է քեզի Աստուած՝ որ քու բա-
նիդ գործիդ սրարապիս . մէկ կիրակի
օր մը կամ ասն օր մը պահեցիր պա-
տուոյն համար : Հիմա ասանկ սուրբ
օրը Աստուծմէ գողնալ չէ մի , թէ որ
գրախ գործքի հետ ըլլաս , կամ խա-
ղալով անցընես , կամ անվայել և մե-
ղանչական բանի ծախես :

Բ. “Եկեղեցեայ պատուիրանով ալ
պարտըկան ես ,” : Եկեղեցւոյ զաւակ
ես նէ , պէտք է որ իրեն հնազանդ
ըլլաս : Չէ մի ըսեր ինքը քեզի , թէ շա-
րաթ օրւան տեղը կիրակէն պահէ :

ուրիշ տօն օրերն աւելնալինքը դրած չէ մի
որ պահես : Հրեաները նայէ , ի՞նչ
պէս կրբօնեն իրենց շաբաթը , ու
ուրիշ տօն օրերն ին : Հիմա ի՞նչ կրսէն
անոնք , ի՞նչ կրսէն անհաւատները ու
աղանդաւորները , երբոր քեզ տեսնան
որ կիրակիդ ու տօներդ ոտքի տակ
կառնես : Ա՛խ , մի վշտացնէր քու
մայրդ՝ զսուրբ կաթուղիկէ եկեղեցի,
պատճառ ըլլալով իր թշնամեացը՝ որ
քու չար օրինակովդ ծիծաղին սուրբ
օրերուն վրայ :

Դ. «Քու հոգիիդ համար ալ պար
տրկան ես ,» : Ո՛րչափ հոգ կրտանիս ,
որչափ բան կընես քու մարմնուդ հա-
մար՝ որ փտտած հող մը նէ . բոլոր
օրդ , շաբաթներ , ամիսներ , տարի-
ներ , բովանդակ կեանքդ ալ անոր հա-
մար կը ծախես՝ իր պէտքը ընելու ու
զինքը փայփայելու : Է՛յ հոգիիդ հա-
մար , որ անմահ է , Աստուծոյ պատ-
կերն է , ու պիտի երթայ զԱստուած
վայելու , մէկ քանի օր մը չհանես
որ սուրբ պահես տօները հաւատքիդ
կանոնով : Ափսոս այնչափ քրտնքին՝

որ մարմնու համար կըթափուի, որ
վաղը մէկայն օր փոշի պիտի դառնայ:
Թէ որ հոգիդ կորսնցընես նէ, ամէն
բանը կորուսիր. վայ վայի վրայ կու-
գայ:

ԳՈՐԾՔԸ

Թ. "Աղէկ նայէ, որ դուն ալ՝ քու
ձեռքիդ տակը եղօղներն ալ՝ կիրակի
օրը բնաւ արգիլած բան մը չեբանիք,
բայց եթէ ան անկ հարկ մը հանդիպի՝
որ ճար ճարակ չիկայ՝ այն բանը պի-
տի ըլլայ, Վայ այն վաստըկին՝ որ հոգ-
ւոյն վնասովը կը վաստըկուի. ինչ
վաստակ է ատ: Աստուծոյ օրհնու-
թիւնը կայ մի այն բանին վրայ՝ որ
մեղքով կըլլայ: Գիտցիր որ շատ աղէկ
յաշողուծիւն կըգտնան անոնք որ
տօն օրերը ուրիշ բան չեն ըներ, միայն
սուրբ պահելու կընային: Ան որ իր
պարտքը Աստուծոյ կընէ նէ, Աս-
տուած անոր ջի տար մի ինչ որ պէտք
է նէ:

Բ. "Աւտըւանց սկսէ սուրբ ընել

օրդ,, : Միտքդ բեր ինչ որ սուրբ հա-
ղորդութեան համար ըսինք նէ : Ժա-
մերը պատարագները կըսկսին նէ , ա-
տեն մ'անցըներ տան մէջ ու ճամբու-
վոյ : Այնչափ հոգ ունիս մարդկան
խաթերը համար . հապա առջի հոգդ
Աստուծոյ պատիւ ընել պիտոր չը-
լայ մի : Ուրեմն շուտ ըրէ , Ժամ եր-
թալ նայէ . մինակ ես նէ՝ բարի բարի
մտքերով , ուրիշի հետ ես նէ՝ ճամ-
բան շահաւոր բան խօսելով : Պատա-
րագի առջև զգաստ կերպով պարկէշ
կեցիր : Մենծ տօն մը հանդիպի նէ ,
կամ սիրտդ հոգևորի վառած է նէ ,
խղճմտանքդ մաքրէ խոստովանան-
քով , ու հաղորդուէ :

Գ. « Ժամուն խօսքերուն ո՛ւշ գիր,, :
Մէյմը որ համը առնես նէ , հոգիդ
անխորձ կըմնայ ամէն վտանգէ , ամե-
նայն փորձութեանց դէմ կըդնես , և
լսած ճշմարտութիւններդ վահան մը
կըլան քեզի չար սատանային դէմ :
Մեղաւոր ալ ես նէ , մեղքի մէջ չես
մար.նոյն ճշմարտութիւնները կըքա-
շեն դուրս կըհանեն քեզ : Թէ որ Աս-

տուժոյ բանին գէմ կըկայնիս նէ ,
կամ փուճ պատճառով մը անկից ետ
կըկենաս նէ , վայ քեզի պէս քրիստո-
նէին . հաւատքդ կըտկարանայ , ու
կամաց կամաց կըցնդի կերթայ .
խղճմտանքդ քուն կըլլայ . սիրտդ ու-
րիշ բան չախորժիր աշխարհային ու
մարմնաւոր բաներէն 'ի զատ . Աս-
տուծոյ լոյսը կըդադրի սիրտդ լու-
սաւորելէն . հոգիդ զուրկ կը մնայ երկ-
նաւոր մխիթարութենէն . խույերդ
մեղքերդ գլուխ կըվերցընեն . ետքը ետ-
քը սիրտդ կըբարանայ չարիքներուն
մէջ : Ուրիշ աւելի յայտնինչան չիկայ
դատապարտութեան , ինչպէս քա-
մահրել Աստուծոյ բանը : Ուրեմն
դուն նայէ որ բնաւ չիպակսիս քա-
րողէն . հապա միշտ մտիկ գիր աս-
տուածապաշտ սրտով , անկից միշտ
մէկ բարի պտուղ մը առնես տանիս
հետդ : Նմանապէս քրիստոնէական
վարդապետութենէն ալ , ուր հէմ
հաւատքի՝ հէմ բարի վարքի ամմէն
բանը պարզ կըլսես . անանկ որ մենծ
մասը քարողէն էւել օգտակար են

ամեն քրիստոնէի :

Դ . " Զանց մըներ երեկոյեան ժամին ալ երթալ , : Տղաք կերթան նէ , ամօթ չէ մի քեզի չերթալ . ո՞վ ըսեր է քեզի թէ տղոց համար ու ծերերուն համար է ատ բանը : Հասկա թէ եղբայրութիւն մընալ գրուած ես նէ , գործքով ցցուր քեզ արժանաւոր եղբայր՝ պարտքէդ չխաղակելով : Եւ ուրիշ կերպ հասարակաց աղօթք որ կըլլայ ժամուն մէջ , նայէ որ միշտ ներկայ ըլլաս : Միատեղ բազմութեան աղօթքը շատ հաճոյական է Աստուծոյ :

Ե . " Ժամու ատեն տունը հարկաւոր գործք հանդիպի նէ , նայէ որ տան մէջն ալ՝ որչափ կըրնաս նէ՝ սիրտդ Աստուծոյ հետ ըլլայ , : Տօն օրը պարապ ատեն սեպելով շատ մի նըստիր պատուհանին առջեւ . ծառայական գործքէն ալ զգուշ եղիր . վտանգաւոր անձ մը տունդ մի ընդունիր : Ո՛րչափ սնուած չաճ բան է որ՝ ուրիշները ժամը Աստուծոյ հետ ըլլան , դուն տունը Աստուծոյ դէմ բան ընես : Խուցդ քեզի ժամ ըրէ , ու քու

աղօթքդ եկեղեցին եղածներուն հետ
միացուր : Աստուած ալ սիրով կըն-
դունի , երբոր մաքուր ու խոնարհ և
ջերմեռանդ սրտէ առաջ կուգայ նէ
աղօթքդ :

Ճ. “ Օրւան մնացած ատեննալ
փութ բաներու հետ մըլլար , : Թո՛ղ
անհաւատները իրենց ցնծում օրրան-
կարդ բաներ ընեն . քրիստոնէին կը-
վայէ որ սուրբ ընէ իր տօն օրը : Նստէ
հոգևոր բան մը կարդա՛ , Յիսուսին
վարքը աւետարանէն , սրբոց վարքը ,
հարանց վարքը : Այցելու թիւն ըրէ
սրբութեան ժամերուն մէջ . հիւանդ
տէս ու մխիթարէ , մէկին խեղճու-
թեան հասիր . տգէտ մարդու մը բան
սորվեցուր : Քիչ մալ գնա՛ ժուռ ե-
կուր ծառերու կանանչներու մէջ . մի-
այն թէ անյարմար ընկեր չունենաս ,
անկարդ սովորութեան մը չհետեիս ,
սիրոյ դէմ բան չընես : Սուրբ օրերն
որ ասանկ աղէկ անցընես նէ , շատ
մենծ բան կը վատորկիս :

ԽՐԱՏ ԻՆՆԵՐՈՐԴ

Զբօսանքի վրայ :

“Աչքդ վրադ աղէկ բաց զբօսանքներու ատենը” :

Գ Ա Տ Ժ Ա Ռ Ը

Թ . “ Զբօսանք ըսածդ շատ անգամ մեղքի պատճառ ալ կըլլայ , : Այս , մեր օրերը քիչ մօրդ կայ որ առանց մեղաց զբօսանքի ելլալ գիտնայ : Շատը կայ որ համ մը չեն առնուր՝ թէ որ անկարգութիւնդուխելառ բաներ չըլլան նէ զբօսանքին տեղը : Ափսոս , հազար ափսոս , որ աշխրբիս զէֆբը սէֆան հասարակօրէն մեղքով կըսկըսին , մեղքով կըլմնան . որչափ ուրախութեան անուենով Աստուծոյ դէմ բաներ կըլլան , որչափ դայթակղութիւն , որչափ հոգիի կորուստ :

Բ . “ Զբօսանքներուն մենծ մասը վտանգաւոր է , : Ատենին՝ տեղին՝ ան-

ձանց անյարմարութիւնը, ոչք նու-
թեան ապականութիւնը մէյմէկ
վտանգ կրբերեն: Սատանային որո-
դայթը շատ, փորձութիւն անաղակաս,
չար օրինակը զօրաւոր: Ո՞վ կրնայ ա-
ռանց հրաշքի զինքը խալըսել ասանկ
վտանգներէն: Իմ կարծիքս ան է, որ
մէկ հատիկ դեղն է փախչել ասանկ
զբօսանքներէն:

Գ. «Հասարակօրէն զբօսանքին մէջ
չափ չխափահուիր»: Իրաւ որ զէՖք
սէՖա ալ կայ անմեղ ու անվնաս.
բայց ո՞րչափ դժարութիւն ալ կայ
կարգով կանոնով ընելու: Ո՞րչափ
զգուշութիւն պէտք է չորս գին դը-
նել՝ պարկեշտութեան՝ երկիւղածու-
թեան ու հարկաւոր բաներուն աղէկ
նայելու: Ասոնց որ ուշ չեղնէ մէկը
նէ, գիւրաւ մարդուն սիրտը կըխո-
տորի, ու գէշի կերթայ:

ՓՈՐԾԻԸ

Ծ. «Նայէ որ ատես զգուհի քէՖի
բաները՝ ինչ կուզէ նէ ըլլայ, երբոր ա-

ուանց մեղաց չըլլար նէ,, : Ի՞նչպէս
 ուրախ կըրնայ ըլլալ մէկն որ՝ հէմ
 Աստուծոյ դէմ հէմ իր խղճմտանքին
 դէմ կընէ : Մէկ բարի զաւակ մը
 կուզէ մի ան զքօտանքն որ իր հօրը
 կամացը դէմ է . կամ մէկ հաւատա-
 րիմ մարդ մը կուզէ որ իր Թագաւո-
 րին անհաճոյ բան ընէ : Մէկ ճշմա-
 րիտ քրիստոնէ մը անանկ ուրախու-
 Թեան էտեւէ կերթայ մի , որ Աստու-
 ծոյ խաթրին կըդպչի : Աղէկ նայէ որ
 մեղրին մէջ Թոյն խառնած չըլլայ :

Թ . “Զգո՛յշ կեցիր ըստկով խաղ
 խաղալէն , Թէ Թղթի Թէ Թավուի
 մէջ ,, : Քանի՛ մարդ իր տունը աւրեց
 երկար ատեն շատ ըստկով խաղի ղին-
 քը տալէն : Անանկ մարդը իր բանի
 դործին ծոյլ կըլլայ , իր պարտքը չը-
 ներ , ստակը կըկորսնցնէ , սուտ կը-
 խօսի , երդում կընէ . կայ որ կախար-
 դի ալ կերթայ իր բախտը գտնալու .
 ամմէն չարեաց խորունկը կինկնայ ,
 հոգին ալ փրկուածիւնն ալ կըծախէ :
 Արգելք չիկայ՝ որ յոգնեւէդ էտե-
 քիչ մը հանգչելու համար Թեթե

խաղ մը խաղաւ , միայն թէ ա-
նանկ անձինքներու հետ՝ որ քու պա-
տիւդ վար չիկնայ : Խաղալք բարի
վախճան մը ունենայ , ինչպէս՝ գէշ
խօսքերը խափանելու համար , մէկ
չարիք մը դադրեցնելու համար , խռ-
վածքները հաշտեցնելու համար , ու-
րիշ մէկ մխիթարանք մը կամ հան-
գիստ մը տալու համար : Խաղը պատ-
ճառ չըլլայ քեզի՝ Ժամէն պակսելու ,
պարտքերըդ մոռնալու , քու տանդ-
մնաս մը բերելու , ու շատ ըստիկէ եւ-
լալու : Ձեռքդ ստակ դայ՝նէ՝ աւելի
աղէկ տեղ չիկայ մի խարճելու , ինչ-
պէս աղքատները ու խեղճերը : Բար-
բարոս կըսեմ քեզի , թէ որ ասոնց
բաժին չի հանեա ան ըստակն որ խա-
ղի կուտաս :

Գ . “ Որկրամու մըլլար , հարբեցու-
թենէ քեզ պահէ ” : Ասոնք անանկ
բաներ են՝ որ միտքը կըբըթացնեն ,
կեանքը կըկարճեցնեն , տանը խա-
ղաղութիւնը կըխռովեն , և ամմէն
չարեաց դուռ կըբանան : Գիտե՛ս թէ
քանի քանի կերուխումի չափ անցը-

նօղները շէն սեղան նստելնինի հոգի-
նին փչեցին՝ դժոխքը ինջան : Դուն
որ ասանկներէն դուրս ըլլալ կուզես
նէ , քու սեղանդ շտկէ քու կարողու-
թիւնդ նայելով , Աստուծոյ կամացը
հետեւելով , մխողութենէ հեռու ը-
լալով : Նայէ թէ քանի մուրացկան՝
անօթութենէ մեռնող՝ կրնար ապ-
րիւլ քու մէկ սեղանովդ , մանաւանդ
թէ մէկ թասպախ բանովդ :

Դ . “Պար բռնելէն փախիր ” : Պար
ըսածդ մեր օրերը եղեր է ողբալի
պատճառ մը մեղք ինկնալու , մէկ
հանգէս մը՝ օւր անմեղութիւնը ծան-
տըր վտանգի մէջ կըլլայ , ու չարաչար
կեցնայ : Մենք փորձանքի տեղ է ե-
ղեր : Ի՞նչպէս կրնայ ան տեղը անա-
րատ մնալ քու տկար առաքինու-
թիւնդ : Նայէ թէ ինչպէս մաքուր
գացիր , աղտոտ տունդ դարձար : Ափ-
սոս , որչափ անձինք անտեղը խեղ-
քէ կեւլան : Ուստի փախիր փախիր
կըսեմ պարը երթալէն : Քանի որ
սոս բանդ քեզի համով կերկնայ նէ ,
ես չեմ կրնար հաւտալ՝ թէ դուն

Ճամբայ եկեր ես, աղէկի դարձեր
ես:

Ե. "Ծածուկ ժողովքի պէս մեկ-
տեղուէլէն ալ փախիր, և ընդհան-
րապէս կասկածելի ու վտանգաւոր
երեցած ընկերութենէ": Չեմ ըսեր
քեզի թէ աշխրբէ դուրս ելիր. հապա՝
քու մխիթարանքդ ու զբօսանքդ ըլ-
լայ սպարկէշտ դրացիներու ճանչ-
ւորներու հետ, աստուածավախ մար-
դու հետ, ու բարի վախճանով. ան-
ալ՝ որչափ կարելի է նէ՝ ցորեկով:
Տնէդ երկար ատեն մի հեռանար. և
ուր գտնուիս նէ, ճշմարիտ քրիստո-
նէի պէս կեցիր: Հեռու կեցիր այն
տներէն, որոնց տանտէրը ամէն բա-
նի աչք կը դոցէ, ինչ մարդ ըլլայ նէ՝
ներս կառնէ, տղաքը համարձակ են
չափէ՝ ի դուրս, աղջիկներուն՝ ծա-
ռաններուն՝ աղախիններուն բերանն
ալ աշխրբի խօսքերը կը ստորաին, ան-
ալ անսպարկէշտ սալմաներով, ան-
վայել մանկներ ալ կարդալով, և այլ
ուրիշ անշնորհք շարժմունքներով ու
բարեկամութիւններ ընելով. անանկ

որ անմեղութիւն չիմնար անանկ տնե-
րու մէջ: Այն անոր որ ասանկ տգեղ
ժողովներու դուռն իր լայն . ալ աղէկ
էր ժանտամա՜հ եղած տեղը երթար:

Ի. “Միայն անմեղ ուրախութիւն
ները քեզի անուշնայ , : Ասոնք սիր-
տըդ կրբանան , ուժդ կընորոգեն ,
ուրիշի ալ բարի օրինակ կըլան, առա-
քինութիւնները կըզօրացնեն , միայն
թէ գիտնաս կարդ կանոն պահել ու-
րախութեան : Աղէկ զբօսանքին չա-
փազանցն ալ քրիստոնէ մարդու չի-
վայլեր , աշխարհավար մարդու ու
մարմնասպաշտի բան է : Արքայու-
թեան ճամբան երկու չըլլար , մէկ է .
ճամբու վրայ փուշ չառ , վարդ չկայ :

ԽՐԱՏ ՏԱՄՆԵՐՈՐԴ

Թափօրնէրոս և ուխտագնացութիւնն
նէրոս չէայ :

“ Բարի օրինակ եղիր աս բաներուս
մէջ ” :

Պ Ա Տ Ժ Ա Ռ Ը

Թ. “ Թափօրն ալ ուխտ երթալն
ալ 'ի փառս Աստուծոյ և 'ի պատիւ
սրբոց դրուած են ” : Ասանկ հանգի-
սական բարեպաշտութեան գործքե-
րուն մէջ պէտք է որ ամէն մարդ
ջերմեռանդութիւն ունենայ , ու
կարգ կանոն պահէ : Չէ նէ՝ Աստու-
ծոյ և սրբոց փառք պատիւ չըլլար ,
հապա նախատինք կը դառնայ , տես-
նողներուն ալ գայթակղութիւն կըլ-
լայ , անհաւատներուն ու չնչահա-
ւատներուն ալ ծիծաղ ու դժոխային
դէֆք կը բերէ :

Բ. “ Աս ջերմեռանդութիւնները

անոր համար ալ կըլլան՝ որ Աստուած մեզ սէսսպէս փորձանքներէն պահէ, աշխրբիս ողորմի, : Կաթուղիկէ եկեղեցւոյ հնուց սկիւրի սովորութիւնն է հրապարակական աղօթքներ ընել, որ եղած չարիքները փարատին, կամ նոր չարիք մալ չըլլայ տէյի : Եղովուրդին միատեղ թափորով աղօթքը՝ Աստուծոյ ձեռքը եղած վեհօրհնորութեան թուրը վար դնել կուտայ . միայն թէ ինչպէս պէտք է՝ անանկ ըլլայ, խոնարհ՝ ջերմեռանդ՝ զղջացած ու պարզ սրտիւ : Չէ նէ նորէն Աստուած կըբարկանայ . անատեն ինչ կըզարմանաս՝ թէ պատիժը երկնայ, կամ սատականայ ալ նէ :

Գ. « Անոր համար ալ կըլլան աս ջերմեռանդութիւնները , որ Աստուած նոր նոր բարիք ընէ աշխրբիս, : Աստուած ամէն ուղղափառ կողմերը ընտրեր է մէկ քանի մասնաւոր տեղուանք՝ իր բարիքը մասնաւոր կերպով յայտնի ընելու . միայն թէ ասանկ տեղ դացօղը պիտոր երթայ աղէկ սրտով, որ արժանի ընէ զինքը այն

բարեբխն մասնակից ըլլալու . աս գիտ-
ցիր որ ձեռքդ պարապ կըդառնաս՝
թէ որ պէթէր չըլլաս նէ, երբոր սոսկ
հետաքրքրուլթեան համար երթաս ,
ու պարապ ասդին անդին պտըտիս :

ԳՈՐԾՔԸ

Թ . “ Զանա՛ որ վաղէս երթաս այն
թափորները և ուխտի տեղուանքը որ
բուն քու կեցած տեղդ եղած ժամը
կըլլան ” : Աս հասարակուլթեան մասն
ես դուն . և ինչպէս մեղքերուն մաս-
նակից եղած ես , մասնակից եղի՞ր
ջերմեռանդուլթիւններուն ալ՝ որով
Աստուած կըհաշտըլի . պարկեշտ ու
կոկ հագուստով գնա՛ , խեւքդ քեզի
ժողված , դրած կարգին մուխայէթ ,
անանկ որ՝ պատիւ ընես քու հա-
ւասքիդ . չէ՛ թէ աւելի բարկացնես
զԱստուած , ու պաղուլթիւն սորվեցը-
նես արդէն պաղ ու անշնորք մարդ-
կանց : Ձայնակից եղիր հասարակաց
աղօթքներու՝ երգերու . յիշէ՛ թէ
թափոր ելեր ես , չէ՛ թէ զբօսանքի :

բ. « Եւ յամեն որ կրմանա թափորով՝ նայէ որ անոր դիտաւորութիւնը կառարեա » : Ներսի կողմերը քաշուէ, քարոզին՝ ժամերգութեան սրտանց ուշ գիր . խնդրէ Աստուծմէ որ պարգևէ քեզի այն շնորհքը, որուն համար եկեր ես աղօթելու : Ի՞նչ շնորհք պիտոր յուսայ ան՝ որ ուրիշներուն աղօթք ըրած ատենը, ինքը ժամէն դուրս ստորտի, լաֆի զբօսանքի հետ ըլլայ, կամ երթայ խաչովէխանա մը, կամ մէխանա մը :

գ. « Թափորէն ու ուխտ գացողներէն մի զատուիր՝ ետ դառնալու ատենն ալ » : Ի՞նչ գայթակղական ու ամօթալի բան է պաղի ճահիշներուն ըրածը, որ հանդէսը ժամ չի դարձած՝ իրենք էտե կրմանն, ամմէն բանը կը թողուն, իրենց ետրան եօլտաշները կը փնտռեն, ու պէտք չեղած տեղուանք կելլան կրմանան . ալ աղէկ էր՝ իրենց տունը դառնային : Ասանկներուն անկարգութիւնը աւելի մնաս կուտայ աշխրբի՝ որչափ օգուտ չեն կրնար ընել ուրիշներուն աղօթքը :

7. «Այլ է որ երբոր քահանայ մը չիկայ, սլայաղի մարդկանց հետ թափորի և ուխտի չերթաս »: Չէ նէ՝ ջերմեռանդութեան երթալ չըլար, հապա զէֆքի սէֆայի ելլալ. անանկ խառնակ բաներով՝ մէկին հոգիին օգուտ չըլար, փնտս անպակաս կըլլայ:

Ե. «Միտքդ դիր, թէ ամէն թափոր և ուխտ երթալը սխալ ըլլայ քեզի սուրբ ըլլալու պատճառ »: Ի՞նչպէս կըլլայ՝ ըսես նէ, դիւրին ճամբան աս է: 1. Երթալէն առաջ՝ խոստովանահօրդ հարցուր. քու ծընողացդ, տիրոջդ ու մեծաւորաց կամքովը ըլլայ: 2. Անկից էտե խոստովանուէ, հաղորդուէ, որ աւելի աղէկ ու վարձքով ըլլայ ջերմեռանդութիւնդ: 3. Հետդ ընտրանօք՝ աղէկ ընտրանքով ընկերներ ան, որ հէմ մեղքէ հեռու ըլլաս, հէմ աւելի առաքինութեան փոյթ ունենաս: 4. Աստուծոյ անուհովը ճամբա՛ ելի՛ր, տունդ տեղդ՝ բանդ գործդ՝ հաւատարիմ մարդու յանձնելով: 5. Սկիզբէն Աստուծոյ ընծայ ըրէ քու

Ճամբորդութիւնդ . ու միտքդ դիր՝
 թէ Յիսուսի հետ ճամբայ կրնես կոր
 որ քեզի համար քալեց՝ ուր որ
 քալեց նէ . օգնական կանչէ քեզի
 սուրբ Աստուածածինը , սահապան
 հրեշտակդ , ու սաշտական սուրբերդ :
 6 . Ճամբան աղօթքը ու բարի մտա-
 ծութիւնները սրահաս չընես , ու-
 րիշներուն հետ ալ հոգևոր խօսակցու-
 թիւնը : 7 . Ճամբու ամմէն դժուա-
 րութիւնները նեղութիւնները Աս-
 տուծոյ նուիրէ : 8 . Ամմէն տեղ՝ ամ-
 մէն գեղ մի ուշանար : 9 . Հանգչելու
 ատենները զգաստ և պարկէշտ եղիր ,
 ցորեկն ալ՝ գիշերն ալ : 10 . Ճամբան
 կէս եղածին պէս՝ Աստուծոյ առջև
 դիտաւորութիւնդ ու ջերմեռանդու-
 թիւնդ նորոգէ , իրմէն օգնութիւն
 խնդրէ , մանաւանդ հաստատուն
 աստուածաշտութեան շնորհք : 11 .
 Դառնալդ ալ կանոնաւորեալ ըլլայ՝
 ինչպէս որ երթալդ : 12 . Տուն որ
 կը դառնաս նէ՝ բարի օրինակ ըլլաս
 ամմէնուն , ջերմեռանդութեանդ պը-
 տուղը ցցնելով :

2. «Սրբութիւն որ կը գրուի ձեր
 ժամը նէ, անհոգ չըլլաս երթալու
 երկրպագութիւն ընելու, ամմէն օր
 պիլէ սրբութեան այցելութիւն ընել-
 լու: Ի՞նչ ըսեմ անանկ ջերմեռանդ
 երեցածներուն՝ որ կերթան ամմէն
 մատուռներուն, ու պատկերքնե-
 րուն. բայց շարժ կանցնի՝ ամիս ալ
 կանցնի որ Յիսուսի այցելութիւնն
 ընելէն երթար. ան իսէ՛ սա է աւել-
 լի անգին դանձ, և սրբութիւն սրբ-
 բոց: Ասկից կը դանաւ ամենայն օդ-
 նութիւն պատրաստական, ամենա-
 քաղցր մխիթարութիւն, ամմէն կերպ
 շնորհք. վասն զի ինքն է անբաւ բա-
 րութիւն և կարողութիւն:

ԳԼՈՒԽ Բ

ԱՄՄԷՆ ՄԱՐԴՈՒՆ ՊԱՐՏՔԸ
ԻՐ ՎԻՃԱԿԻՆ ՆԱՅԵԼՈՎ

Երկու կըլլար՝ թէ որ ամէն մէկ
վիճակի ու աստիճանի մարդկանց մէ-
կիկ մէկիկ խրատ գրէինք նէ. ուստի
ընդհանրական կերպով միայն կու-
ղեմ խօսիլ, ուսկից որ ամէն մար-
դու խրատ կելայ. և ամէնքը իրենց
պարտքը ընեն նէ՝ փրկութեան կը-
հանին, մենծը՝ պղտիկը, տէրը՝ ծա-
ռան, արհեստաւորը բանւորը, և
այլն, որոնցմով մարդկային ընկերու-
թիւնը կըբաղկանայ :

ԽՐԱՏ ԱՌԱՋԻՆ

Ուշափառ Կիւրաքանչեւի համար :

«Քեզ երջանիկ ճանչցիր սուրբ կաթողիկէ եկեղեցնայ զաւակ գանուէլուդ համար ,» :

ՊԱՏՃԱՌԸ

Թ. «Կաթողիկէ եկեղեցին միայն է ճշմարիտ՝ իր յայտնի և անսխալ նշաններովը ,» Մի միայն է իր երևելի գլխովը , որ է Պատն՝ յաջորդ սրբոյն Պետրոսի՝ Քրիստոսի փոխանորդին . մի միայն է իր վարդապետութեամբն ալ , որ բոլոր աշխարհս՝ այնչափ զանազան ազգաց ժողովրդեան մէջ՝ բոլորովին մի և նոյն կաթողիկէ հաւատքը կրդաւանին : Սուրբ է իր հիմնարկութեն ՚ի Քրիստոսէ . սուրբ է իր օրէնքներովը , և շնորհքներովը՝ որ իր մէջը էմանէթի

ակէս կը պահուին , և սուրբ կընեն
 զանոնք՝ որ իրեն հաւատարիմ կը
 մնան . սուրբ է իր մէջը եղած յայտ
 նի սուրբերով , որ հրաշքներով ալ
 հաստատուած է իրենց սրբութիւնը :
 Ընդհանրական է՝ կամ կաթուղիկէ՝
 ամմէն ասեն և ամմէն տեղ քարոզուե
 լով ու տարածուելով իր վարդապե
 տութիւնը՝ ի սկզբանէ ինչուան հիմա :
 Առաքելական է՝ ի Քրիստոսէ հիմ
 նած ըլլալով եկեղեցին անշարժ վիժի
 վրայ , ու բոլոր աշխարհ տարածւած
 է առաքելաւններով ու մարդարէնե
 րով աս եկեղեցին՝ Աստուծոյ ժողո
 վութիւնը : Աս չորս նշաններս հաստա
 տուն են միշտ ճշմարիտ եկեղեցնայ
 վրայ՝ ինչպէս Նիկիոյ սուրբ ժողովքն
 ալ դաւանեցաւ այնչափ սուրբ հայ
 րապետներով եկեղեցւոյ թշնամիներ
 րուն դէմ . ուստի ո՞վ որ աս եկեղե
 ցիէն դուրս է նէ՝ մոլորած է , ու
 դժոխքը առջնէ . անոր համար ակէսք
 է որ վնասուէ զճշմարիտ եկեղեցին ,
 ու հեռանայ սուտ եկեղեցիներէն :

Բ.՝ Նոյն ճշմարտութիւնը հաստա

տուած է անանկ վկայութիւններով
որ տարակոյս չիմար : «Նախ՝ անհա-
մար սուրբ մարտիրոսներով, որ իրենց
արիւնը թափեցին քրիստոնէական
հաւատքին ճշմարտութեանը համար:
Երկրորդ՝ այնչափ սուրբ հարց և վար-
դապետաց բաներով, որ մէկ բերան
խօսեցան ու հաստատեցին զճշմար-
տութիւնը: Երրորդ՝ այնչափ ընդհա-
նուր ու մասնաւոր ժողովքներով, որ
վճռեցին նոյն ճշմարտութիւնը: Չոր-
րորդ՝ հաւատքի թշնամիներուն աւ-
վկայելովը, թէ նոյն կաթուղիէ է կե-
ղեցին ճշմարիտ էր առջի չորս դա-
րերուն ատենը, որ անկից էտե չէն
կրնար գտնալ՝ թէ փոխուեր է մէկ
կերպով մը: Աւստի որչափ մէկը խըս-
տասիրտ ըլլայ նէ, չիկրնար այսչափ
վկաները մէկ դի գնել, ու իր խելքին
հետեւիլ, թէ որ բոլորովն չէ կուր-
ցեր նէ :

Դ. «Նոյն ճշմարտութիւնը կը հաս-
տատեն անբաւ հրաշքներ ալ» : «Նախ՝
հնուց պէրի եղած հրաշքներն որ ե-
կեղեցական պատմութեանց ու սուրբ

հարց դրբերուն մէջն ալ անցած են :
 Երկրորդ՝ նոր ատեններ եղածները ,
 ինչպէս են սուրբ Փրանչիկոսի Քա-
 լերեանին ըրածները բազմութեան
 առջև , նոյնպէս ուրիշ սուրբերուն ,
 որոնց հրաշքները ամէն կերպով
 ճիշդ քննուած են իրենց սրբացոյց-
 ման ատենը : Ասոնք ալ չըլլար նէ ,
 էն մենծ սքանչելիքը ան է՝ որ սուրբ
 հաւատքը այնչափ հալածմունք քա-
 շելով ալ հաստատուն պահուեցաւ
 ու տարածուեցաւ անհաւատներուն
 ու հերետիկոսներուն դժոխային բռ-
 նութեանը դէմ : Չէ թէ միանգամ ,
 հապա հազար անգամ կրփճանար ե-
 կեղեցին , եթէ ճշմարիտ չըլլար , ու
 Քրիստոսի խոստմունքը չըլլար նէ՝
 ինչուան 'ի կատարած աշխարհի գի-
 մանալու : Արրնա՞ր մի ըլլա՞նք որ Աս-
 տուած ասանկ հրաշքներ ընէ սուտ
 եկեղեցի մը հաստատելու : Աւրեմն
 եկեղեցին Քրիստոսի ճշմարիտ է ,
 որուն համար որ Աստուած այսչափ
 մենծ մենծ և արտաքոյ կարգի սքան-
 չելի բաներ ըրաւ : Ա՛յ որ աս բաներու

ինքեար ընէ նէ՝ աչօք բացօք միջօրէ
արևուն լուսը ուրացողն է :

ԳՈՐԾՔԸ

Թ. «Շնորհակալ եղիր Աստուծոյ՝
որ քեզ սուրբ եկեղեցնայ զաւակ է
ըրեր » : Առանց սուրբ հաւատքի՝ որ
աս եկեղեցնայ մէջ միայն կը գտնուի,
ինչչահ քեզի ուրիշ գովելի և երևե-
լի գործքեր՝ սոսկ բարոյական առա-
քինութիւններով : Առաքելոյն վը-
ճիւն է. «Առանց հաւատոյ անհնար
է հաճոյ լինել Աստուծոյ » . (Եբր .
Ժա . 16 :) Ուստի աղօթք ըրէ ու
խնդրէ , որ միշտ սրտանց փակած ըլ-
լաս կաթուղիկէ եկեղեցնայ : Քանի
որ ատոր մէջն ես , կրնաս արքայու-
թեան յոյս ունենալ , միայն թէ դուն
ալ աշխատիս՝ որ հաւատքին հետ բա-
րի գործքեր ալ ունենաս :

Բ. «Մտքով ալ խօսքով ալ նայէ որ
սրտիւ ցըրնես կաթուղիկէ եկեղե-
ցոյ , ի՞նչ օրէնքին՝ կանոնին » : Ո՛վ որ
եկեղեցին կարհամարհէ նէ , առջի

ոտքը առեր է անկից բաժնուրէլու :
 Այլ քեզի , թէ որ վար զարնես ու
 ծիծաղես եկեղեցւոյ սրբազան ու հին
 սովորութիւնները , պաղիս ու ետ
 քաշուիս իր քահանաներէն ու փա-
 փէն : Ատիկա նշան է՝ թէ Ճշմարիտ
 եկեղեցիին հետ աղէկ չես , հաւատքդ
 կորսնցուցեր ես : Ուրեմն նայէ որ
 անոնց ետեւէ չերթաս՝ որոնք որ
 սոսկ քրիստոնէի անուն ունին , գործ-
 քով անանկ չեն ցցրներ զիրենք . ու
 թէ որ հաւատք մը ունին նէ , իրենց
 խելքին ու քէֆին շէնքն է : Դուն
 ամմէն կերպով միշտ գլուխ խոնարհէ
 եկեղեցւոյ , զոր Աստուած յայտնի
 րբեր է այնչափ երևելի նշաններով
 ու հաստատեր է այնչափ վկաներով
 ու զօրաւոր հրաշքներով :

Գ. "Մաքուր վարքով ալ ցցուր եկե-
 ղեցնայ քու պատիւդ " : Բարի վարքդ
 աղէկ նշան է՝ թէ դուն մեծ վար-
 կում ունիս սուրբ եկեղեցւոյ վրայ :
 Իր հաւատքէն դուրս շարժիլը է գործ-
 քով ստել իր խօսքը : Հաւատքի կտրիճ
 ջատագով ալ ըլլաս անհաւատ մարդ :

կանց առջևը՝ քիչ շահ կընէ, երբոր քու վարքդ վարդապետութեան դէմ կըկռուի նէ : Ո՛վ որ բարի վարքին թուլ է նէ, անոր հաւատքն ալ քանի կերթայ կըթուլնայ :

Դ. “Եկեղեցին քեզ ամօթ մի սեպեր, պարծանք սեպէ” : Սուրբ մարտիրոսները անոր վերայ դրին իրենց կեանքն ալ՝ ամմէն ունեցածնին ալ՝ բոլոր աշխրբի առջև : Թէ որ աս առնես անանկ առիթ չիկայ նէ, գո՛նէ անանկ սէր ցցո՛ւր ճշմարիտ եկեղեցւոյ՝ որ թշնամիներն ալ վարկում ունենան : Տա՛ք տա՛ք հաւատքի վրայ վե՛ճաբանութիւն մըներ, ատիկայ գիտուն ու խոհեմ վարդապետներու ու քարոզիչներու կինկնայ, չէնէ՛ վտանգաւոր բան է հակաճառութիւնը : Թուր բանեցնել չգիտցողին ձեռքը՝ Թուրը մնասակար է :

Է. “Հաւատքդ խախտելու վտանգներէն ալ հեռու կեցիր” : Հեռու ըլլան քեզնէ արդիլած գրքերը, որ կաթուղիկէ եկեղեցւոյ դէմ, անոր վարդապետութեանը դէմ, գլխուն

դէմ, ու իր եկեղեցականներուն դէմ
գրուած են: Տունդ չի գտնուի անանկ
գիրք՝ իր վարպետ շէնքին կամ ոճին
համար . ոսկի թասին մէջը թոյն կայ՝
գիտցիր: Տղաքդ չի թողուա հերետի-
կոսի դպրոց երթալու, ուղղափառ
չեղօղ մարդկանց հետ տեսնուելու:
Ամէն չարիք կելլան աս բաներէն:

Դ. «Չառքէդ եկածին չափ փոյթ
տար սուրբ եկեղեցւոյ տէրութիւնը
տարածելու»: Նայէ նորաղանդները
ինչպէս կը ջանան չորս դին իրենց մո-
լորութիւնը ցանկելու . ինչեր չեն
ըներ՝ որ իրենց ծուռ վարդապե-
տութիւնը ամէն տեղ խոթեն:
Անուշ ու բարերար եղիր անոնց որ
նոր դարձեր ուղղափառ եղեր են .
չըլայ թէ սղտի սլառճառ մը տաս՝
որ իրենց դարձին վրայ փիւշման ըլ-
լան: Բերնէդ չըլայ այն խօսքն որ՝
անշնորհք մարդիկ կըսեն . «Թէ որ
ատ դարձօղները ըռղէհի մարդիկ ըլ-
լային նէ, իրենց հաւատքը չէին թո-
ղուր»: Աս բանը իրաւ ըլլար նէ, հէլ
հէլակեթ հրեան ալ՝ անհաւատն ալ՝

իրենց մոլորութեան մէջ մնալու էին,
հիշ մէկը ճշմարիտ հաւատքը պիտի
չընդունէին :

ԽՐԱՏ ԵՐԿՐՈՐԴ

“Մէի գլխաւոր իմ մեծաւոր մարդու
համար :

“Քու տակդ եղողները աղէկի յոր-
դորէ , դէշէն զգուշացուր” :

Պ Ա Տ Ծ Ա Ռ Ը

Ին . “Ասանկ պարտք դրեր է քեզի
Աստուած՝ քու տէրդ , : Քու ձեռքդ
իշխանութիւն է տուեր՝ չէ թէ ասոր
համար որ քու հանգիստդ փնտռես,
քու մենծնալդ , քու քէֆդ , անհոգ
ըլլալով կառավարելու քու տակին
ներդ , ու թողլով կամ պատճառ ըլ-
լալով որ փառս քաշէն իրենց բանե-
րուն , մարմնոյն ալ հոգւոյն ալ : Չէ
չէ , քեզ Աստուած որ մէկ աստի-
ճանի մը հասուցեր է նէ , անոր հա-

մար է՝ որ մէկ կերպով երկրի վրայ Աստուծոյ տեղը բռնեա, և քու կարողութիւնդ բանեցնես՝ որ ճշմարիտ երանութեան հասցնես Յիսուսին առունով գնածները, որ կըլլայ հեռանալով ՚ի չարէն, ու բարին գործելով: Վայ կուգայ գլխուդ՝ թէ որ ասանկ հարկաւոր բանի փոյլ չըտանիս նէ: Խիստ կերպով կըպատժէ քեզ Աստուած՝ անհաւատարիմ տընտեսին պէս:

Է. “Նոյն պարտքը կըպահանջեն քեզնէ քու ձեռքիդ տակը եղօյններն ալ, : Դուն անոնցմէ հաւատարմութիւն կըպահանջես ու հնազանդութիւն, ծանր ծանր ծառայութիւններ ալ: Ասանկ բեռներուն տակն են նէ, պէտքը չէ մի որ զանոնք մեղքերէն պահես: Ի՞նչպէս կըթուլուս որ քու անհոգ կենալովդ անոնք գժոխքի ճամբան երթան, հոգիներն կորսնցնեն: Ամա ըսեմ, ի՞նչպէս կուզես որ անոնք քեզի հաւատարիմ ըլլան, երբոր չես նայիր որ հաւատարիմ ըլլան Աստուծոյ:

7. «Քու հոգւոյդ փրկութիւնն ալ
 քեզ առ բանիս կըստիսլէ » : Մէկ ա-
 ռանձին մարդու մը հերիք է աս-
 տուածապաշտ ու երկիւղած ըլլալ՝
 արքայութիւնը վաստըկելու, հոգ մը
 շունենալով ուրիշներուն վարբին
 կացքին վրայ, ապանկ չէ այն մար-
 դուն բանն որ ուրիշներուն վրակեցու-
 թիւն ունի . իր ճիշդ պարտքն է ար-
 թուն կենալ անոնց վրայ ալ : Քու մէկ
 գառնուկդ կորսըւի մանառայէն ,
 կամ մէկ շունդ սպաննեն՝ որ որսի
 կրբանեցնես , մէկէնի մէկ համար կու-
 ղես մանառաճիէն , ու որսորդէն :
 Աւելի մենծ համար կուղէ քեզնէ Աս-
 տուած ալ , թէ որ քու հպատակնե-
 րէդ մէկը գատապարտուելու ըլլայ
 նէ յաւիտեան , որովհետեւ անոնք
 արքայութեան համար ստեղծած են ,
 ու Յիսուսին արունովը գնուած են :
 Անոնց հոգին որ կորսըւի նէ , քու հո-
 գիդ ալ անոնց հետ կերթայ :

Խ . “Նայէ որ աղէկ կառավարու-
թիւն ընես անոնց վրայ . մանաւանդ
աղէկ նայէ որ աստուածապաշտ ը-
լան ” : Գործքով ալ բարի օրինակ ե-
ղիր : Ինչպէս որ դուն անհոգ չես ը-
լար քեզի պէտք եղած բաներուն,
որ չըլլայ թէ բան մը պակասի քու վի-
ճակիդ, կամ մարմնոյդ՝ որ քու տակդ
է . թէ որ դուն արդարութիւն միայն
ուզես, ու Աստուծմէ միայն վախնաս,
գիտցիր որ ան ատեն քու կիներդ ալ
քեզի հետ անանկ կը վարուին :

Բ . “Ամէն մէկին աշխատանքին ու
առաքինութեան վճարք ըրէ ” : Գի-
տե՞ս, որ ատեն տակիները կը զօրա-
նան աղէկ վարուելու : Երբոր կը-
տեսնան՝ որ իրենց տէրը կամ գլու-
խը իրենց ըրած ծառայութիւնը կը
ճանչնայ, իրենց հաւատարմութեան
խըղմէթը կը գիտնայ, իրենց աշխա-
տանքը աղէկ կը վարձատրէ : Անոնք
միայն սիրէ որ բարեպաշտ են, անոնց

հաւտա տանդ ամմէն բանը, միայն թէ
իրաւցնէ արդիւնք ունենան:

Գ. “ Մեղքերնին ու անկարգու
թիւննին առանց պատժի մի թողուր, :
Մեղաւորն որ չի պատժուի նէ, աւե-
լի համարձակ կըլլայ չարիք ընելու :
Մէկ տէր մը որ թոյլ է կամ անհոգ,
մէկ բանի մը չի նայիր նէ, պատճառ-
կուտայ՝ որ աղէկներն ալ չարիք սոր-
վին: Առաջին որ տրտունջ չըլլայ տանդ
մէջ. ամմէն անկարգութիւնը պատժէ
արդար կերպով առանց մէկի մը խաթ-
րը նայելու. մէկ ճերմէյի տակ ձգել
ղմկը, մէկին կամքը կտորել մը՝ կամ
ապաշխարանք վրայ դնել մը՝ պաղի-
ներուն այնչափ խրատ կըլլայ ու շահ
կրնէ՝ որ դատաստանի ու դժոխքի
վրայ քարոզ տալ մը չի կրնար ընել:

Դ. “ Որ և իցէ մեղքի սէպէսներէն
կարէ քու մարդիկդ, : Առիթը չէ թէ
միայն դող կրնէ զմարդը, հապա խու-
մարպաղ ալ, գլխէ ելած, ու գէշի
էտե ընկած: Ուստի ամմէն իշխանու
թիւնդ բանեցուր, որ հեռացնես ա-
տանկ առիթները. օրինակի համար՝

աչքդ բայց, որ խաղ ըլլայ՝ միտաֆիր-
ներ ըլլայ՝ խորունկ գիշերուն չիմնան:
Կորսնցորդ անանկ գրքերն որ սուրբ
հաւատքի ու բարի վարքի գէմ կեւ
լան: Գայթակղական զբօսանք չիտես-
նըւի: Կասկածելի անձի հետ չի-
տեսնուին: Աս կերպով դուն շատ
օգուտ կընես բոլոր տան, գեղի, քաղ-
քի, քան թէ մէկ մենծ քարոզիչ մը:

Է. « Խոհեմ կերպով բարեգոր-
ծութեան ճամբայ բաց »: Առաջ ա-
ռաջ անոր գեղ ըրէ՝ որ քու օգնու-
թեանդ կարօտ է, շուտով մտրելու՝
ուր որ կրակը առեր է: Ամէն բա-
նէն էւել նայէ որ ծնողք իրենց զաւ-
կըներու հոգ տանին, քրիստոնէ գըպ-
րոց, ու քրիստոնէական վարդապե-
տութեան սիրով երթալ. և անանկ
սլարկեշտ ու աղէկ վարպետ ունենան
որ հոգւոց փրկութեան փոյթ ունի:
Չիթողուս որ քու մարդիկներուդ
մէկը քարոզի չիգրանուի, ու անոր
տեղը աս դին ան դին քալէ, կամ
սանձարձակ երթայ իր քէֆին ուղած
տեղը: Դուն որ կուղես՝ որ անոնք

քու տանդ պատիւ ընեն, նայէ որ
աւելի պատիւ ընեն Աստուծոյ տանը-
ու աղէկ պատիժ տուր անվայել բան
մը ընողներուն :

Ճ. « Բարի օրինակ տուր ձեռքիդ
տակը եղողներուն » : Մեծաւորին
խօսքը զօրաւոր է, բայց աւելի իր
գործքը : խօսքը կըշարժէ, գործքը
կըհրէ՝ առաջ կըտանի : Ստոյգ է
այն առակը, [թէ գլխուն կէօրէ են
անգամները տիրոջը, պէս է ծառան
ալ : Կուզե՞ս որ տակիններդ գէշէն
աղէկի դառնան իրաււորէ . նայէ որ
ամէնքը քու վրայ տեսնան աղէ-
կութիւնը, ու անուշ հոտ առնուն
սլարկեշտութեան, առաքինութեան,
սրբութեան . կուզե՞ս որ աղէկ ըլլան,
դուն եղիր անոնց գլուխ ու առաջ-
նորդ : Զոր օրինակ, խոստովանէ հա-
ղորդուէ չէ [թէ տարին անգամ մը
զատկին միայն, հապա տարւան մէջ ալ
շատ անգամ : Անսլակաս եղիր ժամեր
դութիւն լսելու, քարոզ լսելու : Ան-
ատեն դուն ալ կըզարմանաս, [թէ որ-
չափ օգտեր է անոնց քու օրինակդ,

ու ինչպէս աղէկ ճամբով կուգան կոր
քու ետեւէդ :

ԽՐԱՏ ԵՐՐՈՐԴ

ՀԿԿԿԻ ԵՂԵԻՆ ՎԵՍ :

“Հնազանդ եղիր քու մեծաւորնե-
րուդ ” :

ՊԱՏԺԱՌԸ

Թ. “Աս հնազանդութեան պարտ-
քը ինքն Աստուած դրեր է ” : Աս-
տուածային նախախնամութիւնը ու-
զեց որ խելք ունեցող ստեղծուած
ներուն մէջ ոմանք հրամայող ըլլան ,
ոմանք հնազանդող : Հրամայողներուն
կարողութիւն տուաւ ու հարկաւոր
մտաբացութիւն , որ զինքը ներկայա-
ցնեն երկրիս վրայ . բայց անանկ որ
իրեն համար պիտոր տան աղէկ մը ,
թէ որ իրենց պարտքէն պակսին նէ :
Հնազանդողներուն ապահովութիւն
տուաւ , որ իր դրած մենծերուն կարգը

կանոնը պահեն նէ, իրեն աստուածային կամքը ըրած սեպուխն . ուստի կրսէ Պօղոս առաքեալը, [Թէ ո՞վ որ իր [Թագաւորին կամ իշխանին դէմ կայնի նէ, Աստուծոյ դէմ կը դնէ : Ալ քան զայս յայտնի բան կուզես որ խմանաս հնազանդելու պարտքդ :

Բ. “Նոյն պարտքը խելքն ալ քեզ կը ցրցնէ,, : Բանականութեան խելքը չճշդեր մի այն կարգը կանոնը, որ անդամները իրենց գլխուն մըռեն : Դժար ալ է՝ որ մարդս իր վրայ շնորհ դատաստան ընէ . վասն զի անհնաւիրութիւն կամ շահատիրութիւն մէջ կըմտնայ . մէկն որ ուզէնայ ինքը զինքը կառավարել, հիշ մէկին տակը չըլլալ, յայտնի վտանգ կը դնէ զինքը չարաչար յանցանքներու մէջ ինկնալու, սոսկալի դժարութիւններ քաշելու, ետքի ապականութեան զինքը մատնելու : Ինքնադու իս մարդը ո՞չ սանձ կը ճանչնայ, ո՞չ օրէնքէ մը կը վախէ, անսանձ ու կատաղի՝ ձիէն ալեթէր :

Դ. “Հասարակաց օգուտն ալ նոյն հնազանդութեան պարտքը կուզէ ,” :

Ոչ ոք կրնար վստահ ըլլալ, քնաւ ա-
պահով չէր ըլլար՝ ոչ տէրութիւն մը,
ոչ քաղաք, ոչ ճամբան, և ոչ ամմէն
մարդուն տունը, [թէ որ ամմէն մարդ
դէմ դնէր հրամանի, ու հիչ մէկը
հնազանդիչ չուզէնար: Անատէն տես-
նայիր դու ամմէն կէրպ խառնակու-
թիւն, շփոթութիւն, տարաձայնու-
թիւն, և ինչ անկարգութիւն ըսես
նէ: Աքանչեւի կարգ՝ որ կայ տարե-
րաց մէջ, աշխարքս հաստատ կը պա-
հէ. ասանկ ալ քաղաքական աշխար-
քը՝ կառավարներուն ու կառավարու-
թեան տակը եղողներուն համաձայ-
նութենովը կը պահուի՝ ինչպէս ան-
դամները գլխուն իշարէթովը շարժե-
լով. կամ շէնք մը հիման վրայ կըռ-
թընելով:

ԳՈՐԾՒԹԸ

Ի՞նչ. «Հնազանդ եղիր ամմէն քու
գլխաւորիդ, հոգեւորին ալ՝ աշխարհա-
կանին ալ»: Թէև սրահաս ըլլայ ա-
նոնց խոհեմութիւնը, և այլ ուրիշ ա-

առքինուլթիւնները , դուն ան նայէ՝
 թէ քու վրակեցուդ են , և քեզի
 Աստուծոյ ակալ փոխանորդ դրուած
 են : Քրիստոսի սպասկերք մը լաթէ
 կամ փայտէ ըլլալուն համար՝ իրեն
 սպասիւ չէ՞ս մի ըներ : Չէ՞ս մի զարմա-
 նար արեգական՝ որ աշխրրբիս մենծ
 ճրագն է , թէև բծեր ունի , ու եր-
 բեմն կրխաւարի ալ :

բ. « Հնազանդէ կըսեմ գլխաւորիդ՝
 երբոր օրինաւոր է հրամանը » : Հա-
 պա թէ Աստուծոյ օրէնքին կամ սա-
 տուին դէմ ըլլայ ըսածը նէ , 'ի հար-
 կէ մտիկ ընելու չէ . դէրէ ինքը իր իշ-
 խանութեանը դէմ կըշարժի , ու
 քեզի սարաք չիկայ ան ատեն հնա-
 զանդելու . ինչպէս քեզի ըսէր՝ թէ
 հօրդ կամ մօրդ արժէնք մտիր :

գ. « Հնազանդութիւնդ ըլլայ՝ ա-
 ռանց դէմ խօսելու , առանց տրտն-
 ջալու , և առանց յանդուգն դատո-
 ղութիւն մը ըներու » : Առանկ ալ ը-
 նես նէ , ինչ շահ կըլլայ քեզ . բայց
 եթէ չարչրկել քեզ ալ՝ մեծաւորդ
 ալ : Բսենք թէ գիպուած ըլլայ՝ որ

տարակուսիս հրամանի մը վրայ, ընե-
լո՛ւ է՝ թէ չէ, ան ատեն սլարդ սրտով
հասկըցո՛ւր իրեն քու խղճմտանքդ,
ան ալ խելացի մարդ է նէ, քու բանա-
ւոր պատճառիդ դէմ չիդնէր:

Դ. «Հնազանդութիւնդ ըլլայ խո-
նարհ սրտով ու պատկառանքով»:
Աւելի նայէ որ աղէկ համարում ու
նենաս մեծաւորիդ վրայ՝ քան թէ ա-
նոր սխալանքը բռնես, տկարութիւնը
ու պակասութիւնը նայիս: Արրնար Աս-
տուած ուրիշ հրամայող մը գնել քու
վրագ. բայց քու հաւատարիմ հնա-
զանդութիւնդ այնչափ յայտնի չէր
ըլլար, ինչպէս հիմակուան գլխաւո-
րիդ տակը: Միշտ միտքդ դիր, թէ
քեզի հրամայողը հասարակ մարդ մը
չէ, հասկա ինքն Աստուած քեզի աջ
կրնէ կոր անոր ձեռքովը:

Է. «Անանկ հնազանդէ որ հաւա-
տարմութեամբ կատարես քեզի ա-
սլըսւորուած բանը»:
Բարի հաւատ-
քով ու ճիշդ կատարէ քեզի ընկած
տուրքը կամ պարտքը, անանկ որ
կարենաս Աստուծոյ սլարդերես հա-

մար տալ : Քիչ մարդ կըլլայ որ հա-
րրստնայ՝ վրայէն թօթվելով իր օրի-
նաւոր բեռը կամ պարտքը , կամ թէ
պարտքին մէկ մասը միայն լեցնելով .
թող որ չի գիտեր՝ թէ ատոր համար
ծանր պատիժներ գլխուն գալիք կայ ,
պէսպէս վնասներ , ու ետքի փլելիլը :

Ճ. « Հնազանդութիւնդ ըլլայ Աս-
տուծոյ սիրուն համար » : Աստուծոյ
առջև արգիւնաւոր է այն հնազան-
դութիւնը միայն՝ որ գերբնական պատ-
ճառով կըլլայ , չէ թէ մարդկային
նկատման համար՝ ծառայական մըտ-
քով : Այսին զի ատանկ ըլլայ նէ՝ ամ
մէն պզտիկ ու թեթեւ բան մալ քեզի
գէմ կերենայ , ու կուզես վրայէդ
թօթվել , կըսկըսիս տրտնջալ՝ անի-
ծել , ուրիշներն ալ կըդայթակղե-
ցնես , հոգիդ ալ կորսնցընելու կըլլաս :

ԽՐԱՏ ՉՈՐՐՈՐԴ

Հօ՛ր -- Ժօ՛ր չեմ, Դէ՛ի քան ը :

“ Զանա՛ն ամմէն կերպով որ տնեցիք
քրիստոնէի պէս կենան , , :

Պ Ա Տ Ճ Ա Ռ Ը

14. “ Ասանկ հոգ ունենալը՝ երկըն-
քէն առատ օրհնութիւններ կառնէ , , :
Ո՛րչափ կուզես նէ՝ աշխատէ խեղճ
բանեցուր , ամմէն բան ըրէ , բայց գիտ-
ցի՛ր որ առանց Աստուծոյ օրհնու-
թեանը բան մը չի աջողիր : Աս օրհնու-
թեանս ալ յոյս մունենար , թէ որ
չես ջանար՝ որ տանգ մէջ եղողները
սուրբ կեանք ունենան : Միայն աս-
տուածաւախ ըլլալը սկիզբն է ամմէն
բարեբախտութեան :

15. “ Ասանկ գովելի հոգը՝ մահին
տաներ շատ միսիթարանք կուտայ , , :
Մահուան դուռն որ հասնիս նէ՝ Բնչ
բան քու ողորմելի հոգիիդ ուժ պիտի

տայ . հարստութիւնդ կարծես , ոսկին՝ արծաթը , որ այնչափ քրանքով դիզեր ես : Աս մի կարծեր . հապաքու մաքուր խղճմասնքդ . անանկ որ կարենաս ըսել . Արթուն կեցայ՝ որ իմ ընտանիքս ճշմարիտ քրիստոնէի վարք ունենան . չեմ յիշեր՝ թէ կամաւոր գայթակղութիւն մը տուած ըլլամ տանս մէջ . Աստուծոյ ինծի յանձնած անձինքներէն հիշ մէկը իմ յանցանքովս կորսըւած չէ : Գիտե՞ս թէ որչափ թեթեւ կըլայ քեզի մահդ երբոր խղճմասնքդ ծանրութիւն մը չունենայ ուրիշներու վըրայ անհոգ ըլլալուդ :

Գ . ‘Նոյն բարի փոյթը մեզիանբաւ ուրախութիւն կըպատրաստէ երկինքը’ : Թէ որ մէկ մարդ մը կրակէ խալըսէիրնէ , որչափ ուրախութիւն կըլլար քեզ բոլոր կենացդ մէջ : Հապաքիչ մենծ բան կըլլայ քեզի՝ թէ որ բոլոր ընտանիքդ դժոխքին կրակէն սրահես նէ : Անանկ անձը որչափ շնորհակալ պիտի ըլլայ քեզի արքայութեան մէջ , և որչափ ճիւղայ պիտի

սիրտդ՝ երբոր անբաւ սուրբերուն
առջևը անիկայ վկայէ, թէ ասիկա
եղաւ զիս խալըսօղը, ասոր ազատլա
ման եմ: Այնչափ աւելի պիտի մենծ
նայ քու փառքդ, որչափ հոգի խա
լըսելու պատճառ ես եղեր:

ԳՈՐԾՔԸ

Թ. «Ի՞նչ մարդ որ տանդ ծառայու
թեանը առնել կուզես նէ, մի նայիր
իրեն սոսկ արտաքին ուժին ու իշխու
ղարու թեանը»: Ի՞նչ բանիդ կուգայ
ան ծառան՝ որ կարիճ է՝ ուժով է,
բայց վարքը բարքը ճամբէ դուրս է:
Այն մարդը ընտրէ՝ որ աղէկու թեան
նշաններ ունի, ու քեամիլ վարք:
Մէկ աստուածավախ ծառայ մը քու
տունդ Աստուծոյ օրհնութիւնը կը
բերէ. դէշ ըլլայ նէ, Աստուծոյ բար
կութիւնը կը բերէ: Բայց որովհետեւ սրբ
տաղէտ չենք, կըրնայ ըլլալ որ խա
բուինք անկից ալ՝ որ դրսէն աղէկ
կերենայ, ամա ներսէն փառած է
փորձով կիմանաւ դործքէն՝ բանիդ

ձեռք կուտայ, [Թէ չէ:

բ. “Առաջուց հասկըցուր քու ծառայութիւնդ եկողին, [Թէ բնաւ չեմ կրնար քաշել՝ որ իմ տանս մէջ Աստուծոյ օրէնքին դէմ բան մը ըլլայ”:

Խոստացիր իրեն աղէկ կերցընել խմցընել, աղէկ վարձք տալան ալ էւել ջընելով [Թէ որ ինքը պարկէշտ վարք ունենայ, ու գիշերանց տնէն դուրս չերթայ: Գիտե՞ս [Թէ որչափ մեղքեր կրկարես աս մէկ զգուշութիւնը ընելով:

գ. “Ատեն տուր քու ընտանեացդ՝ իրենց ջերմեռանդութիւնը ընելու Աստուծոյ ծառայութեան ու իրենց փրկութեանը համար. ու ասանկ բաներու ալ դուն առիթ և օրինակ եղիր”:

Ատեննին յարմարցուր որ կիրակի ու տօն օրերը ժամ երթան՝ քարոզի ու քրիստոնէական խրատներու: Պատարագ տեսնելու պարտքը ան օրերը յայտնի է. դուն ջանա՛ որ ամէն Աստուծոյ օրը սորվին պատարագ տեսնել: Թող մի տար այն չափ բանի զբաղելու՝ որ արգելք ըլ

լայ իրենց հոգևորնին ընելու, սրիս
սրիս սուրբ խորհուրդներու մասնա-
կից ըլլալու: Միայն աչքդ բաց, որ
երբեմն ջերմեռանդութեան մահա-
նայով պէտք չեղած տեղուանք չի
քալեն:

դ. «Տնէդ վաքնաէ զո՛վ որ կրտես
նոս Աստուծոյ և առաքինութեան
դէմ»: Մի թող տար տանդ մէջ ար-
գիլած գիրք մը, և ոչ անպարկեշտ
պատկերք կամ քաշուածք մը, որչափ
վարպետ ու հետաքրքիր բան ըլլայ:
Հապա նայէ որ տունդ զարդարես ա-
ղէկ գրքերով, ու սրբազան կամ բարի
օրինակառնելու պատմութեանց քա-
շուածքներով, որ որչափ կարելի է
նէ՝ վարպետաբան ըլլան: Տանդ մէջ
չիլաուի չքտեսնուի նախատինք,
հայհոյանք, անշնորհք խօսակցու-
թիւն կամ երգ, և կամ գայթակղա-
կան շախա չէլաֆ: Արգիլէ որ մէկը
գիշերով անէն դուրս չէլլայ. ընտա-
նութիւն ու ընկերութիւն չըլլայ ման-
չու և աղջկան մէջ: Քրիստոնէ մար-
դուն տունը պիտի ըլլայ բնակարան

երկիւղին Աստուծոյ, չէ թէ անկար-
գութեան :

Ե. "Մէկ պզտի չար մը կամ ան-
կարգութիւն մը տան մէջ տեսածիդ
պէս՝ դեղը ընել մուշտոցներ,, : Փուճ է
ճար մտմտալ՝ կրակը վարէն ինչուան
տան սաչախները առնելէն ետքը : Ծա-
ռայիդ կամ աղախինիդ ճամբուն չես
հաւնիր նէ՝ անուշութեամբ մէկ խրա-
տէ, երկու խրատէ, երրորդ անգա-
մին՝ ամսչէքնին տուր, ճամբա՛ դիր
ղերենք : Մի՛ սպասեր՝ որ գայթակ-
ղութիւնը կամ վտանգը գործքով
ըլայ տանդ մէջ : Յարգը ու կրակը
մէկ տեղ պահել չըլտար :

Զ. "Աչքաբաց եղիր տան քիրաճի-
ներուն վրայ ալ,, : Ամմէն մարդու
քիրայի մի տար տունդ : Ա՛լ աղէկ է
որ տանըդ մէջ պարաս պեղ մնայ՝ քան
թէ անշնորհք մարդկան քիրայի տաս :

ԽՐԱՏ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ

ԷՐԷԷ ԻՆԻՄԵ ՀԱՏԱՐ :

“Ձեր խոստովանեքը միշտ յիշեցէք” :

Պ Ա Տ Ճ Ա Ռ Ը

10. “Պսակը սուրբ վիճակ մը նէ՝ եկեղեցւոյ խորհրդոց մէկը ըլլալով” : Իր վախճանն ալ մենծ է . վասն զի անոր համար դրուած է , որ շատցընէ արքայութեան սուրբերը : Անոր համար Քրիստոս ալ զնոյն հաստատեց , ու սուրբ խորհուրդներուն կարգը բարձրացուց : Ուրեմն պէտք է որ դուք ալ ատոր պատիւը աղէկ պահէք : Երդմնազանցութիւն կրնէք , թէ որ պսակուէլու ատեն տուած խօսքերն իդ չպահէք նէ :

11. “Պսակը դժար վիճակ ալ է” : Ճամբայ մը նէ բոլոր փշերով լեցուն : Ի՞նչ նեղութիւն չեն տար զաւելըներն ալ՝ ծառաներն ալ : Ո՛րչափ անբուն

մնալու ու տառապելու պատճառ
կրլան՝ ամմէն օրւան պարտքերը ու
պիտոյքը, որ պիտի հոգացուին : Շատ
անգամ ալ հարս ու փեսան՝ այսինքն
էրիկ կնիկ՝ իրարու ծանր բեռ կրլան.
և որչափ երկար քշէ առ վիճակը,
այնչափ ալ ձանձրալի կրլայ ատանկ
կեանքը : Հապա ինչպէս ուրախ ապ-
րինք՝ ըսէք նէ, նայեցէք որ ձեր խոտա-
ման վրայ ամուր կենաք, և հիչ բանի
մը համար իրարու չնեղանաք : Չէ՞ նէ,
ձեր պսակը քաւարանէն էւել տան-
լանք քաշել կուտայ ձեզի :

Գ. “Անփոփոխ վիճակ մը նալ է,, :
Կապ մը նէ՝ որ չիկրրեար քակուիլ,
բայց եթէ մէկը կամ մէկալը մեռնի :
Աստանկ ըլլալով, ինչ թշուառ
բան կրլայ՝ երբոր մէջերնին սէր չը-
լայ, ուրախութիւն մը՝ ընտանի հա-
մարձակութիւն կամ վատահութիւն
չմնայ, հապա ասոնց տեղը մըտնայ
ատելութիւն, անմիաբանութիւն,
հակառակութիւն ամմէն կերպ : Ա-
սանկ էրիկ կնկան մէջ ոչ երջանկու-
թիւն կայ, ոչ օրհնութիւն, երեսի

վրայ կրմնան ՚ի պատիժ իրենց ան-
կարդութեանց ու մեղաց , դժոխքին
համը աս աշխրբիս մէջ առնելով : Կու-
ղէք որ ատանկ թշուառութենէ ազա-
մնաք . ձեր տուած խօսքը պի՛նդ պա-
հեցէք :

ԳՈՐԾՔԸ

Թ . “ Ի՞նչ որ փեսայ ես եղեր
կամ հարս , էրիկ կամ կնիկ , սըխ սըխ
միտքդ բեր այն դաշնադրութիւնն որ
ըրիր Աստուծոյ առջև կամ սուրբ
խորանին առջև , : Ասիկա պարտա-
արարողութիւն մը չէր , փուճ մէկ
հանգէս մը չէր : Քահանան քու ան-
կըճիդ կարգաց պսակին սլաքաքերը .
ետքը հարցուց ալ՝ հէմ փեսին , հէմ
հարսին , անձդ կառնե՞ս աս անձը սի-
րով . դուն ալ՝ անձս կառնե՞մ ըսիր՝
հաստատ վկաներու առջև :

Ք . “ Մենձ համարում ունեցիր
ատ վիճակիդ վրայ , : Ան աչքով մի-
նայիր , սանքի սոսկ աշխրբի բան սե-
պելով հեթանոսաց պէս . հասա

սուրբ խորհուրդ մընէ տէյի աղէկ հաս-
կըցիր : Աչքէդ մի հեռացներ հին և
նոր օրինաց սուրբերը , որ էրիկ կնիկ
ըլալով հաւատարիմ մնացին իրենց
ամմէն պարտքին վրայ :

Գ. « Ուրախ եղիր, ու խըյմէթը գիտ-
ցիր զաւկըներուդ՝ որ Աստուած քե-
զի պարգևեր է , : Նոյն մարդասէր և
բարերար հայր է Աստուած , որ խնամք
ունի թռչուններուն ալ, որդերուն՝
ճճիներուն ալ : Կրնայ մի խնամք չու-
նենալ իր պատկերքը ստեղծուած
մարդկան վրայ : Ան ալ մտածէ , թէ
աշխարհիս վրայ ամմէն վիճակ իր վեր-
ջնելիք բեռը ունի . դուն ալ քուկդ
պիտի վերցընես՝ Աստուծմէ ուժ
խնդրելով : Ի՞նչ ուրախութիւն էր
սուրբ նահապետներուն , երբոր Աս-
տուած իրենց նոր զաւակ կուտար նէ :
Չէին կշտանար զԱստուած օրհնե-
լով . ու կըզօրանային սիրով կատա-
րել իրենց նոր նոր պարտքը :

Դ. « Տարակոյս մը ունենաս ա-
սանկ պարտքերուդ մէջ նէ , խորհուրդ
հարցուր քու խոստովանահօրդ , :

Ասով չէ թէ միայն աղաւտ կրմնասաշաւ
յանցանքներէն , հապա խղճմտանքդ
ալ կաղատես հաղար կերպ սոճով
մամտութներէն :

Է . “ Ընկերոջդ հետ սիրով ու խա-
ղաղութեամբ ապրէ , աղէկ ու յար-
մար օրինած կերպով , : Ո՛ւր որ ա-
բաներս կան նէ , անտեղը Աստուած
կըքնակի , իրեն հետն է իր օրհնու-
թիւնն ալ : Չեր մէջը ըլլալու սէրը
կաւրըւի անգաղար մէկ մէկու հետ
կռիւ ընելով : Ուստի ամմէն կերպով
զգո՛ւշ կեցիք ձեր կամքը ձեր քէֆը
ուղեւէն : Հեռո՛ւ կեցիք երես կախե-
լէն մէկ շնչին բանի համար որ ձեր
ուղածը չէ եղեր : Առշտ կերպով մէկ
բանին դէմ մի դնէք : Ուր որ Աս-
տուծոյ դէմ բան մը չիկայ նէ , լուռ
կենալով համբերեցէք , կամ ընկերո-
ջը ուղածին թողէք : Վարպետ կեր-
պով խոտահա ընելէն փախիք : Ո՛ւր
որ մենծ փսաս մը չկայ , չտեսնելու
չլսելու զարկէք : Թէ որ հարկ ըլլայ
խօսիլ ու իմաց տալ ընկերոջդ , անուշ
կերպով ըրէ , աղաղակով ու կռուե-

լով աւելի բան չես վաստըկիր : Մի
հաւտար ամմէն խօսքի ու խաղարի .
եւ առաւել անկաճ մի դներ բան
խառնողին : Անշահ մարդիկ կըջանան
ուրիշի տան տըռլիկը աւրել :

Գ. “Անշնորհք բան մը հանդիպի
նէ , ան ատեն առաքինութիւն պիտի
բանեցուի՝ Աստուծոյ ապաւինելով ,
Ազօթք պէտք է ընել , ու ընել տալ .
կարելի է նէ՝ ողորմութիւն ալ տալու
է : Սուրբ Աստուածածնայ և սուրբ
Յովսէփայ յանձնելու է . ամմէն աշ-
խատանք քաշելու է՝ որ ընկերոջը
խեղքը գլուխը դայ : Օգուտ մը չտես-
նրի նէ , Աստուծոյ կամքին համա-
կերպելու է , մտածելով թէ Աս-
տուած կուզէ զիս առաքինութեան
մէջ կրթել , կամ իմ յանցանքս սխա-
թել : Համբերութիւնը ամմէն բա-
նին դեղն է . Աստուած ալ հէմ աս
դին հէմ անդին կըվարձատրէ :

ԽՐԱՏ ՎԵՅԵՐՈՐԴ

Այսի իմ յարեալի ճանցող մարդու իմ
ինչան համար :

“Արթուն ու զգաստ կեցիր ,” :

Պ Ա Տ Ժ Ա Ռ Ը

Թ . “Այրիութեան վիճակը շատ
մոմսութեան էր , : Ան որ առաջ երկու
ընկերոսանց մէջ բաժնած էր , հիմա
բոլորը մէկին վրայ կը մնայ . բոլոր տան
հոգը , զաւկըներու հոգը , ծառանե-
րուն հոգը , ուրիշ սղոճուկ բաներ ալ
հետը : Թէ որ արթուն չիկենայ մէ-
կը , ու սրտոտ կտրիճ չմնայ , կը ընայ
վտանգ քաշել զԱստուած ալ մոռ-
նալու , հոգին ալ , առաքինութիւնն
ալ :

Թ . “Շատ ներհակ բաներ ալ քա-
շել կուտայ ,” : Ամէն վիճակ իր վիշ-
տը իր նեղութիւնը ունի . բայց ամ-
մէնէն էւել որբեւորութիւնը : Մէկ-

գի գնե՛նք պարտքերը , ամմէն օրւան
պիտոյքը մէկ տան , հիւանդութիւն-
ները , որչափ տառապանք կը հասցնեն
անհաւատարիմ ծառաները , խեղ
զաւակները , սուտ բարեկամները ,
իրենց շահը փնտռող ազգականները :
Ո՛րչափ վէճ ու կռիւ կը լլայ՝ դեռ
Ժառանգութիւն չի բաժնւած կար-
գով կանոնով : Ասոնք անանկ ծանոր
բաներ են՝ որ խեղճ որբեւորին իր
երկանէն կամ կնկանէն մինաւոր մնա-
ցած , թէ որ արթուն չըլլայ և Աս-
տուծոյ չգնէ բոլոր յոյսը նէ , յու-
սահատութեան մէջ կիսկնայ , ու մեծ
քէտէրի կուգայ՝ գլուխը դառնա-
լէն :

Գ. “Շատ վտանգներ ալ ունի , :
Ուստի ծիծաղելի բան մը կը լլայ նո-
րէն կարգուիլ ուղելը : Խեղճը անմեղ
կեցած է՝ խորհրդով , բանիւ , և գոր-
ծով . այսու ամենայնիւ վտանգ կը-
տեսնայ առջևը՝ թէ որ միշտ այրի
մնայ նէ . մէկալ գիէն ալ վտանգ կը-
տեսնայ՝ տարիքն ալ առած ըլլայ նէ ,
որ սառին հետ անպիտան կրակ պիտի

ըլլայ : Ասոր համար ամէն կերպով
զգաստ պիտի կենայ առ վիճակիս մէջ
եղողը՝ որ աստուածավախ ըլլալէն
դուրս չելլայ :

ԳՈՐԾՔԸ

Թ . “ Արբեւարի մնացածիդ պէս՝
մէկէնիմէկ Աստուծոյ օգնութիւնը
խնդրէ ” : Միտքդ դեռ չի գրած՝ այրի
մնալու կամ չմնալու, ամէն հոգի
լերեա ապահով տեղ մը՝ Աստուծոյ
ձեռքը դիր . չէ նէ՝ շատ փշեր կըսկը-
սին քեզ խայթել : Առաջ խոստովա-
նանքով խղճմտանքդ աղէկ մը մաքրէ,
և առաջադրէ որ տանը կառավարու-
թեան մէջ՝ Աստուծոյ օրէնքէն կանո-
նէն դուրս չելլաս :

Բ . “ Բարի օրինակ տուր ամէնուն
տան մէջ ” : Շատ բան կընէ օրինակը՝
բան թէ խօսքը ու խստութիւնը :
Ամէն բանէն էլ եւ յարկէշտ եղիր
խօսքովդ՝ շարժմունքովդ, և ամէն
բանին մէջ քեամիլութիւն ցցուր :
Պօղոս առաքելուն ըսածին պէս, մէկ

այրի մը՝ որ փափկութեան ու իր քէ-
ֆին հտեէ է նէ, անիկա ողջ ողջ մե-
ռած կըսեալուի :

Դ. « Զօրացիր ու կրկնապատկէ քու
փոյթդ՝ տունը աղէկ կառավարելու, :
Խելքդ միտքդ տո՛ւր տղաքդ աղէկ
մենծցնելու՝ որչափ որ մանտր ալ բե-
լան նէ . մենծցածներուն հետն ալ
աղէկ վարուէ՝ բանի տեղ սեպելով
ղիբնք . տնեցոց սղտիկ անկարգու-
թիւնն ալ զսպէ կտրիճ ու խոհեմ
կերպով . հարկաւոր բաներուն մէջ
քու ձեռքդ ալ բլլայ, աշխատանքէ մի
փախչիր . ամմէն բանին՝ համար ուզէ՝
բանին կէօրէ :

Դ. « Քեզի օգնականն առ այն անձն
որ վրան ապահով ես, : Թէ որ ունիս
հասուն խելքով մանչ մը՝ աղջիկ մը՝
բարբը աղէկ, ասոնք ան աւելի գոր-
ծակից տանդ կարգաւորութեան :
Չէ նէ՝ մէկ աստուածավախ քեամիլ
մը գտիր, որ ձեռքէն բան դայ, ծոյլ
չըլլայ, վրան կասկած չըլլայ :

Ե. « Սիրտդ մի կտարեր դէմ ելած
անյաջող բաներով, : Աղօթքով Աս-

տուժոյ ապաւինէ. խորհուրդ հար-
ցուր հաւատարիմ բարեկամի մը ,
կամ խոստովանահօրդ , անկաճ մի
դներ փուճ մուճ խօսողներուն՝ որ
քեզի սրտակոտորութիւն չըլլայ. աչքդ
Աստուծոյ օրէնքին ըլլայ , ան ատեն
ամէն բան աղէկ կըլլայ :

Պ. “Ամէն բանէն առաջ՝ քու հո-
գիդ հոգա՛ ” : Հասարակօրէն որբե-
ւարի մնացողին կենաց կէսը արդէն
անցած կըլլայ . մահը՝ յաւիտենակա-
նութիւնը կըմօտենան կոր . ատենդ
կորանցընել պէտքը չէ : Մնաս բարով
ըսէ աշխրբիս ունայնութեանը . վասն
զի միայն բարեգործութիւնդ հետդ
պիտի երթայ Աստուծոյ առջև : Թէ
որ մինաւորիկ ես , կամ զաւակ չու-
նիս , կամ տեղաւորացուցեր ես , ու
բաներդ կարգաւորեր ես , աւելի դիւ-
րին կըլլայ քեզի զԱստուած հոգալ ,
հոգիդ հոգալ : Ատենդ աղէկ բանե-
րով անցուր , բանէ աշխատէ , աղօթք
ըրէ , ժամերը ստորտէ , հոգևոր գիւրջ
կարդալու ու մտածականի հետ ե-
ղիր : Ունեցածէդ բաժին հանէ տուր

խեղճ աղքատաց միփթարանքին, եկե-
ղեցինեւրուն պայծառութեանը, քու
պիտոյքդ ալ հոգա՛, աղցականներուդ
ալ: Շատ բարեք ըրած ունին աշխըր-
քի որբւարիները՝ էրիկ մարդ՝ կնիկ
մարդ, իրենց բարի վարքովը, իրենց
աղօթքովը, և իրենց բարի յիշատակ-
ներովը:

ԽՐԱՏ ԵՕԹՆԵՐՈՐԴ

Հայր մայր եղբայրս Կամար:

“Չաւկըներդ մեծցո՛ւր ճշմարիտ
քրիստոնէի ճամբով,” :

ՊԱՏՃԱՌԸ

Թ. “Շատ ծանր կընտրի քեզի, թէ
որ աղէկ չմենծցընես զաւկըներդ ” :
Յոյս մունենա՛ր՝ որ զաւկըներդ քեզ
նէ պատկառին, երախտիքդ ճանչնան,
հնազանդ ըլլան, երբոր դուն խուլ
կըլլաս քու խղճմտանքիդ ձայնին,
անհոգ կըլլաս քու պարտքիդ՝ որ ու

Նիս անոնց համար, աչք կըդոցես ա
նոնց պակասութիւններուն: Ան ատեն
անոնք ալ երես կառնեն, քու վրադ
կըծիծաղին, թուքումուր կուտան,
ու ետքի թշուառութեան քեզ կը
հասցընեն: Աստուծոյ բարկութեան
քու վրադ դործիք կըլլան քու զաւ
կըներդ. անողորմ պատիժ ու դա
հիճ կըլլան քեզի. շուտով ու դառն
սրտով գերեզման քեզ կինջեցնեն:

Թ. “Շատ ծանր պատասխան ալ ու
նիս տալու անոնց համար”: Ի՞նչ
պատասխան պիտոր տաս ան դին Աս
տուծոյ՝ Հօր յաւիտենականի, որուն
պատկերքն որ աւերեր ջնջեր ես քու
զաւկըներուդ վրայէն: Ի՞նչ պատաս
խան պիտի տաս Որդւոյն Աստուծոյ,
որուն արիւնն որ անպիտան ըրեր ես
որդւոցդ վրայ: Ի՞նչ պատասխան ունիս
տալու Հօգւոյն սրբոյ, որուն տաճարն
որ մոլութեանց մազարա ես դար
ձուցեր: Հապա քու տղոցդ ալ ի՞նչ
պատասխան պիտոր տաս, որ իրենց
գէշ անունդ տուեր ես, չար օրինակ
ալ տուեր ես, անոնց այնչափ անկար

դուժեանը աչք խփեր ես, առաջ
տանօղ եղեր ես, և առջի պատճառը
դուն ես եղեր: Ձեզի կըսեմ հարեր
մարեր, ի՞նչ պատասխան պիտոր տաք
անդին նէ՝ հիմակուրնէ աղէկ մտմտա-
ցէք:

Դ. «Յաւիտենական դատապար-
տութիւն ալ կըլայ ձեզի»: Թէ որ
քու զաւկըներդ կորսըին քու գէշ
մեծցնելովդ զանոնք, դուն ալ ի՞նչ
յոյս կունենաս, բայց եթէ անոնց
հետ կորսըիլ: Սարսափելի բան է
աս, թէ որ աղէկ մտածես: Առ ի՞նչ
սոսկալի բան է, որ դուն զաւկըներդ
դժոխոց որդի ընես, անոնք ալ հե-
տերնին քեզ դժոխքը քաշեն: Հիմա
ի՞նչ շահ եղաւ այնչափ աշխատան-
քէդ՝ որ տղոցդ համար քաշեցիր:
Շատ աղէկ էր քեզի՝ թէ որ անոնք
ծնած չըլային, կամ մկրտուածին
սէս մեռած ըլլային:

Թ. “Ափէդ եկածին չափ աղէկ
 պահէ զաւերներդ” : Մէկ տղայ մը՝
 որ հարկաւոր բաները չունենայ նէ,
 պատճառն ալ հարը կամ մարը ըլլայ
 նէ, քիչ կըլլայ որ անկարգ կեանք
 չվարէ: Չար խորհրդական է անօթու-
 թիւնը, մանաւանդ անոր որ դեռ չէ
 սորված համբերել ու խելք բանեցը-
 նել: Ո՛րչափ տղաք անմեղ կըմնային՝
 թէ որ ծնողքը քիչ մը աւելի պէտ ը-
 նէին իրենց, կարգի կանոնի բերէին:

Բ. “Տղոց ատենով պէտք ըլլալիք
 բաներուն ալ հո՛գ տար” : Աս կերպով
 պարկեշտաբար կըստարաստուի մէկ
 պղտիկ ըստրկի գլուխ կամ արհեստ
 մը՝ անոնց ապրուստը ապահովցնելու:
 Նայէ որ կարդալ գրել սորվին. մէկ
 արհեստ մը, մէկ վաստրկի բան մը:
 Աս բանիս համար ծախքի մի խնայեր,
 բերնէդ ալ կտրելով: Ձեզի կըսեմ
 հարեր մարեր. դուք շուտով կըսակ-
 սիք աշխրբէ, բախտը կամ յաջողու-

Թիւնը հազար դիպուածքի տակ էն-
բայց ինչ բան որ կըսորվին ձեր տղաքը,
աղէկ վարք, աղէկ արհեստ, ան կը-
մնայ անոնց քով:

Դ. “Տղոց հագուստը հոգա՛ անոնց
վիճակին յարմար ”: Քու տունդ
չարըւիր անոնց քիչ մը աղէկ հագ-
նելովը: Պատուտած կամ կիսամերկ
զգեստ չերևնայ վրանին՝ մանտր տղաք
աւրլան նէ. նմանասպէս քու ընտա-
նիքդ ալ: Ամէն բանի դուն առաջ օ-
րինակ՝ տուր ամէնուն:

Դ. “Ամէն բանէն էւել նայէ որ
անմեղ պահես զիրենք ”: Ուստի աչքդ
բաց որ գայթակղական բան մը ո՛չ
տեսնան՝ ո՛չ լսեն: Մախտըմները կըր-
նաս պարտըկել. քիչ մը մեծցածները
կըրնան գէշ բանի աչւընին բանալ:
Չիթողու որ քուր աղբար մէկ տեղ
պառկին՝ պղտիկ էն տէյի. իրենց քէ-
ֆովը անէն դուրս չելլան, ուրիշի
տունը շատ չերթան: Ամէն բանի
համար ուղէ իրենցմէ: Աւանց իրենց
խնաց տալու՝ գիտէ ինչ կընեն իրենց
խուցը, տան բակը, ճամբան, ախոռի

պէս տեղուանք , գեղը : Ասով շատ
անշնորհք բաներէն զիրենք կրտահեա :
Պզտիկուց պէրի նայէ որ հեռու կե-
նան մէխանայէ , խազվէէ , և ուրիշ
անվայել տեղերէն : Ի՞նչ աղէկ բան
կըրնան սորվել անանկ տեղուանքէն :
Հայվաններուն վրայ պիլէ շատ նայե-
լէն զգուշացուր : Տղայական երևա-
կայութիւնը գիւրաւ կըվառուի ու
կապականի :

Է . “Անհնազանդութիւն կամ ան-
կարգութիւն մը ընողը պատժէ ” :
Բայց առանց բարկանալու՝ հայհոյե-
լու՝ ու երգուրննալու : Ատոնք դժոխ-
քի լեզու են , որ տղաք զուտ կըսոր-
վին , ու անկարգ կըլլան , և կամակոր :
Պատժելդ ուրիշ բանի համար չըլլայ ,
բայց միայն որ իրենք աղէկ ըլլան .
մէկէնիմէկ պատիժ մի տար , թէ որ
անուշ կերպով կըրնաս շահիլ , կամ
պզտիկ ասպաշխարանքով մը . ինչպէս
մատղաշ տղու մը հերիք է անշարժ
նստիլ տալ խցին մէջը , մէկ կերակրէ
մը իրեն բաժին չիտալ , թողութիւն
խնդրելու ստիպել , մէկ խխտ սիրած

բանը չտալ : Թէ որ ասոնք չեն օգտեր
 նէ , Թող քիչ մը հանդարտ , ու ետքը
 պատժէ , բայց միշտ չափով : Առաջ
 աղէկ մը չեխէ յանդիմանէ , ետքը
 սպառնացիր , էն ետքը պատիժը ըլ-
 լայ իր հասակին յարմար , ան ալ խո-
 հեմութեամբ : Թէ որ ամմէն բանը
 փուճեւ լայ նէ , ուրիշի ալ խորհուրդ
 հարցուր , ու օգնութիւն ուզէ դրսէն
 զանի զսպելու . ինչպէս որ Աստուծոյ
 կողմանէ իրաւունք ունիա , ու տեղ-
 ւոյն կէօրէ պէտք է որ բանեցնես :

Պ . “Դ՛ո՛ւն եղիր առջի սորվեցնող
 տղուդ ամմէն աղէկ բանը , : Ահգունին
 նոր արձրկած՝ հետերնին աղօթք ըրէ ,
 խաչ հանել սորվեցուր , էտէն՝ հայր
 մեր , Ողջոյն , հաւատամբ : Համար-
 ձակ հրամայէ որ սեզանէն առաջ ու
 էտէ՝ ոտքի վրայ աղօթք ընեն : Սըր-
 տերնին խոթէ Աստուծոյ վախը , մեղ-
 քէն փախչիլը , առաքինութեան ու
 աշխատելու սէրը : Ժամ խաւրէ խրա-
 տի , քրիստոնէականի . դպրոց խաւ-
 րէ . կըդառնան նէ , փնտռէ ի՞նչ
 սորվեցան , Թէ որ իրենցն է յանցան-

քը չսորվելուն, սեղան մի նստեցներ:
 Իրիկուան աղօթքը քեզի հետ մէկ
 տեղընել տուր: Գիշերն որ կըմօտե-
 նայ նէ, գեղացին ալ՝ հովիւն ալ ի-
 րենց ոչխարները մանտրան կըթողվեն,
 հապա տանտէր մը կամ տանտիկինմը
 պիտի չհոգայ մի իր ընտանիքը ապա-
 հովցընել ամմէն փորձանքէ՝ պառկե-
 լու ատեն: Բայց այս ամենայն չօգ-
 տեր առանց բարի օրինակի, որ շատ
 կօգնէ զաւկըներուդ՝ ամմէն խրատէն
 ու չեխէն էւել: Պզտի տղաք կապկի
 պէս են, ամմէն տեսածնին կընմանցը-
 նեն, աւելի գիւրաւ գէշ բանը: Աս
 ալ աղէկ նայելու է, որ վարպետու-
 թենով մը կամ զօռով զաւակդ չխո-
 թես կամ եկեղեցական կամ աշ-
 խարհական վիճակ. ո՛չ զօռ ընես՝ որ
 վանքի մը մէջ փակուի, և ոչ որ աշ-
 խարքը կենայ: Կամքին գէմ եղած
 վիճակը թշուառ կընէ ղկեանքը, ու
 յուսահատութեամբ ընցընել կու-
 տայ:

ԽՐԱՏ ՈՒԹԵՐՈՐԴ

Զաւելէիւն - Կա՛մ - ԵրԷ - Կա՛մաւ :

«Պատուեա՛ զհայր քո և զմայր » :

Պ Ա Տ Ծ Ա Ռ Ը

Թ. «Աս ասանկ կը պատուիրէ Աստուած» : Աս ընդհանուր օրէնք մը նէ, որ ասկից դուրս չեն կրնար մնալ՝ ո՛չ հասակը, ո՛չ վիճակը, ո՛չ բանի մը կապուիլը, ո՛չ ազգատուութիւն, ո՛չ հարստութիւն : Ո՛վ որ ասկից պակսի նէ, չէ թէ միայն Աստուծոյ օրէնքին դէմ կընէ, հասկա ընական լուսոյ ու մարդկութեան դէմ. անանկ որ լեռան ու անտառի մարդիկ ալ իրենց ծնօլքը կը պատուեն :

Թ. «Երախտագիտութիւնն ալ աս կը պահանջէ » : Աստուծմէ էտե՛՛ ծնողքիդ պարտական ես : Քեզի համար քանի՛ գիշեր քուն չեն եղեր. քանի՛ տառապանք քաշեր են՝ ինչ

ւան որ դուն ոտք ելեր ես, ու ինքիր
մէդ ուտել սորվեր ես : Ո՛րչափ հոգ
որչափ գուժ ունեցեր են քեզ կեր-
ցնելու՝ հագուեցնելու, զիրենք ալ
զրկելով : Թէ որ մէկը տարի մը քեզի
աս բաներս ձրի ընէր նէ, ի՞նչ շնոր-
հակալութիւններ չէիր ընէր : Դուն
իսէ ասչափ տարիներով ծնողքիդ ի՞նչ
հատուցում ըրիր : Բայց եթէ զիրենք
ամբօջրնել, զիրենք շիտալել, նեղու-
թիւն ու ցաւ տալ : Աս ի՞նչ ապե-
րախաութիւն է, աս ի՞նչ բարբա-
րոսութիւն է :

Դ. « Բու առանձնական աղէկու-
թիւնդ ալ աս կը պահանջէ » : Թէ որ
ծնողքդ չիտաւուես նէ, կըցուտաս
որ երջանիկ ըլլաս : Չէս գիտեր որ
իր ծնողաց գէմ կեցող զաւակը՝ աս
աշխարհիս մէջնալ Աստուծոյ անէծքին
տակը կիցնայ : Հիմակուրնէ կըսեմ
քեզի խեղճ ողորմելի . Թէ որ ատանկ
խեռ զաւակներուն մէկն ես նէ՝ գոչ
խուդ դալիք փորձանքներ կան ջրհե-
ղեղի պէս, յանկարծ կըմեռնիս . Թող
որ Աստուծոյ արդար դատաստանո-

վը՝ քու զաւկընէրդ ալ քեզի անանկ
կընեն, ինչ որ դուն ծնողացդ ըրիր
նէ :

ԳՈՐԾՔԸ

Խ. “Միշտ ծնողացդ պէտք եղած
պատկառանքը ցցուր” : Նայէ որ մէկ
կերպով մը իրենց խաթրին չի գըպչիս՝
ոչ գործքով, ոչ խօսքով. անոնցմէ
տրտունջ չընես, անոնց մնաս մը չու-
ղես, զիրենք վար չզարնես, զիրենք
բնաւ չամբըջընես : Յիսուսի փրկչին
օրինակը նայէ. ի՛նչպէս կը պատուէր
իր կոյս մայրը, ու հօր տեղ դրած
սուրբ Յովսէփը. ան ալ մենծնալէն
ետքն ալ երսուն տարի իրենց ձեռքին
տակը հնազանդ կեցաւ :

Բ. “Հնազանդ եղիր ծնողացդ յօ-
ժար կամօք, առանց տնտնալու, ամ-
մէն բանին մէջ՝ որ Աստուծոյ օրէնքին
դէմ չես” : Դուն ան չես դիտեր՝ որ
իրենք ի՛նչ ծանր պատասխան ունին
տալու Աստուծոյ, թէ որ քեզ չի հե-
ռացնեն ի չարէ, ու չի հըրեն ի բա-

րին : Հապա երբոր անոնք քեզ աղէկը կը հըրամեն , ու գէշը կարգիլեն նէ ինչո՞ւ վեր վեր կինկնաս , ու թթու պատասխան կուտաս : Է՛յ , քու խաթերդ համար իրենք իրենց պարտքը ոտքի տանկ մի առնեն , քեզի համար դժոխք մի երթան : Աստուծոյ սիրուն ըլլայ՝ հնազանդ ու մեռող եղիր, անոնց կամքը ըրէ . վասն զի ասկից կախուած է քու ամմէն բարիքդ ու բարեբախտութիւնդ :

Գ . “ Սիրով ընդունէ ծնողացդ խրատը ու պատիժը՝ որ քու աղէկութեանդ համար կուտան , և անոնց ատիժանը ճանչցիր ” : Թէ որ չափի՛ն դուրս ալ սրգողին , ու կարգէ դուրս ելած կերւենան նէ , որչափ կըրնաս՝ քիչ մը իրենց աչքին մերկնար, ինչուան սրտերնին իջնի . զգո՛յշ կեցիր՝ դէմ չես սիս , դէմ չիգնես : Թէ որ խեռ զաւակ մը դտնըւի՝ որ իր հօրը կամ մօրը ձեռք վերցընէ , կամ ոտքով զարնէ նէ , այն ձեռքը՝ այն ոտքը կտրել ալ տք է :

Դ . “ Ինքիր գլխուդ վիճակ քեզ մի ընտրեր՝ առանց ծնողացդ հաւանութեան :

Թեան. մանաւանդ աշխարհք մտնալու
կողմանէ,, : Չէ՛նէ՛ մենծ վիշտ ու ցաւ
կուտաս իրենց. կըրնայ ըլլալ որ դուն
ալ ետքը չարաչար փիւշման ըլլաս՝ որ
ինքիրմէդ մենծ սխալմունք ըրիր. ողոր-
մել տեղ կիյնաս հոգւով ալ մարմնով
ալ. ան տեղը օրհնութիւն չիկայ,
հապա անէծք, ատելութիւն, ան-
դադար կռիւ. շատ փորձը տեսնուած
է աս բանիս. ու անանկ գէշ բան մը
նէ՛ որ խալըսելիք չիկայ :

Ե. «Ծնողացդ օգնութիւն հասիր
ափէդ որչափ որ կուգայ նէ,, : Իրենց՝
տանը կառավարութեան Թեթևութիւն
մը ըրէ. Ծերութեան ատեննին
ղիւրենք անմխիթար մի Թողուր : Տնէն
բան չիվերցնես առանց իրենց գիտնա-
լուն. հաւատարիմ եղիր իրենց քեզի
յանձնած բանը հոգալու. աւելի
անոնց շահը նայէ քան թէ քուկինը.
անոնք առաջ քեզի հազար բան ըրին.
դուն հիմա հազիւ մէյ մը սեպէ ըրածդ.
անդգամ կըլլաս, թէ որ անոնց գէմ
տգահ ըլլաս, անոնք մէկ բանի մը կա-
րտ Թողուս նէ :

Դ . “ Ծնողացդ հիւանդութեան
 ատենը՝ քովերնէն մի զատուիր ” :
 Սիրով ծառայէ , ազէկ կերակրէ կա-
 րողութեանդ կէօրէ : Որդիական ե-
 րախտագիտութիւնդ ցցուր , անանկ
 որ՝ իմացնես թէ իրենց մահը քեզի
 մենծ ցաւ ու անմխիթարութիւն կը
 լայ : Ահագ մըլտար իրենց քահանայ
 կանչել , ու հոգիներն ազէկ հոգալ :
 Մեռելներն պատուով թաղէ . իրենց
 հոգիներն եարօժմ լրէ պատարագներով
 և բարի գործքերով , ամեն օր աղօթ-
 քիդ մէջ զիրենք յիշէ : Զանա՛ որ ա-
 նոնց մեռնելէն էտե ալ պատիւ ընես
 իրենց՝ քու բարի վարքովդ . որ քու
 ազէկութիւնդ տես նողները՝ ծնո-
 ղացդ ալ ողորմիս կարգան :

ԽՐԱՏ ԻՆՆԵՐՈՐԴ

Աշխարհ ըստ ծննդիս համար :

“Մաքրութիւն սիրէ, ինչպէս որ քեզ
կը վայլէ ” :

Պ Ա Տ Ծ Ա Ռ Ը

Ս. “Անսպարկեշտ վարք ունենալէն
մենք ամօթ չի կրնար ըլլալ ” : Մարդ-
կանց աչքին ալ ամմէն մոլութենէ
էւել վատահամբաւ կերեւայ, Աս-
տուծոյ աչքին առջնն ալ դարչելի կը
սեպուի՝ անասնական անկարգու-
թեան պէս : Քեզի կըսեմ քրիստո-
նէ կտրիճ, գիտցիր որ Աստուծոյ
պատկերքը եղած էս, Հօրն երկնաւորի
զաւակ էս, Յիսուսի Քրիստոսի եղ-
բայրն էս, Հոգւոյն սրբոյ տաճար էս,
կարգայութեան երկնից ժառանգ էս.
ասանկ ըլլալով ի՞նչպէս կըրնաս ան-
մաքրութեան ցեխին պըշտարկիլ. մը-
ներ մըներ կաղաչեմ ատչափ ան-

սլաոտուութիւն ամենասուրբ Երրորդութեան :

բ. “Անկից մենծ ալ վտանգ չիկայ” : Աստիտա մարդուն սիրտը կը մտնայ անուշ զէհիրի պէս , բոլոր մարմինն ալ հոգին ալ պէրպատ կընէ . դիւրաւ չար սովորութիւն կը լլայ . անկից էտե ով կըրնայ ձեռքէն խալըսիլ : Տասը մեղաւոր դառնայ նէ , հազիւ մէկ անպարկեշտ մը դարձող կը լլայ , ատոր ալ մեծ շնորհք պէտք է . շատ ուշ կը լլայ անանկին դարձը , շուտով ալ կըրնայ իր փրսխածին դառնալ : Փորձով յայտնի է թէ որչափ փորձանքաւոր կամ վտանգաւոր բան է :

դ. “Անկից աւելի մնասակար բան ալ չիկայ” : Աստիտա մնաս կուտայ առողջութեան , սոսկալի հիւանդութիւններ կը բերէ , կեանքը կը կարճեցնէ , պատիւը ու համբաւը կը վերցընէ , ամմէն աղէկ բանը կաւրէ , Աստուծոյ օրհնութիւնը կը հեռացնէ , աղքատութեան մէջ կը ձգէ . անյարմար կընէ բարեգործութեան , դուռ կը բանայ ամմէն չարագործութեան .

եւոքի կործանում կրբերէ, անհաւա-
տութիւն կրտանի, յուսահատու-
թեան և յաւիտենական դատապար-
տութեան պատճառ կրլայ : Ասոնց
օրինակը յայտնի է . Աստուած 'տայ
որ չար օրինակին հետեւող չդանրւի :

Գ Ո Ր Ծ Ք Ը

Թ . “Մի խօսիր և մի երգեր բնաւ
անպարկեշտ բան մը” : Համարձակ
խօսքեր, անհամեստ խաղ կանչելներ,
անվայել շարժմունքներ՝ քեզի ալ
ուրիշի ալ մեղքի գրգիռ կրլան : Այ
քեզի՝ թէ որ չես խպնիր անմեղնե-
րէն, և սուրբ հրեշտակներէն : Պար-
կեշտութեամբ անուշ ծիծաղ չի կրը-
նար մի ըլլալ . հեթանոսներու թող
աներես բաները . որ հայվանութիւն
է, խղճմտանքի և Աստուծոյ դէմ .
քրիստոնէն պիտի չի մոռնայ՝ թէ իր
լեզուն սուրբ պիտի ըլլայ :

Բ . “Մանչերը աղջիկները իրարու
հետ ծիծաղել զբօսնուլ չըլլայ” : Ան-
մեղ երեցած բաներուն ծարը առանց

մեղքի չի ըմբար : Ատեն անցընել մի
կերևնայ , բայց երևակայութեան
մէջ անշնորհք պատկերք կըմնայ : Կըտ
րիճներ, ճահիլներ, հեռու կեցեք այն
բաներէն , որ անմեղութեան կը մնա
սէ . չիվախնաք նէ , դուք ձեր տունը
կըբանդէք :

Դ . “ Պար բռնելէն ինչ մնասնէր
կըլլայ նէ , նայեցէք որ ձեր վրայ չի
փորձէք ” : Առաքինութիւն չի պահ .
ւիր ատ խաղին մէջ . փիւշմանու
թիւն ալ դժար կըլլայ : Աղաւնիին
ախարապան պահապան չըլլար , դառ
նուկին ալ՝ դայլը : Դուն անմեղ ես
նէ , դիմացինըդ սատանայ կըրնայ ըլ
լալ : Ամէն կատկածելի ընկերու
թեհէ փախիր :

Դ . “ Արտակէն ինչպէս կըփախչիս ,
տաանկ փախիր վտանգաւոր տու
թէն ” : Ուստի տնէ դուրս ուրիշի հետ
ընկերութիւն մըներ : Ուր որ ըլլաս
նէ՝ կամ տանդ մէջ , մինաւորիկ մէկ
խցի մէջ մի տեանըւիր՝ մանչը աղջկան
հետ, կամ աղջիկը մանչու հետ : Ա
ղէկ գոցէ դուռը կամ պատուհանը,

ուսկից որ օտար մը կրնայ մտնալ: Փախիր այն աներէն՝ որ համարձակ ու բաց են: Մէկ վայրկեան մը անզգոյշ գտնուիս, կըրնաս ինկնալ:

Ե. «Ամէն կերպով սուրբ պահէ զքեզ», Աշխարհ խմանայ՝ որ քու հագուստդ քու շարժմունքդ պարկէշտ է: Ո՛վ որ քեզի ուզէ դպչիլ նէ, բարձր ձանով հեռացո՛ւր. թէ որ մեռցնէ ալ նէ քեզ, երջանիկ կըլլայ մահդ, մարտիրոս կըլլաս: Մինաւոր մի մնար տան մէջ, ազգականներովդ գնա: Դուն ափէդ եկածը ըրէ, Աստուած քեզ ամէն փորձանքէն կըպահէ:

Զ. «Կարգըւելու խօսք ըլլայ նէ, ծանրէն քաշէ» : Մէկ միամիտ խօսք մը աալը՝ լալու պատճառ կըլլայ ետքը քեզի: Անշնորք սէրը շուտով աւելուծիւն կըդառնայ: Աստուծոյ սրտանց աղ՛լթք ըրէ, որ ինքը քեզ հոգայ, քու հոգիիդ սրն որ աղէկ է նէ, ինքը շտկէ շտկըտէ: Քու գլխէդ բան չընես՝ ծնողացդ կամքէն դուրս, և առանց խորհրդոյ ճշմարիտ բարեկամի: Թէ որ Աստուած կամեցեր է

Քեզ ատ ճամբան դնել նէ, հողևորդ
 նախ ըրէ ամենայն պատրաստու
 թեամբ, և դիր թէ սրբազան օր մընէ
 բոլոր կենացդ մէջ պսակին օրը: Նայէ
 որ ան օրը քեզի համար երկինքը տօն
 կատարուի, չէ թէ դժոխքը ուրա
 խուծիւն ըլլայ:

ԽՐԱՏ ՏԱՄՆԵՐՈՐԴ

Հիւանդի համար:

“Նայէ որ հիւանդութենէդ բան մը
 վատըկիս,,:

ՊԱՏՃԱՌԸ

Խ . “Վրոնաս ծանր մեղքերդ պիլէ
 քաւել,,: Դուն մեղք չունիս մի .
 մեղքն ալ պատիժ չուզեր մի՝ կամ քա
 ւարանի կամ գուցէ դժոխքի մէջ:
 Հիմա Աստուած իր ողորմութեամբը
 կուզէ քու մեղքերդ թողուլ խոս
 տովանանքով, և քաշելու պատիժդ
 կամ ապաշխարանքով վճարելիքդ

կուղէ փոխել մէկ հիւանդութեան
հետ : Համբերութեամբ քաշէ ,
պարտքդ կը լեցնես : Ասանկ է նէշատ
ընորհակալ եղեր Աստուծոյ , չէ թէ
գանկըտիս : Ի՞նչ պիտոր ըլլայ էն եր-
կան ու էն դժար հիւանդութիւնը՝
քաւարանին ու դժոխքին քովը :

Բ. « Կըրնաս՝ միայն թէ ուղես՝ շատ
առաքինութիւն ալ շահիլ , : Հիւան-
դութեան անկողինը դարոց մը նէ ,
փորձ մը նէ , փորձաքար՝ մէհէնկ թա-
շի է առաքինութեանց : Հոն կըլլայ
սորվիլ ու բանեցնել առաքինութիւնը ,
հոն մենծ բան է առաքինութի ջցնելը
Ո՛րչափ անձինք կան որ , թէ որ չհի-
ւանդանային նէ՝ չէին աղէկ ճանչ-
նար զԱստուած , չէին արհամարհեր
զաշտարհ , յաւիտենականութեան
ինչ ըլլալը չէին հասկընար , ինչւան
որ դժոխքի մէջ չինկնային : Քանի՜
մարդ կայ՝ որ գէշ խույր չէր թողուր ,
առաքինութեան ձեռք չէր զարնէր ,
թէ որ Աստուած զիրենք սանքի թէ
նեղը չիւթէր , իրենց ուժը չտկարացը-
նէր , և իրենց անսանձ առողջութեւը

կապ չդնէր : Ուրեմն մեծ շնորհք է քեզի աս հիւանդութիւնը , որ ուզես չուզես՝ քեզ աստուածապաշտութեան ուսուրբ ըլլալու ճամբան դարձնես :

Դ . “Շատ վարձք ալ կըրնաս դիզել Աստուծոյ առջև , : Թէ որ հիւանդութիւնը չի թողուր քեզ մարմնով աշխատիլ , աւելի կըրնաս հոգւով աշխատիլ . միայն թէ հասկընաս՝ որ’անէ Աստուծոյ գիտաւորութիւնը : Ամէն մէկ համբերելուդ մէյ մէկ ճէ վահիր կէւեւնայ . քու թագիդ վերայ արքայութեան մէջ , և աւելի բարձր տեղ քեզի կը պատրաստուի հոն տեղը : Հիմա ինչպէս կըլլայ ցաւիլ ասնէ ղութիւններուն վրայ՝ որ քեզ յաւի տենական երջանկութեան պատճառ են :

ԳՈՐԾՔԸ

Թ . “Աստուծոյ դէմ մի տրտնջար՝ երբոր քեզի հիւանդութիւն մը կը խաւրէ նէ” : Գլուխ խոնարհէ Աստուծոյ սուրբ կամբին . շնորհակալ եղի՛ր՝ որ քեզի միջոցներ կուտայ կոր

մեղքերդ ջնջելու, առաքինութիւն
գործելու, ու վարձքդ շատցնելու :
Մի նեղասրտիւր բանէ գործէ մնալուդ
համար, Աստուած տեղը կըլէցնէ : Ի՞նչ
որ ըլլայ նէ՝ մի դանկրտիւր . Աստուած
անանկ տէր մը՝ նէ՝ որ քեզնէ աղէկ կը
մամտայ, և քու բարիդ միայն կուզէ :

Թ. «Յաւդ որ կըշատնայ, դուն
ալ համբերութիւնդ շատցուր » : Ի՞նչ
չա՛հ է նեղանալ բժշկին դէմ, դեղե-
րուն դէմ, ծառայողներուն դէմ :
Թէ որ նեղանալով աւելի տանու-
վայ ընես արունդ նէ, վարձքդ կը
կորսնցնես Աստուծոյ առջև, անդին
ալ կրակ կըվառես հոգւոյդ : Երբոր
ցաւը չափէ դուրս քեզ կըտանջէ՝ որ
արանջալք կուգայ նէ, դուն անոր
տեղը աղէկ խօսքերով երկինքը կան-
չէ . Աստուած իմ, սիրով կըքաշեմ
քու սիրուդ համար. տէր Աստուած,
դուն ինծի համբերութիւն տուր .
Յիսուս վրկիչ իմ, քեզմով կուզեմ
սպրիլ, քեզմով կուզեմ մեռնիլ : Ա-
սոնք են հնարք վարձք վաստըկելու՝
համբերելով :

Գ. « Քրիստոնէի սկէս՝ անցոր հիւանդութեանդ ատենը,, : Բարեպաշտական գիրք մը կարդա՛, կամ կարդա՛լ տուր . Յիսուսի չարչարանքը մամտա՛. ձանով աղօթք ըրէ՛ . միտքդ սըխ սըխ Աստուծոյ տա՛ր հառաչական խօսքերով . խաչելութիւնը պա՛գ՝ Յիսուսին խաչի վրայ մեռնիլը միտքդ բերելով :

Դ. « Նստակ ընելէքդ ու տանդ կարգաւորութիւնը որոշէ,, : Մասնաւորի կողմ ըլլալով կամ կրիւք բան մընէր . արդա՛րը իրաւունքը նայէ : Մի՛ սպասէր՝ որ քեզի երախտագէտ ըլլան , քու տունդ հոգան՝ որոնց որ երախտիք ըրեր ես . գիտես որ քու վախճանելէդ հաւե՛ փոյթերնին չըլլար . վասն զի հառարակօրէն՝ աչքէ հեռու եղողը՝ սրտէն ալ հեռու կըլլայ : Քանի որ ողջ ես նէ՛ ըրէ՛ ընելէքդ՝ ի փառս Աստուծոյ , քու հոգւոյդ օգտին , և ուրիշներուն աղէկութեանը . ասով ուրախութիւն կունենաս՝ ողջ իքէն ըրած բարիքներուդ համար : Չէ՛ նէ , էն աղէկ կտակն ալ շատ անդամ ա .

դէկ չեկատարուիր, կամ բոլորովին
պաթալի կըքաշէ :

Ե. « Մեռնիլդ մօտ ըլլայ նէ, պատ-
րաստուէ աղէկ երթալու », : Անհող
մըլլար՝ դեռ ատեն ունիմ ըսելով, որ
շատ անգամ ատեն չիգանըւիր: Քա-
նի որ խելքդ վըագ է, խոստովանա-
հայր կանչէ. պղտրկուց պէրի մեղ-
քերդ թափէ, սրբութիւն առ, վեր-
ջին օծում առ զգաստութեամբ, և
բոլորովին յանձնէ քեզ վստահ սրբ-
տով Աստուծոյ կամացը, և Աստուծոյ
ձեռքը :

Զ. « Ո՛րչափ մօտիկնայ մահը, այն-
չափ սիրտ առ ու զօրացիր », : Գիտցիր
որ ատ է ետքի զո՛հը՝ որ քեզնէ կու-
ղէ Աստուած : Մէկ հատիկ ճամբայ
է՝ որ քեզ Աստուծոյ տեսուն կըհաւ-
ցընէ : Պիտի թողուս մէկ բանտ մը՝ որ
ազատութի գանաս. մէկ աքսորանքէ
մը պիտի խալըսիս՝ որ բուն հայրե-
նէքդ երթաս: Քանի որ միտքդ վըատ
է, նուիրէ Աստուծոյ ետքի շունչդ
որով յաւիտենականութեան գուռը
պիտի մօնաս :

ԳԼՈՒԽ ԵՐՐՈՐԴ

ՀՈԳԵՒՈՐ ԽՐԱՏՆԵՐ
ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՊԱՇՏՕՆ, ՈՒ ՍՈՒՐԲԵՐՈՒ
ՊԱՏԻՒ ԸՆԵԼՈՒ

Եւ զլսուս մէջ իմ գիտաւորու
թիւնս ան է, որ քեզ տաք պահեմ
բարեպաշտական կրթութեանց մէջ,
որ լսած ունիս քարոզներէն ու հոգե-
ւոր խօսակցութիւններէն՝ առանձ-
նութիւն քաշուած ատեններդ. ուս-
տի մըսպասեր որ երկան աղօթքներ
գրեմ քեզի սիրելի. հասա գիւրին
կերպ մը զՆստուած պաշտելու, ու
իբր սուրբերը պատուելու, չիպակսե-
լով քու վեճակէդ ալ՝ բանէդ գործէդ
ալ: Թէ որ ալ աւելին կուզես ընել
նէ, աւելի աղէկ է. միայն նայէ որ
քու բարեպաշտութիւնդ չըլլայ սոսկ
դրսի և աւելորդ ջերմեռանդութիւն
մը:

ԽՐԱՏ ԱՌԱՋԻՆ

ԱՔԵՆԱՆՆԻ ԵՐՐԻՏՆԻՆԸ ԺԱՌԱՆԸ
ԵՆԸՆ ԿՏԱՐ:

“Երկրագոլթիւն ըրէ ու պաշտէ
ղինքը՝ ճանչնալով թէ քու առջի
սկիզբդ է, ու վերջին վախճանդ ”:

ՊԱՏՃԱՌԸ

Վ. “Աս է քու առջի պարտքդ ”:
Ուրիշ բանի համար Աստուած քեզ
ստեղծելու ատենը չտալաւ որեց քու
հոգիիդ՝ բուն պատկերքը սուրբ Եր-
րորդգոլթեան (տալով բանականու-
թիւն՝ միտք և անձնիշխան կամք), և
մկրտութեան ատենն ալ քեզ սրբե-
լով, ու նորանց ծնանելով սուրբ ա-
ւազանէն՝ յանուն Հօր և Որդւոյ և
Հոգւոյն սրբոյ: Պզտըկուց պէրի էն
հարկաւոր սորվածդ ալ աս չէ մի, որ
ճանչնաս ու պաշտես մի Աստուած
յերիս անձինս:

բ. “Ա՛ս է քեզի տուած էն հար, կաւոր և էն մենծ հրամանը, : Կենացդ հետ սկսած բան է, բայց չի վերջանար կենացդ հետ : Քանի որ դուն բանական արարած ես (հոս ալ անդին ալ), պիտի մնայ աս ճանաչմունքն ալ, թէ մէկ Աստուած երեք անձնեայ՝ է քու առջի սկիզբդ, ու վերջին վախճանդ : Շատ ապերախտ կը դանդախ, թէ որ անհոգ ըլլաս աս էական պարտքիդ, որուն համար ստեղծուած ես, գնուած ես Յիսուսի արունովը, ու անով փրկուիս պիտոր :

դ. “Է՛ն գլխաւոր բանն ալ է, : Ո՛րչափ մեծամեծ բաներ կան եկեղեցնայ մէջ՝ի սուրբ պատարագն և յայլ խորհուրդս՝ ամմէնը դրուած է՝ի փառս ամենասուրբ Երրորդութեան : Ասանկ է, ու ասանկ պիտի ըլլայ իր պաշտօնը ու փառաբանութիւնը յաւեանիս յաւիտենից, աս է միշտ բանը գործը ամմէն հրեշտակներուն ու սուրբերուն : Մենծ պատիւ չէ մի որ դուն ալ ասանկ փա-

աւոր բանի մէջ մասնակից ըլլաս ե-
կեղեցւոյ հոս ալ անդին ալ :

Գ Ո Ր Ծ Գ Ը .

ա . “ Ամէն տեղ ըրէ՛ք ու պատիւդ
և երկրպագութիւնդ ամենասուրբ
Երրորդութեան , : Եւ աս կըրնաս
ընել մինաւորիկ ալ՝ ուրիշներու հետ
ալ , շատ անգամ օրը , ծածուկ կեր-
պով սրտիդ մէջ : Տպաւորէ՛ մտքիդ
մէջ աս կարճ խօսքը . “ Մեղքէն
զգո՛յշ կեցիր . Աստուած քեզ կը
տեսնայ , մի Աստուած երեքանձ-
նեայ , : Աս ըլլայ քեզի զօրաւոր սանձ
մը՝ մեղքէն ետ քաշուելու , և յոր-
դորանք մը դէպ ’ի բարին :

բ . “ Սիրտդ միշտ եփի՛՝ որ ամէն
կերպով մեծ պատկառանք ունենաս
ամենասուրբ Երրորդութեան առջև , :
Ուստի խոնարհութեամբ աղաչէ՛ Աս-
տուծոյ՝ բոլորովին պարզ սրտով , իր
անհուն կատարելութիւնները միտքդ
բերելով . ինչպէս իր ամենակարողու-
թիւնը , որ անբաւ բաներ է ստեղծել

քեզի համար . իր խմաստութիւնը՝
որով կը կառավարէ ամմէն բանը , ու
իրենց վախճանին կը շարունակէ սքանչելի
ճամբաներով . իր նախախնամութիւնը՝
որ էն չնչին արարածներն ալ
կը հոգայ՝ ինչպէս մենծերը, մանաւանդ
իր ընտրեալները: Իր անչափութիւնը՝
որ երկինքը երկիրս ձառքին մէջն են,
իր երջանկութիւնը՝ որ միշտ ինքիր
մով երանելի է , ո՛չ հրեշտակներու
կարօտ է, ո՛չ սուրբերու, ոչ մարդկան և
ոչ ուրիշ ստեղծուածներու . իր գե-
ղեցկութիւնը , որ ինչ գեղեցիկ բան
կրնաս մտածել նէ՝ ամմէնը ունի գե-
րազանց կերպով . իր բարութիւնը՝
որ տարածեր է ամմէն եղած բանե-
րուն վրայ , և իր օրհնութեամբը զամ-
մէնքը շէն կը սպասէ : Իր ողորմու-
թիւնը՝ որով կրներէ այնչափ մեղա-
ւորներուն , և կը գրգէ որ զըջան :
Իր արդարութիւնը , որ սղափկ բարի
գործքն ալ անվարձ չի թողուր . իր
սրբութիւնը , որ կը փայլի իր օրէնք-
ներուն՝ իր վճիռներուն ու իր գի-
տաւորութեանը մէջ : Մէկ իօսեքով

իր անթիւ կատարելութիւնները՝ որ լուսի պէս պայծառ կերեւան իր ամմէն սքանչելի գործքերուն մէջ՝ ի կարգի բնութեան, շնորհաց, և փառացն յաւիտենից։ Ասոնք ատեն ատեն աղէկ մը միտքեր քու ջերմեռանդ սրտիդ կէօրէ։ Ուրախ եղիր՝ որ ասանկ Աստուած և տէր ունիս ամենակարող և ամենակատարեալ։ Բոլոր բաներդ ալ կեանքդ ալ իրեն համար դիր, որ քու կողմանէդ որչափ կըրնաս նէ իր փառքը ու պաշտօնը մենծ ցնեւ, և զամմէն մարդ յորդորեւ՝ որ զինքը ճաննան, սիրեն ու պաշտեն։

Դ. «Անպակաս խօսէ պատուով ու պատկառանքով սուրբ Երրորդութեան և մի Աստուածութեան վրայ, իր պատուիրանքներուն ու իր կամքին վրայ»։ Համարձակ ցցուր, թէ դուն հաւատարիմ ծառան ես իր մեծութեանը։ Մի թողուր որ քու տակդ եղօղները իրեն դէմ բան մը ընեն խօսքով կամ գործքով. և չգտնուի քու տանդ մէջ մարդ աւելորդասպառ

տութեանց հետեօղ (երազի կամ կա-
խարդի, և այլն):

Դ. «Բանի մը ձեռք չիզարնես՝ ա-
ռանց ըսելու, Յանուն Հօր և Որդւոյ
և Հոգւոյն սրբոյ», Գործքդ կըլմըն-
ցընես նէ, ըսէ. «Փառք Հօր և Որդւոյ
և Հոգւոյն սրբոյ»: Գիտե՞ս թէ որչափ
չնորհք ու վարձք կ'ըվաստըկիս աս
ջերմեռանդ սովորութիւնը բանեցնե-
լով:

Ե. «Առեիրէ՛ք ու անձդ բոլոր ամե-
նասուրբ Երրորդութեան», Ըս բա-
նիս յարմար աղօթքներ հառաչանք-
ներ կըգանաս ինքիրմէդ կամ գլը-
քերէն. (զոր օրինակ, Քո՛ւ եմ ես տէր
ոգեսէր: Զքոյս 'ի քոյոց քեզ մա-
տուցանեմ: Երբեակ միութիւն, եղե-
լոց խնամօղ, և ինձ ողորմեա՛ւ. ևն):

Զ. «Քու հոգիիդ ալ՝ ուրիշներուն
ալ՝ պատիւը պահէ,՝ ու նայէ որ չա-
պականես, որովհետեւ սուրբ Երրոր-
դութեան պատկերն է», Թագաւո-
րի մը պատկերքին անարգանք ընելը
մահապարտ կընէ զմարդ. հապա՛ որ-
չափ ևս առաւել Աստուծոյ պատ-

կերբին : Մասնաւոր կերպով ասնիէ-
թին աղօթք ըրէ , որ անմեղ տղաքը
չկորսնցընեն մկրտութեան շնորհքը :
Մէկ աղի մը նալ խալըսելու պատ-
ճառ ըլլաս նէ , ի՞նչ ուրախութիւն
կըլլայ երկինքը՝ քեզի ալ՝ ամմէնուն
ալ :

ԽՐԱՏ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՈՐԴՈՅՆ ԱՊՈՍՏՈՅ ԺԱՐԴԵՂՈՒԹԵԱՆ
ՀԵՐԱՅ :

“Մասնաւոր ջերմեռանդ եղիր խոր-
հրդոյ մարդեղութեան , :

Պ Ա Տ Ճ Ա Ռ Ը

Թ . “Բանն Աստուած մարմնա-
ցեալ՝ բոլորովն սէր է , : Պարզ սէրը
պատճառ եղաւ որ Որդին Աստուծոյ
իր փառաց աթոռէն երկնքէն երկիրը
վար ինչնայ , ու մարդկային բնու-
թիւն առնու , որպէս զի մեզ մեզ-
քէն ու դժոխքէն խալըսէ : Ինքը խո-

նորհեցաւ՝ որ մեզ բարձրացնէ, որդի մարդոյ եղաւ՝ որ մեզ Աստուծոյ որդիք ընէ :

բ . “Բուն իմաստութիւն է” : Ամ մէն գանձ իմաստութեան և գիտութեանն Աստուծոյ անոր քովն է պահած՝ կըսէ առաքեալը, և բոլոր լըրումն Աստուածութեան անոր մարմնուն մէջը նստած է՝ կըսէ : Իր խօսքերը կեանք տուող են . իր մեղի սորվեցուցածը՝ Աստուծոյ վարդապետութիւնն է :

գ . “Ինքն է ամենայն զօրութիւն” : Ուստի կըսէ Եսայի մարգարէ . “ Մա նուկ ծնաւ մեզ, որդի տուաւ մեզ, որոյ իշխանութի իւր ի վերայ ուսոց իւրոց, և անունն նորա՝ սքանչելի, խորհրդակից, Աստուած, հզօր, իշխան խաղաղութեան, և հայր հանգերձելոյ աշխարհին ” : Իրեն հետ մէկ ըլլանք նէ, մեր ամմէն բարի գործքը մենծ բան կաժէ . ինքն է մեր գլուխը, մենք իր մարմինը կըսեպուինք, առանց ա նոր բան մը չենք կրնար ընել :

ԳՈՐԾՔԸ

Ի՞նչ . “Ամեն Աստուծոյ օրը շնորհակալութեամբ յիշէ Որդւոյն Աստուծոյ մարդեղութիւնը, : Աս խորհուրդս է աղբիւր ամեն շնորհքին, որ մարդկան եղեր է՝ պէսպէս յայտնութիւններով , բուն փրկագործութեամբ . և իրմով պիտի ըլլայ մեր վերջին երանութիւնն ալ : Ասանկ մենծ ու շնորհաց դանձ եղած խորհուրդը մենծ բան է որ միշտ սրտիդ մէջ ունենաս : Գո՛նէ ան ատենները յիշէ՛ օրւան մէջ՝ քանի որ հրեշտակ տեսնուիր :

Ի՞նչ . “Սէր մը ունեցիր , որ խելքդ մտքդ ըլլայ մարմնացեալ Աստուծոյ Բանին վրայ, : Մաքիդ մէջ որոճէ իր աղքատութիւնը , խոնարհութիւնը , համբերութիւնը , սէրը , հնազանդութիւնը , և միշտմէջ հանգչելով միութարութեան հոգւով հառաչանքներ ընելով , ու խորունկը մտնալով աս բաներուս մէջ :

Դ. “Քանի որ Յիսուսին անունը
 բերան կառնես նէ՝ հետը մենծ պատ
 կառանք ցցուր” : Ազէկ հասկըցիր
 թէ այս է անուն Որդւոյն Աստուծոյ
 որ քեզի համար մարդ եղեր է : Շատ
 անվայել բան է , սրբապղծութիւն
 ալ է , սրիս սրիս բանեցնել ատ անունը
 առանց մտադրութեան և առանց
 զղջման . անանկ անուն մը՝ որ
 ծունկ կը չոքին իր առջևը՝ երկինք,
 երկիր , ու երկրիս տակը եղօններն
 ալ : Փուճ տեղը Յիսուսին անունը
 առնուլ՝ դուն ալ զգուշացիր , քու
 ձեռքիդ ներքևը եղօններն ալ զգու
 շացուր :

Դ. “Իր վարդապետութենը հետևող
 եղիր” : Մէկը բնաւ աշխարհիս երեսը
 չէ եղեր՝ որ անանկ բարակ բան խօ
 սի , անանկ իմաստուն , ու անանկ սիր
 ար թափանցող , ինչպէս Յիսուս փրկ
 կիչն մեր . վասն զի աստուածային
 իշխանութեամբ կը խօսէր : Ուրեմն
 կարդա՛ , սորվէ՛ , համը ա՛ռ իր վարդա
 պետութեան՝ որ գրած է աւետա
 րանին մէջ , ու ան ըլլայ քեզի առաջ

նորդ կեանքիդ : Ո՛վ որ իր խօսքովը
վարէ իւր կեանքը նէ, աղէկ կը հաս-
կընայ՝ թէ Աստուծոյ բերան է :

Ե. « Հաստատ կեցիր իրեն հետ մի
ացած սիրով, : Յաջողութիւն ըլլայ՝
ձախորդութիւն ըլլայ, անձնասիրու-
թիւնդ, քեզի եղած զրկանքը՝ ա-
նարգանքը՝ սպառնալիքը, ինչ որ ըլ-
լայ, քեզ չկարենայ բնաւ զատել իր-
մէն, կամ իր վարդապետութենէն :
Իրեն որ հաւատարիմ ըլլաս նէ, ամ-
մէն բանի յոյս ունեցիր, հէմ աս
գին՝ հէմ անդիի աշխարհը :

Պ. « Զանք ըրէ, որ ուրիշներուն
սիրան աւշարժեա հաւտալու և սիրե-
լու զՔրիստոս փրկիչդ » : Ո՛րչափ
քրիստոնէ անուն ունեցողներ կան,
որ կենդանի հաւատք չունին սպարզ
սրտով, կան ալ՝ որ վար կը զարնեն
իր աղքատութիւնը, խոնարհու-
թիւնը, չարչարանքը ու մահը՝ իրենց
դորձքովը, ու կրնեղանան իր վար-
դապետութեանը՝ որ իրենց մօլու-
թիւնները և չար դորձքերը կը դատա-
սպարտէ : Չէն նայիր որ աս ան Յի-

սուան է, որ է ճանապարհ առ Աստուած, ճշմարտութիւն, և կեանք, իրմով միայն կըլլայ հասնիլ առ Աստուած հայր: Հասկա դուն ջանա՛ որ դիւրացնես ուրիշներուն առաքինութեան ու երջանկութեան ճամբան՝ յորդորելով զերէնք 'ի հաւատա և 'ի սէր Յիսուսի Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ:

ԽՐԱՏ ԵՐՐՈՐԴ

ՔՐԻՍՏՈՍ ԵՐԻՆՈՒՆ ԵՄԵԼՈՒ ՀԱՏԵՐ

“ԲՈՂՈՐ սրտանց իր էտեէն գնա”:

ՊԱՏՃԱՌԸ

Ի՞նչ. “Պէտք է որ Քրիստոսի հետեւիս”: Ասան զի ինքն է քու տէրդ և Աստուածդ, ստեղծողդ և փրկիչդ, ի՞նչպէս կըլլայ որ դուն ետ քաշուիս իր քալած ճամբէն: Ինքը չէ՞ մի մեզի առաջնորդ փրկութեան ճամբուն. ուրեմն պէտք է որ իր ըսած

ները բռնենք, իր ըրածները մեզի օրինակ առնենք: Ինքն է մեզի գաղափար սրբութեան, Աստուածութիւնը իրմով մեզի երևելի եղաւ. ո՞վ որ ըզֆրիստոս ճանչնայ, զԱստուած Հայր ալ կը ճանչնայ. Քրիստոսի հետեօղ՝ Աստուծոյ հետեօղ կըլլայ: Մենք որ Աստուծոյ որդիք սիրելիք կոչուեցանք նէ, Աստուծոյ նման սկիտի ըլլանք, և կըլլանք՝ [Թէ որ Քրիստոսի նմանինք նէ:

բ. “ Քրիստոսի հետեւիլը՝ մեզի փառք և սպարծանք է „: Ինքն որ երկնքէն աս երկիրս ինչաւ նէ, դիտու մը ան էր՝ որ ոտքի տակ առնէ անկարգ սէրը հարստութեան, փառասիրութիւնը, հեշտասիրութիւնը, որ մեր հոգին կը կորսնցընեն: Միանգամայն զմեզքը փճացնէ, առաքինութիւնը ծաղկեցնէ, ու տարածէ իր Հօրը իշխանութիւնը: Ի՞նչ գեղեցիկ դիտաւորութիւն է աս. որուն քեզ ալ կըյորդորէ, քեզի դաս կուտայ, կըխոստանայ ալ իր օգնութիւնը, յաջողութիւն, և վարձք յաւիտենական:

Ասանկ սուրբ ու շահաւոր բանին է
տւեկն ինկնալով՝ աս երկնաւոր թա-
գաւորին ճամբուն կէօրէ, կը հասնիս
արքայութեան փառքին :

Գ. «Քրիստոսի հետեւիլը՝ շատ դիւ-
րին բան է, ու շատ քաղցր բան է » :
Միայն ցած մարդիկ՝ անշնորհներ ու
աներեմներ կըրնան ըսել, թէ Քրիս-
տոսի էտեկն երթալը ծանր բան է,
կամ անկարելի բան է : Ինչու որ ի-
րենք գերի են եղեր զգայութեանց
և իրենց ախտից, ու աշխրբիս ծովուն
մէջ կըխղզուին կոր : Մի թէ իրենք աշ-
խրբի խաթեր համար բան չեն մի
քաշեր, ինչ բանի որ ձեռք կը զարնեն
նէ, առաջ կերթայ մի : Քրիստոս ի-
մաստութիւն յաւիտենական՝ չէր մի
գիտէր, թէ որ ճամբով կըլլայ եր-
ջանկութեան հասնիլ : Ճշմարիտ քրիս-
տոնեայ մը չկայ որ ատ գանգատնե-
րը ընէ, ինչ որ կընեն աշխրբիս գերի
եղօղները : Բարեպաշտ քրիստոնէի
հարցընես նէ, կըլսես որ կըսէ. Քրիս-
տոսի լուծը քաղցր է, իր բեռն ալ
թեթեւ :

ԳՈՐԾՔԸ

Խ . “Քրիստոսի հետեւէն գնա՛, իրեն
 նման եղի՛ր՝ քու վիճակիդ մէջ ” :
 Միաքիչ չեղնես , թէ միայն անապա-
 տի ճգնաւորները , զանազան կրօ-
 նաւորները ու եկեղեցականները՝ սոսկ
 պարտական են Քրիստոսի հետեւելու :
 “Ո՛վ որ մկրտուած է նէ՛ զՔրիստոս
 հագեր է , Քրիստոսի պէս պիտի ըլ-
 լայ ” կրսէ Պօղոս առաքեալ : Քրիս-
 տոսի մտքին ու վարքին պիտի նայի
 կրսէ : Քրիստոս տէրն մեր՝ է միանգա-
 մայն ամմէնուս փրկիչը , վարդա-
 պետը , և օրինակը : Ինքը անանկ սքան-
 չելի կերպով իր վարքը օրինակ տը-
 լաւ որ ամմէն ցեղ և ամմէն վիճակի
 մարդը կարենայ իրեն հետեւիլ , աղ-
 քատն ալ՝ հարուստն ալ , մենծն ալ՝
 սղտիկն ալ , տղէտն ալ՝ իմաստունն
 ալ : Թէ որ չես կրնար Քրիստոսի
 պէս աղքատ ըլլալ , անանկ կրսեալ-
 վա՛ թէ որ սիրտդ չկապես ունեցած
 ըստիկդ և աշխրբի բաներուն : Թէ որ

քու տանդ աղնուականութիւնը չի
տանիր որ ամեն դրսի կերպդ վար
դնես, կրնաս աս մեծութեան մէջ
խոնարհ ըլլալ սրտով, ու պարկեշտ
ապրիլ՝ առանց բանի տեղ սեպելու
աս դրսի փառաւորութիւնը :

Բ. «Հետեօղ եղիր Քրիստոսի՝ չէ
թէ սոսկ փափաքով սրտի, հապա
գործքով ալ» : Առաջ ճանչցիր, թէ
որչա՞ք հախ բան է, և փառաւոր, և
գիւրին և զուարճալի՝ Քրիստոսի նման
ըլլալը . բայց բաւական չէ փրկւելու
համար սոս բաղձանքը, հապա գործ-
քով ալ ցցուր թէ սիրտդ վառուած
է՝ որ Քրիստոս ի քեզ կենդանի ըլ-
լայ, և իր նմանութիւնը վրադ աղէկ
երևնայ : Ասանկ ըլլալու համար՝ ամ
մէն օր Քրիստոսի վարքին մէկ մասը
մտածէ . միտքդ բեր, թէ ինքը ինչ
պէս կենցաղավարեցաւ աշխրբիս վրայ՝
առանձին տեղը, ու բազմութեան
մէջ, հալածանաց՝ նեղութեանց և ամ
մէն մարդկային դիպուածներուն մէջ :
Հայէ՛ թէ դուն ինչուան հիմա ինչ
պէս կեցար անանկ բաներուն մէջ՝

ասկից էտե ալ ընտո՞ր պիտի կենամ՝
որ Քրիստոսի հեանաօղ ըլլաս : Պատ-
կերահանի մը պէս եղևր , որ բան մը
քաշելու ըլլայ աղէկ օրինակի նման ,
կամ կենդանի օրինակէն , աչքը վայր-
կեան մը անկից չիպակսեցներ , որ
չըլլայ թէ աննմանելայ քաշուածքը :

Գ . “ Քրիստոսի էտեէն երթալդ՝
ինչուան ճամբուն կէսը չըլլայ , կամ
ասդին անդին ցաթկելով , : Չըլլաս
ան մարդուն պէս , որ անդադար իր
տէրը կըփոփոխէ , աս դռնէն ան
դուռը կերթայ . կամ ան մարդուն
պէս՝ որ պահ մը բարեկամին կողմն է ,
պահ մը թշնամիին , աղէկ սիրտը գէշ
սրտի հետխառնելով : Ի՞նչ ըսէ Քրիս-
տոս անոնց որ՝ երկու տիրոջ ալ ծա-
ռալել կուզեն , իրեն ալ՝ աշխրբի
ալ , առաքինութիւն ալ կուզեն ընել
իրենց ախտին ալ կամքը կատարել :
Եթէ Քրիստոսի աշկերտ ըլլալ կու-
զես նէ՝ պէտք է որ միշտ իրեն հետեիս ,
իրեն հաճոյ չէ փոփոխական խելքը :
Ըմբողջ զոհը՝ այսինքն ողջակէզը կու-
զէ՝ քու անձնատիրութեանդ , հստալ-

տուլթեանդ , քու քէֆիդ . որ բոլորովին սպաննես կամ ողջ ողջ էրես զասոնք :

Դ. “Քրիստոսի հետևող ցոյւր զքեզ բոլոր աշխրբի առջև ”: Մէկ ճշմարիտ հաւատացեալ մը՝ որ պարտրկան է զՔրիստոս Աստուած դաւանիլ էն դահիճ բռնաւորին առջևն ալ , կրքնայ մի վախճանել դաւանելու զինքը ուղղափառ ժողովուրդին մէջ : Անարգանք մի կըսեպէ իրեն քրիստոնէ ըլլալը , որ է ըսել՝ հետևող Քրիստոսի : Մէկն որ Քրիստոսի չի հետեւիր նէ , ինչ բանի կուգայ անոր աշխուհանուլ թիւնը , բարձր աստիճանը՝ փառքը պատիւը . ոչինչէն աւելի բան չաժէր : Քրիստոսի նման ըլլալդ քեզ մէնծ կընէ Աստուծոյ աչքին առջևը : Թէ որ կրիստոնէ քրիստոնէ երևնալ , ամօթ սեպելով քեզ զՔրիստոս , վախցիր որ խաղբ խայտառակ կըլլաս՝ կը խղզուիս մեղքի մէջ , և կուգայ օր՝ որ Քրիստոս ալ ամօթ կըսեպէ քեզ ճանչնալ , և խայտառակ կընէ քեզ երկնի ու երկրի առջև :

Է. «Քրիստոսի հետևող եղեր ինչուան 'ի մահ, կեանքդ ալ տալու պատրաստ ըլլալով»։ Աս մտքի վրայ ըլլալը՝ մենծ նշան է սուրբ ըլլալու։ Աշխարհի մարդիկը՝ մէկ դժար բանի մը ձեռք զարնել յորդորելու համար կրսեն. «Կտրիճ սրտով բան մը սկսիլը՝ գործքին կէսէն էւելը ընել կը լմանի»։ Ինչո՞ւ ասանկ չըսէ քրիստոնէն ալ՝ Քրիստոսի հետէն երթալու համար։ Աղէկ ծառան իր տիրոջմէն չի աժնլի Վտանգի ատենն ալ. դուն իսէ հեռւանց հազիւ հետէ կերթաս կոր անոր՝ որ է թագաւոր թագաւորաց, և տէր տէրանց։ Մօտիկ դնա՛ հետէն որչափ որ կրնաս, մանաւանդ ոտից տակ առնելով հարըս տութիւնը, պատիւը, բէֆիդ ուզածը, և սիրով համբերելով աղքատութեան, նեղութեան, հիւանդութեան։ Ուր որ այնչափ սուրբերը՝ քու տարիքդ իբէն, քու վիճակդ իբէն, Յիսուսի նման եղան աս բաներուն մէջ, դուն ինչո՞ւ անանկ չըլլաս։

Շ. «Քրիստոսի ճամբան բռնէ, ա-

ուանց նայելու ուրիշներուն ըրածին
 չըրածին,, : Քեզ ամուր բռնէ՝ ուրիշ
 որքեզ խախտելու նայինէ : Կեղծաւոր
 քրիստոնէ չի սրակսիր աշխրբէս, անհա-
 ւատ անդգամ մարդիկ չեն սրակսիր, որ
 կըջանան աղէկներն ալ գէշքրնէլ, սուրբ
 ըլլալիքն ալ անսուրբ ընէլ : դուն նայէ
 որ հաստատ կենաս . իրենք ինչ կու-
 ղեն՝ թող ընեն : Աս ստոյգ է՝ որ ար-
 քայու թեան ճամբան նեղ է . աշխրբի
 խօսքերը աւետարանին գէմ կելլան ,
 ուր որ դրած է՝ թէ ցոփ կեանքը
 քրիստոնէութենէ դուրս է . ո՛վ որ
 ղինքը չուրանար, չար յօժարութիւնը
 չմեռցներ, իր խաչը ամմէն օր իր վայ
 չառներ, ու Քրիստոսի օրինակին
 էտեէն չերթար նէ, քրիստոնէ՝ Քրիս-
 տոսի աշկերտ չիկրնար ըլլար . աս
 հիմն ալ չունենայ նէ, յաւիտենական
 երանութենէն մասն ու բաժին չու-
 նենար :

ԽՐԱՏ ՉՈՐՐՈՐԴ

Քրիստոսի լաւաւաւանայ շնորհքը :

“ Յաւակնեց եղեր Յիսուսի
չարչարանքին ” :

ՊԱՏՃԱՌԸ

Թ. “ Յիսուս Քրիստոս անմեղ ըլ-
լալով կը քաշէ կոր ” : Ան՝ որ միաժին
Որդի Աստուծոյ է , հրեշտակաց ու
մարդկանց տէր , թագաւորներու թա-
գաւոր , բոլորովին անմեղութիւն ,
կատարելութիւն , սրբութիւն սրբոց .
ոչ մեղք ունէր , ոչ կրքնար մեղան-
չել . հապա ինքն էր՝ որ մարդկան
սորվեցուցեր էր փրկութեան ճամ-
բան՝ իր վարքը օրինակ տալով . ամմէն
կերպ իրենց բարեք ըրեր էր , անոնց
աղէկութեանը համար սքանչելի հը-
րաշքներ ըրեր էր . և ահա այսու ա-
մենայնիւ մարդկան ձառքէն սոսկալի
չարեք ու անարդանք քաշեց : Հիմա

արժանի չէ մի՛ որ իրեն ցաւակից ըլ-
լանք: Դուն չես կրնար առանց գութ
չարժեւու տեսնալ չարագործ մը՝ եր-
բոր իր չարեացը համար սպանուելու
ըլլայ նէ, հապա ի՞նչպէս կրնաս ա-
ռանց կաթիլ մը արցունքի՝ առանց
մէկ հաւաչանքի տեսնալ քու վրը-
կիւղ խաչի վրայ դամած, որ քեզի
համար կըքաշէ կրմեռնի կոր:

Բ. “ Կըքաշէ կոր՝ ամմէն չափէ
գութս, ”: Կըքաշէ՝ որչափ որ կրնայ
քաշել մարդկութիւնը՝ աստուա-
ծային զօրութեամբ: Ամմէն խեղճու-
թիւնը վերան դիզուած է, աշխրբէս
մէկ քար մը չունի՝ որ գլուխը հանգ-
չեցնէ, մէկ քուրջ մը չունի՝ որ մեր-
կութիւնը ծածկէ: Մէկ կաթիլ ջուր
մը չէն տար իրեն՝ որ սոսկալի ծա-
րաւութեանը վայրկեան մը մարող
ըլլայ: Բոլոր մարմինը չարաչար փա-
չատած, մէկ անգամ մը չունէր՝ որ
չնցաւի, իր թշնամիները ինչուան ա-
րեան ետքի կաթիլը քամեցին, վեր-
քով ծածկուած է գլխէն ինչուան
ոտքը: Մարդու կերպարանք վրան չէ

մնացեր: Իր պատիւը դէտինը անցաւ,
ինչպէս մէկ չարագործ մը՝ հայհոյիչ
մը՝ խաբէբայ մը դատաւարտեցին զին-
քը. երկու աւաղակներու մէջ խա-
չուեցաւ՝ որ անոնց գլուխը սեպուի:
Դուն որ ուրիշներուն քաշածին վրայ
գուժ կը շարժիս, ցաւակից չէ՞ս ը-
լար քու փրկչիդ՝ որ ծայրագոյն չար-
չարանքներ կը քաշէ կոր անոր համար՝
որ քու յանցանքդ իր վրան առեր է:

Գ. “Արքաշէ կոր՝ առանց մէկ միւի
թարանքի,, : Բոլոր աշխարք զինքը ե-
րեսէ ձգեր է. ան ատենի քահանա-
ները զինքը կը հալածեն. մենծերը
վար զարնելով մասխարա կընեն.
հալիւր խաչեսցի կաղաղակեն. իշխան-
ները դատաւորները կը դատաւար-
տեն. աշկերտին մէկը կը մատնէ, մէ-
կալը կուրանայ. սիրելի մայրը չէր
կրնար իրեն օգնել. երկնաւոր Հայրն
ալ չէր օգնէր՝ որ իր արդարութիւնը
տեղը երթայ՝ մեր մեղքը քաւելու
համար: Ասանկ անմիսիթար վիճակ
չէ եղեր բնաւ: Թէ որ քու սիրտդ
ալ չի շարժի նէ, ասպառաժ քարե-

րէն պինտ ես, որ պատուտեցան ի
րենց ստեղծողին մահուանը վրայ:

Գ Ո Ր Ծ Ք Ը

Ծ. “Քրիստոսի չարչարանքը մի
նորոգեր՝ քու մեղքերովդ, ուրիշ
ներն ալ մեղք խոթելովդ,” : Հերիք
կրնորոգեն կոր անհաւատները, չքն
չահաւատները, կեղծաւոր քրիստո-
նէները, քարասիրտ մեղաւորները:
Դուն որ իրեն սիրուն բարեկամն ես,
դուն ալ ապերախտ կըլլաս կոր: Քե-
զի համար ալ մի ըսէ, “Զնչ օգուտ
է քեզ յարենէ խմմէ,” Էյ անողորմ,
իմ արունս խմելէդ քեզի ինչ շահ:
Մեռնելէն պակաս չէ հիմակուան
չարիքն որ մեղքով կըլլան Յիսուսի
դէմ:

Թ. “Սըն սըն յիշէ որոճէ Քրիս-
տոսի չարչարանքը,” : Չես կրնար դուն
մոռնալ թէ որ մէկ բարեկամ մը քու
սիրտդ համար փնաս մը կամ նեղու-
թիւն մը քաշած ունի նէ: Գաթր ին-
տի քու փրկչիդ սէս անանկ հաւա-

տարիմ բարեկամ մը, որ անոր պէս
բան քաշէ քեզի համար՝ ու կեանքէ
ալ ելայ: Հասկա սիրելի, առաջագրէ
որ հինգշաբթի իրիկունները մոմա-
տիկէն քաշածը հոգեվարքի պէս Գեթ-
սեմանիին պարտէզը, ուրբաթ օրերն
ալ իր խաչի վրայ մեռնիլը Գողգոթա
լեռը: Կարդա՛ կամ կարդալ տո՛ւր
չարչարանաց մէկ մասը մեծպատին ամ-
մէն օրը, ու քու ծանր նեղութեանդ
և հիւանդութեանդ ատենը: Քու
ցաւերդ իր ցաւերուն հետ խառնէ,
ու ջանա՛ քու սէրդ ցցընել՝ համբե-
րելով քաշած բաներուդ:

Դ. “Օր չանցնի՝ որ միտքդ չիբերես
Քրիստոսի չարչարանքին մէկ բանը, ”:
Գիտե՞ս թէ որչափ սուրբ Բլալու ա-
ռաջ կերթաս, երբոր ամմէն Աստու-
ծոյ օրը մէկ քառորդ մը աս մտածու-
թիւնը ընես նէ՝ կենդանի հաւատ-
քով, հաստատուն յուսով, ընտանի
սիրով, ու սրտանց ցաւակցելով, և
պարզ սրտով քու սիրտդ մոնալով:
(Տէս այն խրատն՝ որ ետքը պիտի
գնենք ներքին աղօթքի համար:)

դ. « Ի՞նչ բան որ գլխէդ անցնի
կեանքիդ մէջ, միշտ սիրտդ ըլլայ խա-
չեւեալ փրկչիդ հետ,, : Բան մը չի
կրնար հանդիպիլ, որ չի գըտնաս դեղ
մը՝ խրատ մը խաչեւեալ փրկչէդ : Ա-
սոր համար՝ աղէկ կըլլայ որ իր մէկ
պատկերքը ունենաս քու խցիդ մէջ :
Քանի որ իրեն սըլլըվիս ջերմե-
ռանդ սիրով, սիրտդ կըշարժի բարի
բաներու, սիրտ կառնես սրտանց ի-
րեն ծառայելու :

Է. « Քրիստոսի չարչարանքը յի-
շելով քեզ շարժէ ամմէն բանի համ-
բերելու,, : Գայթակղելու բան է ան-
համբերութիւնը մէկ քրիստոնէի վրայ՝
որ կերկրագոյն Աստուծոյ 'ի վերայ
խաչի մեռելոյ : Մէկ անհաւատ մը
կատղի իր աղքատութեան վրայ, ցա-
ւերուն ու նեղութիւններուն վրայ,
անոր կոյր սկիտի ըսէնք, որ չի տես-
նար աւելի սոսկալի բաները : Բայց
դուն որ կը հաւտաս՝ թէ ի՞նչ անտանե-
լի բաներ քաշեց քու փրկիչդ, և անով
մեր ամմէն քաշածը սրբազան բան կը
սեպուի, ի՞նչպէս անհամբերութիւն

կրնես բան մը քաշելու : Եկեղեցնայ
մէջ ասչափ անթիւ սուրբեր չէին ը-
լար , թէ որ ամէն մէկը սոսկալի
տանջանքներ կամ նեղութիւններ չի
քաշէին նէ , որով Քրիստոսի չար-
չարակից և խաչակից եղան . իսկ քու
քաշածդ անոնց առջև շատ թեթե-
ւէ , հիչ բան մը չէ . նայէ որ գոնէ
համբերութեամբ քաշես՝ որ անոնց
մասնակից ըլլաս :

Պ. “ Բան որ չես քաշեր նէ , գոնէ
փափկութիւն և հեշտութիւն մի
փնտռեր , ” : Խոնարհէ քեզ փրկչիդ
առջև . մտածէ , թէ ինչպէս քեզ
կը վարձատրէ կոր սղտիկ բարեգոր-
ծութեանցդ համար աս աշխրբիս մէջ .
չըլլայ թէ երկինքը վարձք առնելիք
չունենաս . կամ թէ քու առաքի-
նութիւնդ չիդ իմանար փորձ մտնա-
լու՝ ինչպէս սուտ ոսկին կը փճանայ
փոթայի մէջ : Ուրեմն կուղես նէ
իմանալ քու ճշմարիտ քրիստոնէ ը-
լալդ , քու քէֆէդ անցիր , քու բաղ-
ձանքներդ մեռցուր : Աղէկ հասկը-
ցիր աս խօսքս . փուշ սպակ ունեցող

դիտուն տակը փափուկ անդամ չի
վայելք :

ԽՐԱՏ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ

ՍՆՐԷ ՀԱՆՐԴ--ԹԵՄԻ ԽՐՀ--ՐԴԻՆ
ՎԵՐ :

“ Արժանաւոր պատիւ ըրէ սրբու
թեան , որ Աստուծոյ սիրոյն փէյ մը
կամ չէնին է , ” :

ՊԱՏՃԱՌԸ

Ի՞նչ . “ Յիսուս իր ծայրագոյն սէրը
ասով քեզ կըցըցնէ , ” : Հերիք չիտե-
պեց ամենակալ տէրը քեզի համար
մարդ ըլլալ , ու խաչի վրայ մեռնիլ
քու փրկութեանդ համար . հապա-
ռուղեց մէկ փորձ մը նալ տալ իր ան-
չափ սիրուն , իր մարմինը և արիւնը
քեզի կերակուր պատրաստելով քա-
նի որ կատարիս . մէկ հատիկ վախճանն
ան է՝ որ միշտ քեզի հետ ըլլայ ու
միանայ ներսէն : Ո՛վ սուրբ հրեշ-

տակք , դուք ի՞նչ կըսէք ասանկ հրաշալի սեղանիս , որ Աստուծոյ ամմէն հրաշքներէն վեր է , և իր անբաւ բարերարութեանց և շնորհաց ծայրն է՝ :

բ . “ Արցըցնէ Յիսուս ասով՝ իրեն առատասիրտ սէրն ալ , : Ասան ղի ասով զինքը բոլոր քեզի կուտայ փրկիչդ , սպարգեւ ընելով քեզի մարմինն ալ՝ արիւնն ալ՝ հոգին ալ , Աստուածութիւնն ալ՝ մարդկութիւնն ալ , արդիւնքն ալ՝ շնորհքն ալ բոլոր , առանց բան մը պահելու : Աս ի՞նչ առատաձեռնութիւն է , որ Աստուած տայ բոլորովին իր ստեղծուածին շահին համար՝ իր բոլոր բարութեան , իմաստութեան , և ամենակարողութեան գանձը : Ո՞ր հայր , կամ ո՞ր մայր ասանկ լիակատար սիրոյ սպարգեւ կըրնայ տալ իր զաւկին :

դ . “ Աս սէրս ալ հաստատուն է ամմէն կերպով , : Գիտցիր որ մէկ վայրկեան մը քեզնէ չիկրնար հեռանալ քու փրկիչդ : Միշտ քեզի հետ է , թէպէտև միշտ վիշտ կուտան իրեն անհաւատ և չարսիրտ քրիստո-

նէնէրը: Դի՛ր թէ կամաւոր բանտի մը
մէջ կը կէ՛նայ, ու սիւտի կէ՛նայ մեզի
հետ ինչուան 'ի կատարած աշխար-
հի, ինչպէս որ խօսք տուաւ: Ասկից
աւելի հաստատուն ու հաւատարիմ
սէր կըրնայ մի ըլլալ:

ԳՈՐԾՔԸ

ա. «Յայտնի թշնամի՛ քեզ ցցուր՝
սրբութեան հայհոյիչներուն դէմ»:
Մի՛ թողուր որ քու առջևդ մէկը
սղախիկ անարգանք մը նալ ընէ. մի՛
խաղնիր անանկներուն երես դարձնել
ու փախչիլ: Քու ձեռքիդ տակը ե-
ղօղները կը թէ որ միշտ սլատիւ ընեն
սրբութե՛: Աս բարի նախանձն որ ու-
նենաս նէ, առանց արժանաւորա-
պէս վերջին թռչակ առնելու չես
մեռնիր:

բ. «Սրբութեան առջև՝ թէ խո-
րանին մէջը ըլլայ՝ թէ դուրսը ըլլայ՝
խորունկ սլատկառանք ունեցիր»:
Նայէ որ չիսօսիս, չիծիծաղիս, աչքդ
ասդին անդին չիաղցընես: Ծնրա-

գրութիւն ըրէ պատուով առջեկն
անցնելուդ , մանալուդ , ելլալուդ :
Մի նայիր անպատիւ կեցողներուն .
աղէկ քրիստոնէն զինքը ժողվըտած
կրկենայ , անանկ որ տեսնողն ալ կե-
մանայ որ ատիկայ կենդանի հաւատք
ունի : Եւ իրաւ որ , եթէ ծառայք
իրենց տիրոջը առջև՝ իշխանք իրենց
թաղաւորին առջև՝ հեթանոսք ալ
իրենց կուռքին առջև այնչափ պատ-
կառանքով կրկենան նէ , ինչ ջեր-
մեռանդութիւն պիտի չընեն դու-
քու ճշմարիտ Աստուծոյ առջև :

Դ . “ Թէ որ կրնաս նէ , որ չանցը-
նես առանց մէյ մը սրբութեան այցե-
լութիւն ընելու ” : Ինչ տառապանք՝
ինչ նեղութիւն ունենաս հոգւոյ և
մարմնոյ , որդիական համարձակու-
թեամբ դիմէ Աստուծոյ ոտքը . ա-
ռանց օգնութիւն և մխիթարանք դըտ-
նալու առջեկն չես ելլար : Անանկ ա-
պահով ապաւորանի տեղ չիկայ՝ ինչ
պէս եկեղեցին , ուր որ Յիսուս Քրիս-
տոս անձամբը ներկայ է : Թէ որ ա-
նանկ որ հանդիպի՝ որ ժամ չես կըր-

նար երթալ նէ, ուր որ գտուիա՝ մի ջամէջ միտքդ հոն շտկէ, ու սիրոյ հառաչանքներ ըրէ Յիսուսի: Գիտես թէ ինչ անդին օրհնութիւններ կառնես իրմէն:

Դ. «Հիւանդի սրբութիւն կրտսնին նէ, դուն ալ հէտը դնա», : Բարի օրինակ առ մեծամեծ իշխաններէն՝ որ ոտքով կըքալէն կերթան ինչուան խեղճ խօշիւա մը նալ իրենց ծածկեալ թաղաւորին հետ: Դուն չիկարենաս երթալ նէ, քու մարդիկն երէդ խաւրէ, որ որչափ կարելի է նէ՝ Յիսուսի պատիւ ու ջերմեռանդութիւն ըլլայ:

Է. «Ափէդ եկածը ըրէ որ աղէկ պաշտօն ըլլայ աս սուրբ խորհուրդին», : Երջանիկ քեզ սեպէ, թէ սուրբ խորանին մէկ պղտիկ զարդ մը էւեղնես նէ: Այնթ չէ՞ որ անզարդ մնայ Աստուծոյ բնակարանը, ու մարդկանց տունն ալ ձիանքն ալ զարդարուին:

Ը. «Սրբութիւն որ կըդրուի, կամ թափօր կըլլայ, միշտ դուն ալ գըտուիա», : Աշխարհի հանդէս մը կըլլայ

նէ, ամենքը հոն կը վազեն. հապա
որչափ պիտի ջանաս որ դու հոգեւոր
հանդէսներէն չխալակսիս: Բաղմու-
թեան հետ որ սրբութեան սլափու
կընես նէ, գիտցիր որ հրեշտակներն
ալ բոլոր հոն ժողված են. անոնց
բարեխօսութեամբը Աստուծոյ օգ-
նութիւնը խնդրէ, որոտանց ասպաւի-
նէ քու փրկչիդ, իր ողորմութիւնը
ուզէ, մեղքերուդ թողութիւն առ,
բարեգործութեան ուժ առ: Աս-
տուած կը վարձատրէ քեզ խեղքէ վեր
բարիքներով շնորհքներով:

ԽՐԱՏ ՎԵՑԵՐՈՐԴ

ՍՐԷ ԱՊՈՍՏՈՍՆԱՅ ՉԵՐԷՄԱՆԴՆԵ-
ԲԵՆ ՎԵՅ:

“Մարիամ կոյսը պատուէ ինչպէս
Մայր Աստուծոյ”:

Ի՞նչ. “Քրիստոնէական հաւատքի
վրայ հիմնած է սուրբ կուսին սլա-
փուը: Անարատ կոյսն Մարիամ յղա-

ցաւ և ծնաւ զՍրգին Աստուծոյ։
 Աս հրաշարի սքանչելիքը պէտք է որ
 հաւտայ՝ ով որ աւետարանի կրհաւ-
 տայ նէ . ո՞ր թողունք սուրբ ժողովք
 ներուն վճիռները : Մարիամ է ճշը
 մարիտ մայր Աստուծոյ մարդացելոյ .
 անոր համար կրաւի ճշմարտապէս
 Աստուածածին : Ա՛լ դուն մտմտա՛,
 թէ ինչ պատիւ պէտք է ընել իրեն :
 Բ. “Ամմէն կերպով ամմէն կողմա-
 նէ պէտք է որ պատիւ ընենք սուրբ
 Աստուածածնայ” : Իր աստիճանը ,
 իր առաքինութիւնը , իր գլծութիւնը
 մեր վրայ՝ պէտք է որ մեզ շարժեն :
 Գաբրիէլ հրեշտակապետը զինքը բերկ-
 րեալ՝ կամ լի շնորհօք կոչեց . սրբու-
 հին Եղիսաբեթ իրեն ըսաց, Օրհնեալ
 ես դու ՚ի կանայս , և մայր տեառն
 կոչեց զինքը : Մայր է Աստուծոյ ,
 մայր փրկչին մերոյ , և մայր մեր ամե-
 նեցուն . թաղուհի երկնի և երկրի :
 Ամենասրբուհի , և ամենայն սրբոց
 գերագոյն մայր և տիրուհի : Մէկ
 սուրբ մարդը ամմէն մարդ կը գովէ ,
 մէկ թաղաւորի մօրը ամմէն պատիւ

կըլայ նէ , ի՛նչ պատիւ պէ՛տքը չէ ը-
նել սուրբ կուսին՝ տիրամօր մերում :

Գ . “Ամէն սուրբերն ալ օրինակ
են մեզ պատիւ ընելու սուրբ Աս-
տուածածնայ” : Ամէն գովեստ ու
պատիւ կուտան իրեն սուրբ մարգա-
րէք , և սուրբ հարք՝ որ իր վրայ խօ-
սեր են : Մեծ բանը ան է որ ինքն
տէրն մեր Արդին Աստուծոյ իրեն կը
հնազանդէր ու կըպատուէր իր սուրբ
կոյս մայրը : Անբաւ կերպով ալ Աս-
տուած ցցուցեր է Աստուածածնայ
մեծութիւնը ու պատիւը՝ ամէն ըս-
տեղծուածներէն վեր : Հիմա գո՛ւն
միայն ետ պիտի մնաս իրեն արժա-
նաւոր պատիւ տալէն , չէ թէ միայն
խօսքով , հասպա սրտով ալ՝ գործքով
ալ : Յովհաննէս աւետարանիչը կըսէ ,
թէ սո՛ւտ է այն մարդն որ զԱստուած
կընիրեմ՝ կըսէ , ու իր եղբայրը չիսի-
րեր . հասպա գո՛ւն ի՛նչ երեսով կըր-
նաս ըսել՝ թէ Յիսուս փրկիչս կըսի-
րեմ , թէ որ սիրական մօրը արժանա-
ւոր պատիւ ու ծառայութիւն չես
ըներ նէ :

ւօ . “Աստու իրկունս սուրբ Աստուածածնայ շքին տակը մտնի” : Արդիական համարձակութեամբ իր օրհնութիւնը խնդրէ . հրեշտակին բերնովը զինքը բարեւէ . Ողջոյն քեզ Մարիամ, ողջոյն ընդ քեզ Մարիամ, ուրախ լի բերկրեալ : Ա՛ր ատեն ալ ըլլայ՝ իրեն դիմէ . դարտակ չեւար քու աղօթքդ քու խնդիրքդ :

բ . “Շաբթունս մէկ օրը իրեն նուիրէ . իր տօներուն համար ծոմ բռնէ” : Ան օրերը ջանա՛ որ պատարագ տեսնաս . սուրբ պահէ դուն ալ՝ ուրիշներուն ալ անանկ ընել տուր որ բարի գործքին տեղը մեղք մը չըլլայ :

գ . “Սուրբ պահելու համար իր տները մասնաւոր ջանք ունեցիր” : Ժամ գնա , սրբութեան առջեւ աղօթք րդէ, իր առաքինութիւնները մոմտա՛ . հիւանդներու ծառայէ , կարօտներուն հասիր : Ալ ի՞նչ ըսեմ, Աստուածածնայ ջերմեռանդ ըլլասնէ , ընելիքդ

կրգխոնաս . սէրը ինքիրմէ խելք կը-
բանեցնէ , քեզի ալ տուն կուտայ :

Դ . “ Ի՛ր ջերմեռանդներուն մէջ
գրուէ ” : Միշտ չանա՛ որ դատուի՞՜ ուր
որ իր պատուոյն համար բան մը կըլ-
լայ նէ : Ամէն բարեաց մասնակից
կըլլաս . միայն պէտք է որ շնորհքի
մէջ գտնուիս :

Է . “ Բոլոր կեանքիդ մէջ ի՛նչ որ
գլխէդ անցնի նէ՛ Աստուծմէ էտե
Աստուածածնայ ապաւինէ ” : Իր ամ-
մէն խօսքը կըկատարուի իր միածնին
առջև . իր բարեխօսութիւնը միշտ
կանցնի , և իր գթութիւնը անպակաս
է . միայն թէ դու տաք սրտով իրեն
դիմես , իր օգնութիւնը ուզես :

Ը . “ Զանա՛ որ հետեւիս իրեն առա-
քինութեանը ու սրբութեանը ” : Ան
ատեն ապահով եղիր իր բարեխօսու-
թեանը ու պաշտպանութեանը : Ճշշ
մարիտ սէր ունենաս սուրբ Աստուա-
ծածնայնէ , ամմէն մեղքէ կըփախցիս .
է՛ նէ , մի՛ խաբուիր քու Տէկ քանի ա-
ղօթքովդ . անկարգ մարդու վրայ իր
վերարկուն չի տարած եր ամենատուրբ

կայսր : Թէ որ դուն թշնամի ըլլաս իր
միածնին նէ, ինքն ալ քեզի բարեկամ
չըլլար :

ԽՐԱՏ ԵՕԹՆԵՐՈՐԴ

Պահապան հրեշտակին լէս :

“Պատիւ ըրէ իրեն՝ քու եղական բա
րեկամիդ պէս” :

ՊԱՏՃԱՌԸ

Ի՞նչ . “Պահապան հրեշտակդ է մէկ
հատիկ քեզ բարերար բարեկամդ” :
Շատ մարդ քեզի բարեկամ որ կըս
ւին նէ, անոնք իրենց շահը կընային
քեզմէ բան մը յուսալիք ունին, ա
նոր համար քեզի կըբըռւըտին : Իսկ
սուրբ հրեշտակդ պահապան՝ միայն
քու շահդ կուզէ հողեւոր և մարմնա
ւոր՝ առանց իր մէկ շահասիրութեւր
Քեզ կըսիրէ՝ աղքատ ես եղեր,
ազնաւ ես եղեր, ինչպէս թէ հարուստ

կամ իմաստուն ըլլայիր : Հերեք կը-
սեպէ՝ որ Աստուած քեզ իր սաշու-
պանութեանը յանձներ է :

Թ. “ Սրտանց քու բարեկամդ է ” :
Որչափ բարեկամ ունիս նէ , անոր
պէս սրարդ սրտով հիչ մէկը չիկայ .
իր ամեն քեզի ըրած բարիքը մտա-
ծես նէ , ան ասեն իր խղմէթը կը-
ճանչնաս : Ան է՝ որ միտքդ կըլուսա-
ւորէ , ու կամքդ ազէկի կըշտակէ . մեղ-
քէն հեռու կենալու կըդրդէ , խղճ-
մտանքդ կըշարժէ . փորձանքներէն
թշնամիներէն կըպահէ , նեղութեան
ու տարակուսանքիդ մէջ քեզ խոր-
հուրդ կուտայ : Արտեսնան , ինչպէս
կըլլայ սրտանց բարեկամութիւնը :

Դ. “ Քու միշտ հաստատուն բա-
րեկամդ է ” : Մարդկան բարեկամու-
թիւնը որչափ անհաստատ է , որչափ
քիչ կըդիմանայ . քանի որ ըսարկի տէր
էս , բանդ յաջող է նէ , մարդիկ քեզ
բարեկամ կըլլան . չէ նէ՝ այսօրուան
բարեկամդ վաղը քեզի թշնամի կը-
դառնայ : Պահապան հրեշտակդ ա-
սանկ չէ . կեանքիդ սկիզբէն ինչուան

ի մահդ քովէդ չեղատուիր, միշտ
քու բարիքդ կուզէ ու կընէ:

ԳՈՐԾՔԸ

Խ. «Քեզի ըրած երախտիքը ան,
դադար յիշէ»: Քանի՜ փորձանքներէն
քու գլուխդ խալըսեր է. որչափ վը-
տանդներէն պահեր է մարմինդ ալ
հոգիդ ալ. ի՞նչ շնորհակալութիւն
պիտի չընես այնչափ բարի բաներուն՝
որ միտքդ ձգեր է: Նայէ որ երախ-
տագէտ ըլլաս՝ չէ թէ խօսքով, հապա
գործքով:

Բ. «Նայէ որ միշտ օգուտը քաղես
ներկայութեան պահապան հրեշտա-
կիդ»: Քու քովդ է ամմէն տեղ. քեզ
բնաւ աչքէն չի հեռացներ. վկայ է
քու ամմէն ծածուկ գործքերուդ
ալ. ուրեմն իր առջև չընես անանկ
բան մը՝ որ կըխրպնէիր ընել պատուա-
ւոր մարդու մը առջև. իշխանի մը առ-
ջև ի՞նչպէս պատկառանք կըցրցնէիր.
քու պահապանդ ալ երկնքի իշխան
ներուն մէկը չէ մի:

Գ. «Աղաչէ որ քեզի օգնական ըլլայ ամմէն բանիդ մէջ», : Հաւատարիմ բարեկամ մը ունենաս նէ՝ նեղատենդ անկից խորհուրդ ու խրատ կուզես . պահապան հրեշտակիդ պէս աղէկ խորհուրդ տուող քեզի չըլլար . ինչ նեղութիւն ինչ պիտոյք որ ունենաս նէ՝ իրեն դիմէ , ինքը քեզ կօզնէ . Աստուած աս պարտքը անոր վրայ դրեր է , որ քեզ բոլոր կեանքիդ մէջ պահէ ու պաշտպանէ :

Դ. «Ամմէն կերպով իրեն սրիս ընտանի եղիր», : Ամմէն սիրտդ իրեն՝ բաց . աչքով զինքը չես տեսնար , բայց սրտով իրեն հետ խօսէ մինաւորիկ : Ո՞ր բարեկամ կայ անոր պէս որ գիշեր ցորեկ մեր քովէն չիզատուի՝ Համարձակ զրուցէ իրեն հետ , բայց միշտ պատկառանքով մը . ան քեզի պատասխան կուտայ՝ ներսէն աղէկ բաներ տուն տալով :

Ե. «Նայէ որ ներքին ընտանուութիւնդ հրեշտակին հետ՝ քեզ անոր սիրովը վառէ , որ դուն ալ հրեշտակի պէս վարք ունենաս», : Սէրը միու-

Թիւն կը ծնանի կամ կը պատճառէ .
բարեկամութիւնը մէկ սիրտ մէկ հո-
գի կընէ՝ սարբեր բնութիւն ունե-
ցողն ալ : Թէ որ կուզես սրտանց մէկ
ըլլալ պահապան հրեշտակիդ հետ
նէ , անոր պէս ատելութիւն ունեցիր
ամմէն մեղքի դէմ . մաքրութիւնը
սիրէ , աստուածաւանդ եղիր , ու ջա-
նա՛ ամմէն կերպով Աստուծոյ կամքը
կատարել :

Պ. “ Հրեշտակաց տօնին , կամ պա-
հապան հրեշտակին օրը մասնաւոր
ջերմեռանդութիւն ըրէ , ” : Խոստո-
ւանէ , հաղորդուէ , իրմէն շնորհա-
կալ եղիր բոլոր տարին քեզի ըրած ե-
րախտեաց համար : Թողութիւն խընդ-
րէ , որ աղէկ մտիկ չի դրիր իր ազդա-
րարութեանցը : Աղաչէ որ քեզ
նէ չզատուի , քեզ պահէ ամմէն փոր-
ձանքներէն , ու աշխրբէս ելլելու ա-
տենդ քեզ շնտակ արքայութիւնը տա-
նի : Աս շնորհքներուն արժանի ըլլա-
լու համար՝ մասնաւոր փոյթ ունե-
ցիր առաքինութեանց , ու քեզ մա-
հացընելու իր սիրուն համար , աւելի

աղօթք ըրէ . քանի՜ տարեկան ես նէ ,
այնչափ ստակ տուր աղքատներու :

ԽՐԱՏ ՈՒԹԵՐՈՐԴ

Սուրբ Յովնէ՛՛ն ի՛նչո՛ւն ի՛նչո՛ւն .
հայր ի՛նչո՛ւն :

“Պատուէ՛ զինքը ինչպէ՛ս զօրաւոր
բարեխօս ”:

Պ Ա Տ Ճ Ա Ռ Ը

Ի՞նչ . “Սուրբ Յովնէփայ միջնորդու
թիւնը կամ բարեխօսութիւնը շատ մեծ
է Աստուծոյ առջև՝ իր մենծ աստի-
ճանին համար.” : Աս աստիճանս՝ Հոգին
սուրբ կարճ խօսքով կը բացատրէ ա-
ւետարանին մէջ , ուր զինքը կը կոչէ
այր կամ փեսայ Մարեմայ , և կըսէ՝
Թէ Յիսուսի Քրիստոսի հայր կըսեալ-
ւեր : Աստուածածնայ փեսայ ըլ-
լալը , և երկրիս վրայ հօր տեղը բռնել
Որդւոյն Աստուծոյ մարմնացելոյ՝ շատ
վեր է՝ ամմէն մենծութենէ՝ ամենայն

մարդկան աշիրքիս վրայ, և ամենայն
սրբոց երկինքը. երբոր ասչափ մեծ է
Աստուծոյ համարումը իր վրան նէ,
չառ զօրաւոր կըլլայ իր բարեխօսու-
թիւնը:

բ. “Նոյնպէս է իր մենծ կարո-
ղութեան կողմանէ ալ,” : Զօրաց վրայ
հրամեւ, Ժողովուրդին վրայ իշխել,
տարերքը հնազանդեցնել, արեգակը
կայնեցնել Յեսուայ պէս, իրաւ որ
մեծ մեծ ու սքանչելի բաներ են: Բայց
այս ամենայն ի՞նչ պիտի ըլլայ սուրբ
Յովսեփայ իշխանութեան քովը՝ որ
գլուխ և կառավար եղաւ Աստուա-
ծածնայ ու Յիսուսի տանը: Իր ո՞ր խն-
դիրքը պիտի չընէ Աստուած երկինքը,
երբոր երկրիս վրայ իրեն ձեռքը հաւ-
տացեր էր զՈրդին Աստուծոյ և ըզ-
մայրն Աստուծոյ:

գ. “Նոյնպէս է իր մենծ սրբու-
թեան կողմանէ ալ,” : Թէ որ Հայրն
երկնաւոր չտեսնար սուրբ Յովսեփայ
վրայ կատարեալ առաքինութիւն և
աստուածաշնորհութիւն՝ իր ձեռքը
կրնա՞ր մի հաւտալ զիր միածին Որդին

և անոր կոյս մայրը , տանտէր գնե-
լով զինքը անոնց տանը : Աւ ինչ Ը-
սեմ . շատ անգամ կըլլայ որ մէկ մե-
ղաւոր մարդ մընալ սուրբերուն մէջ
շատ կենայ նէ , սուրբ կըգառնայ .
հասկա սուրբ Յովսէփ՝ որ արդէն ար-
գար էր՝ կըսէ աւետարանը , բարձր
աստիճան սրբութեան չէր մի ելլար՝
այնչափ տարի Յիսուսի և Աստուա-
ծածնայ քովը ըլլալով , և անոնց գե-
րագոյն առաքինութիւնը ամմէն օր
տեսնալով : Աստեկ է նէ , մարդասէրն
Աստուած ինչպէս չըլսէ անոր բարե-
խօսութեանը ամմէնուս համար :

ԳՈՐԾՔԸ

Խ . “Սուրբ Յովսէփը քեզի առան-
ձին պաշտպան բռնէ .” : Յայտնի կե-
րենայ՝ որ Աստուած ուզեր է իրեն ա-
տանկ ընտրեալ անձը՝ կամօք ամմէն
կերպ բաներուն մէջ խօթել , ամմէն
բան գլխէն անցընել , որ ամմէն մարդ
կարենայ զինքը իրեն միջնորդ բռնել :
Մենք մարդիկը , որովհետեւ ինքն ալ

Թագաւորական տնէ էր : Արի մարդիկը՝ բանւորը կամ աղքատը, որովհետեւ ինքն ալ իր քրոնքովը կը աշխատէր իր առանձին : Կարիճները՝ պարկեշտ կենալու, որովհետեւ ինքն ալ մաքուր ամենեւին և ողջախոհ էր, որով ասանկ մենծ պատուոյ հասաւ : Կոյսերը, որովհետեւ անոնց առանձին պաշտպանն է : Կարգըւածները, որովհետեւ ինքն ալ գերագոյն կերպով պատկուած էր : Ծնողք, որովհետեւ ինքն ալ հօր տեղ էր Յիսուսի : Կրօնաւորներ և եկեղեցականներ, որովհետեւ ինքն ալ կատարեալ սրբութիւն ստրկած էր երկնաւոր վարդապետին դպրոցին մէջ :

Է. « Զանա՛ որ արժանի ըլլաս իրեն զօրաւոր միջնորդութեանը », : Ամէն որ համարձակ բարեխօս կանչէ քեզի զինքը : Թէ որ իր վրայ վստահ ըլլաս նէ, անտարակոյս քու վրագ հոգ կը տանի . որովհետեւ Յիսուսին հոգացողը եղաւ, առ խղճէթիս անդին վարձքովը ամմէնուն կրնայ հասնիլ :

դ. « Իրեն ասպաւինէ ամմէն դժար բանի մէջ՝ որ մարդէ մը յոյս չէս ունենար » : Աստուած որ երկրի վրայ իր ամմէն խնդիրքը կրնէր, հիմա աւելի կըլսէ իր աղաչանքին երկինքը : Իր միջնորդութիւնը քեզ հրաշքով մը կարծես թէ կըհասնի ամմէն նեղութեան ատեն, ու կըխալըսէ. ինչպէս սուրբ Թերեզա շատ կերպով սուրբ Յովսէփայ հրաշքը յայտնի տեսաւ :

դ. « Աղաչէ սուրբ Յովսէփայ՝ որ քեզի համար բարի մահուան շնորհքը առնէ » : Ինքն եղաւ մինակ՝ որ արժանի գոնըւեցաւ երջանկապէս հոգին աւանդել Յիսուսի և Մարիամու ձեռքերուն մէջ. ու իրեն երջանիկ մահովը եղաւ ամմէն հոգեվարներու պաշտպան : Ուստի սըխ սըխ իրեն ըսէ, ինչպէս ամմէն սահաթ զարնելուն, սուրբ Յովսէփ օգնեա՛ ինձ՝ ի ժամ մահուանս :

է. « Իր տօնին կամ տօներուն մասնաւոր ջերմեռանդ եղիր » : Ան օրերը եղբայրութեան հետ հոգևոր ըրէ, և բարեպաշտական բանի հետ եղիր՝ իր

առաքինութիւնները միտքդ բերելով.
աղքատ մը սեղանդ կանչէ, կամ ու
ղորմութիւն մը խաւրէ, ստակ ըլլայ,
լաթ ըլլայ, թապախ մը կերակուր
ըլլայ :

Ճ. « Հետեւօղ եղիր իր առաքինութեանցը,,: Ինչպէս՝ արդարութեանը, մաքրութեանը, աղքատութեան սէր ունենալու, հնազանդելու Աստուծոյ ամեն դժար բանի մէջ, համբերութեանը, և համակերպութեանը Աստուծոյ կամացը : Մէկ առաքինութեանը նման ըլլալու ջանք ընեսնէ, շատ աղօթքէն աւելի հաճոյ կանցնի իր առջև :

ԽՐԱՏ ԻՆՆԵՐՈՐԴ

Պաշտպան «ԲԵՅԴ ՎԵՐՅԱՆ, ՌԵՆԵ ԱՆՆԵՐ
ՌԵՆԻ» :

“Նայէ որ իր վարքին հետեւիս” :

Պ Ա Տ Ծ Ա Ռ Ը

Թ . “Աստուած ալ ասանկ կու-
ղէ” : Դիպուած մը մի սեպեր՝ որ
մկրտութեանդ ատեն ան սրբոյն ա-
նունը քեզ դրեւր է . հապա գիտ-
ցիր որ Աստուծոյ կարգաւորութեամբ
եղած է , ուսկից դուրս բան չի կրը-
նար ըլլալ : Ինչո՞ւ համար ուրեմն
Աստուած ասանկ ուղեր է : Որպէս
զի քու սուրբիդ՝ որ քեզ պաշտպան
է , կեանքը ու վարքը քեզ յորդորէ
իրեն նման սուրբ ըլլալու :

Բ . “Սուրբ եկեղեցին ալ ասանկ
կուղէ” : Մեր մայրը սուրբ կաթու-
ղիկէ եկեղեցի խորհրդով աս գեղե-
ցիկ սովորութիւնը ըրեր է՝ որ մկր-

տելու ատեն երախային մէկ սրբու մը
անուն գրուի . որպէս զի տղակուց
շարժի գէտ 'ի առաքինութիւն և սրբ-
ութիւն : Ինչ սիրուն գիտաւորու-
թիւն է աս . դուն ալ սխտի ջանաս
գործակից ըլլալու աս բանիս , որ
սուրբերուն համրանքը շատնայ :

Դ . “Քու անունդ ալ ան կուղէ” :
Անուն ըսածդ արդիւնքն ալ գործ-
քով կը պահանջէ . ինչ շահ աղէկ ա-
նուն ունենալ , ու աղէկ չըլլալ . ասի-
կա գովեստ չի բերեր քեզի , հապա
նախատինք : Առաքելու մը , մարտի-
րոսի մը , կուսի մը անունն որ ունիս
նէ , անի չըլլիսի վարքը կատէ կը գա-
տապարտէ , բարկութիւն չուզեր ,
խենդ ու մենդ ծիծաղ չիտանիր :

Գ Ո Ր Ծ Ք Ը

Թ . “Ետե՛ք ընկիր՝ որ քու պաշտ-
պան սրբոյդ վարքը գիանաս” : Կար-
դա՛ կամ կարդա՛լ տուր իր վարքը ,
պատշուով պահէ զան գիրքը , ու մի-
ջէն քաղէ մասնաւոր բաները : Չես

կրնար զմէկը պատուել, կամ մենծ
սեպել, կամ սիրել, երբոր չես ճանչ
նար, չես տը գիտեր՝ ո՞ր ատենն էր,
ինչ վարք ունէր:

բ. “Այն առաքինութիւնը փնտռէ
հասկըցիր, որով ինքը սուրբ եղեր է”:
Սուրբերուն ամմէն մէկը աւելի մէկ
ախտի դէմ կռուեր է, և մէկ առա-
քինութիւն մը աղէկ սորվեր է: Աս
օրընէ սկսէ քու վարքդ անոր վարքին
համեմատել, և օրէ օր նայէ որ ինչ
պէս հետեւիս ու նմանիս:

գ. “Ինքն իրեն գու քեզի շատ ան-
գամ ըսէ. կուզեմ անանկ ապրիլ՝
ինչպէս որ ապրեր է իմ սուրբս”:
Ինչ-
չո՞ւ չէ: Անիկա ուրիշ բնութեան տէր
էր մի, ես ուրիշ: Անիկա սուրբ ըլա-
լու աւելի պատճառ մը ունէր քան
զիս: Անոր Աստուած շնորհք տուաւ
նէ, ինծի չէ՞ մի տուեր, կամ չնտար
մի՞ խնդրեմ նէ: Աս հարցմունքնե-
րուդ գուն քեզնէ պատասխան փըն-
տուէ:

դ. “Աւելի փորձութեան ատեն ու
վտանգի մէջ քու սուրբդ յիշէ”:
Ա-

ռանկ սրատուական անուներ աղտոտեմ մի, ըսէ, գարշելի մեղքով: Նա խառնէք մը ըլլամ իմ սաշտականիս: Զինքը խսկեցնեմ մի երկնքին առջևը՝ իս փորձութեան վտանգը դնելով, կամ կամօք խաբուելով:

Է. “Նամէն օր սլատիւ մը ցցո՛ւր քու սուրբիդ”: Իրեն հերիք է՝ որ զինքը չամոնաս: Նամէն նեղութեանդ մէջ զինքը յիշէ: Ինքը կուրախանայ՝ քեզի բարիք մը ընէ նէ:

Դ. “Իր անուան օրը սուրբ ընելու ջանա՛”, Նուր օր է նէ, որ չես կրնար ուղածդ ընել, մօտիկ եղած կիրակին ըրէ քու հոգևորդ ու ամմէն ջերմեռանդութիւնդ: Ուրիշ սուրբերն ալ չիմոնաս:

ԽՐԱՏ ՏԱՍՆԵՐՈՐԴ

Ք-----ի հ-գիւեի-ւ լւայ :

“Ափէդ եկածին չափ իրենց օգնե-
լու նայէ” :

ՊԱՏՃԱՌԸ

ն . “Աստուծոյ սիրուն համար աս
լանքը ունեցիր” : Իրենք Աստուծոյ
սիրելի են , իր շնորհքին մէջն են .
բայց չեն կրնար քովը հասնիլ , ին-
չուան որ Աստուծոյ արդարութեան
պարտքը չլեցուի : Թէ որ Աստուած
կուզէ որ աշխարհիս վրայ օգնութիւն
մը ընես իր սիրուն համար՝ իր մէկ
թշնամիին ալ , որ կորստեան որդի է ,
հապա զորչափ աւելի խօշը կուգայ՝
երբոր օգնես այն հոգիներուն , որ ի-
րեն սիրելի են , ու արքայութիւն պի-
տի հասնին :

բ . “ Իրենց սիրուն համար ալ պի-
տի գթաս ու օգնես ” : Խեղճերը ճար

չունին իրենք իրենց օգնելու, չեն կրնար նոր առաքինութիւն մը ընել, չեն կրնար սլատիժնին քիչցընել կամ կարճեցնել, որ շուտով խալըսին. վասն զի իրենց արդիւնք շահելու ատենը անցեր է. ուստի քեզնէ մէկ օգնութիւն մը կուզեն : Արնան մի քարասիրտ ըլլալ իրենց ասանկ խեղճութեան՝ ու չողորմիլ ողորմելներուն : Հապա որ անոնց մէջն են քու ծընօղքդ ալ՝ ազգականներդ, բարեկամներդ, բարերարներդ, կամ գոնէ քեզի հետ կապուածները սուրբ հաւատքով ու սիրով :

Դ. « Քու անձինդ սիրուն համար ալ ատ բանին ջանք պիտոր ընես » : Մի կարծեր թէ դուն առանց քաւարան մտնալու չիփ շիտակ արքայութիւն պիտոր երթաս . Աստուծոյ դատաստանը քու կարճ խեղբիդ կէօրէ չէ : Սուրբ անձինք ալ որ թեթեւ պակասութիւններուն համար քաւարանին համը առեր են նէ, դուն ո՛ւր կրմնաս : Հոն տեղը քեզի ալ անանկ պիտի ըլլայ, ինչ որ հիմա դու ուրիշի կընես :

կոր : Թէ որ գունն որչափ որ կրնաս
այն հոգիներուն հասնիս նէ , Աս-
տուած կըհանէ՝ որ քեզի ալ օգնու-
թիւն հասնօղներ ըլլան . չէ նէ՝ գունն
ալ հոն պիտոր կենաս , ինչուան ետ-
քի պարտքդ վճարուի :

ԳՈՐԾՔԸ

Թ. « Աղօթքով հասիր բարեկամնե-
րուն՝ որ քաւարան ըլլանին խելքդ
կըկարէ » : Ամէնն օր աղօթք ըրէ ա-
նոնց համար՝ քանի որ նշան կըտրուի ,
և քանի որ գերեզմաններուն քովէն
կանցնիս : Գոնէ մէկ հայր մեր ըսէ :
Հաւաչանքով ալ ըսէ . « Ա՛խ տէր՝ ո-
ղորմութեամբ քով հոգիք հաւատա-
ցելոց հանգիցէն 'ի խաղաղութեան » .
կամ « Ողորմեա՛ տէր , ողորմեա՛ հոգ-
ւոցն մեր ննջեցելոց » : Ուրիշ ջերմե-
ռանդութեան ատենդ ալ զանոնք յի-
շէ , չիմոռնաս : Վարճ աղօթք մը նալ
իրենց պղտիկ միսիթարանք չէ :

Բ. « Սուրբ պատարագով ալ իրենց
օգնութիւն հասիր » : Ուստի որչափ

կրնաս նէ՝ պատարագ տես . կարողութիւնդ նայելով երբեմն երբեմն ալ իրենց համար պատարագ ընել տո՛ւր : Սուրբ պատարագը մեռելոց ալ քաւիչ է : Ո՞ր բան կրնայ աւելի իրենց կրակը մարել՝ ինչպէս Քրիստոսի սուրբ արիւնն որ զոհ կըլլայ պատարագին մէջ :

Դ . “ Սրբութիւն առնելով ալ ինչպէս որ պէտք է ” : Ասան զի սրբութիւնն է անսպառ աղբիւր մը շնորհաց, որ ննջեցելոց ալ կըհասնի :

Դ . “ Առանձին կամաւոր ճգնութիւն ալ ըրէ իրենց համար ” : Ի՞նչ ապաշխարանք ալ ունենաս նէ՝ անոնց մասն ու բաժին հանելու է : Ուտելէդ խմելէդ երբեմն բան մը պակսեցո՛ւր , որ անոնց համար հատուցում ըլլայ Աստուծոյ արդարութեանը . մէկ զգայարանքդ մահացո՛ւր , մէկ մասնաւոր յաղթութիւն մը ըրէ փորձութեանդ ատենը : Ասանկ թեթեւաներն ալ իրենց երկան քաւարանը կըկարծեցնէ :

Է . “ Հոգևոր և մարմնաւոր գործք

ողորմութեան ըրէ, որ այն հոգիներ
բուն ալ Աստուծոյ ողորմութիւնը
շուտով հասնի,, : Մեծ շահ կըլլայ ա-
սով զիրենք այն կրակին բանտէն խա-
լըսելու . ասանկ գիւրին բաները շատ
անգամ ընելով մեծ խէր կընես ա-
նոնց, ու անյիշատակ ննջեցելոց ալ
օգուտ կընես :

Պ. “ Բոլոր բարեպաշտ վարքովք ու
գթած սրտովք իրենց մենծ օգնու-
թիւն կըհասնիս,, : Աւելի օգուտ կը-
նէ քու մէկ հայր մեր մը ըսելք շնոր-
հաց մէջ, քան թէ անշնորհք ըլլալով
մարտիրոսութիւն քաշէիր : Ի՞նչ շահ
քեզի բոլոր քաւարանին հոգիները
խալըսել, թէ որ դուն քու հոգիդ
կորսնցընես նէ :

ԳԼՈՒԽ ՉՈՐՐՈՐԴ

ԱՂՕԹԳ ԸՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

ՍՏՈՅԳ է որ աղօթքն է գլխաւոր միջոց սուրբ ըլլալու . բայց եկնոր նայէ որ աղէկ աղօթք ընելը շատ դժար է : Աս բանս դիւրացնելու համար ես քեզ իրեք խրատ սխաի գրեմ . մէկը՝ հառաչական աղօթքի : վրայ , մէյ մալ ձայնով աղօթք ընելու , երրորդն ալ ներքին կամ մտածական աղօթքի , որ հայեցողականութիւն ալ կրսուի : Կարճ կը խօսիմ , այնչափ որ քեզի օգնութիւն մը ըլլայ հոգւոր դիքեր կարդալու , դործքով ջերմեւանդութիւն ընելու , խոստովանահօրմէդ խրատ լսելու , ամ մէնէն էւել՝ հոգւոյն սրբոյ լոյսը խնդրելու : Քեզի կրմնայ որ աղէկ սրատրաստութիւն միշտ աղօթքի ու նենաս սրտիդ մէջ . ան ատեն քիչ ատենին մէջ շատ բան կրվաստորկիս՝ քան թէ իմ խօսքերէս :

ԽՐԱՏ ԱՌԱՋԻՆ

Հառաւանքն աշօթի լըայ :

"Յօժար սրտով աս բանիս էսեւէ
Եղիւր":

Պ Ա Տ Ճ Ա Ռ Ը

Ի՞նչ . "Վասն զի դիւրին բան մը նէ ,
ու շատ խեղճ բանեցընել չուզեր " :
Սիրաւը վեր վերցընել դէպ առ Աս-
տուած , ու բարի բարի մտքերով հա-
ռաչանքներ ընելը՝ ո՛չ արհեստ կուզէ ,
ո՛չ դիտութիւն : Բնութիւնը ինքիւրմէն
կրտորվեցընէ է՛ն աղարդամիտներուն
ալ՝ թէ ի՛նչ կերպով իր միտքը իր սիր-
աւը ուրիշի հասկըցընէ՝ երբոր օգնու-
թիւն մը ուզելու ըլլայ նէ , առանց
բան մը նախօտելու : Հապա դուն չէ՞ս
մի կրնար կարճ հառաչանք մը հանե-
լով տաք սրտանց՝ Աստուծոյ դառ-
նալ , աղաչել , քեզ իրեն յանձնել ,
ու շնորհակալութիւն մը ընել :

բ. “Աշխատանք մը նալ չունի” :
 Չայնաւոր աղօթքը՝ մանաւանդ քիչ
 մը երկան ըլլայ նէ, մտածականն ալ
 որ բոլոր ուշադրութիւն կուզէ, կրբ.
 նան երբեմն ծանօտ երևնալ : Իրաւ
 որ պզտիկ աշխատանք չէ երկան ա.
 ղօթքին ատենը միտք յոգնեցնել, խի
 հառաչականը ասանկ ներդութիւն չու
 նի, վասն զի մէկ խօսքով կամ մէկ
 մտքի նայուածքով մը բարի փափաք
 կըցըցնէ առաքինութեանց, ու սրտէն
 կրակներ գէպ ՚ի վեր կըբղխէ :

գ. “Շատ ատեն ալ չուզեր” : Ինչ
 բանի մէջ՝ ինչ զբաղմունքի մէջ ըլ
 լաւ նէ, առանց մարդու մը խմացնե
 լու՝ կրնաս մէկ վայրկենի մէջ ասանկ
 հառաչական սրտի աղօթքով երկինքը
 ելլալ Աստուծոյ աթոռին քովը : Ա
 սանկ խրատ կուտան հոգեւոր վար
 պետներ, ասանկ կընէին ամմէն սուր
 բերը . վասն զի ասով բարի բաղձանք
 ները միշտ կըմնան սրտին մէջ, մարդս
 հաստատ կըմնայ առաքինութեան
 ճամբուն մէջ, հոգին կըվառուի աս
 տուած պաշտութեամբ, ու Աստու

ծոյ հետ աղուտուրը անսպասա կը-
լայ :

Գ Ո Ր Ծ Պ Ը

Թ . “Աշխատանքիդ մէջ բանեցու-
հառաջական աղօթքներ” : Աստուծոյ
նուիրէ քեզ ալ՝ բան ու գործդ ալ .
որով գերբնական և արդիւնաւոր կըլ-
լայ ամմէն ըրածդ . օրինակի համար՝
ասանկ ըսէ սրտանց . “Տէր Աստուած
իմ և հայր իմ, որ երկինքն ես, սուրբ
եղիցի անուն քո ամմէն բանին մէջ .
քու սիրովդ համար ըլլայ իմ աշխա-
տանքս . ինչ որ կընեմ նէ՝ քու կամքդ
կատարելու համար ըլլայ, ՚ի փառս
քո ըլլայ” : Ասով յաւիտենական կե-
նաց համար աշխատած կըլլաս :

Ք . “Նմանապէս պարկեշտ զբօսան-
քիդ ու հանգստեանդ ատենն ալ” :
Աս բաներս քեզի միաս մը չեն բերեր .
հերիք է որ արգելք չըլլան երբեմն
երբեմն միտքդ Աստուծոյ վերցընելու,
ու ասանկ բան մը ըսելու . “Ո՛վ տէր
Աստուած, ո՛վ կրնայ քեզ չսիրել .

Թէ որ աս աշխարհիս վրայ ասանկ հանգիստ կիմանամ նէ, հասագ ինչ ուրախութիւն պիտի ունենամ՝ արքայութեան համը առնեմ նէ. ան տէրիմ, եկեացէ, կաղաչեմ՝ եկեացէ արքայութիւն քո „: Աս կերպով զբասանքդ ալ հանգիստդ ալ քեզի տանդուի կըլլան երկինքը ելլալու :

Դ. “Եւս առաւել փորձութեան ու վտանգին ատենը „: Մի վախնար անոնց շատութենէն կամ սատակութենէն. հէմէն Աստուծոյ քովը վազէ ասանկ հառաչանքներով. “Ա՛վ հայրիմ սիրական, մի տանիր զիս ի փորձութիւն : Տէր օգնեա՛ ինձ „: Ասով սատանային դէմ զօրաւոր վահան մը կը դնես, որ քեզ չիկրնար փրստ մը հասցընել :

Դ. “Պակսուի մը նալ՝ մեղք մը նալ ունեցար նէ „: Սիրտդ մի կոտրեր, հասագ շուտով ըսէ. “Հայր մեղայ յերկինս և առաջի քո. Թողութիւն չնորհէ ինձի. անբաւ ողորմութեամբդ գթա՛ յիս „: Ասանկ զղջումը ու հառաչանքդ՝ քու վերքիդ պաշտամէն

էւել գեղ կըլլան :

Ե. “Աւելուլթեանդ ատենը, ու ձա-
խորդուլթեան մէջ” : Քեզ զօրացու-
ածանկ կարճ աղօթքով, որ էն շորա-
ւոր գեղէն էւել սրտիդ ուժ կուտայ :
Սրտանց ըսէ . “ Եղիցին, տէր, կամք
քո, որպէս յերկինս՝ և յերկրի : Գի-
տեմ ո՛վ հայր իմ, արժանապէս աս
բաներս իմ գլխուս եկան . հրամանքդ
ինչպէս գիտես նէ՝ անանկ ճար ըրէ” :
Ասանկ սանքի ծովուն միջէն մարդը-
րիաներ կըժողվես՝ որ քու պսակդ
շարդարեն արքայուլթեան մէջ :

Զ. “Տառապանքի ու հիւանդու-
լթեանդ մէջ” : Երկայն աղօթք չես
կրնար ընել նէ, ասանկ կարճ բաներ
ըսէ . “Ո՛վ Աստուած իմ, գուն իս
աշխրբիս վրայ էրէ մրկէ, կտոր կտոր
ըրէ . միայն թէ երկինքը ինծի ողոր-
միս : Տէր Աստուած իմ, իմ քաշած-
ներս կախէ իմ փրկչիս խաչին վրայ
իր քաշածներուն հետ խառնէ ” : Ա-
սով սիրտ կառնես, անհամբեր չես ըլ-
լար, տկարուլթենէդ չես վախնար,
արիուլթեամբ կըդիմանաս :

ԽՐԱՏ ԵՐԿՐՈՐԴ

Չայնաւոր աղօթքի լաւ :

“Շարունակէ առանց ձանձրա-
նալու” :

Պ Ա Տ Ժ Ա Ռ Ը

Եւ . “Չայնաւոր աղօթքը հարկայ-
ւոր է՝ ինչպէս մէկ պարտք մը առ Աս-
տուած” : Աստուած պատուիրեր է
քեզ աղօթք ընել . հետն ալ զինքը
պարտաւորեր է՝ որ ուզածդ տայ ,
երբոր խնդիրքդ քու փրկութեանդ
օգտակար է նէ : Ալ ի՞նչ կուզես .
աղօթք ընելն ալ քեզի սորվեցու-
ցեր է հայր մերով , որ անկից սքան-
չելի աղօթք չիկրնար ըլլալ : Ուրեմն
պարտըկան ես աղօթելու : Դնենք
թէ քեզի պարտք չիդնէր , հապա-
միայն քեզ հոգար ինչպէս անբան-
ները , ու ամէն պիտոյքդ տար , ա-
նոյշ կեանք վայելէ տար , զինքը պիտի
մոռնայի՞ր մի . իր առատասրտութիւնը

քեզ չէր մի շարժէր: Ուրեմն իր պատիւը իրաւամբք կուզէ քեզնէ իբրեւ պարտք մը, որ աղօթքով պիտի վճարես. որպէս զի զինքը ճանչնաս պատճառ քու ամմէն ունեցած բարիքներուդ:

բ. « Հարկաւոր է նաև ինչպէս պարտք մը քեզի համար „: Մէկն որ ամմէն կարօտութեան մէջ չորս դիէն պաշարուած է, պէտք է որ աղօթք ընէ՝ աղաչէ: Դուն Աստուծոյ առջև ի՛նչ ես. մէկ մարդ մը որ իրմէն շուղ մը նալ չունի, իր ուժովը բան մը չի կրնար ընել, ամմէն վախի վտանգի մէջ կեցած է, ամմէն դիպց պատած՝ թշնամիներուն մէջը: Հապա ի՛նչպէս պիտոր խալըսիս՝ աղօթքի զէնք չունենաս նէ: Գիտցիր որ շատ առաքինի և երևելի մարդիկ աղօթքէ պակսելով՝ վերէն վար գլորտրկեցան. քեզի պէս խեղճուկը ի՛նչպէս չիվախնայ:

գ. « Հարկաւոր է նաև ինչպէս մէկ պարտք մը քու ընկերտանցդ „: Գրեթէ ամմէն մարդ քեզմէ աղօթք կու-

զէ . վասն զի պարտրկանութիւն ու
նիս մէկին մէկալին երախտագիտութեան
կամ սիրոյ համար , ծնողացդ ,
ազգականներուդ , բարերարներուդ ,
հոգևոր հարց , քու մենծերուդ ,
վարիններուն ալ . ինչպէս խեղճերու՝
որ երեսի վրայ մնացած են . արդար
ներուն ալ՝ մեղաւորներուն ալ , հա-
ւատացեալներու ալ՝ անհաւատնե-
րուն ալ՝ ճշահաւատներուն ալ :
Վասն զի պարտրկան ես զընկերդ սի-
րելու՝ ամէն մարդը իր աստիճանին
կէօրէ , իրենց փրկութեան հոգ ու-
նենալով . ուստի երբոր գործքովքան
չես կրնար ընել նէ , աղօթքով
օգնութիւն հասնիս պիտոր :

ԳՈՐԾՔԸ

Թ . “Աղօթքդ ըլլայ մաքուր սր-
տով , : Աստուած անտարակոյս կը-
լսէ անոր որ սուրբ սրտով կաղօթէ
իր շնորհքովք ու տուն տալովք : Ուս-
տի աղօթքիդ սկիզբը պարզ սրտանց
զղջում ըրէ քու մեղքերուդ . աղօթքդ

միացուր Քրիստոսի աշխարհիս վրայ
բրաժ աղօթքներուն . աղօթքիդ մէջ
ուրիշ բան մտնողեր, բայց միայն Աս-
տուծոյ ուղածը: Թէ որ քեզ մեղքի
մէջ կըտեսնաս նէ, աւելի տա՛ք սրբ-
տանց աղաչէ որ Աստուած հեադ
հաշարւի, ու դարձի շնորհք տայ
քեզի:

Բ. «Աղօթքդ ըլլայ կարգաւորեալ»:
Հատ աղօթքի սկարտք վրադ մտնենր,
չէ նէ՝ լրփրեալով կընես, կամ կէսն
ալ կըթողուն, կամ քու բանէդ գոր-
ծէդ կըսկսես: Այնչափ աղօթք
դիր քեզ, որչափ որ կըտանին ղբաղ-
մունքդ: Բայց մոռնացըներ աղօթք
ընելց, բոլոր օրան աղօթքն ալ մէկ
տեղ մի դիզեր: Անկարգ կերպը՝ աղօթ-
քին շէնքը շնորհքը կըտանի:

Գ. «Խոնարհ սրտով քեզ ժողւը-
տած աղօթէ»:
Հպարտ մուրացկա-
նին աշխարհք ալ չիդիմանար: Հրեշ-
տակներ հրեշտակապետներ Աստու-
ծոյ առջև կըդողան. հապա ի՞նչ կեր-
պով պիտի կենայ քեզի պէս մեղաւո-
րը: Երկրիս թագաւորի մը առջև ի՞նչ

պէս կրկենաս . հապա Աստուծոյ
առջև ինչպէս ցնդած կրկայնիս :

Դ . “Աղօթքդ ըլլայ ամենայն ու-
շադրութեամբ ,” : Աստուծոյ պարտք
եղած պաշտօն մը նէ աղօթքը . աս
պաշտօնս՝ պարզ բերան շարժելով պի-
տի չըլլայ նիւթապէս , հապա սրտով
ու հոգւով պիտի շարժի պակուեքդ :
Մարդու մը առջև բերնէ թափուք
խօսքեր հանել կըխըստնիս . հապա ինչ
պէս Աստուծոյ հետ անանկ կըխօ-
սիս : Աղօթք ընելնինի թէ որ դուն
քու ըսածներդ չես հասկընար նէ ,
ինչպէս մօտիկ ընէ Աստուած : Ուրեմն
ալ աղէկ է որ կարճ ըլլայ աղօթքդ ,
բայց հասկընալով ու ուշ գնելով ը-
լլայ :

Ե . “Աղօթէ որդիական համարձա-
կութեամբ ,” : Աստահութիւն սրտի՝
աղօթքին հոգին ու կեանքն է : Աս-
տուած որ հրամար է աղօթք ընելու
խօսք ալ տուեր է ինդիրքնիս կատա-
րելու , գիտնալով ալ՝ ինչ բանի որ
դուն պիտանաւորութիւն ունիս .
ուրեմն Աստուծոյ առջև կայնէ ինչ

պէս մէկ զաւակ մը իր հօրը առջև
կելայ: Որչափ աւելի յոյս կամ վա-
ստահութիւն ունենաս նէ, այնչափ
խօսքդ կանցնի, միայն թէ արդար ու
բանաւոր ըլլայ խնդրուածքդ:

Գ. “Աղօթէ անպակաս համբերու-
թեամբ, որ կըսուի յարատեւել”, :
Ո՛րչափ նեղութեան կամ փորձանքի
կամ փորձութեան մէջ գտնուիս, որ
կարծես թէ քեզի համար երկինքը
գոցուեր է, դուն աղօթքէ մի դադ-
րիր, քու պարտքդ շարունակէ. մնա-
ցածը Աստուծոյ թող ատու՝ որ քու
հաւատարմութիւնդ ու սէրդ փոր-
ձել կուզէ: Աստուծոյ առջև ընկիր
խոնարհութեամբ, ուրիշ բան ըսել
չես կրնար նէ՝ ան ըսէ. “Աստուած
իմ ողորմեա՛ ինձ, ողորմեա՛ ինձ Աս-
տուած. Աստուած, քաւեա՛ զիս զմե-
ղաւորս”, : Աս պղտիկ խօսքս ալ պա-
րապ չելար: Մենձ չնորհք սեպէ
քեզի՝ որ Աստուած թող կուտայ կոր
քեզ իր առջևը ելլալ: Միտքդ բեր
Քրիստոսի աղօթքը Գեթսեմանի պար-
տէզը. “Հայր իմ, ոչ իմ կամք եղի-

ցին, այլ քո, ։ Հոգ մըներ ահամայ
մտաց ցնդմունքին . ահամայ բանը
մեղք չըլար . ուստի նայէ որ նորէն
չըսկըսիս կրկնէլըրած աղօթքդ . չէ նէ
ատիկա կըլայ աղէկ բանած բանդ
մէկ դի ձգել ինչու որ մէջը մէկ թել
մը կոտորուէր է :

ԽՐԱՏ ԵՐՐՈՐԴ

Ներսէս աղօթի իմ ճառած-իմնի վրայ :

“Սէր մը ունեցիր ներսէն մաքով ա-
ղօթք ընելու ,” :

ՊԱՏԺԱՌԸ

Թ . “Ներքին աղօթքը բուն սուրբ
բաները կըդիտէ ,” : Ինչպէս՝ նոյն ինքն
Աստուած , և իր ամեն կատարելու
թիւնը . զսիրելի փրկիչ մեր՝ որ է Աս-
տուած մարդացեալ . իր մտածմուն-
քը , գործքը , չարչարանքը , վարդա-
պետութիւն հաւատքի ու վարքի կող-
մանէ . այս ամենայն է կըսեմ ներքին

աղօթից նիւթը : Աս բաներուս կա-
տարեալ սէրը և գերագոյն մտածու-
թիւնը յաւիտեան ունին երկնքի
սուրբերը :

բ. “ Ըստ ինքեան ալ շատ աղէկ
բան է ” : Աստուծոյ հետ խօսելնիս
սրտէ՛ի սիրտ՝ մեր փրկութեան վրայօ-
քը՝ որչափ ջերմեռանդ մտքեր կը բե-
րէ, ինչ ըմբռնումներ, ինչ առաջա-
դրութիւններ :

գ. “ Մենծ մենծ բարիք ալ կը բե-
րէ ” : Ասով զարդարուեր է արքայու-
թիւնը ամմէն ցեղ սուրբերով : Ասով
կըլլայ մեր սուրբ ըլլալուն, ու մենծ
սուրբ ըլլալուն՝ հաստատուն հիմ-
գնելը, առաջ երթալը, և շնորհք
առնելը՝ որ չէ թէ միայն մեղքէ դառ-
նանք, հապա առաքինութիւն ալ
գործենք. որով կըրնանք սուրբ ըլլալ :
Ո՛վ որ գիտէ աղէկ աղօթք ընել նէ,
աղէկ կենան ալ գիտէ :

Խ . “ Բնաւ զանց շառնեա ներքին
աղօթքը , ” • որ շատ կօզնէ ձայնաւոր
աղօթքի ալ : Օրը կէս ժամ մը , կամ
գոնէ քառորդ մը որոշէ քեզի մտա-
ծական ընելու՝ մէկ բարի և օգտակար
բանի վրայ , և սոսկ կերպով ըրէ :

Բ . “ Է ” ն առաջ մտածականին նիւ-
թը առջևդ դիր ” : Պէտք ըլլայ նէ՝
գրքի վրայ բան մը կարդա՛ , ու անոր
վրայ մտմտա՛ : Երկու իրեք մաս ըրէ
մտածելիքդ • վախճան մը դիր մտա-
ծութեանդ՝ քու վարքդ շտկելու հա-
մար , թէ աս կամ ան պակասութենէ
ետ կենամ , կամ սոսկ և ան առաքի-
նութիւնը գործքով կատարեմ : Մտա-
ծականի գրքերէն շատ բան կրտսը-
վիս • խոստովանահօրդ ալ խորհուրդ
հարցուր : Նիւթը որոշելէն ետեւ՝
ՂԱստուած քեզի ներկայ գիտնալով
խոնարհէ իր ոտքին առջևը , երկրպա-
գութիւն ըրէ հաւատքով յուսով և
սիրով • աղօթքդ և մտածութիւնդ

Յիսուսի ըրածներուն հետ միացու-
մաքիդ լոյս խնդրէ, կամքիդ ներքին
շարժում խնդրէ, որ աղէկ ճանչնաս
և կատարես Աստուծոյ կամքը:

Դ. «Մտածելու բաներուդ պա-
րագաներն ալ առջևդ բեր, ժամա-
նակը, տեղը, անձինքը», որ ասոնց-
մէ դուրս չելլաս՝ չտարտընիս. բայց
մաքիդ զօռ մի տար, հասկահանդարտ
սրտով մտմտա՛:

Դ. «Մաքիդ հետ բոլոր կարողու-
թիւններդ ալ շարժէ»: Ինչպէս դրսի
գործքիդ մէջ՝ բան բանելու, առու-
տուր ընելու, դատաւորի մը առջև ել-
լալու ատենը՝ բոլոր խելքդ ան բա-
նին հետ կըլլայ, ասանկ ալ մտածա-
կանդ ինչ բանի վրայ է՝ անոր հե-
տեւ բոլորովին, ու քու ըրածիդ չը-
րածիդ հետ բաղդատէ. քեզ հար-
ցուր, քեզնէ պատասխան ուզէ: Աս
բանս ճշմարիտ ասանկ է տէյի ճանչ-
ցայ նէ, անոր կէօրէ կամքս ալ մնա-
քիս պէտք է հետեւի. քրիստոնէի
պարտքը աս է նէ, ես պարտքս կընեմ
կոր՝ թէ չէ. չեմ ըներ նէ՝ վերջո

զւր կերթայ : Քրիստոսի ինծի համար քաշածը խմացայ նէ, ես ալ իրեն համար բան քաշելու չեմ մի : Ասոր նման ինչ բան որ կրմտածես նէ, նայէ որ յստակ ճանչնաս մոքով, ու կամքդ ալ շարժես, և հաստատուն առաջադրութեամբ լմնցնես :

Է . « Մտածութենէն էտե սիրագ նորանց բաց Աստուծոյ առջև » : Իր օգնութիւնը խնդրէ, որ առաջադրութիւնդ գործքով կատարես : Իր հայրական գովութը յիշեցուր, իր ողորմութիւնը, համբերութիւնը, ու խոստմունքը : Յիսուսի չարչարանքը առջևը դիր, և անոր սէրը մեր վրայ : Քու ապերախտութեանդ վրայ լաց մեղքերուդ վրայ ցաւէ . քեզի եղած բարիքներուն համար շնորհակալ եղիր : Ինչ պակսութիւն որ ունիս՝ անոնցմէ ես կենալու, և ինչ առաքինութենէ որ կը պակսիս՝ անոնց ջանք ընելու շնորհք խնդրէ, և փափաքէ որ հոս Աստուծոյ կամքը միշտ կատարես, և անդին իր տեսուն արժանի ըլլաս, և յաւիտեան փառաւորես զինքը :

ԳԼՈՒԽ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ

ԱՌԱՔԻՆՈՒԹԻՒՆ ԳՈՐԾԵԼՈՒ

ՀԱՄԱՐ

ՆԵՐՈՔ չէ, սիրելի կարդացող,
 Աստուծոյ հաճոյ ըլլալու համար՝
 մեղքէն փախչիլ. սէտք է որ առա-
 քինուածիւն ալ գործես. «Խոտորեա՛
 'ի չարէ, և արա՛ զբարի» կրսէ սուրբ
 գիրքը: Գրած ալ է աւետարանին
 մէջ, [Թէ՛ չէ [Թէ միայն գէշ պատու
 տուող ծառը կտրելու ու կրակ ձգե-
 լու է, հապա պատու չտուող ծառն
 ալ: Աղէկ հպատակ ջիւեպուիր այն
 մարդը՝ որ հերիք կրսեպէ իրեն [Թա-
 գաւորին արուներ չխըմելը, ապստամ-
 բուածիւն չհանելը, ու ինքը անհոգ
 կրկենայ իր պարտքը իր ծառայու-
 թիւնը ընելու. աստանկ մարդը վարձք
 առնելու տեղը ծեծ ուտելու ար-
 Ժանի չէ մի:

ԽՐԱՏ ԱՌԱՋԻՆ

ՍՈՐԷ ԿՈՄՓՈԻ ԼԵՍ:

“Հաստատու կերպով հաւատա՛ ինչ որ
Աստուած յայտներ է նէ”:

ՊԱՏՃԱՌԸ

Թ. “Աստուած ճշմարտութիւն է
յաւիտենական, որ մեզ խաբել չի
գիտեր”։ Դուք կը հաւատաս խելացի
ու անխարդախ մարդու խօսքին, որ
կրնայ ըլլալ որ ճշմարտութենէն
դուրս բան մը ըսէ. հապա որչափ
աւելի պէտք է հաւտալ Աստուծոյ
յայտնած բաներուն, որ ինքը սրբու
թիւն սրբոց է, և բնաւ խաբելիք չու
նի։ Մեր միտքը հաւատքի լուծին
տակը դնելը առջի զոհն է՝ զոր մեզնէ
կուղէ Աստուած, որ է ինքն անբաւ
խմաստութիւն և ճշմարտութիւն. իսկ
երկրորդ զոհն է հնազանդիլ իր պա
տուիրանքին, որ ինքն է ամենուն
տէրը ու թագաւորը:

բ. «Աստուած է անհուն բարի, որ չիկրնար ուղել մեզ խաբել» : Իր բնութեանը և իր սիրոյն դէպ ՚ի մեզ՝ հակառակ է, որ մեզի հետ խարդախ կերպով մը վարուի : Ո՞ւր թողունք որ՝ ինչ որ մեզի յայտներ է նէ, մենծ մենծ հրաշքներով հաստատեր է. ա- նանկ որ չիհաւտացօղը կամ խենդ պիտոր ըլլայ, կամ կամաւոր չարութեամբ կուրցած :

դ. «Աստուած է անբաւ իմաստութիւն՝ որ չիկրնար բնաւ խաբել կամ սխալել» : Հաւատոյ խորհուրդները սրչափ խելքով հասնելու բան չեն նէ, նոյնչափ ալ ստոյգ են : Աստուած ծայրագոյն միտք չէր ըլլար, թէ որ մարդիկներուն ու հրեշտակներուն խելքէն վեր բաներ չունենար նէ : Արդ ինքը իր սքանչելի գիտմունքներուն համար չէր մի կըրնար պէսպէս բաներ յայտնել անոնց որ ասանկ բաները մոմտալու համար եղած են : Այսինքն իր կրնար մի սխալել՝ զինքը ու իր գործքերը մեզի յայտնելով :

Թ. «Ախանքիդ կանոնի տեղ բռնէ զսուրբ հաւատքը», : Առաքելուն ըսածին պէս, «Արդարն 'ի հաւատոց կեցցէ», : Կուզէ ըսել, [Թէ արդար մարդը սուրբ հաւատքէն կը բազդէ իրեն կանոնները և իր գործքերուն շտկութիւնը ու բոլոր ուժը : Ինչպէս ծառը հողէն՝ ուր որ տնկուած է, կը ծրծէ իրեն հարկաւոր սնունդը, որով կաճի . նոյնպէս արդարը հաւատքէն կը ժողովէ առաքինութիւնները, որ իրեն հոգւոյն կերակուրն են : Հաւատքը գործք չունենայ նէ, մեռած բան մը նէ . մանաւանդ աւելի կը դատաւարտէ ինքը զինքը իր վկայութեանով : Սոսկ հաւատքը զմարդ չի տալ սեր, հապա աւելի յանցաւոր ու սխառտաւարտ կընէ . որ իրեն սրտքը գիտնալով գործքով չէ ըրած :

Ք. «Հաւատքդ աւելի վառէ աղօթք ընելու ատենը», : Քան զաս աղէկ բան չիկայ քեզ ժողովրտելու աղօթքի ատեն

աստուածապաշտութեան, ու վատահոլութեան առ Աստուած, ինչպէս կենդանի հաւատքով Աստուծոյ առջև ինկնալ, իր ներկայութիւնը գիտնալ, իր անհուն սէրը ճանչնալ, իր անբաւ բարութիւնը, և ուրիշ կատարելութիւնները: Աս կենդանի հաւատքը չունենաւ նէ, պաղ ու անհամբան մը կը լլայ՝ ձայնաւոր աղօթքդ ալ մտածական աղօթքդ ալ՝ ալ աւելի:

Դ. «Հաւատքդ վառվռուն ըլլայ՝ պատարագ տեսնալու, և սուրբ խորհուրդներ ընդունելու ատենը»: Է՞ն աղէկ պատրաստութիւն աս բաներուս՝ հաւատքն է: Ան ալ այնչափ կենդանի կը լլայ, որչափ խորունկ սրբտանց հառաչանքներ վեր կելլան, ու առաքինութեանց փափաքներ. ան ատեն կը տեսնաս որչափ մխիթարանք և ուրախութիւն կը զգաս սրտիդ մէջ:

Դ. «Ի՞նչ նեղութիւն սրտի ունենաս նէ՝ սուրբ հաւատքին ապաւինէ», Միշտ խոստովանահօրդ խրատը ուղէ, և սիրտդ իրեն բաց իբրեւ փոխանորդի Աստուծոյ. բայց ատեն չի գըտար նէ՝

քեզ կառավարէ հաւատքով, մի վախ
նար՝ չես ինկնար:

Է. “Հաւատքը ըլլայ քեզի վահան
մը ամմէն փորձութիւններու դէմ”:
Բոլոր դժոխքը քեզի դէմ ելլայ նէ,
չիկրնար քեզի միաս մը հասցընել,
երբոր դուն գիտացը հանես հաւատքի
մէկ ճշմարտութիւնը. ինչպէս՝ ըսե-
լով մտքովդ. “Փորձութեան հետե-
ւիլը՝ հոգւով մեռնիլ է: Ամմէն վայր-
կեան մահ կրնայ գալ ինծի. մեղք
գործելու ատենս ալ կրնամ մեռնիլ:
Պէտք է որ առջևը ելլամ իմ դա-
տաւորիս, որ ամմէն բան գիտէ: Մա-
հուչափ մեղքին պատիժը դժոխքն է:
Փորձութեան դէմ կենամ, ու Աս-
տուծոյ հաւատարիմ մնամ նէ, իմ
վարձքս արքայութիւն երկնից է”:
Աս ճշմարտութիւններս էին՝ որ
սուրբերուն սիրտը քաջալերեցին, ու
հաստատուն պահեցին առաքինու-
թեան մէջ: Նոյն բանը կրնէ քու
վրադ ալ հաւատքը:

Զ. “Հաւատքով սիրտ առ ձախոր-
դութեանց մէջ ալ: Ուրիշ գրսի միտ-

Թարանքները չեն կրնար անանկ փա-
րատել մէկին անհամբերութիւնը ,
սրտի կոտորածութիւնը , յուսահա-
տութիւնը՝ Թշուառութեանց մէջ ,
ինչպէս հաւատքին վահանը ձեռք
առնելը . ասով որ միաբոլբոլ բերես
համբերութեան հարկաւորութիւնը՝
շահը ու վարձքը , չէ Թէ միայն չես
տրանջար , հապա սիրով և ուրա-
խութեամբ կըքաշես , ու փառք կու-
տաս Աստուծոյ :

ԽՐԱՏ ԵՐԿՐՈՐԴ

Յ---, Հրայ :

“Հաստատ կերպով վստահ ըլլայ
սիրադ Աստուծոյ ” :

Պ Ա Տ Ծ Ա Ռ Ը

Խ . “Աստուած քեզի կրրնայ օգ-
նութիւն հասնիլ , : Դուն քու վէճդ
մէկ փաստաբանի մը ձեռքը կըհաւ-
տաս , ըստակդ ալ մենծ մարդու մը ,

բժշկի ալ քու առողջութիւնդ ու
կեանքդ . ինչո՞ւ որ՝ կրտսեպես թէ
կրնան ատոնք քեզի օգնութիւն մը
ընել : Հապա չե՞ս մի կրնար քեզ բռ-
լորովին Աստուծոյ ամենակարողին
ձեռքը յանձնել բոլոր կեանքով :

Բ. “Աստուած գիտէ՝ ինչպէս պի-
տի օգնէ քեզի ” : Անհամար կերպ
ճարը իր ձառքին մէջն է : Գիտէ թէ
ինչ միջոցներով քեզ թշուառու
թե՛նէ երջանկութեան վիճակը պիտի
դարձնէ : Քու սկիտանաւորութիւնդ
ալ գիտէ, քու սրտիդ նեղութիւնն
ալ, քու կարողութիւնդ ալ՝ թէ որ
չափ կրնաս համբերել : Վարժե՞ս ար-
դեօք, թէ Աստուած՝ որ առանց իր
կամաց տերեւ մը չի շարժիր, կարենայ
քեզ մոռնալ՝ որու համար այնչափ
բան ըրեր է : Ատենն ալ աղէկ գիտէ
քեզ օգնելու, որ աւելի հաճոյ ը-
լան քեզ իր երախտիքը : Ուրեմն Աս-
տուծոյ փէշը փակիր, որ ամէն բանը
գիտէ, որպէս զի կարենաս երջանիկ
ըլլալ :

Դ. “Աստուած սրտանց կուզէ իս-

կապէս քեզի օգնեւ, : Անբաւ է իր
մարդասիրութիւնը . ինքը խոստացեր
է քեզի օգնել միշտ , ինչպէս ինչուան
հիմա օգներ է , ու այնչափ բարիք
ըրեր է . ուրեմն իր տուած խօսքին
վրայ անտարակոյս եղիր : Երկինք եր-
կիր կրնան անցնիլ , Աստուած իր
խօսքէն չանցնիր . միայն թէ դուն ալ
քու պարտքդ ընելէն չիպակսիս :

ԳՈՐԾՔԸ

Ի՞նչ . “Հաստատ յոյս և վստահու-
թիւն ունեցիր Աստուծոյ սրտանց՝
ամէն փորձանքներուն մէջ , : Ինքն
է քեզ ստեղծողն ալ՝ պահօղն ալ ,
փրկիչդ է , ու հայրդ է : Ասանկ է նէ՝
որդիական համարձակութեամբ դիմէ
իրեն , իր օգնութիւնը ուղէ , պիտոյ
քրդ իր առջևդ դիր . մի վախնար՝
դարտակ ձեռքով չես ելլար : Մէկը
չէ եղած , որ Աստուծոյ ապաւինի ,
ու Աստուած անոր երեսը չնայի :

Է . “Յոյսդ մի կարեր , ան ատենն
ալ որ քեզի երևնայ՝ թէ Աստուած

քեզ երեսէն ձգեր է ,, : Ո՛ր ատենն
 որ Աստուած չիցըցներ թէ քեզի մօտ
 ըլլայ, գիտցիր որ ան ատեն աւելի
 մօտիկ է քեզի : Միայն կուզէ անով
 փորձել քու յոյսդ, վատահուծիւնդ,
 քաջասրտութիւնդ ու հաստատու-
 թիւնդ : Ուստի մի դադրիր զինքը ա-
 ղաչելէն : ցցո՛ւր իրեն քու խեղճու-
 թիւնդ , ողորմելութիւնդ , ոչնչու-
 թիւնդ : Ստիպէ զինքը իր դժած սր-
 տովը, իր միածնին սիրովը, անոր չար-
 չարանքովը ու մահուամբը : Ասանկ
 ընես նէ, անկարելի է որ քեզ թշուա-
 ռութեան մէջ թողու առանց օգ-
 նականութեան և միտիթարութեան :

Գ . “Դուն քու կողմանէդ ամենայն
 ջանք պիտոր ընես որ քու կռիւնքներդ
 ըստըկես , քեզ խալըսես ,, : Դուն
 քեզնէ բանի մը կարօղ չես . բայց
 Աստուած ալ չուզեր որ քեզի բան
 մը ընէ առանց քո . ուրեմն դուն ա-
 փէ՛դ եկածը պիտի ընես : Խեղք բա-
 նեցո՛ւր , աշխատասէր եղիր , մնացա-
 ծը Աստուծոյ թող : Գիտէ ինքը իր
 անհուն իմաստութեամբ՝ բանը աղէկի՛

դարձնել անանկ ճամբով որ խել
քեզ մաքէդ չէ անցեր :

Դ . “Սիրտդ մաքրէ այն բաներէն՝
որ քու յոյսդ կրնան թուլցնել” :
Աստուած քեզի շատ անգամ օգնած
կըլար , թէ որ դուն Աստուծոյ ձեռ-
քը չիկապէիր քու անկարդ վարքովդ :
Հապա խղճմտանքդ աղէկ մը մաքրէ .
չոկէ ան պակասութիւններն որ վրադ
կըտեսնաս : Սրաի մաքրութիւնը կա-
ճեցընէ քու յոյսդ ու վստահութիւնդ
առ Աստուած . հետն ալ սրտանց
աղօթքը . ալ աւելն՝ սէր ու խոնար-
հութիւն սրտէդ բխէ նէ :

Ե . “Նեղութեանդ ատենը քեզ
մխիթարէ երկնային յուսով” : Երկըն-
քին երջանկութիւնն որ մեզի պա-
հած է , արքայութեան փառքն որ
մեզի կըսպասէ , ամէն քաշածդ ու
քաշելիքդ կաժէ : Ի՞նչ շահ տեսեր
ես աս աշխիւքէս , ի՞նչ հանգիստ կամ
մխիթարանք դտեր ես : Արքայու-
թիւնն որ ամի ձգես նէ , ամէն բանը
վատարկած չէս մի ըլլար : Ասանկ է
նէ՝ ի՞նչ կը տրամիս դընուդ եկած բա-

ներուն վրայ : Թո՛ղ անոնք նեղանան
տրտաին՝ որոնք որ արքայութեան յոյս
չեն կրնար ունենալ նէ :

Ճ. “Ո՛րչափ մենժ մեղաւոր ալ ես
նէ , բնաւ մի յուսահատիր ” : Ան-
հուն ողորմութիւնն Աստուծոյ պատ-
րաստ է թողութիւն տալ ամէն ծան-
ալը մեղքերուդ : Վասն զի հիչ մէկ
բանին վրայ այնչափ չուրախանար՝
ինչպէս մեղաւորի մը դարձին վրայ .
ինքը կրսպասէ երկայնամիտ համբե-
րութեամբ , ու հայրական սիրով քեզ
կըյորդորէ որ դառնաս իր հետ հաշ-
տըլիս : Ուրեմն ինչէ՞ն է քու ատչափ
թերեհաւատութիւնդ կամ յուսոյ
պակսութիւնդ : Չարաչար կը սխալես
կըմոլորիս , թէ որ կարծես թէ քու
չատ ու ծանար մեղքերդ կրնան յաղ-
թել Աստուծոյ գթածութեանը :
Միայն թէ դուն ոտքի տակ չառնես
իր դուժը նոր նոր մեղքերով , չըսես
անզգամներու պէս , “ Աստուած
ողորմած է , մեղաւորին կորուստը չու-
զեր , ուստի ի՞նչ փնաս է եղեր իմ
մեղանչելս : կըրնամ ետքը խոստո-

վանանք ըլլաւ. հէ՛լ հէ՛լպէթ Աստուած թողու՛թիւն կուտայ „ : Ասանկ մեղքէ չվախնալը՝ ասանկ աներեսութիւնը՝ Աստուած ողորմած է Եկի, յայանի սատանայական չարութիւն է :

ԽՐԱՏ ԵՐԲՈՐԴ

ԱՄԻՆԻՆ ԻՆՆԻՆ ԼԵՍ :

“Սիրէ՛ զԱստուած բոլոր սրտանց „ :

ՊԱՏՃԱՌԸ

Թ. “Ինքն Աստուած ասանկ կը պատուիրէ „ : Եւ մի՛թէ արժան ե իրաւ չէ՞ մի աս պատուէրքը. “Սիրեցէ՛ս զտէր Աստուած քո „ : Սիրե՛ն ալ ըստ ինքեան անուշ ու փափաքելի բան չէ՞ մի : Կարծես թէ մենք բան մը կը պատահանջէ կոր. քեզնէ Աստուած՝ իս սիրէ ըսելով : Որո՞նք կը պահես կոր սիրտդ, թէ որ Աստուծոյ ընծայ չընես նէ. ե ի՞նչ պիտի սիրես, թէ որ զԱստուած չսիրես նէ :

բ. “Աստուած ամմէն կերպով սիրոյ արժանի է,, : Դուն կըսիրես կոր ստեղծած գեղեցկութիւնը՝ որ շատ պակսութիւն ալ ունի : Արտիրես կոր մէկ երկու ըստկի բանը . հապա չսիրես յաւիտենական ու անհուն գեղեցկութիւնը , որ է միայն ճշմարիտ և ամենակատարեալ աղօրոյթիւն : Ուրեմն զԱստուած սիրելու չէ՞ մի՛ որ ամմէն աղէկութիւնը ունիս : Քեզի կըսեմ, թէ որ բան մը սիրել կուզես նէ , աս մէկ հատիկ ամմէն սիրելութեան աղբիւրը սիրէ :

գ. “Պարտըկան ես զԱստուած սիրելու իր երախտեացը համար ալ,, : Ի՞նչ չըրաւ Աստուած քու սիրուդ համար : Արնաս նէ՛ համրէ իր ըրած բարերարութիւնները : Ի՞նչ բաներ չիքաշեց քեզի համար Աստուած մարդացեալ : Միտքդ բեր իր չարչարանքները, իր վէրքը, իր ցաւը : Ի՞նչ բաներ ալ քեզի չիսոստացաւ՝ ըրածներէն զատ : Մի՛ մոռնար այնչափ բարիքն որ քեզի տուաւ կենացդ մէջ . յիշէ յաւիտենական ուրախութիւնն

որ քեզի պահած է : Ասչափ բաները
հերիք չեն մի՛ որ Աստուած սիրող
ու սէրդ վաստըկի . ալ կրնամ մի զին-
քը չսիրել, ան ալ բոլոր սրտանց , ու
ամէն բանէ վեր : Ի՞նչ տուն կու-
տան քեզի հաւատքդ ալ, խելքդ ալ,
սիրող ալ :

ԳՈՐԾՔԸ

Ի . “Սէր ունեցիր զԱստուած ան-
դադար միտքդ բերելու , ու իր վրայ
մտածելու ” : Ի՞նչ գիւրին ու բնական
բան կայ՝ ինչպէս յիշել իր սիրած բա-
նը . և որչափ դժար ու ծանար բան
կայ՝ բնութեան ալ դէմ , ասոր պէս՝
որ մէկը չի մտմտայ իր սիրած բանին
վրայ : Ուրեմն բանիդ գործիդ ատենն
ալ միտքդ երբեմն Աստուծոյ տօր ,
սիրով վառած հառաչանքներ ըրէ .
զոր օրինակ , Աստուած իմ , սէր իմ .
ամէն բանէն վեր քեզ կըսիրեմ . Աս-
տուած իմ , և ամենայն ինչ . ան աւեր,
ինչո՞ւ ամէն մարդ քեզ չսիրէր ի
բոլոր սրտէ . երանի թէ ես կարե-

նայի քեզ սիրել ամմէն սուրբերուն
հետ միատեղ: Ասանկ սիրոյ հառա-
ջանքը՝ հէմ շատ հաճոյ է Աստու-
ծոյ, հէմ շատ վարձք ունի:

բ. “Սէր ունեցիր՝ Աստուծոյ վրայ
խօսելու”: Սէրը ան ատեն խօսելու
ճէօշմիշ կըլլայ, երբոր իր սիրած բա-
նին վրայ բերանը բանայ նէ: Սիրտն
որ մէկ բանի վառուած է նէ, հէմէն
անոր վրայ խօսիլ կուզէ: Քու լե-
զուդ վկայ ըլլայ՝ թէ որչափ կըսիրես
զԱստուծո: Բերնի համը չիգիտեր
կըսեն անոր՝ որ աղէկ կերակրէն ու
էն աղէկ գինիէն երես կըդարձնէ.
հապա ան որ չիսիրէր Աստուծոյ վրայ
խօսիլ նէ՝ փուճ մարդ է ինքն ալ՝
սիրտն ալ:

գ. “Սէր ունեցիր՝ Աստուծոյ հետ
խօսելու”: Ատեն կանցընես, օրեր կը-
ծախես քու սիրական բարեկամիդ
հետ վարուելու, ու զինքը չիտես-
նաս նէ՝ սիրտդ կոտորած կըմնայ: Էյ
ծա՞նր մի կըսեսպես Աստուծոյ հետ
տեսներւիլը: Ինչո՞ւ ատչափ պաղ ես
Ժամ երթալէն: Ինչո՞ւ կըբաշուիս

շատ անգամ հաղորդուելէն : Ինչո՞ւ
համարձակ սիրող Աստուծոյ չես բա-
նար աղօթքի մէջ : Սէրը կըրնայ մի
ընտանութե՛նէ ետ կե՛նալ :

Դ . “Սէր ունեցիր՝ Աստուծոյ ու-
զածը ընելու” : Սիրողը սիրելոյն հա-
մար իր ուզածէն ետ կըկենայ , մա-
նաւանդ թէ կամքը բոլոր անոր կը-
նուիրէ , ուրիշ կամք չունի անոր կամ-
քէն ՚ի զատ : Ճշմարիտ աստուածսի-
րութիւնն է Աստուծոյ կամքը կա-
տարել : Անիկակ է բոլոր սրտանց զԱս-
տուած սիրող , կամ պահօղ Աստու-
ծոյ առջի ու մեծ պատուիրանքը ,
ով որ պատրաստ է ամմէն բանէն
զրկուիլ՝ ամմէն բան քաշել , քան թէ
Աստուծոյ անհաճոյ բան մը ընել ,
կամ Աստուծոյ հաճոյական բանը
մէկ գի թողուլ : Նայէ թէ դուն ի՞նչ
կընես , ի՞նչ չես ըներ :

Է . “Սէր ունեցիր՝ Աստուծոյ հա-
մար համբերելու” : Ինչպէս ոսկին
կրակով կըփորձըւի կըզըտուի , ասանկ
ալ սէրը ձախորդութեան կամ նե-
ղութեան մէջ : Սոսկ հանգստեան ու

փափկութեան մէջ սիրելը՝ տղայա-
կան սէր մը նէ : Աշխարհի սիրուն հա-
մար ի՞նչ բաներու չեն համբերեր
մարդիկ . տաքուն , ցրտուն , նախա-
տինք՝ թուքումներ և ամմէն տառա-
պանք քաշելու : Հապա Աստուծոյ
սէրը վա՞ր մնայ , պա՞ղ ըլլայ , որ իրեն
համար բան չիքաշես , ու փառք տա-
լով չիփառաւորես զինքը :

Դ. “Սէր ունեցիր Աստուծոյ թու-
րը քաշելու ” : Ճշմարիտ բարեկամը
իր բարեկամին աջողութեանը կու-
րախանայ , ձախորդ բանին կըտրտմի :
Զինքը փորձանքի ալ կըդնէ՝ անոր
կողմը ըլլալով անոր պատիւը պահե-
լու , ու վտանգէ խալըսելու : Թէ որ
զԱստուած կըսիրես նէ , ջանա՛ որ ու-
րիշներն ալ սիրեն : Ուրախութիւն
ցցո՛ւր , երբոր Աստուծոյ փառքը կը-
մենծնայ նէ . ասոր ներհակ՝ երբոր
կըտեսնաս՝ որ Աստուծոյ օրէնքը ոտքի
տակ կառնուի կոր , իր սուրբ անունը
կըհայհոյեն կոր , սաստիկ վշտանալ
ցցո՛ւր : ԶԱստուած սիրել մի կըլլայ ,
երբոր լուռ կենաս աներես անօրէն .

ներուն ըսածին ըրածին . որ քու լը-
ռութիդ իրենց չարութեանը կռնակ
կենալ մը կերևնայ: Սուտ և անողորմ
սէր է ատիկայ . սէր չէ՝ կատարեալ
ատելութիւն է:

ԽՐԱՏ ՉՈՐՐՈՐԴ

Աստուծոյ խափին հնազանդ ըլլալու
վրայ:

“Քու կամքդ Աստուծոյ կամացը հետ
միացուր”:

ՊԱՏՃԱՌԸ

Թ. “Ասոր պէս բան չիկայ՝ որ զմեզ
Քրիստոսի տեառն մերում նման
ընէ”։ Աս ան առաքինութիւնն է՝ որ
Յիսուս փրկիչն մեր ամմէն առաքի-
նութենէ վեր սեպեց, քարոզեց, ու
օրինակը իր վերան ցցուց։ Իր բոլոր
կեանքը ուրիշ բան չէր, բայց եթէ
չարունակ իր երկնաւոր Հօրը կամքը
կատարել։ Թէ որ իրեն աս առաքի-

նութեանը հետեւիս նէ, ստոյգ գիտցիր որ վրագ փրկութեան նշանը դրած է, արքայութեան փառքը քուկդ է: Ասով կըլլաս ամենեւին նման անոր՝ որ գլուխ է և օրինակ որդւոցն Աստուծոյ:

Բ. “Ասոր պէս քեզ սուրբ ընող բան չիկայ,” : Աստուծոյ կամքն է մէկ հատիկ կանոն ամենայն սրբութեան, որ բոլորովին կրնայի մեզ սուրբ ընելու. անանկ որ զորչափ մենծ ու զարմանալի գործք ըլլայ, բայց Աստուծոյ կամքէն դուրս է նէ, բնաւ չա՛ն մը չունի սուրբ ըլլալու: Դուն թէ որ կուզես քիչ ատենի մէջ սուրբ ըլլալ նէ, քու կամքդ մէկ ըրէ Աստուծոյ կամքին հետ:

Գ. “Քեզ աւելի երջանիկ ընելու՝ ասկից դուրս բան չիկայ,” : Մարդու երջանկութիւնը ան է, որ ազատ մնայ ամմէն չարէն, ու իր բաղձանքը կատարուի: Ասոր կըհասնիս, թէ որ քու կամքդ Աստուծոյ կամացը հետ կատարելապէս միաբան ըլլայ նէ: Իրաւ որ ան ատեն “Ազատ կըլլաս մեզ

քէն „ . վասն զի մեղքը ուրիշ բան չէ,
բայց եթէ քու կամքիդ ապստամբու-
թիւնը Աստուծոյ կամքին դէմ: “Ա-
զատ կրլլաս ամմէն չարէն ալ „ . վասն
զի չարիք կամ փորձանք չըսուիր, եր-
բոր գլխուդ եկածը սիրով կրնգունիա-
իրես Աստուծոյ բարերարութիւն մը:
Ասով “Քու բաղձանքներդ ալ կրկա-
տարուին „ . վասն զի ան ատեն դուն
ուրիշ բան չես ուզեր Աստուծմէ իր
կամքէն 'ի զատ . ուստի ապահով ե-
ղիր՝ որ միշտ ուղածդ կառնես: Ո՛վ
երջանիկ կեանք, որ բնաւ չիկրնար
զինքը տակնուվրայ ընել՝ ո՛չ ձախոր-
դութիւն մը, և ոչ վնաս մը:

ՓՈՐԾՔԸ

Խ . “Քու կամքդ Աստուծոյ կա-
մացը հետ մէկ ընելու՝ այս անտարա-
կուսելի բաները միտքդ դիր „ : Նախ՝
Աստուած է գերագոյն տէր և թա-
գաւոր, որուն ձեռքին տակն է ամմէն
բան: Երկրորդ՝ ինչպէս որ Աստուած
իր ամենակարող զօրութեամբը ստեղ-

ծեց ամեն բանը, ասանկ ալ իր անհուն իմաստութեամբը կրկառավարէ ամեն բան: Երրորդ՝ բովանդակ ալ խըրքի մէջ բնաւ չըլլար մէկ շուքն ալ աղէկ կամ գէշ ըսած բաներուն, որ Աստուած չգիտնայ զանի, ու չուզէնայ կամ թող չիտայ: Չորրորդ՝ ինչ որ Աստուած կուզէ կամ թող կուտայ իր անհասանելի խորհրդովը, բովանդակը ինքը կրկարգաւորէ ու կրծառայեցնէ իր ընտրեալներուն աղէկութեանը ու երկնային փառքին համար: Թէ որ թափանցեա աս ճշմարտութիւններուն խորունկը, բոլորովին հեշտ ու գիւրին կըլլայ քեզի ամեն բանին մէջ քու կամքդ համակերպել կամ միացընելը Աստուծոյ կամքին հետ:

Բ. «Աստուծոյ կամքը փնտռէ, թէ քեզնէ ինչ կուզէ»: Աստուած իր կամքը մեզի յայտնեց իր սլատուի ընթերցումովը, իր միածնին մեզի դաստըւած վարդապետութիւնովը ու օրինակովը, և իր եկեղեցին կանգնելովը. մնացած բաներն ալ կիմացընէ

մեծ աւորներուն կարգադրութեամբը
ունեբքին ազդարարարութիւններ ը-
նելովը՝ որ խոստովանահայրը վկայէ
թէ ատ բանը Աստուծմէ է : Այսու
ամենայնիւ դիպուած կըրնայ ըլլալ որ
տարակոյս ունենաս , արդեօք աս
բանս Աստուծոյ կամքն է թէ չէ : Ան
ատեն աս կանոնս բռնէ . թէ որ չես
կըրնար երթալ հարցընելքու հոգևոր
հօրդ նէ , այն բանը ըրէ , որն որ քե-
զի կերևնայ՝ թէ Քրիստոսի տեառն
մերոյ վարդապետութեան և օրինակին
յարմար կուգայ , այնչափ լնաս չի-
տար ուրիշի , մեղքէն հեռու է , ու
քու անձնասիրութեանդ և հպարտու-
թեանդ հակառակ է :

Գ. « Զերմեռանդ աղօթքներ ալ
ըրէ , որ Աստուած իր սուրբ կամքը
քեզի կերպով մը յայտնէ » : Մեր
կամքը շատ տկար ու փոփոխական է .
ուստի մինակ ինքիրմէն չիկրնար մար-
դըս իր կամքը Աստուծոյ կամացը հետ
միացեալ պահել : Ասոր համար կըկա-
րօտի գերբնական շնորհքի . ան ալ
Աստուծմէ խնդրէ նէ՝ կառնէ : Ու-

րեմն Դաւիթ մարգարէին հետ շատ անգամ ըսէ սրտանց. «Ուսո՛ ինձ առնել զկամս քո, զի դու ես Աստուած իմ» :

Դ. «Ամէն իժիր՝ ամէն տեղ ջանա՛ միայն Աստուծոյ ուղածը ընել, ինչպէս ինքը կուզէ նէ, ու ինչո՛ւ կուզէ նէ» : Աս բանիս դիր բովանդակ ջանքդ՝ բաղձանքդ ու կարողութիւնդ. մտ ըլլայ քու բոլոր կենացդ նպատակը : Խորունկ տպաւորէ սրտիդ մէջ աս խօսքերը, ու սըխ սըխ բանեցուր. «Աստուծոյ ուղածը կուզեմ, ինչպէս ինքը կուզէ նէ՝ ու ինչո՛ւ համար կուզէ նէ» : Աս սրտով ընես նէ ամէն բանըդ, գիտցիր որ արքայութեան համը՝ հանգիստը և ուրախութիւնը կերպով մը ասաշխրքիս վրայ ալ կառնես :

Ե. «Աստուծոյ ձեռքէն եկած սեպելով ընդունէ ամէն բան, յաջող է եղեր, ձախորդ է եղեր» : Ամէն բանին մէջ սկստուէ ու փառաւորէ Աստուծոյ կամքը՝ անոր տակը քեզ ձգելով, ու ըսէ սրտիդ մէջ. «Տէր, ես քու ձեռքդ եմ. ըրէ ինձի ինչ որ

քեզ հաճոյ է „ : Կամ “Տէր, իմ
կամքս չըլլայ, քո՛ւ կամքդ ըլլայ „ :
Կամ “Ի՞նչ որ Աստուած կուզէ նէ,
ես ալ ան կուզեմ,, : Ո՛վ որ աս սիր-
ալ ունի նէ, [Ե ուրախու[թեան՝ [Ե
տրտմու[թեան մէջ. անոր հոգիին՝ մէջ
իրեն տեղ ըրեր է ճշմարիտ հոգին
Քրիստոսի :

Պ. “Բոլոր սրտանց աս բարի ջեր-
մեռանդու[թիւնս բանեցո՛ւր, որուն
մէջ կայ ամէն կատարելու[թիւն „ :
Այսինքն, մի զարմանար՝ մի շփոթի՛ր
ձեռք զարկած բանդ. աջողի՛ ալ նէ՝
չաջողի՛ ալ նէ : Նոյն աչքով նայէ ան-
տարբեր կերպով առողջու[թեան ալ,
հիւանդու[թեան ալ, կեանքին ալ՝
մահին ալ, նմանապէս ամէն դի-
պուածքին վրայ ալ : Ամէն բան Աս-
տուծոյ յանձնէ, աղաչելո՛վ զինքը՝ որ
քու վրադ ինքը կարգաւորու[թիւն
ընէ ամէն ատեն, ամէն տեղ, ամէն
պարագայի մէջ, ինչպէս որ իրեն հա-
ճոյ ըլլայ նէ : Բայց որովհետեւ ասանկ
գերազանց առաքինու[թիւն ամի ձգել
չըլլար առանց պատերազմելու, զէն-

քերը հադիր , ու սլաարանստ կեցիր ,
արթուն կեցիր . ոտքի տակ առ՝ խըղ
դէ սրտիդ անհանգիստ շարժմունքը
ու յօժարութիւնը՝ որ բանի մը չի
ցաւի չիմըռմուայ : Ի՞նչ նեղութիւն որ
գլխուդ գալու ըլլայ նէ , մի նայիր
ով կամ ո՞ր բան ատոր գործիք կամ
սլատճառ եղաւ , հասլա Աստուծոյ
ձեռքը նայէ՝ որ անկից եկաւ :

ԽՐԱՏ ՀԻՆԳԵՐՈՐԻ

ԵՂԲԱՅՐԻՐԱՆԵԱՆ ՎԵՅ :

“Սիրեցեա զընկեր քո իբրեւ
զանձն քո ,” :

Պ Ա Տ Ծ Ա Ռ Ը

Խ . “ Եղբայրսիրութիւնը յայտնի
նշան մը նէ որգւոցն Աստուծոյ ,” :
Հատ անգամ կրսեա՝ թէ զԱստուած
կրսիրեմ . քեզ կրխաբեա , թէ որ զեզ
բարդ ալ չեա սիրեր նէ : Աստուած՝
որ բոլորովին սէր է , բոլորովին ազէ

կութիւն , ասոնց նմանութիւնը տես-
նալ կուզէ իր որդւոցը վրայ : Ուստի
կրօէ Յովհաննէս աւետարանիչը .
“Սիրելիք սիրեցո՛ւք զմիմեանս . և
ամենայն որ սիրէ՝ յԱստուծոյ է ծը-
նեալ , և ճանաչէ զԱստուած , (Իւ .
Յովհ . Դ . 7) :

Է . “ Եղբայրսիրութիւնը յայտնի
նշան է նման ըլլալու Քրիստոսի Որդւ-
ոյն Աստուծոյ , : Միածին Որդին
Աստուծոյ անոր համար ինչաւ երկըն-
քէն , որ երկրիս վրայ վառէ սուրբ
սիրոյն կրակը , ու սիրոյ պատուիրանը
յայտնի աւանդէ . “ Հուր եկի արկա-
նել յերկիր : Զայս պատուիրեմ ,
զի սիրեցիք զմիմեանս , որպէս ես
զձեզ սիրեցի : Պատուիրան նոր տամ
ձեզ , զի սիրեցիք զմիմեանս : Յայսմ
ծանօցեն ամենեքին՝ եթէ իմ ա-
շակերտք էք , եթէ սիրիցէք զմիմեա-
նըս , : Զինքը կըդնէ կոր իբրև հայր
մը՝ սիրոյ օրինակ . ուստի մէկըզմէկ
սխտի սիրենք , ինչպէս ինքը մեզ սի-
րեց : Հիմա դուն քրիստոնէ՞ ես մի ,
թէ որ Քրիստոսի հրամանը ու օրի-

նակը չես սլահեր եղբայրսիրու-
թեամբ :

Գ. « Ընկերսիրութիւնը ճակտի կը-
նիք է երկնքի ժառանգ եղողին » :
Երկու բանով կըլլայ փրկութիւն .
Աստուծոյ պատուիրանքը կամ օրէն-
քը սլահելով, ու մեղքէն ետ կենա-
լով : Արդ Պօղոս առաքեալը կըսէ .
« Որ սիրէ զընկերն, զօրէնսն կատարէ »
(Հռ . ԺԳ . 8) : Եւ աս սէրս մեղքն ալ
կըքաւէ , ու դարձի շնորհք կըբե-
րէ : « Երանի՜ ողորմածաց, զի նոքա
ողորմութիւն գտցեն » : Բայց ո՞վ որ
եղբօրը չողորմիր նէ, Աստուծոյ ողոր-
մութեանը չհանգիստիր : Ալ ի՞նչ
ըսեմ . եղբարը սիրողը՝ երկնքին ճամ-
բան դուրան դաշտ կընէ : Սիրոյ տեղ
է երկինքը . հոն ատելութիւն թշա-
մութիւն չիմըստնար . ան տեղին բնա-
կիչքը մէկ սիրտ մէկ հոգի են . ինչ
պէս հոս սէր չունեցողը հոն չէն առ-
ներ , ասանկ ալ սէր ունեցողը սիրով
ներս կառնեն :

ԳՈՐԾՔԸ

Թ . “ Չարհամարհեա ընկերդ , :
 Աղքատ ալ ըլլայ , աղքատ տընէ , վրայ
 գլուխը խեղճ , երեսէ ձգած , այսու
 ամենայնիւ մարդ է , Աստուծոյ
 տակըծած , Քրիստոսի արունովը
 գնած , արքայութեան համար եղած :
 Դեննք թէ մէկին վարքը գէշ՝ ախ-
 տաւոր՝ ամմէն ճամբէ գուրս է . թէ որ
 լստուած քեզ չխաբհէ նէ , անկից
 վար կըմնան մի : Ուստի որչափ կըր-
 նաս նէ՝ վրան խղճա՛ , անմեղագիր
 ըրէ , որ աղէկ կըթուծիւն չէ ունե-
 ցեր , ուրիշէն չար օրինակ առեր է ,
 բնութեան տկարութիւն ունի . իր վը-
 րայ իշխանութիւն ալ ունենաս նէ՝
 իննայելով վարուէ հետը . ճամբու
 չիգար՝ վերքին մէհլէմ չուզեր նէ ,
 խատութիւն ցցուր աղէկ սրտով . ան-
 կարգութեանը սրգողէ , զինքը սիրէ :
 Բ . “ Ուրիշի վրայ միշտ աղէկ խօսէ , :
 Սովորական բան մը եղեր է՝ թեթե-
 բան սեպելով , ուրիշի պակասութեան

վրայ խօսիլ. բայց ատով սէրը միշտ կը
կորսըլի, շատ անգամ արդար իրա-
ւունքն ալ: Մէկին վրայ պակսու-
թիւն մը գիտես նէ, քու քովդ մնայ-
ուրիշի մըսեր՝ երբոր անոր չինկնար
նէ: Եղբարդ ճամբայ բերելու ես նէ,
առանձին խօսելով կըլլայ անուշ խօս-
քերով: Մտիկ չըրաւ նէ, երբոր բա-
նը Աստուծոյ կըդպչի, կամ մեծ գայ-
թակղութիւն կըլնայ ըլլալ նէ, մե-
ծաւորներուն անկաճըդիր որ կըլնան
ու պարտըկան են գեղը ընելու:

Դ. “Աղքատներուն սիրով գութ-
ցցուր,”: Ունևոր ես նէ, աղէկ ողոր-
մութիւն տուր. քիչ բան ունիս նէ,
քչէն բաժին հանէ: Ողորմածու-
թիւնը Աստուծոյ օրհնութիւնը կի-
ջեցնէ տանդ վրայ ու կըպահէ զան:
Ողորմութիւն կընես նէ, սէր ալ համ-
բերութիւն ալ ըրէ. չէ նէ՝ վարձք
չունենար Աստուծոյ առջև: Աւելի
հասիր խպընկոտ աղքատներու: Ա-
սանկները աւելի նեղութիւն կըբա-
շեն, մէյ մը ամբնալէն, մէյ մալ որ
ղիրենք մտածող չիկայ: Ասանկներն

որ փնտռես ու սիրտ տաս 'նէ՛ ողոր-
մածութեան հետ սիրոյ վարձք ալ
կունենաս :

Գ. « Հիւանդներուն հոգ ունե-
ցիր » : Չեմ ըսեր՝ թէ միշտ անձամբ
քովերնին դառուիս , հասցա իրենց օգ-
նութիւն մը հասնիս՝ Յիսուսին սի-
րուն համար : Հիւանդ կըլլայ որ երե-
սի վրայ մնացած է . իմանաս 'նէ՛ քովը
դնա՛ , կամ քու մարդիկներէդ մէկը
խաւրէ՛ , միսթարանք եղիր խեղճին .
նայէ որ իրեն աղէկ նայուի ու անուշ
կերպով . մանաւանդ ջանա՛ որ քանի
որ խեղքը վրան է՝ սուրբ խորհուրդ-
ները ընդունի :

Է. « Օգնութիւն ըրէ՛ քու կարո-
ղութեանդ կէօրէ՛ ամմէն խեղճերուն
տառապեալներուն , մարդ չունեցող
ներուն , » : Ողորմածութեան սէրը ճշ-
մարիտ է 'նէ , հրաշքներ կը գործէ .
Աստուծոյ նախախնամութեան նմա-
նէլով ամմէնուն կը հասնի : Խեղքէ
գուրս ճարպկութիւններ ու բաներ
կրնէ . սիրտը չի հանգչիր՝ թէ որ բո-
լոր կեանքը խեղճերուն աղէկու-

Թեանը չի հասցընէ նէ : Ինչէն է վասն զի Աստուծոյ հոգւովը վառուած է , որ է բոլորովին սէր . Աստուծոյ պատկերը կը տեսնայ եղբայրը վրայ , ուստի կուզէ որ աւելի պայծառ ըլլան . որով ինքն ալ բոլորովին կը պայծառանայ . գիտէ ալ որ Աստուծոյ աւելի հաճոյ բան չի կրնար ըլլալ՝ բայց եթէ սիրոյ գործքերով , որ զմարդ Աստուծոյ կը նմանցընեն :

Զ. “Եղբայրասէր եղի՛ր գերբնական պատճառներով , : Փոփոք է ու վարձք չունի այն սէրն որ աշխրբի պատճառով կը ըլլայ . խաթեր համար , գեղեցկութեան համար , շահասիրութեան համար , ատիկա աշխարհասիրութիւն է որ խիստ շուտ կանցնի . ասանկ սէր կուտապաշտներն ալ ունենին : Քրիստոնէ մարդը հիմ պիտի գնէ ամմէն բանի՝ Աստուծոյ սէրը . աս չըլլայ նէ , քրիստոնէական եղբայր . սիրութիւն չըլլար :

դին մէջ, : Հնորհքով մարդու հոգին
բարձր աստիճան մը ելած է գերբնա-
կան , ու Աստուծոյ ընտանիեղած է :
Հայրն Աստուած զինքը զաւկի տեղ
դրեր է , Որդին Աստուծոյ իր եղբօրը
տեղ , Հոգին սուրբ իր հոգեոր հար-
սին տեղ : Աս աստիճանս հասցնելու
համար ալ Քրիստոս իր արունովը
գներ է : Դուն անհոգ կը կենայիր մի
քու զաւկիդ , քու եղբօրդ , քու հար-
սիդ՝ քու թագաւորիդ մնաս մը ըլա-
լու ըլլար նէ :

Դ. “Աւելի անգին է փառաց կար-
գին մէջն ալ , : Ինչո՞ւ համար հոգին
անանկ կատարեալ սրբաւներով
ստեղծած է , անանկ բարձր աստի-
ճան հանած է շնորհքով , ու անգին
արունով գնուած է , բայց միայն փա-
ռաց հասնելու համար , այսինքն՝ աս
երկրիս վրայ քիչ մը ատեն փորձելի
քննելի , ու արժանի ըլլայ արքայու-
թիւն երթալ , ու վայել Աստուծոյ
տեպքը՝ որ է իւր գերազոյն բարին :

Նայէ թէ աշխրբիս վրայ թագաւո-
րի մը տղին համար ի՞նչ հոգ՝ ի՞նչ փոյթ

կըլլէի, հազարաւոր զօրք կը ջարդէին՝ որ անիկա անցաւ որ թագէ մը չի զոհուի աէյի . հապա ի՛նչ պէտքը չէ ընել մէկ հոգւոյ համար՝ որ արքայութեան թագին պիտի հասնի :

ԳՈՐԾՔԸ

Ս. « Չըլլայ որ ըսես թէ հոգի վաստակելը ինծի չինկնար, ասիկա քահանայի բան է » : Եղբօրս հոգին հոգալ իմ բանս չէ, ըսելու խօսք է մի . ասանկ մի կըլլայ հաւատոյ ու սիրոյ լեզուն : Տեղ մը որ ջուր կոխէ, կրաւր քալէ, սով ըլլայ նէ, բնական է՝ որ ամմէն մարդ ափէն եկած օգնու թիւնը ընէ. էյ հոգիին վտանգը նայելու չէ՞նք մի . աւելի փոյթ տանելու չէ՞ մի իր անգինը ըլլալուն համար :

Բ. « Դուն առաջ քու հոգիդ հոգա » : Տունդ կրակ ընկեր է նէ, ի հարկէ ուրիշին տունը հոգալու չես : Դու հոգեւոր ես նէ՝ ուրիշի հասնիլ չես կրնար : Բանի մը չի գար ուրիշի հոգիին փոյթ ունենալը՝ երբոր քու

հոգիիդ փոյթ չեա ընե՛ր նէ : Ասած ես
առաւել, “Բժիշկ բժշկեա՛ զանձն քո” :
Ի՞նչ շահ բոլոր աշխարհքը վաստըկիւ
երբոր քու հոգիդ կորանցընեա նէ :

Դ. “Ետքը քու ձեռքիդ տակ եղող
ներուն փրկութեանը հոգ տար” :
Զաւակներ՝ ունիա , բարեկամներ ,
ծառայ , աղախին , վարի մարդիկ ,
բանւոր , բանիդ եկող , ասոնց վրայ
ցցո՛ւր նախանձաւորութիւն հոգւոց .
ատեն կուգայ որ պատասխան պիտի
տաս անոնց համար : Խենդ է ան հո-
վելը , որ ուրիշի ոչխրները սլահէ՝
երբոր իրենը կըցափշտակեն կոր գայ-
լերը : Դուն նայէ որ քու տակդ ե-
ղած՝ քեզի ընկած մարդիկը՝ աղաչեա
յորդորեա , սպառնաա , պատժեա ,
խոստանաա , բան տաա , մէկ խօսքով
ամմէն ճարը ընեա խոհեմ՝ նախան-
ձաւորութեամբ՝ զանոնք վաստըկե-
լու ու աստուածապաշտ ընելու :

Դ. “Աս բարի նախանձդ տարած-
ւի քու անէդ գուրս ալ” : Արակի
նման է նախանձայուղութիւնը հոգ-
ւոց , հերիք է ըսել չեղիաւեր : Տէս ,

ինչ ընդարձակ դաշտ կայ առջևդ .
 ինչպէս՝ անտէր որբերու հոգ տանիլ,
 ծախք ընել աղքատ տղոց համար՝ որ
 աղէկ մեծնան , արհեստ մը սորվին ,
 ինչ բանի յարմար կրգտնաս նէ՝ բա-
 նեցնել . աղէկ կտրիճներուն աղէկ
 դրբեր բաժնել կարգալու . բարեպաշ-
 տական ընկերութիւններուն մէջ գլը-
 փլ : Չէս գիտեր որ ջարերը ամմէն
 ճարտարութիւն կրբանեցնեն սատա-
 նային տէրութիւնը մեծցընելու . դուն
 ալ փոյթ չիտանիս որ Աստուծոյ թա-
 գաւորութիւնը տարածուի : Անոնք
 ըստակ կըմըսեսն՝ որ հոգիները մո-
 լորցընեն , դուն ալ ըստըկիդ մէկ մասը
 չդնէս որ փրկութեան հասնին :

Է . « Բնաւ մէկ ցեղ մարդ մը քու
 բարի նախանձէդ դուրս չմնայ » :
 Որչափ աւելի խեղճ է նէ մէկը՝ աւել-
 լի անոր հասիլ : Ուստի հոգ ունեցիր
 մեղաւորներուն , որ Աստուծոյ հետ
 հաշարւին . ճշմարտութիւնն՝ որ
 դառնան ճշմարտին Աստուծոյ հա-
 ւատքը ու սէրը : Ուրիշ կերպով ճար
 չէս դտնար ասոնք շահելու նէ , աղօթ-

քով ու բարի օրինակով ճար ըրէ,
որ տեղ որ ըլլաս նէ :

Դ. «Պէտք ըլլայ նէ՝ յայտնի դէմ
դիր չարերուն» : Թէ որ ծանաոր յան-
ցանք է ուրիշին ստակը՝ պատիւը՝ ա-
ղէկ անունը՝ առողջութիւնը ու կեան-
քը վերցընել նէ, հապա որչափ ծանօր
է ուրիշին անմեղութիւնը՝ շնորհքը ու
փրկութիւնը կորսնցընել տալ : Ուրեմն
երբոր տեսնաս մէկ անզգամ մը՝ որ
զուրիշները կաւրէ կամ գայթակղեցը-
նէ, խապար տուր անոր որ կրնայ հա-
խէն գալ, չէ թէ իրեն վնասելու, հա-
պա չարիքը խափանելու համար : Գո-
ղերը աւազակները զապտ ընելու ո՞վ
իր ափէն եկածը չըներ, հապա աւելի
ջանք ընել պէտքը չէ մի, երբոր մէկ
քաղքի կամ գեղի մէջ անանկ անըզ-
գամ մը երևնայ՝ որ անմեղ հոգիներ
ըր կըսպաննէ կոր :

ԽՐԱՏ ԵՕԹՆԵՐՈՐԴ

ԽՈՒՆԵՄԱՆԻ ԵՄ ԶԵՄ :

“Քրիստոնէի յարմար խոհեմութիւն
բանեցող ” :

Պ Ա Տ Ճ Ա Ռ Ը

Թ . “ Ասոր նման բանականութեան
կամ խելքի դէմ բան չկրնար ըլ-
լալ որ մէկը անխոհեմութեամբ վար-
ւի՝ առանց չորս դին նայելու ” :
Անբանի գործք է սոսկ բնութեան
հետեիլ . բանական մարդը խելքով
պիտի շարժի , չէ՛ նէ՛ մարդ չըսուիր :

Թ . “ Ասկից վտանգաւոր բան ալ չի-
կրնար ըլլալ որ մէկը մարմնոյ խոհե-
մութեամբը վարուի ” : Մարմնոյ խո-
հեմութիւն ըսածնիս ուրիշ բան չի-
մտմտար , բայց միայն զգայութեան
հաճոյքը , անձնասիրութիւնը , ու
հալարտութիւնը . որ Աստուծոյ ա-
տելի է իբրեւ խենդութիւն մը և ան-

կարգութիւն բոլորովին: Ասանկ ախտը զմարդը ամմէն մեղքի մէջ կրճգէ, ու ամմէն անբանական յօժարութեան գերի կընէ:

Գ. “Ասկից ալ աղէկ բան չիկրնար ըլլալ՝ որ մէկը քրիստոնէական խոհեմութեամբ վարուի,, : Ասիկա հիմնած է բանականութեան վրայ, պատշաճողութեան վրայ, Աստուծոյ պատուիրանքներուն՝ ու Քրիստոսի վարդապետութեանը և իրեն օրինակին վրայ: Աս խոհեմութիւնս բանեցողը քու ամմէն բանիդ մէջ, թէ որ չես ուզեր չարաչար մոլորիլ ու ամմէն ճամբէ դուրս ելլալ նէ: Աս քեզնէ կուզէ քու վերջին վախճանդ, մկրտութեան խոստմունքդ ալ, ու դաւանած հաւատքդ ալ:

ԳՈՐԾՔԸ

Ծ. “Մէկդի նետէ աշխրբիս մոլար սկիզբները,, : Աս խօսքերն որ լսած կըլլաս անխեղքներէն ու անըղ գամներէն, թէ “Ամմէն բան մեղք չէ

եա : Սովորութեան էտևէ պէտք է երթալ Քահանաներուն խօսքին անկաճ գնել պէտքը չէ : Այնչափ տը գեղ չէ սատանան , այնչափ տաք չէ գժոխքը , ինչպէս անոնք կը ցըցնեն : Ճահիլ հասակին քիչ մը թող տալու է՝ որ քէֆը ընէ . ապաշխարելը թող ծերութեան մնայ ,, : Փախիր ասանկ գէշ խօսքերէն . դուն անկաճ տուր անոնց որ քեզ կուզեն սրբութեան ճամբան տանիլ . աւելի հաւտա՛ աւել տարանին ու կաթուղիկէ եկեղեցւոյ , չէ թէ սուտ քրիստոնէ ըսուածներուն . որ իրենց վատթարութիւնը հերիք չեն սեպեր , հապա կուզեն իրենց պիղծ խօսքերը ուրիշներուն միտքն ալ խօթել՝ որ իրենց պէս գժոխք երթան կորսըւին :

Ի՞նչ . “Քու խեղճիդ ալ շատ մի հաւտար ,, : Ա՛յ որ խեղացի ու աղէկ մարդկանց խորհուրդ կը հարցընէ նէ , խեղքով բան կընէ , ու շատ փորձանքէ կը խալըսի : Ճամբէ դուրս կելայ՝ ո՛վ որ իր խեղճին միայն կը հետեւի նէ : Երբոր չէս կրնար ուրիշէն խորհուրդ

հարցընեւնէ , ան ատեն մամտա , թէ
դուն ինչ խրատ կուտայիր՝ երբոր մէ
կը անանկ բանի մէջ գտնուէր նէ .
խղճմբտանքիդ մօտիկ ըրէ , ու ըրէ
այն բանն որ կըսեպես թէ գիւրաւ
կըլլայ Աստուծոյ պատասխան տալ :

Գ . “Բոլոր կեանքդ ու վարմունքդ
քու վերջին վախճանիդ շտկած ըլ
լայ ,” : Գիտես որ դու ստեղծուեր
ես՝ չէ՞ թէ ժամանակաւոր բանի սիր
տըդ տալու , չէ՞ թէ ստակ ժողվելու ,
չէ՞ թէ փառք պատիւ վաստըկելու , չէ
թէ համարձակ ու հայփանի կեանք մը
անցընելու մարմնապաշտութեամբ ,
հասլա ղԱստուած ճանչնալու համար
զինքը սիրելու , իր պատուիրանքը
պահելու , ու արժանի ըլլալու յաւի
տենական կենաց : Աս հոգիիդ վախ
ճանը միշտ աչքիդ առջևը ըլլայ , և
ամէն գործքդ ատոր շտկէ : Երանի
քեզի վախճանիդ հասնիս նէ , վայ
գլխուդ՝ անկից զոկըւիս նէ :

Դ . “Ատենդ բանեցուր աղէկ բան
ընելու ,” : Անդին բան է ժամանակը ,
բայց կըթռչի կերթայ . անցնելէն է .

տե՛ս՝ մէյմալ դառնալիք չունի : Ատանկ է նէ, նայէ որ փուճ՝ բաներու ու դատարկութեամբ չի կորսնցընես ատենդ . բոլորը ժամանակաւոր բաներու մի ծախեր . մաս մը նալ հանէ հոգիիդ ու Աստուծոյ : Օրւան ամմէն սահաթը կարգի դիր . ան ատեն հանդարտ ու աղէկ կերպով կանցընես :

Ե . “Աստուծոյ շնորհքը՝ աշխրբիս ամմէն բարիքէն վեր դիր .” : Շնորհքը՝ Յիսուսի անգին արեան կաթիլները կըսեպուին . վասն զի քեզի շնորհքներ վաստակեցաւ իր չարչարանօք և մահուամբ : Ուրեմն դուն ալ խրքմէթը գիտնալով ընդունէ , թէ մտքի լուսաւորութիւն մը ըլլայ , թէ կամքիդ մէկ ներքին դրդում մը , և ուրիշ փրկութեան միջոցները : Աղէկ նայէ բոլոր ուժովդ՝ որ Աստուծոյ սրատախան տալու գծար բաներ գլուխդ չժողվես :

Դ . “Պզտիկ բաներուն ալ անհոգ մըլլար .” : Պզտիկ մըզտիկ սրահսութիւններ կըլլան , մանտր մունտր առաքինութեան բաներ կըհանգիպին , քչիկ

մը մահացուցում կրնայ ըլլալ. բայց երբոր Աստուծոյ կրնային, ու շնորհքը զինճիլումէ անկից կըկախուի նէ, անկից մենծ ինչ բան կայ : Ո՛վ որ հարըստնալ կուզէ նէ, պզտի փառսէն ալ պիտի զգուշանայ, էն պզտի վատակն ալ ձառքէ պիտի չհանէ :

ԽՐԱՏ ՈՒԹԵՐՈՐԴ

Բարեխառնութեան վայ :

“Ամէն բանի մէջ չափ ու կանոն ու նեցիր ,” :

Պ Ա Տ Ծ Ա Ռ Ը

Թ. “Բարեխառնութիւնը հարկաւոր է մարդուս մարդու պէս ապրելու ,” : Անբան կըսուի անիկակ որ ըզգայութեանց ուղածին միայն էտեէն է : Բանական մարդը թէ՛ որ խելք չի բանեցընէ, ու բանականութեան կանոնով զինքը չիսանձէ նէ, անբան մը կըգառնայ :

բ. « Բարեխառնութիւնը հարկաւոր է քրիստոնէի՝ որ քրիստոնէի պէս ապրի », : Աւետարանը մէյ մը աչքէ անցնելու, կըրօտնաս որ ամմէն կանոնները քեզի բարեխառնութիւն կըսորվեցնեն, [ծէ ինչպէս մարդ ամմէն բանի մէջ իր յօժարութիւնները պիտի կարգաւորէ, բնութեան կարգէն դուրս չելլայ, իր պարտքը ինչ է Աստուծոյ ու մարդկան՝ գիտնայ, անանկ զինքը կառավարէ :

գ. « Բարեխառնութեամբ կըլլայ կատարեալ կեանք », : Առաքինութիւն ըսածդ շատ աղէկ ու աղուոր բաներ ունինէ, աստիճան մը նալ ունի՝ որ անկից անգին չանցնիր . մէկ աստիճան մալ ունի՝ որ անկից վար ալ պիտի չինջնայ, չէ նէ՝ անշնորհք ան կարգ բան մը կըդառնայ : Չափէ դուրս առատաձեռնութիւնը մոխողութիւն կըլլայ . չափէն էւել ձեռքը պինդ ըլլալը ագահութիւն կըլլայ . խիստ սրտոտ ըլլալը ուզելը յանդրդնութիւն կըսուի . խոնարհութիւնը ճամբով չէ նէ՝ ցածութիւն է կամ

վախկոտութիւն . շատ խատուծիւն
բանեցնելը անգթութիւն է . իր կար-
ծեաց՝ իր խօսքին վրայ ուրբ կոխել կե-
նալը կամասկաշտութիւն ու անձնա-
սիրութիւն է . շուտ շուտ խօսքն ալ
միտքն ալ փոփոխելը թեթեա-
մտութիւն է : Ուստի հին խելա-
ցիները ըսեր են՝ թէ “ Առաքինու-
թիւնը բուն մէջ տեղը կեցած է , ,
այսինքն երկու ծայրին միջոցը : Աս
ալ իրաւ է՝ որ ամմէն մարդ առա-
քինութիւն պիտի ընէ իր վիճակին
յարմար , իր հասակին , կարողու-
թեանը , ատենին , տեղին , և ուրիշ
պարագաներուն նայելով : Առաքի-
նութիւնը պատշաճը դիտելով աս
ամմէն բանին կշառքը կը բռնէ : Բանը
գործը թողուլ , ու միայն ջերմեռան
դուծեան զինքը տալ չըլլար . անանկ
տակաշխարանք չըլլար դնել մէկին՝ որ
չեկրնար ընել : Անխոհեմ կերպով
սլատոժել գինով մարդը կամ բարկու
թեամբ գինովցածը խնչ չահ . մանա-
ւանդ երբոր դիտես որ օգուտ մը սկի-
տի չընես : Հովարոտայի ողորմութիւն

տալը՝ փուռ՝ տեղ ստակը մսխել է .
մանաւանդ որ մէկին ձեռքը թաքը ողջ
է, կամ անոր որ ողորմութիւն կապ-
ւած է տէրութենէ : Դատարկա-
պորաներուն երես տալու չէ . չէ նէ
իրենց պարտքը չեն ըներ : Մարտիրո-
սութիւնը պիլէ բանի չիգար , երբոր
հարկ մը չիկայ նէ, կամ Աստուծմէ
չարժած չէ նէ : Ասոնցմով կիմանաւ ,
թէ որչափ կարգ կանոն պիտի պահ-
ւի՝ աղէկ ընելու աղէկ բանն ալ . չէ
նէ՝ աղէկ ըսածդ գէշ կըլլայ :

Գ Ո Ր Ծ Պ Ը

Թ . “ Ուտելու խմելու չափ ունե-
ցիր , : Ուրիշ բան չիկայ անանկ աղէ-
կէն հեռացընող ու գէշի տանող՝ ինչ
պէս կերութեամբ չափը անցնիր . ա-
սոր պէս ալ առողջութեան ու կե-
նաց զեն տրւող բան չըլլար : Նաւ մը
որ չափէն էւել բեռ է բարձեր՝ պըզ-
տիկ բանով մը ծովուն տակը կիջնայ .
ասոր նման շատ տխրած ստամոքսը կառ-
րուի , շատ կերակրով տկուած մար-

Տինն ալ շուտով անկարգութիւն կեր-
թայ, ու կըփլչի: Քու ուտելդ խը-
մելդ որոշ ատենով ըլլայ՝ որչափ կա-
րելի է նէ, ու պէտք եղած չափէն
դուրս չելլայ. ասանկ որ ընես նէ,
հէմ մեղքէն հեռու կըլլաս, հէմ ա-
ռողջութիւնդ ալ կեանքդ ալ երկան
կըլլայ:

Թ. «Սրդողիլդ ալ չափ ունենայ»:
Չարին դէմ բարկանալը հախ է. բայց
պէտք եղած չափը պիտոր չանցնի:
Անէծք հայհոյանք բերնէդ չելլայ.
Դուն ալ քեզնէ դուրս չելլաս: Ի՞նչ
չարիք չընէր կատաղի բարկութիւնը.
առողջութիւնը տակն ու վրայ կընէ,
խղճմտանքը կըծանրացընէ, պզտիկնե-
րը դայթակղեցընէ, Աստուծոյ օրհնու-
թիւնն ալ կըհեռացընէ: Թող որ ի՞նչ
բանի կուգայ այնչափ սրդողիլը անըզ-
դայ բաներու վրայ, կենդանեաց ան-
բանից վրայ, բանաւոր մարդկանց վրայ
ալ: Ի՞նչ բան կըյուսաս անոնցմէ՝ որ
չեն լսեր, կամ լսեն ալ նէ՝ չեն հաս-
կընար: Իսկ մարդիկ կամ քեզնէ մենծ
են աստիճանով, կամ պզտիկ, կամ

հաւասար : Մենք ենք , ինչ կրժա-
տրկիս բարեկանաւովդ . օգը կըծեծես ,
չարն ալ չարագոյն կընես . ուրիշի
խորհուրդ կընաս հարցընել , օգնու-
թիւն մը ուզել : Պզտիկ ենք , քու
մենք ըլլալդ ցցուր՝ բանի տեղ չիսե-
պելով անոնց անհոգութիւնը , կամ
թողութիւն տալով իրենց յանցան-
քին : Գիտցիր աղայութիւնդ բանեցը-
նել անոնց վրայ : Թէ որ քու հաւա-
սարդ քեզի դէմ բան մը ըրաւ նէ ,
բանը կատակի դարձուր , դրսէն մի
ցըցներ առնուիլդ : Մէկ կայծ մը դուրս
ցաթկեցընես է , կըրնայ մենք կրակ մը
ելլալ : Խեղացի մարդը ասանկ բանե-
րուն աչք կըխըսի :

Դ . “ Խօսքդ ալ չափով ըլլայ ” :
Հատախօսութիւնը՝ եղբայրական սի-
րոյ ալ կըդպչի , իրաւին հետ սուտ
կըխառնէ , մաքուր խօսքը աղտեղի բա-
նի կըփոխէ : Մարդուն հոգին ալ փը-
ճախօսութեամբ ցընդածի պէս կը-
նէ , քրիստոնէական կարգի կանոնի
ալ դէմ կ'ըլլայ : Դուն նայէ , այն բա-
նը միայն խօսիս՝ որ լաօղները չինուին ,

ձին աղէկ թախըմով աղէկ ձի չի գառ-
նար :

Ե. « Չափ պահէ անմեղ զէֆքի սէ-
ֆայի ալ, » : Իրան է որ միշտ աշխա-
տիլ յոգնիլ չըլլար . հանգիստ առ-
նել ալ պէտք է . հոգին ալ մարմինն
ալ կարօտու թիւն ունին՝ որ իրենց ու-
ժը նորոգեն : Թէ որ չես ուզեր՝ որ
աղեղը կոտորի, երբեմն երբեմն թու-
ցուր, կամ չափով լարէ : Մէկ խօս-
քով հէմ օրինաւոր է, հէմ հար-
կաւոր է երբեմն պարկէշտ զուար-
ճութիւն ունենալ : Բայց անանկ բա-
նեցուր՝ ինչպէս մէկ գեղ մը . ինչպէս
որ շատ կամ անգագար գեղ առնելը
առողջութեան մասն է, ասանկ ալ
շատ զէֆք սէֆան հոգիին առողջու-
թիւնը ու մաքրութիւնը կաւրէ :

Դ. « Առաքինութեան կը թու թիւնն
ալ չափու մէջ գիր, » : Չափը անցընե-
լը բարի գործքին արդիւնքը կրմբցը-
նէ : Աղը աղէկ բան չէ մի՛ որ կերակ-
րին համ կուտայ . բայց շատ ցանեա-
նէ՝ կապականէ զպատուական կերա-
կուրը : Ասոր պէս ալ աղէկ բան է ա-

ղօթքը, սխալքը, մահացուցումը, ուրիշի աղէկութիւնն ընելը, բայց ասոնց ալ կարգ կանոնն պէտք է. չէ՛նէ՛ դէղը թոյն կը դառնայ: Ապահով ճամբան ան է՝ որ խոհեմ խոստովանահօր խորհուրդ հարցընի, ու իր ըսածը Աստուծոյ հրամանինն պէս պահէ:

ԽՐԱՏ ԻՆՆԵՐՈՐԴ

ԱՐԴԱՐՈՒԹԻԱՆ ՀԵՄ:

“Արդար եղիւ բոլոր աշխրբի
մարդկանն”:

ՊԱՏՃԱՌԸ

Ի՞նչ. “Անիրաւութիւնը զԱստուծոյ օրհնութիւնը քեզնէ կը հեռացընէ”:
Միտքդ մի՛ դնել թէ հաստատ հարստութիւն կունենաս ծուռ ճամբաներով, աստ կը լայ հիմ դնել աւաղի վրայ, կամ կրակ դուրս տուող լեռան վրայ. մէյժը որ չես կրնար հան-

գիտա օրտոմ վայլէլ գողունի բանը .
 ձեյմալ որ չիկրնար գիմանալ անի-
 բաւ վաստակը՝ մարդկանց ու Աստու-
 ծոյ արդար բարկութեան առջևը : Իսկ
 արդար վաստակը ամէն փորձանքէն
 դուրս է , Աստուած ալ սանքի կը-
 պարտաւորի զանիկա պահելու :

բ . “ Անիրաւութիւնը քու պա-
 փւդ ու անուանդ ոտքի տակ կառնէ ,”
 ետքը ետքը կամ բանտը կը փրտաի , կամ
 կախաղան կելլայ անիրաւը : Պզտիկ
 մզտիկ գողութիւններէն կըսկըսի ,
 ետքը շատի կերթայ : Առջի բրածնե-
 րէն անվտանգ խալըսիլը , ու գէշ խոյ
 ըլլալը , յանգուգն ըլլալ կըսորմեցը-
 նեն , ինչուան խայտառակութեամբ
 կը լինցնեն : Նայէ որ առջի բերան
 աղէկ զգուշութիւն ունենաս , թէ որ
 բարի անուանդ վրայ կը գողգողաս նէ :

գ . “ Անիրաւութիւնը հոգիդ ալ
 փրկութիւնդ ալ կորանցնել կուտայ ,”
 Շուտով կուգայ փորձանքը , բայց
 շուտով դեղ ընել չըլլար : Դեղ ալ
 չընես նէ ափէդ եկածին չափ , բանդ
 բուսած է , հազար արձակում ալ առ-

Նեա՝ բանի չիգար, ինչուան արդա-
րութիւնը տեղը չգնեա նէ: Ուստի ան-
իրաւութեամբ ձեռք ձգածդ՝ պէտք
է որ հասուցանես, ինչ կերպով որ
կրնաս նէ. չէ՛ նէ՛ փուճ կըլլայ ուրիշ
ամմէն բարի գործքդ, սրբապղծու-
թիւն կըլլայ խոստովանանքդ ալ՝ սրբ-
ութիւն առնելդ ալ. դժոխք երթա-
լիքդ ստոյգ գիացիր: Ի՞նչ խենդու-
թիւն է՝ հոգին ալ երկինքն ալ զՆա-
տուած ալ կորսնցընել՝ մէկ խեղճ քե-
լէփիւրի մը համար, որ այսօր կամ վա-
ղը մահը ձեռքէդ կառնէ:

ԳՈՐԾՔԸ

Խ. « Չգոյշ կեցիր մէկ թել գեր-
ձան մը նալ չիգողնալու ուսկից որ ը-
լայ, »: Ամմէն մարդուն իր բանը թող,
կամ առածդ տուր: Աւելի յանձն
առ որ դուն թալլըւիս, քան թէ դուն
ուրիշի բանին դաչես: Գո՛հ եղիր քու
արդար վաստակովդ, որ քու աշխա-
տանքովդ ու քրանքովդ շահեր ես:
Երջանիկ է՝ չէ՛ թէ հարուստ ըլլալ,

հապա քիչ բանով գոհ ըլլալը : Անի-
բաւութեան առջի պատճառն է ան-
կարգ բաղձանք շատ բան ափ ձգելու՝
մենծնալու :

բ. “Ի՞նչ որ կը գընես կը ծախես ,
ինչ առուուուր որ կընես , սովորական
գինը պահէ , չափը մանցընէր ” : Նայէ
որ մալդ աղէկ ըլլայ , չափն ալ՝ կշառքն
ալ արդար ըլլայ : Մէկ թեթե՛ բայց
արդար վաստակը կրնայ շատ աճիլ .
իսկ անիրաւը շուտով կրնայ մարիլ :
Գողցած բանը բնաւ չի գնէս , որչափ
աժան ալ ըլլայ՝ քեզի ալ պէտք ըլ-
լայ , չէ՛ նէ՛ գողութեան մասնակից
կըլլաս :

գ. “Ամէն կերպով հաւատարիմ
եղիր ծառայութեան մէջ , բանած բա-
նիդ մէջ , և ամէն գործքի մէջ ” : Տէ-
րութեան խզմէթ ընողը , արհեստա-
ւորը , բանւորը , ամէն մարդ իր պարտ-
քը ջանայ ընել սրտանց ու արդարու-
թեամբ : Ո՛չ խամբն ընել , ոչ զեն մը
բերել ուրիշի բանին : Պզտիկ խար-
դախութիւնն ալ շատ անգամ կըլ-
լայ նէ՛ մենծ լինաս կընէ , ու մենծ

մեղք կրլայ : Գոհ եղիր քու վարձ
քիդ : Խօսք տուած ու կտրած գնոյ :
Ուրիշի մնասովը շահ մուծենար : Յոյսդ
Աստուծոյ վրայ դիր , որ քեզ անթի
չիթողուր :

Դ . “ Վճարէ շուտով առանց ու
շացընելու՝ առանց բան մը պակսեցը
նելու՝ ծառային , բանւորին , արհես
տաւորին , վաճառականին , : Աստուած
ինչուանօխտը պորտը կը պատժէ՝ մէկն
որ կամաւ ուշացնէ կամ կորէ աշխա
տողին հասը : Պարտք մի շատցընէր՝ եր
բոր հաստատ չգիտնաս վճարելիքդ ,
խոհեմութեամբ չափէ , ու անոր կէ
րէ շարժէ : Անխարդախ ըլլասնէ , ծա
ռաներդ ալ աւելի հաւատարիմ կը
լան , բանւորներդ ալ սրտանց կաշ
խատին , աղէկ միւշտէրի կամ առու
տուրի մարդ կը դընտար : Դուն ալ
հանգիստ կեանք կանցընես , թեթեւ
կըմեռնիս :

Է . “ Աչքդ չբռնած մարդուն խըզ
մէթ մի գներ , առաջ մի քաշեր ” :
Ասանկ բանին մէջ՝ ուրիշի խաթրին մի
նայիր , ո՛չ յանձնարարութեան , ո՛չ

խոսամունքին, ո՛չ բարեկամութեանը
կամ ազգականութեանը: Դուն ըն-
արէ ուղած մարդդ միայն հասարա-
կաց բարին ալ գիտէ, որ տէրութեան
աղէկ ծառայութիւն ընես: Չգու-
շաւոր ըլլալը շատ բարիք կրէրէ,
շատ չարիքներէն կրխալըսէ:

Ճ. «Որոնց վրայ իշխանութիւն ու-
նիս նէ, պատժոյ արժանի յանցա-
ւորը պատժէ,»: Խաթըր սեպեւ չը-
լայ աս բանիս մէջ. ծանր յանցան-
քը ծանր պատիժ կուզէ. հասարակաց
գայթակղութիւն տուողը՝ ամմէնուն
առջև պիտի խայտառակուի, ան ալ
շուտով, որ չարը չի մեծնայ: Մէկ փրա-
տած անդամը աղէկ է կտրել՝ որ բոլոր
մարմինը չապականի: Անգթութիւն է
չարերուն վրայ գթալը, որոնց մնասը
աղէկներուն կը հասնի:

ԽՐԱՏ ՏԱՍՆԵՐՈՐԴ

ԱՐԻՈՒԹԵԱՆ ՀԵՐԱ :

“ Ամմէն բանին մէջ կտրիճ ու արի
Եղիւր ” :

Պ Ա Տ Ճ Ա Ռ Ը

Թ . “ Աւրիութիւնը մենծ մենծ բա-
ներով կը զուարճանայ ” : Մէկ յաղ-
թութիւն մը ընելը անկարգ յօժա-
րութեան դէմ աւելի ուրախութիւն
կուտայ սրտի՝ աշխրբիս ամմէն փուճ
սէփաներէն վեր : Ասոր փորձը սուր-
բերը գիտէն : Դուն որ ջանաս ինչուան
Ետքի շունչդ ասանկ յաղթութիւն ը-
նելու, ու երկինքը վաստըկիսնէ, քա-
շածդ անոր քով բան մը չէ : Ի՞նչ պի-
տի ըլլայ անոր առջև՝ վաճառականի մը
ուրախութիւնը, որ ալէկոծութիւն-
ներէն խալըսած՝ նաւահանգիստ կը-
մանայ նաւը լեցուն ապրանքներով .
նմանապէս զինուորի մը խնտումը՝ եր-

բոր տունն դառնայ դժար պատերազմէն հտն՝ հարըստցած շատ աւարով։

բ. « Մենձ փառքի ալ աչք ունի » :
Ինչպէս շուքը մարմնոյ հտնէն, ասանկ ալ փառքը սլափւը արիութեան ու առաքինութե հտնէն կերթայ, որուն վրայ թշնամիներն ալ մեծ վարկում ունին, ու զարմանք կը քաշեն։ Մանաւանդ թէ արիութիւնը ու հաստատ կենալը աղէկութեան վրայ՝ տեսարան մը նէ բոլոր երկինքը զարմացընող, Աստուծոյ ալ սանքի ուրախութիւն մը տըւող։

գ. « Մենձ վարձքի ալ կըստասէ » :
Ան ալ որչափ մենձ։ Նախ աս աշխրջիս մէջ՝ մասնաւոր շնորհքներ, շատ առաջ երթալ առաքինութեանց ճամբան, մէկ անյաղթելի ուժ մը փորձութեանց դէմ։ Երկրորդ՝ անդին, բուն վարձքը երկինքն է, ուր կը թագաւորէ միայն բարին, ուր ամէն բաղձանք կը լըցուի, ուր անանկ երջանկութիւն մը նէ՝ որ ոչ խօսքի, ոչ խելքի տակ կինկնայ։ Եւ աս բանիս քեզ ապահովընողը ինքն Աստուած է, որ քեզ կըսիրէ, ու իր խոստմունքէն պակսիլ չի կրնար։

Հայկա զօրացիր, աշխատէ, զարնըէ,
յաղթանակ կանգնէ. պսակը կառնես:

ԳՈՐԾՔԸ

Թ. "Արիութիւնդ զգո՛ւր՝ մէկ դի
դնելով բոլոր մարդկային նկատմուն-
քը": Մարդկանց ի՞նչ բանէն կը վախ-
նաս: Ի՞նչ մնաս կրրնան տալ քեզի,
երբոր Աստուծոյ թեկն տակն ես նէ:
Քեզի կըսեմ ո՛վ սիրելի, միայն Աս-
տուծ մէ՛ վախցիր, որուն ձառքն է քու
բոլոր բանդ, ու կարող է քեզ հոգ-
ւով մարմնով դժոխքը նետել: Թող
մարդիկ քու վրադ ինչ կուզեն՝ մտնը
տան ու խօսին: Ի՞նչ. առաքինու-
թիւն ընելը քեզի խանիլ կամ վախ-
նա՞լ մի պիտոր բերէ: Ամաչէս մի պի-
տոր Աստուծոյ պատուիրանքը պա-
հելու, ու աղէկ կեանք ունենալու
քու վիճակիդ կէօրէ: Ամօթ սեպելու
բան է մի Քրիստոսի տեառն մերոյ
վարդապետութիւնը ու օրինակը:

Բ. "Փառաւոր արիութիւն մը զգո՛ւր
քու թշնամիներդ սիրելով,": Բարե

սուր . բարևդ չեն տուեր՝ հոգդ չեւ
լայ : Իրենց համար աղօթք ըրէ սրբ-
տանց՝ ցաւելով ալ իրենց վրայ : Ինչ
կերպով կրնաս նէ՝ իրենց աղէկութիւն
ըրէ, օգնութիւն հասիր, քեզ չեն ա-
ղաչեր ալ նէ, շնորհակալ ալ չըլլան
նէ : Ասոնք են քրիստոնէին կործու-
թիւնը, որ փրկիչդ հէմ պատուիրեր
է քեզի, հէմ օրինակ տըւեր է : Թէ
որ չես ալ կրնար մոռնալու քեզի
դէմ ըրած բաներնին, կամ սիրտդ
դող մը ինկնայ՝ անոնք տեսնալու, կամ
անոնց վրայ բան մը լսելու, մի վախ-
նար, հասկա նոյն ատեն մտքովդ Աս-
տուծոյ ըսէ . “Տէր, իրաւ որ սիրտս
կըցաւի ինծի եղած բանին, բայց այն
ցաւն ալ քեզի կընդւիրեմ” : Աս կեր-
պով արիութիւնդ շատ անգամ կըր-
նաս բանեցնել :

7 . “Կարիճ՝ եղիւ փորձութեան
դէմ կռուելու” : Հիչ մի վախեր . սուր-
բերն ալ անանկ փորձութիւններ շատ
քաշեր են : Աստուած թող կուտայ որ
փորձուի քու հաւատարմութիւնդ,
առաքինութեանդ, կըթըւիս, վարձքդ

ալ շատնայ : Փորձութիւնները առաջ
դէկութիւնը կրնեն քեզի, որ խոնարհ
կրկաս, խոնարհութեան մէջ կրպահ
ւիս : Զինուորին կործութիւնը պա
տերազմի մէջ կերւնայ, քրիստոնէին
ալ՝ փորձութեան մէջ :

Դ. “ Ի՞նչ չարիք՝ ի՞նչ նեղութիւն
քաշես նէ, համբերութիւն ունեցիր
լայն սրտով : Իրաւ որ դժար բան է
համբերութիւնը, աղքատութիւնը,
անարդանքը, զրկանքը : Բայց ի՞նչ պի
տի ըլլան ասոնք դժոխքի առջև, որուն
գուցէ արժանի գտնուէր ես : Դժարը
կուգայ բան քաշելը. ատոր համար մի
փախչիր բան քաշելէն : Ո՞րը կուզես.
չուզելով մի քաշել, կամ անհամբե
րութեամբ, առանց վարձքի, ինչպէս
դատաւարտեալները, թէ Աստուծոյ
կամացը քեզ յանձնելով՝ Աստուծոյ
սիրուն համար, ու համբերութենով,
որով հոգիդ մաքուր տեսնուի Աստու
ծոյ աչքին, ու ապահով հասնիս փրկ
կութեան :

Է. “ Արիութիւն ցցուր՝ ոտքի տակ
առնելով ժամանակաւոր բարիքը, կամ

ստակը, : Մենծութեան բախար ան-
հաստատ բան է. հարուստ ալ ըլլա-
նէ՝ ազատ չես ըլլար հազար նեղու-
թիւններէն ու փորձանքներէն : Հա-
րուստ ես եղեր, բան մը չէ. միայն թէ
սիրտդ ըստըկին չփակչի. խել մը
բաժնէ Աստուծոյ սիրուն համար, ո-
ղորմութեան ու բարեպաշտական բա-
ներու : Փառք պատիւն ալ խաբեբայ
է աշխրբիս վրայ. էտեւէ մի ինկնար. մա-
նաւանդ ինքիրմէ ալ եկած էն փախիր :
Հատ ապահով կրմնաս խոնարհու-
թեան մէջ՝ քան թէ բարձրութեան :
Աստուծոյ փառքը ու պատիւը միայն
փնտռէ ճշմարիտ առաքինութեամբ :
Աշխրբի փափկութիւններն ալ դի-
մացկուն չեն, շատ պակսութիւն ու-
նին, շատ անդամ ալ մեղքի պատճառ
կրլան : Ատոնք անոնց թող՝ որ երկըն-
քին բարիքներուն յոյս չունին. քու
աչքդ ալ սիրտդ ալ հառաչելով եր-
կնքը նային :

Շ. «Կտրիճ եղիւ ինքիր զինքդ յաղ-
թելու, : Ա՛ս է ճշմարիտ յաղթութիւն՝
Աստուծոյ ուղածը. առիթ ալ քեզ

չի պակսիր : Քեզ մահացու կըսեմ
 ուտելու խմելու՝ քունի կողմանէ, կե-
 նակցութեան՝ խօսակցութեան մէջ,
 աչքի նայուածքն ալ պէտպէս բանե-
 րուն վրայ : Աս բաներէն զրկուիլը առ-
 ջի աստիճան է սուրբ ըլլալու ճամբուն
 մէջ : Հպարտութիւնդ կոխէ, խոնար-
 հէ Աստուծոյ ու մարդկան առջև : Դուն
 քեզնէ ոչինչ ես, մեղաւոր ալ ես,
 այսու ամենայնիւ մենծ բան մը երեւ-
 նալ կուզես : Չար յօժարութիւններդ
 կոտորէ, մանաւանդ այն խույերն որ ա-
 լելի տիրեր են քու վրագ, ու գլխա-
 ւոր պատճառն են քու մեղքերուդ :
 Գլխաւոր թշնամիին հախէն գասնէ,
 մէկալնոնք մէկէն կը փախչին : Անպի-
 տան ծառին արմատը կտրեսնէ, բոլո-
 րը կը չորնայ կերթայ :

ԳԼՈՒԽ ՎԵՑԵՐՈՐԴ

ՄԵՂՔԷՆ ՓԱՆՉԵԼՈՒ ՃԱՄԲԱՆ

Լ՝ՈՒՔԵՆ ԼԱԿԱՆ ՔԱՐՈՂՈՒԹԵԱՆ ՄԵՋ
 աւելի աս բանս կը քարոզուի. « Մէյ
 մալ մահու չափ մեղք չըլլայ », կամ « Այս
 պաշխարեցէք. մեղքէն փախի՛ք », ճշշ
 մարիա քրիստոնէն աղէկ պիտի հասկը
 նայ աս խօսքերը. վասն զի քրիստո
 նէական կենաց սկիզբը՝ մեղքէն փախ
 լին է, և ամէն բարի առաջադրու
 թեան հիմն ալ աս է : Ուրեմն ո՛վ հա
 լատացեալ եղբարք, թէ որ կուզէք
 սուրբ ըլլալ ու սուրբ մնալ նէ, նայե
 ցէք որ ամենայն ոգւով մեղքէ փախ
 լիք :

ԽՐԱՏ ԱՌԱՋԻՆ

Մահուա՛յի հեշտի չեմ :

“Ասանկ մեղքէ փախիր, քան թէ ուրիշ ամմէն չարեքէն” :

ՊԱՏՃԱՌԸ

Թ. “Մահուչափ մեղքը վշտացնող է Աստուծոյ՝ ամենակալ տեառն” :
 Վասն զի Աստուծոյ օրէնքը ռաւից տակ առնել է. որով մէկը շնորհքէ ալ կը զրկուի, ու յաւիտեան դատապարտելի կըլայ : Ո՛րչափ կըզգուշանաս որ աշխարհի մէջ թագաւորի մը վիշտ չետաս, թէպէտև մահկանացու մարդ է, իր կարողութիւնն ալ՝ իրաւունքն ալ չափ ունի : Հապա ի՞նչպէս կըյանդգնիս անարդէլ զԱստուած, որ թագաւորներու թագաւորն է, ամմէն բանի՛ կարող, և յաւիտենական : Մտածէ, թէ Աստուած ո՞վ է, դուն վո՞վ ես :

Թ. “Մահուչափ մեղքը շատ չարեք

կրբերէ մարդուն գլխուն, : Կաւրէ կը
 փճացնէ սրբարար շնորհքը, Աստուծոյ
 բարեկամութենէն կը զրկէ, վատարկած
 վարձքերը ձառքէն կը խորլէ . արքայու
 թեան յոյսը կը վերցընէ . բոլոր առա-
 քինութիւնները կաւրէ, բոլորովն ըզ-
 մարդը կը փոխէ՝ անպիտան կընէ, ըզ-
 ֆրիստոս գրեթէ նորէն խաչ կը հանէ :
 Դուն իսէ աներեւաբար կըսես, « Ի՞նչ
 կըլլայ եղեր՝ մէկ մահու չափ մեղք գոր-
 ծելովս », հիմայ հասկըցիր թէ ի՞նչ
 կըլլայ, ի՞նչ չըլլար :

Գ . « Մեղաւորին գլխուն ալ սոս-
 կալի պատիժներ կիջեցընէ, : Մահու
 չափ մեղքը չըրա՞ւ մի, որ ապստամբ
 հրեշտակները երկնքէն վար թափին .
 Ադամ և Եւայ իրենց բոլոր ըլլալք
 զաւկրներովը թշուառ կեանք մը ան-
 ցնելու պարտքեան եղան : Մահու չափ
 մեղքի համար միլիոններով մարդիկ
 կը դատապարտուին : Իսկ Որդին Աս-
 տուծոյ մեղաւորի կերպարանք մանա-
 լով խաչ ելաւ : Ուրեմն մահու չափ
 մեղքէն աւելի սարսափելի բան չկըր-
 նար ըլլալ, որովհետեւ Աստուած իր

արդար դատաստանովը ասանկ պա-
տիճներ կուտայ կոր :

Գ Ո Ր Ծ Ք Ը

Ի՞նչ Նորոգէ այն առաջագորութիւնն
 որ երբեմն ճշմարիտ զղջմամբ ըրիր, ա-
 լելի մեռնիլդ անձդ առնուլ՝ քան թէ
 մէկ մահուչափ մեղք մը գործել,, : Աս
 առաջագորութիւնը քանի՞ որ նորոգես
 նէ, սատանային դէմ զօրաւոր վահան
 մը ձեռքդ առած կրլաս : Ուրեմն ա-
 սանկ սիլահալանմիշ եղիր՝ մեղաց վտան-
 գին առենը, կամ երբոր սատանայի
 փորձութիւն մը վրագ կուգայ նէ, ա-
 սանկ ընելով բնաւ չես յաղթուիր :

Թ. «Մահու չափ մեղքը յիշեցով փը-
շաքաղէ, ու մտադրուածեամբ կարգա-
ասոր համար գրած բաները», : Խո-
րունկ մտածելով միայն՝ թէ որչափ
չարիք կրնէ, ու ժամանակաւոր և յա-
ւիտենական պատիժ կրբերէ, կրրնաս
ծայրագոյն սարսափ ունենալ աս գը-
ժոխային հրէշքէն : Ո՛վ որ ասանկ
չիմըամբոտար նէ, անհոգութե՛ք գիւ-

բաւ կինկնայ առ դազանիս բերանը ,
վասն զի չիմանար՝ թէ որչափ վախ-
նալու ու զզուելու բան է . իսկ մտմը-
տացօղը չիկրրնար չիգանիլ :

Դ . “ Զգոյշ կեցիր որ ուրիշի խաթ-
րը նայելով մահուչափ մեղք մը չը-
նես ” : Հիչ մէկին խաթրը մի սեպեր .
մի նայիր թէ անկից քեզի մարմնաւոր
չահ մը կրնայ ըլլալ , ոչ իշխանութիւնը
նայէ՝ ոչ ստակը : Աստուծոյ բարեկա-
մութիւնը միշտ աւելի սեպէ . մարդու
խաթեր համար դժոխք երթաս նէ ,
ան քեզ անկից չիխալըսեր :

Դ . “ Մահուչափ մեղքով քեզ օ-
գուտ մը մի փնտուեր , ոչ մէկէ մը օգ-
նութիւն , ոչ պաշտօն մը , ոչ բախ-
տաւոր վիճակ մը ” : Ետքի կարօտու-
թեան՝ սովի ատեն ալ՝ թօթվէ այն
ձեռքն որ քեզի մեղքով կուզէ ծա-
խել իր օգնութիւնը : Նզովէ այն յա-
ջողութիւնը՝ այն մեծութիւնը , որ
մեղքի վճարք պիտի ըլլայ . Աստուած
քեզ կըհոգայ :

Է . “ Փախիր այն ընկերներէն՝ որ
քեզ մահուչափ մեղք կրնան խոթել ” :

Ժանտախտէն բռնըւածներէն չե՞ս մի
 փախչիր՝ որ դուն ալ չըսլըջարկիս :
 Մեղքին պէս գէշ Ժանտախտ չիկայ :
 Ուստի մի՛ թողուր որ դայթակղութիւն
 տըւող մարդ քու տունդ դայ, կամ
 սեղանդ, կամ ծառայութիւնդ : Ճըշ
 մարխտ բարեկամ չէն անոնք որ քեզ
 Աստուծոյ բարեկամութիւնը կորսնցը
 նել կուտան :

Պ. “ Մէկ մահուչափ մեղքը խափա
 նելու համար մի՛ խնայեր աշխատան
 քի, ծախքի, ու նեղութեան ” : Ասանկ
 ընելով մենծ պատուի կըհասնիս Աս
 տուծմէ՝ թագաւոր ըլլալէն շատ վեր :
 Շատ մարդ մեղքէ արգիլել կըրնաս,
 որ քեզ կըսիրեն կամ կըվախնան, կամ
 քեզմէ յոյս մը ունին. մանաւանդ եր
 բոր ուզէս նէ, շատ դիւրաւ կըրնաս ը
 նել :

ԽՐԱՏ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՆԵՐԵՆԻ ԴԵՎԻ ԼԵՍ : :

“ Բոլոր սրտանց ջանա՛հ հեռու
փախչել ” :

ՊԱՏՃԱՌԸ

Ի՞նչ . “ Ներքե՛լի մեղքն ալ ըստ ինքեան
մենծ չար մը նէ ” : Հերկք է որ դիտնաս
թէ աշխրբիս ամմէն չարիքէն մենծ է .
ուստի չըլլար մէկ ներքե՛լի մեղք մը ը-
նել՝ բոլոր աշխարհը փրկելու համար
ալ , բոլոր դժոխքին կրակն ալ մարե-
լու համար : Հիմա ի՞նչ կըսես ո՛վ սի-
րե՛լի . ի՞նչպէս կըցար ինչուէ՛կ հիմա այն-
չափ ներքե՛լի մեղքեր գործել առանց
փախի՛ առանց փշաքաղելու : Եւ ի՞նչ
չա՛հ տեսար :

Թ . “ Ներքե՛լի մեղքը իր գործքերովն
ալ մենծ չար է ” : Ճշմարիտ առաքի-
նու թիւնը չիկրնար կենալ ան սրտին
մէջ՝ որ ներքե՛լի մեղքի հետ կապ ունի :

Թեթևամտութեամբ ըրիր, ու փիւշ ման չեղար նէ, հաւատքդ կրտկարանայ, յոյսդ կըքիչնայ, սէրդ կըսկսի պաղիլ, բարեպաշտութիւնդ մարիլ կըսկըսի, շատ շնորհք առնելէն կըպակսիս, աստուածապաշտութեան բաներէն համ չես առներ, չարութիւնդ գլուխ կըվերցընէ, ու կըբռնադատէ զԱստուած՝ որ քեզ երեսէ ձգէ: Ախ սիրեւի, աղէկ հասկըցիր աս ողբաւի գործքերը՝ որ կընէ ներեւի մեղքին անհոգ ըլլալը:

Պ. « Մենծ չար է՝ իրմէն հետեւած բաներով ալ,»: Շատ կաթիլ ջրոյ իրարու էտե անդգալարար մէկ նաւու ծակէն մոնայ նէ, կրնայ զնաւը ընկըղմել. թեթև ծեծ մընալ անդադար ուտէ մէկը նէ, կրնայ մեռնիլ: Շատ անգամ ներեւի մեղք գործելն ալ գիտնալով ու կամօք՝ ետքը ետքը ծանր մեղքի մէջ ալ կըձգէ զմարդ: Հոգւոյն սրբոյ խօսքն է, « Որ արհամարհէ զփոքրն, փոքր փոքր կործանեսցի,»: Մէկէն ՚ի մէկ չարագործ չըլլար մէկը. աս տիճանաբար կիջնայ ինչուան ՚ի խորս

անդնդոց : Է՞ն մենծ ու այլանդակ
մեղքերը թեթև յանցանքներէն կըս-
կըսին : Աս բանիս տարակոյս չիկայ .
վախեմ որ դուն ալ ասոր փորձը ա-
ռեր ես :

ԳՈՐԾՔԸ

Թ . “ Մէկ ներեւի մեղք մը չընես՝
պզտի բանի տեղ դնելով , : Աստուծոյ
անհաճոյ բան ընելը թեթև բան սե-
պել չըլլար : Թոյնէն կըփախչես՝ քիչ
բան մըն ալ ըլլայ նէ , վասն զի թոյն է
կըսես : Ուրեմն մեղքէն ալ ասանկ դա-
նէ . վասն զի մեղք է , Աստուծոյ դէմ է :

Բ . “ Հաստատ առաջագրուածիւն ու
նեցիր որ աւելի մեռնիլդ անձդ առ-
նես՝ քան թէ է՞ն թեթև մեղք մը կա-
մաւ գործել , : Ամէն օր՝ ամէն սա-
հաթ աս միտքս նորոգէ , թէ Աստու-
ծոյ շնորհքով հեռու կենամ է՞ն պըղ-
տի մեղքէն ալ : Աս բանիս բնաւ դժա-
րուածիւն չես գտնար , թէ որ զԱս-
տուած կըճանչնաս ու կըսիրես նէ :

Դ . “ Միշտ աղօթք ըրէ Աստուծոյ

սրտանց, որ քեզ ամմէն սղախի մեղ-
քէ ալ պահէ,, : Աս շնորհքս աւելի
մենծ է՝ քան թէ հրաշագործ մը ըլ-
լայիր : Ուստի կուզես աս շնորհքին
հասնիլ նէ, տաք սրտով ու խոնար-
հութեամբ խնդրէ սուրբ սլառարա-
գին մէջ, հաղորդուելով ալ, այցե-
լութիւն ընելով ալ սրբութեան, որ
է խորհուրդ սիրոյ : Թէ որ կամաւոր
ներեւի մեղքէ ազատ մնասնէ կենացդ
մէջ, երկինքը երկրի վրայ գտեր էս,
երանելի էս, սուրբ էս :

Դ . “ Ուրիշներն ալ ջանա՛ խափա-
նել ներեւի մեղքերէն , : Դուն կը
ցաւիս՝ երբոր տեսնես որ քու բարե-
կամիդ թեթեւնարդանք մըն ալ կը
լայ կոր . հապա ի՞նչպէս կը համբերես՝
լուռ կը կենաս, երբոր կրնաս արգի-
լել, այնչափ անարդանք որ կը լլուին
ներեւի մեղքով Աստուծոյ դէմ : Ա-
սանկ մի կը լլայ բարեկամութիւն, և
սէր՝ որ սարարկան էս ցցընել Աստու-
ծոյ :

Է . “ Դիպուածով ներեւի մեղքի
մը մէջ ընկար նէ, աւելորդ կերպով

առնուովայ մըլլար,, : Ատիկա զըջում
 չէ, հապա ծածուկ հալարաութիւն
 մը, որ գուցէ միտքդ գրեր էիր՝ թէ
 դուն քեզնէ առանց Աստուծոյ օգ-
 նութեանը կրնաս ազատ մնալ ներելի
 մեղքերէն : Ուստի սխալմունքիդ վրայ
 ճշմարիտ ցաւով զըջա՛ սրտանց, բայց
 մի զարմանար՝ մի շուարիր, թէ ի՞նչ
 պէս սխալեր ես : Քեզմով ի՞նչ բանի
 կարող ես :

զ. “ Ըրածիդ համար կրմնայ քեզի
 խոնարհիլ Աստուծոյ առջև,, : Թէ որ
 ասանկ պզտի փորձութեան չեկըր-
 ցար դէմ կենալ նէ, հապա ի՞նչ
 պիտի ընէիր՝ թէ որ Աստուած քեզ
 թողուր, ու ծանր փորձութեան մէջ
 ընկնայիր : Ուստի եղածին թողութիւն
 ուղէ Աստուծմէ, ու նոր նոր օգնու-
 թիւն խնդրէ իրմէն, և ասանկ քեզ
 հանգարտեցուր . թերահաւատ մըլ-
 լար, վախկոտ մըլլար, անհանգիստ մըլ-
 լար :

ԽՐԱՏ ԵՐԻՈՐԴ

ԶԱՆՏԵՆ ՉԵՄ:

“ Սրտանց ըրէ մէկ կենդանի զղջում
մը սիրոյ ”:

ՊԱՏՃԱՌԸ

Ինչ. “ Ճշմարիտ զղջումով ապահով
եղիր՝ որ ամեն մեղացդ թողութիւն
կառնես Աստուծոյ ”: Մէկ կրակով
մը դիւրին է ջնջել շատ փաստակար
խոտերը մէկէն ի մէկ, քան թէ մէկիկ
մէկիկ կամաց կամաց խլել զամենը:
Ասոր նման մէկ կենդանի ճշմարիտ
զղջում մը կրնայ ջնջել ամեն մեղ-
քերը՝ քան թէ հազար տկար փուշ
մանութիւնը: Ուրեմն յամենայն զո-
րութենէ ջանա՛, որ ուզես շուտով
թօթվել վրայէդ քու մեղացդ բեռը.
լոյս զանոնք տաք զղջումով որդիական
սիրովն առ Աստուած. մանաւանդ ա-
սոր համար որ իր խաթրին դպեր ես,

զինքը վշտացուցեր ես, ան որ իր ան-
հուն կատարելութեանցը համար ար-
ժանի է ամեն քանէն էլել սիրու-
լու, ու մէկ հատիկ սեպւելու: Հաս-
տատուն առաջագործութիւն ալ գիր
մէյմալ զինքը նոր մեղքով չվշտացնե-
լու: Ասանկ սրտի տէր ըլլաս նէ, ամ-
մէն մեղացդ թողութիւն կառնես,
ինչպէս որ խօսք տրւեր է քեզի իր ան-
գին արեանը արդեամբքն ալ:

Բ. “Մեղացդ արժանի պատիժնե-
րուն ալ գիւրաւ ներում կառնես”,
Երբոր մեղաւոր մը ճշմարիտ զղջու-
մով իր մեղացը թողութիւն կառնէ
նէ, հասարակօրէն կըմնայ պատիժ
մըն ալ քաշելու կամ հոս կամ ան-
գին: Բայց Աստուած՝ անանկ գթած
հայրը՝ կըրնայ մի երկան ու խիստ պա-
տիժ տալ անանկ մեղաւորի մը,
որ գերբնական կերպով խոնարհա-
բար շնորհք մը ու ներում մը խնդրէ
իրմէն, ինքը զինքը առաջ նետելով կա-
մաւորապէս քաշելու՝ ինչ որ պէտք է
քաւութիւն գտնալու, ու խոստա-
նալով հաստատ սրտանց զինքը շնա-

կելու, և բոլոր սրտով զղջալու:
 Ասանկին Աստուած ի՞նչ ըսէ, պա-
 տիժը մէկ դի կըթողու, հայրական
 թւերը կըտարածէ՝ կըգրկէ զինքը սի-
 րով, նոր նոր շնորհքներ կուտայ,
 բոլորովին կընելի, և հրաման կու-
 տայ երկինքը տօն ու ցնծում կատա-
 րելու: (Օրինակ ըլլայ անառակ որդ-
 ւոյն կատարեալ զղջումով դառնալը:)

Դ. « Քու փրկութեանդ ի՞նչ որ ար-
 դեւք գրեր էիր նէ, անոնք ալ կըբար-
 ձըւին », : Թէ որ անանկ մեղքերու ալ
 արատ կայ վրագ՝ որ դուն չես իմա-
 ցեր՝ չես տեսեր: Թէ որ առանց քու
 դիմաւորող սլակսութիւն մալ եղեր
 է քու մկրտութեանդ ատենը, կատա-
 րեալ զղջումը ասոնց ալ դեղ կըլլայ,
 անանկ որ բնաւ մեղքի մը տակ չես
 մնար: Մէկ անհաւատ մըն ալ՝ չնչա-
 հաւատ մըն ալ կրնան փրկութեան
 ճար գտնալ, Թէ որ իրենց մահուան
 ատենը՝ շնորհօքն Աստուծոյ դառնան
 առ Աստուած, ու թողութիւն խնդ-
 րեն իրմէն իրենց ամմէն մեղացը ճըշ-
 մարիտ ցաւօք սրտի, կատարեալ զղջ-

մամբ, ու ճշմարիտ փափաքով որ
սուրբ հաւատքի մէջ մեռնին. (աջա-
կողմեան աւազակը միտքդ բեր:) Կը-
տեսնաս, ի՞նչ անգին գանձ է զղջու-
մը՝ երբոր ինչպէս որ պէտք է՝ ա-
նանկ ըլլայ նէ:

Գ Ո Ր Ծ Ք Ը

Թ. «Տա՛ք սրտով կենդանի զղջում
խնդրէ՛ Աստուծմէ,, : Աստուած միայն
կրնայ ասիկաի տալ. վասն զի ինքը
միայն գիտէ մարդուն սիրտը իրեն
դարձնել իր քաղցր շնորհքովը: Ա-
ղաչանքդ ընդունելի ըլլալու բարեխօս
բռնէ բոլոր ասպաշխարհի սուրբերը, և
սուրբ Աստուածածնայ փէշը աւելի
փակիր, որ է ապաստան մեղաւորաց:

Ը. «Ամէն զօրութիւնդ բանեցուց
ճշմարիտ ու կատարեալ զղջում ընե-
լու,, : Մարմնոյդ դէմ պատերազմ
բաց. անկից վրէժ խնդրէ՛ այն չա-
րեաց կամ մեղաց, որ քեզ Աստուծոյ
խաթրին դպչելու պատճառ եղեր է:
Քու մարմինդ է քու առջի վտանգա-

ւոր Թշնամիդ, ան քեզ ծածուկ մատ-
նիչ է, ան է արմատ չար յոժարու-
թիւններուդ, ան է գործիք խել մը
մեղքերուդ: Ուրեմն ըրած չարիքնե-
րուն դէմ համեմատ սլառիժներ ա-
նոր գլխուն բեր: Աւելի կրնաս մա-
հացընել մարմինդ արդար ու բանաւոր
նախանձաւորութեամբ, և աւելի
ցաւէ Աստուծոյ խաթրին դպչելուդ
համար, աւելի արցունք թափէ աչ-
քէդ:

Դ. «Սոսկ խօսքով զղջում չըլլար»: Պէտք է որ սիրտդ շարժի ու կրակը
ծայ դերբնական ցաւով. թէն զգալի
կերպով չըլլայ նէ, պարէ այնչափ ըլ-
լայ՝ որ քու խղճմտանքդ ալ վկայէ,
թէ իրաւցընէ փիւշման ես, ու կը-
ցաւիս՝ ամմէն բանէն էւել ասոր հա-
մար որ Աստուծոյ անհաճոյ բաներ
ըրած ունիս, զոր արժան էր բոլոր
սրտանց սիրել: Ի՞նչպէս կրնամ սիր-
տըս ասանկ յարմարցընել ճշմարիտ
զղջման, ըսես նէ, մնացած ըսելիքիս
ո՛ւշ գիր:

Դ. «Աւելի զօրաւոր սլառճառները

աչքիդ առջևը դիր : Չո՛ր օրինակ .
 մոքովդ դժոխքը ինջիր . աղէկ մը
 նայէ ու տե՛ս՝ թէ դուն քու մեղ-
 քերովդ արժանի էիր դժոխքին սա-
 կողմին : Դատապարտեալները համ-
 րէ, ու տե՛ս, անոնց մէջը շատը կան-
 օր քեզի չափ շատ ու ծանար յան-
 ցանք չեն ունեցեր . դարձի՛ր Աստու-
 ծոյ ողորմութիւնը տե՛ս, որ ինչուի
 հիմա քու ճշմարիտ դարձիդ ու զըղջ
 մանդ կրսպասէ : Յիշէ Աստուծոյ քե-
 ղի ըրած հոգևոր ու մարմնաւոր ե-
 րախտիքը, որ քեզ շատ չարիքէն ետ
 դարձուցեր է . սպառնացեր է քեզի,
 գործքով չէ սպառժեր . ուսկից հասկը-
 ցիր աւ, թէ դուն ի՞նչպէս այլանդակ
 հրէշք մընես՝ ապերախտութեան ,
 չարութեան, յանդգնութեան : Միտ-
 քըդ բեր զքու տէրդ և փրկիչդ Յի-
 սուս Քրիստոս . ի՞նչ բաներ չըրաւ ,
 և ի՞նչ բաներ չիքաշեց քու սիրուդ
 համար . որպիսի նշան թողուց իր սի-
 րոյն զխորհուրդ սուրբ հաղորդու-
 թեան : Ուրեմն իր խօսքերը, իր օրե-
 նակը, իր չարչարանքը քեզ օգո՛ւտ մը

չեն ըրած , որ ասանկ խտացեր էս մեղան չե լուշատ ու անճոռնի՝ անհաւատներէն ու չնչահաւատներէն պէթեր: Մտածէ Աստուծոյ անհուն կատարելութիւնները, ամենակարողութիւր, իմաստութիւնը, նախախնամութիւնը, բարութիւնը , ողորմութիւնը, արդարութիւնը , սրբութիւնը, որոնց համար արժանի է ամենայն սիրոյ և սպառկառանաց : Հապա դուն որ չնչին ճրճի մը կըսեալուիս , և բունդ ոչինչ ողորմելի , ի՞նչպէս կըթօթվես կրմերժես կանարգես զանչափն Աստուած. անալ երբ , ո՛ւր , ի՞նչպէս , ինչո՞ւ համար . երկինք կըսարսափին , դուն չե՞ս դողար : Աս բաներուս աղէկ մը թափանցէ մտքովդ . էտեէն ի՞նչ զըջում պէտք է նէ , սիրտդ քեզի տուն կուտայ :

Է. “ Սըխ սըխ քեզ զըջում բեր ” : Ասանկ կըթըւիս նէ , քանի կերթայ՝ աւելի դիւրին կըզըջաս միշտ , և ասանկ սրտանց որ չէիր կարծեր : Արթըւած զինուորը յանկարծ չի բռնըւիր թըշնամիէն : Ուրեմն մէկ աղէկ զըջում

մը ըրէ առւերտանց՝ բանի գործի ձեռք
զարնեւէն առաջ . մէյմալ իրիկունը
սլառկելու երթալէն առաջ . ամմէն
անգամ ալ՝ որ մեղք մը կրնես նէ .
ամմէն անգամ սուրբ խորհուրդ մը
առնելու կըլլաս նէ . հիւանդ կինկ-
նաս նէ . և մահուան վտանգի մէջ ըլ-
լաս նէ :

Չ. “Ուրիշներուն ալ զղջում սոր-
վեցումը” : Աս է մէկ հատիկ ճամբայ
մեղաւորին փրկութեան . ուստի աս
կից մեծ սէր չես կրնար ընել եղբորդ .
նոյն բանը սլիտի ընես հաւատքի թըշ-
նամիններուն ալ, թէ որ ուզենան քեզ
մօտիկ ընել . վասն զի ասով զիրենք
կրնաս պատրաստել՝ որ Աստուծոյ
աւելի շնորհքին արժանի ըլլան :

ԽՐԱՏ ՉՈՐՐՈՐԻ

ՄԵՆԷՆ ԺԻՎԵԼ - ԴԵՅԵՐ - ԼԵՊ :

“Աւելի զօրաւոր միջոցները ջանա
բանեցընեւ” :

Պ Ա Տ Ճ Ա Ռ Ը

Թ . “Հիշ մէկ միջոց մը չփորձուելը
խենդուծիւն է” : Առանց ոտքի քա
լել չըլլար , առանց թևի թռչիլ չը
լլար : Ուրեմն շատ անգամ դուն քե
զի ըսէ . “Աւելի մեռնիլ կուզեմ՝ քան
թէ բնաւ մեղք մը գործեւ” : Առանց
ասանկ հաստատ առաջադրուծիւն
ընելու սրիս սրիս , խանգարած բնու
ծիւնդ , հին սովորուծիւնդ , առիթը
եկածին պէս քեզ մեղք կըխօթեն :
Կտրուկ զէհիւրին գէմ կտրուկ բան
զէհիր պէտք է :

Բ . “Ատանգաւոր ալ է թեթև մի
ջոցներ ձեռք առնուլը” : Այսին զի
աղէկ ընելու տեղը՝ աւելի գէշ կը

ներ: խիստ անուշ դեղ մը տալ հիւանդին ի՞նչ շահ ունի, բայց եթէ աւելի չարչրկել առանց բժշկելու: Զգայութեան ուղած բանը մարմնոյ աւջօգներ, թող թէ հոգւոյ:

Դ. « Զօրաւոր միջոցներ բանեցնելուն պէս շահաւոր բան չիկայ », : Առողջնալ ուղօղ հիւանդը էն լեղի դեղէն ալ ետ չի քաշուիր, անով կըլլայ ողջութիւնն ալ կեանքն ալ: Ուրեմն դուն ալ մեղքին դէմ ուժով դեղերը առ. վասն զի բանը հոգիի համար է ու յաւիտենական փրկութեանդ:

ԳՈՐԾՔԸ

Ծ. « Զգայարանքդ աղէկ պահէ՛ որ իրենց չափէն բնաւ դուրս չեւան », : Մանաւանդ աչքդ, ձեռքդ, լեզուդ: Երբոր հոգիին դռները բաց ըլլան, ու համարձակ ըլլայ ելլալ մանալը նէ, ի՞նչ կըզարմանաս որ թըշնամիները ներսը լցուին: Բերդ մը աղէկ չպահուի նէ՛ դիւրաւ կառնուի:

Է. « Զգոյշ կեցիր դատարկ կենա-

լէն, : Հանդարտ նստած լճակին ջուրը
կըհոտի : Դատարկ ու դատարկա-
սորա մարդուն միտքն ալ գէշ բանե-
րով լեցուն կըլլայ : Իրաւ որ ծուռ-
թիւնը էն սովորական գործիքն է սա-
տանայի . անկից կեւլայ ամէն ախա՝
խաւ՝ չարիք :

Դ. « Ուտելու խմելու չափ պահէ » :
Աղէկ գինիներ, փափուկ կերակուր-
ներ զմարմինը հոգիին գէմ՝ ապստամբ
կընեն : Առկես բանական մարդ մնալ
նէ, մարմնոյդ շատ կերովսում մի
տար : Անօթի ծարաւ մնայ նէ էն վայ-
րի ու կատաղի գաղանն ալ՝ կատաղու-
թիւնը կըմոռնայ :

Դ. « Անպակաս աղօթք ըրէ » : Ա-
ղօթքն որ թողուս նէ, ուրիշ բան չես
ըներ մեղքէ ի զատ : Ուտի աղօթքի
փոյթ ունեցիր, որ կարենաս ազատ
մնալ ասանկ չարիքէն : Աղօթքով եր-
կընքէն ուժ կուգայ վրադ : Առտու
իրկուն՝ ու օրան մէջ աղօթք ըրէ :
Քանի որ աղօթասէր ըլլաս նէ, ա-
ռանց մեղաց կըմնաս :

Ե. « Քու առաքինութեանդ ու բա-

րի առաջագործութեանդ մի ապրաւի-
նիր „ : Ամմէն բարեգործութիւն ալ
ընես, հրաշագործ սուրբ ալ ըլլաս նէ,
այնու ամենայնիւ կրնաս կործանիլ ու
կորսըւիլ, ինչպէս Յուդայ մատնիչը,
երբոր մէկ վայրկեան մընալ Աստուած
քեզնէ ձեռքը քաշելու ըլլայնէ : Բայց
Աստուած քեզ չի թողուր, թէ որ
յոյսդ իր վրայ ըլլայ, քու վրագ չըլ-
լայ :

Ճ. “Մեղքի առիթներէն փախիր” :
Աս է մէկ հատիկ հարկաւոր բանը,
թէ որ խկապէս չէս ուղեր մէյ մալ
մեղանչել, կամ զԱստուած փորձել :

ԽՐԱՏ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ

Մեշտո առիթներէն վրայ :

“Ամմէն կերպով փախիր” :

Պ Ա Տ Ճ Ա Ռ Ը

Է. “Վտանգին մէջ կրնաս մեղան-
չել” : Մարդ ես՝ սխալական, ու

բնութիւնդ ալ դէպ 'ի չարը կըյօժա-
րի. շատ փորձութեանց ալ տակն ես:
Հասլա ասոնք գիտնալով ինչպէս
վտանգի մէջ կըմտնաս ու կըմտաս:
Քեզի կըսեմ, հոգիդ փորձանքի մի
դներ, յաւիտենական փրկութեանդ
մատնիչ մըլլար:

բ. “Վտանգին մէջ կըմեղանչես”:
Հազար անգամ ալ անփորձ մնաս,
էն ետքը առանց իմանալու կինկնաս:
Հոգւոյն սրբոյ վճիռն է. “Վտանգ
սիրողը՝ անոր մէջ կըկորսուի”:
Քանի քանի երևելի անձինք, որ սուրբ ըլ-
լալու դպրոցին մէջ ծերացեր էին,
յանդուգ կերպով վտանգի մէջ խոթ-
ւեցան նէ, ոտընին սըկըգեցաւ,
ընկան չարաչար: Դուն ինչպէս չես
վախնար:

գ. “Վտանգին մէջ դուն անտա-
րակոյս կըմեղանչես”:
Ամէն բան քեզ կը դրդէ. ախտաւոր յօժարու-
թիւններդ կարծըննան, քեզ մոլոր-
ցընելու բաները ուժ կառնեն. բարի
խորհուրդները մէկ դի կերթան. և
որովհետեւ դուն քեզ վտանգին մէջ

խոթեցիր, Աստուած ալ չօգնէր քեզի.
զէրէ իր օգնութիւնը քեզ չէ խոստա-
ցեր ատանկ կամաւոր վտանգի տառն-
և անարժան ալ կրնես քեզ իր օգնա-
կանութեանը, ուստի հարկաւ մեղքի
մէջ կինկնաս :

Գ ՈՐԾԻՔԸ

Թ. «Աս ան վտանգը միայն չէ, հա-
պա ամենէնէն փախիր», : Ինչպէս՝ այն
անձինքներէն որ անոնց հետ բան ու-
նենալով՝ շատ անգամ կը մեղանջես
կոր. այն աներէն կամ տեղերէն կամ
մէկտեղէլէն, որ առանց մեղքի չըլ-
լար կոր : Ո՛վ որ չուզէր փոխադրական
հիւանդութենէ բռնըվիլ նէ, աղէկ
սխտի զգուշանայ փնասակար օգ ու-
նեցօղ տեղէն . չէ թէ միայն մահոտ
անձնէ, հապա անոր լաթերուն ալ
դպլէլէն հեռանայ սխտոր :

Բ. «Յանդուդ յոյս ալ սխտի չըլայ
Աստուած ողորմած է տէյի», : Թէ որ
տունդ կրակէ փռնկէր նէ, կըմնայիր
մի հոն, յուսալով յանդգնաբար՝ թէ

ողորմած Աստուած իա կըստահէ որ
չայրիմ տէյի: Ասկից աւելի յանդըգ-
նութիւն է՝ մեղաց յայտնի վտանգին
մէջ յուսով մը կենալը: Քանի՛ ան-
դամ քեզ խաբեց ասանկ սուտ յոյսը:
Նայէ որ աստով զԱստուած ալ
փորձել ու անարդանիք ընել չըլլայ:

Դ. «Մարդկանց նկատմունք ալ
կամ խաթրը նայիլ չըլլայ անանկ
տեղ»։ Քու հոգիդ մարդիկ պիտի
չդատեն. քու մեղքերուդ համարը
իրենք չեն Աստուծոյ տուօղ: Խելքդ
գլուխդ ժողովէ. անկարգ բանի հա-
մար աշխրբի խօսքին մի նայիր. երբոր
Աստուծոյ հնազանդիլ պէտք է, ու-
րիշ բան տեղիք չունի. չէ՛ նե՛ փոր-
ձանք կուգայ գլխուդ մէկ խօսքով
մը: Աւելի վախցիր քու խղճմտան-
քէդ, ու Աստուծմէ:

Դ. «Քու մարմնաւոր շահդ ալ նայ-
իլ չըլլայ անանկ բանի մէջ»։ Գիտեմ
որ մարդ կայ՝ որ կըսէ, թէ չըլլար աս
գործքը թողուլ, այն վտանգաւոր
տնէն հեռանալ՝ առանց մեր արհեստը
կամ շահը մէկ դի ձգելու: Ասանկ

է մի . ուրեմն ժամանակաւոր շահը
յաւխտենական շահէն վեր մի պիտի
գրուի : Ան ինչո՞ւ չես ըսեր , թէ ո՞վ
է քեզի ամմէն օրուան հացդ տուողը .
Աստուած չէ մի , որուն նախախնա
մութիւնն ամմէն բանի վրայ տարած
ւած է : Ինքը բաւական ճամբա
ներ չունի՞ մի քեզ կերակրելու պա
հելու : Այնքան որ դուն քու ճամ
բովդ մէկէն 'ի մէկ կորսնցընես պիտոր
ժամանակաւոր ու յաւխտենական
բարիքն ալ : Քեզի հարցընեմ . Աս
տուծոյ առջև կըրնան մի զիրենք ար
դարացընել ինչահաւատները՝ չարա
գործները , թէ ապրուստի խաթեր
համար կեցեր ենք մեր մոլորութեան
ու անզգամութեան մէջ :

Է . « Խոստովանահօրդ բարեմտու
թիւնն ալ չօգներ քեզի անանկ բանի
մէջ , : Դնենք թէ ան միամիտ ըլլալով
քեզ արձակում կուտայ կոր , դուն
որ մեղքէն չես հեռանար կոր : Բայց
ինչո՞ւ արձակում կուտայ կոր : Այն
զի դուն կրխաբխըրես զինքը : Էյ
ասանկ խաբէութենով դողցած ար

ձակումդ Աստուած կը հաստատէ
կոր մի: Ի՞նչ շահ ատանկ նենգու
թե՛նէ. ի՞նչ երես պիտի ունենաս՝
Աստուծոյ ատեանը ելլաս նէ: Ու
րեմն պարզ և յստակ եղի՛ր խոստովա
նահօրդ առջև. աղէկ հասկըցու՛ր՝ ի՞նչ
վտանգի մէջ ես. ան ատեն ուրիշ նոր
լեզու կը լսես անկից, որ ճամբադ փո
խես:

Պ. “Աւելորդ դժուարութիւններ
բու պատճառանքներ մի ձեացներ,,:
Մէկն որ հաստատ սրտով բան մը ու
զենայ ընել նէ, ամէն դժարութեան
կրցալթէ: Աշխատալի է մեղքէն փախ
չիլը. բայց աւելի տաժանմունք կայ
մեղաց մէջ մնալու ատենը, երբոր ար
ժանի չըլլար մեղաց թողութեան՝
ու դարու վար կերթայ դէս ՚ի դժոխ
քը: Ի՞նչպէս ամենայն ոգւով կը
փախչիս ան ճամբէն որ քու կենացդ
դարանք կայ. հասկա ո՛ւր որ քու հոգ
ւոյդ կորուստը կայ, ինչո՞ւ չես հե
ռանար անկից: Թէ որ խկապէս դժա
րութիւն մը դէմդ կելլայ նէ, խոր
հո՛ւրդ հարցուր խոստովանահօրմէդ.

անոր խրատը ու խոհական կառավարութիւնը քեզ կրիալըսեն :

ԽՐԱՏ ՎԵՑԵՐՈՐԴ

Նոյն Տէր, Տէր ինքն ինքն լինաւ ինքն :
 Էր :

“Մեզք մը ընկար նէ, հէմէն շուտով
 ելիր կանգնէ ” :

ՊԱՏՃԱՌԸ

Թ. “Քանի որ մահուչափ մեղաց
 մէջն ես, չես կրնար հիչ մէկ բանով
 մը վարձք շահիլ Աստուծոյ առջև ” :
 Աս ի՞նչ խեղճ բան է՝ ձեռքդ պա-
 րապ ելլալ այնչափ բարի գործքերէն՝
 աշխատանքէն՝ նեղութիւններէն :
 Ժամեր ալ՝ դպրոցներ ալ չինես, ու
 նեցածդ բոլոր աղքատներու բաշխես,
 ամբողջ երկիրներ սուրբ հաւատքի
 դարձնես, ի՞նչ շահ, երբոր արքայու-
 թեան համար քեզի բան մը չես
 վատարկիր : Վախ ափոսս, թէ որ աս :

չափ փնասը սիրտդ վախ չեն ձգեր
նէ, ու շուտով մը մեղքէն ոտք չես
ելլար նէ :

բ. « Բնաւ հանգիստ ալ չես գրա-
նար, խաղաղութեան երեսը չես տես-
նար » : Փուճ տեղ զէֆֆ սէֆա կը
փնտռես, փուճ տեղ ալայներ հան-
դէսներ կերթաս. փուճ տեղ կըջա-
նաս ըրած մեղքդ՝ մոռնալ. խղճմը
տանքը՝ քեզ կըչարչրկէ ուրախու-
թեան փափկութեան մէջն ալ : Ին-
չուան երբ պիտոր պահես սրտիդ
մէջ ատ կրծօղ որդը : Դ՛նւրս տուր
ատ զէհիրը՝ որ քեզ կըխղդէ կոր,
կոտորուէ ատ անօրէն շղթաները, որ
վերջապէս մաքուր խղճմտանքին եր-
ջանկութեան համը առնես :

դ. « Ապահովութիւն բնաւ չես
ունենար » : Խէղճ ողորմելի. ո՛ւր
պիտի գտնաս փախչելու տեղ մը :
Արնան մի խալըսիլ Աստուծոյ ամե-
նակարողին ձառքէն, որ ամմէն տեղ
է. որուն գէմ կեցեր էս, ու սրդող
ցուցեր էս : Բոլոր արարած աշխարհ
քեզի գէմ Աստուծոյ թուրը կըքա-

շէ՝ քու հախէդ դալու, ու կուզէ
պատժել քու աստերախտութիւնդ ու
անդգամութիւնդ : Ամէն քէօշէ
պուճախ՝ ամէն վայրկեան՝ Աստու-
ծոյ արդար ձեռքը վրագ կը հասնի,
ու դժոխքին տակը քեզ կը նետէ : Արդ
ինչպէս կընտա մէկ ըսպէ մը նալ ա-
տանկ սոսկալի վտանգի մէջ անհոգ
կենալ :

ԳՈՐԾՔԸ

Թ. «Քեզ յուսահատութեան մէջ
մի ձգեր՝ նոյն մեղքին մէջ կրկին կրկին
ինկնալուդ համար , : Իրաւ որ վտան-
գաւոր բան է նորէ նոր ինկնալը .
վասն զի կը զօրացնէ զչար յօժարու-
թիւնը, և մեղքին գէմ գնելու ուժը
կը տկարացնէ . Աստուած ալ կընայ
քեզնէ ձանձրնալ քու անդադար ան-
հոգութեանդ համար, ու չնորհքը
միշտ ոտքի տակ առնելուդ համար :
Բայց այսու ամենայնիւ մըսեր, թէ
«Չեմ կընար մեղքէն ետ կենալ . իմ
ուժս չի բաւեր գէմ կայնելու . ուս-

տի կըթողում՝ ինչ որ ըլլայ՝նէ, թող
ըլլայ „ : Չէ չէ, սիրելի . ատանկ պի-
տի չեմամտաս , հասա՛

բ. “Նորէն ընկնալու եղածիդ պէս՝
Աստուծոյ դիմէ . ընկար ալ՝նէ՝ իրեն
ընկիր „ : Թողութիւն խնդրէ , ըսե-
լով . Ողորմեա՛ ինձ բազմամեղիս . ողոր-
մութիւն ըրէ տէր ինծի պէս թշուառ
մեղաւորի : Տղմի մէջ ընկած տղի մը
պէս լաց ու աղաղակէ . ինչպէս տղին
հարը մարը կըհասնին , ևս առաւել
Աստուած քեզ կըհասնի , մեղքին
տղմէն կըհանէ , վրայ գլուխդ կը-
մաքրէ :

դ. “Մէկ չարագործի մը պէս վա-
ղէ մէկ ապահով տեղ մը „ : Վաղէ կը
սեմ Աստուծոյ տունը՝ քու փրկչիդ
ոտքը ընկիր , կամ մէկ իր սլատկեր-
քին՝ քու տանդ մէջ : Գետինը փռուէ,
ճշմարիտ սրտանց զղջում ըրէ քու
ամմէն մեղքերուդ , հաստատ առա-
ջագրութիւն ալ դիր մէյմալ չընե-
լու :

դ. “Անկից էտե ալ ամմէն կերպով
աչքդ բաց , շղոյշ կեցիր „ : Հիւանդ

մը որ երկու իրեք անգամ նոյն ցա-
 փն հանդիպի նէ, անկից էտե ամմէն
 ջանքը կրնէ՝ որ մէյմալ նոյն ցաւը չի-
 քաշէ : Հապա դուն ինչ բան պիտի
 չընես որ մէյմալ նոյն մեղքը չինկնաս,
 որուն մէջ շատ անգամ ընկեր էս :
 Տղի մը հերիք է՝ որ մէկ անգամ ձեռ-
 քը կրակէն կ'ոտր մը էրի . անկից էտե
 մէյմալ կրակի չի դաշիր :

Է . « Զանա՛ որ ինկնալէդ մէկ սը-
 տուղ մը հանես ,, : Անկից առիթ առ
 աւելի առաքինի ըլլալու, նայելով ա-
 նոնց որ՝ առաջ մեծ մեղաւոր էին,
 ետքը մեծ սուրբ եղան : Ասանկ կըլ-
 լայ Թշնամիին Թրովը իր գլուխը կըտ-
 րէլ, (ինչպէս Դաւիթ Գողիաթին ը-
 րաւ), ու զէհիրը բանշէհիր դարձը-
 նէլ :

ԽՐԱՏ ԵՕԹՆԵՐՈՐԴ

Մէշայ «Նախնայան լայ» :

“Ամէն ուժդ բանեցո՛ւր որ բզիկ բզիկ
ընես զինքը” :

Պ Ա Տ Ժ Ա Ռ Ը

Թ . “Մեղքին սովորութենէ աւելի
դառն ու լեզի բան չիկայ աշխրբիս
մէջ” : Ա՛լ աղէկ է շղթայով կապուիլ,
գերիներուն հետ թի քաշող ըլլալ,
բարբարոսներուն ձեռքը գերի ըն-
կած՝ ախուժախ ընել, քան թէ մէկ
գէշ սովորութեան մը շղթայով կապ-
ւիլ : Մեղաւոր մարդկանց հարցո՛ւր,
դուն քեզի հարցուր, ասանկ է՝ թէ
չէ : Աս գիտես, ու գեռ կըսիրես ա-
սանկ խիստ ու անտանելի գերու-
թիւնը :

Բ . “Ա՛ն ալ պինդ շղթայ” : Չար
սովորութեան առջեւ ի՞նչ պիտի ըլ-
լայ երկըթէ շղթան : Ասան զի սովո-

բուժիւնը բնութիւնն եղած է : Սէլի
պէս քեզ կըքշէ կրտսանի հին մեղքե-
րուդ քովը : Թեթև դեղով չըլլար աս
սէլին վազելը բռնել : Թէ որ կացինը
ատ ծառին արմըտին չըզարնես նէ ,
բոլոր ուժդ չի տաս նէ , կամ դժուա-
րաւ կրնաս , կամ բնաւ չես կրնար
քեզ խալըսել ունակական մեղքէ մը :

Գ . “Ա՛ն ալ ամմէն բանէն աւելի
մնասակար ,” : Ամմէն բարի խորհուր-
դի խրատի դէմ կըկայնի , բոլոր բա-
րի առաջադրութիւնները կըփճացնէ ,
փրկութեան միջոցները կըտկարացը-
նէ . միտքը կըկուրացնէ , կամքը կը-
խստացնէ , էն ետքը յուսահատու-
թեան մէջ կըձգէ զմեղաւորը : Քեզի
կըսեմ որ մեղաւոր եղբար՝ որ մեղան
չական սովորութեան մը կապուած
ես , գիտցիր որ դժոխքին վերապին
չըթուեքը կեցեր ես , որ հէմէն մէջը
պիտի գլորիս . այսու ամենայնիւ հաւ-
տատ առաջադրութիւն մը չընես ու
եւ չիքաշուիս :

ւն, “Աստուծոյ օգնականութեանը
 ապաւինէ, յոյս ու վստահութիւն
 ունեցիր, : Մի վախնար, որչափ հին
 ցեր է ալ գէշ սովորութիւնդ . Աս-
 տուծոյ ոտքը ընկիր խոնարհ սրտով,
 օգնութիւն խնդրէ : Ասով քեզնէ
 մենծ մեղաւորները՝ որ գէշ սովորու-
 թեան գերի եղած էին, յաղթանակ
 յաղթութեան կանգնեցին . վասն զի
 Աստուծոյ ձեռքը ամէն ուղղութիւն կը
 հասնի :

Է. “Մըխ սըխ խոստովանէ, բայց
 սլարդ սրտով ու կատարեալ զըջ
 մամբ, : Փորձով կըսորվիս՝ որ խաթ
 վէ խաթ խոստովանանք ըլլալը հնցած
 փառած մեղքի սովորութենէն քեզ
 կըհեռացնէ ու կըխալըսէ : Սրբու-
 թիւն առնելը՝ որ երկնային կերա-
 կուր է, և հաց հրեշտակաց կըսուի,
 քիչ ատենին մէջ քարասիրտ մեղա-
 ւորն ալ սուրբ կընէ :

Դ. “Նայէ որ կարելութեան կէօ-

րէ՛ միշտ նոյն խոստովանահօր քովը
երթաս,, : Մի թողուր զինքը , թէ
պէտեւ կուշացընէ կամ երբեքն չուզեր
քեզ արձրկել նէ : Դուն ջանա՛ իր
խրատները պահել, ինչուան որ ու
նակական մեղքիդ հախէն դաս՝ յաղ
թես : Ասանկ յաղթութիւն առանց
մասնաւոր շնորհքի քեզնէ չես կրնար
ընել : Թէ որ մէկ խոստովանահօրէն
մէկալը քալելու ըլլաս նէ , վերքդ ի
րաւ շատի կրբանաս , բայց յայտնի
կրնես՝ թէ դուն բժշկուելու կամք
չունիս :

Դ. “ Մէկ քանի ջերմեռանդու
թիւններդիր դուն ալ քեզի” : Սրտանց
աղաչէ՛ սուրբ Աստուածածնայ , պա
հապան հրեշտակիդ , սուրբ Յովսէ
փայ , պաշտպան սրբոյդ : Ասոնց բա
րեխօսութիւնը այնչափ զօրաւոր կը
տեսնուի ժամանակաւոր բաներուն
համար նէ , որչափ աւելի ուժով կը
լայ հոգիին պիտոյիցը համար :

Ե. “ Մէկ քանի մարմնաւոր մահա
ցուցում կամ ճգնութիւն ալ դիր
քեզի՝ խոստովանահօրդ հասկըցընե

լով, ։ Կրակոտ ձի մը կուղէս հնազանդեցընէ լնէ, ուտելիքը պիտի քիչցընէս, սանձը միշտ պիտի քաշէս ։ Որչափ ալ պաշխարօղ եղեր է նէ, ասանկ հախէն եկեր են իրենց գէշ սովորութեանը . ուտելը՝ խմելը՝ քունը պակսեցուցեր են . չոր գետնի վրայ պառկեր են, իրենք զիրենք խամչիով ծեծեր են, և ասոնց նման բաներով մարմիննին ճնշեր են մաշեր են ։ Անասակար ծառը բուն արմըտէն պէտք է խլել ։

Դ. “ Զանքդ բնաւ մի թուլցընէր, ինչուան բոլորովն չիկորսնցընէս քու գէշ խո՛ւլըդ ” ։ Առտուն աղօթք րբէ, ու առաջագրէ որ ամենայն զօրութեամբ փախչիս ան մեղքէն՝ որ բնութիւնդ կըցօժարի ։ Մէկ օր մը համբերել մենծ բան է մի ։ Թէ որ օրւան մէջ ինկնաս նէ, շուտով զղջա, ու խօսք տուր դուն քեզի մնացած ատենը տւելի վրադ արթուն ըլլալ ։ Երկունը միտքդ բեր օրւան ըրածդ . թէ որ այն մեղքէն ազատ մնացեր ես նէ, փառք տուր Աստուծոյ . չէնէ, թուլութիւն խնդրէ իրմէն, ու խօսք տուր

որ անկից էտե ետ կեն աս ըրած մեղ-
քերէդ: Առաջագորութի լնդ հաստատ
պահելու համար, քեզի պատիժ դիր
այնչափ ճգնութիւն՝ որչափ անդամ
նոյն օրը ընկար նէ, որպէս զի բնու-
թիւնդ վախնայ պատիժէն՝ ու ուրիշ
անդամ չընէ: Ասանկ ըրէ շարունակ,
ինչուի որ կատարեալ յաղթութիւն
ընես Աստուծով. մի վախնար, ատե-
նով ու Աստուծոյ շնորհքով դժա-
րութիւնները կը բարձրին կերթան:

ԽՐԱՏ ՈՒԹԵՐՈՐԴ

ՓՐԺԱԲԻՆԵՐՆԵ ՎԵՐ:

“Կարիճ սրտով պատերազմ ըրէ ”:

ՊԱՏԺԱՌԸ

ԷՈ. “Աստուած սէյիր կընէ կոր քու
պատերազմիդ ”: Ի՞նչ սիրտ չառ-
ներ մէկ զինուորմը՝ զօրապետին կամ
Թագաւորին աչքին առջև կռիւ մը ա-
նայ նէ: Թշնամիները կը պատուէ՝ մի-

ջերնին սիւրաւ կընէ . կրակի մէջ
ալ կըմտնէ . Աստուծոյ ներկայու-
թիւնը քեզ ինչո՞ւ աւելի պիտի չի
վառէ : Քեզ նայիմ . Աստուծոյ մէկ
ուրախութիւն մը բերեա՛ իր աչքին
առջև կարծութիւն ընելով :

բ . “Աստուած կօզնէ քեզի առ
պատերազմին ատենը ” : Հաւատքը
կապահովցընէ մեզ, թէ Աստուած իր
չնորհքովը օգնութիւն կըհասնի : Ա-
ռանց Աստուծոյ ալ ի՞նչ կըրնանք
ընել . “Յամենայնի կարօղ եմ,” ըսաւ
Պօղոս առաքեալ . ինչո՞վ . “Այնու
(այսինքն Աստուծով) որ զօրացոյցն
ղիս ” : Ուրեմն դու ինչո՞ւ կըվախնաս՝
փորձութիւն գալու ատենը : Ափէդ
եկածը ըրէ , ամէն ուժըդ բանե-
ցուր . Աստուած որ վկայ է քու բարի
կամքիդ՝ իր օգնութիւնը քեզնէ պա-
կաս չըներ :

գ . “Աստուած քեզ կըվարձատրէ
քու կարծութեանդ կեօրէ,” : Մարդիկ
աշխարհի սուտ խոստմունքներուն յու-
սովը ի՞նչ բաներ չեն ըներ . կեան-
քերնին ալ շատ անգամ վտանգի

էն դներ մի : Ասանկ է նէ, հապա
 ինչ սիրտ՝ ինչ սրտի կրակ պիտի չու-
 նենաս պիտոր դուն ստոյգ և անգին
 վարձքին, ու անթառամ պսակին՝ որ
 Աստուած քեզի խոստացեր է : Ապա
 ուրեմն պատերազմէ, երբոր պէտք
 կըլլայ նէ, մէկ կարիճ ու սրտոտ զի-
 նուորի մը պէս՝ ինչուան ետքի ա-
 րունդ թափելով :

ԳՈՐԾՔԸ

Ծ. “Փորձութեան դէմ գիր բուն
 առջի բերանը „ : Դէմ կենալու ա-
 ղէկ պատրաստութիւնը՝ գրեթէ յաղ-
 թութիւն մը նէ : Թէ որ կայծ մը
 վրագ ինկնայ նէ, ինչպէս շուտով
 վրայէդ կըթօթվես : Պշտիկ անհո-
 գութիւն մը ընօղը բոցին ձառքէն չի
 խալըսիր :

Թ. “Արհամարհէ զփորձութիւնը „ :
 Հպարտ սատանան խիստ կըվախնայ՝
 երբոր մէկը զինքը բանի տեղ չիտե-
 պէ նէ : Թէ որ վախվիսես նէ, ուժ
 կառնէ, ու սաստիկ վրագ կուգայ .

ինչպէս շունը աւելի կը հաջի ու կը
խածնէ՝ երբոր մէկը վրան նայի կե-
նայ նէ :

Դ. « Խեղճդ միտքդ փորձութենէն
ուրիշ բանի դարձուր » : Քու բանդ
դործդ մտմտա՛, կամ մէկ անվնաս
բանի մը զբաղէ : Բարեպաշտ ան-
ձանց քովը տեսնուելով գնա . կամ
օգտակար երգ մը երգէ : Ասոնցմով
կըտեսնաս որ այն գէշ խորհուրդը
մտքէդ կը ցրուի, սրտէդ կելայ թու-
նաւոր բանը՝ կը կորսուի :

Դ. « Նայէ որ Աստուծոյ չքին տա-
կը փախչիս, Յիսուսի վէրքերուն ա-
պաւինիս, ու սուրբ Աստուածածնայ
փէշին փակչիս » : Աղօթք ըրէ կը-
սեմ . հառաչական խօսքերը աւելի
աղէկ են . « Աստուած յօգնել ինձ
փութա՛ : Տէր փրկեա՛ զիս : Փրկիչ իմ՝
քու չարչարանօքդ ինձի հասիր : Ան-
արատ սուրբ կոյս՝ դու սուրբ պահէ
հոգիս ալ մարմինս ալ » :

Ե. « Աս բանս միտքդ բեր . չըլլայ
թէ աս մեղքս ալ ընեմ նէ , անտա-
րակոյս անզեղջ պիտի կորսուիմ » :

Աստուած մեղաւորին իրաւ որ կը-
համբերէ, ու ամեն կերպով կըջա-
նայ ճամբայ բերել. բայց երբոր ձանձ-
րանայ նէ, երեսէն կըձգէ՝ որ եր-
թայ կորսութի իր չարութեան մէջը.
կամ կեանքը կը վերցընէ : Աստուած
իր սովորական օգնութիւնը չի պակ-
սեցներ. բայց մեղաւորին չարութիւնը
անարժան կընէ զինքը Աստուծոյ
շնորհքին : Սոսկալի է Աստուծոյ ար-
դար դատաստանը, որու առջև պա-
տասխան տալիք քեզի չի մնար :

Յ. “Յաղթեցիր նէ, փառք տուր
Աստուծոյ՝ բոլոր սրտանց շնորհակալ
ըլլալով իր ողորմութեան ու շնոր-
հաց համար ” : Խոնարհ սրտով գոհա-
ցիր, և աղաչէ որ իր ձեռքը վրայէդ չի
պակսի. չէ նէ՝ դուն քեզմէ կինկնաս-
թէ որ ընկար ալ նէ, անպիտան զի-
նուորի պէս զէնքը ձեռքէդ մի ձգելու :
Միտքդ բեր այն խրատն որ շատ ընկ-
նողին համար քեզի տրւի :

ԽՐԱՏ ԻՆՆԵՐՈՐԴ

Մէշիւն Ժան-Բէտէլ Վրայ:

“Մի՛ կարծեր՝ թէ ամմէն մեղք մահուչափ է, կամ ամմէն մեղք ներելի է”:

ՊԱՏՃԱՌԸ

Թ. “Մահուչափ մեղք ան է՝ որ Աստուծոյ օրէնքին դէմ կրլայ ծանար բանի մէջ”։ Այն բանն որ՝ ոչ Աստուած արգիլեր է, ոչ մարդ, յանցանք մը չկայ։ Մահուչափ մեղքն որ դժոխքի պատժին արժանի կընէ, մէկ անցաւոր մտքի շոշորդ մը չէ, մէկ առանց մտադրութեան խօսք մը չէ, մէկ թեթեւ պակսութիւն մը չէ. միայն թէ դուն անմեղ ու անխնայ բանը՝ Աստուծոյ դէմ կարծելով քու կամօքդ չընես. վասն զի աս որ ըլլայ՝ մահուչափ կրլայ. ան ատեն խոստովանանքի մէջ մահուչափի նման պիտի յայտնես։

բ. « Կատարեալ ճանաչում ու մը տադրութիւն պիտոր ըլլայ՝ որ ծանր մեղք ըլլայ » : Ինչպէս՝ երբոր յայտնի գիտնաս, [թէ ատ միտքը, ատ խօսքը, ատ գործքը սաստիկ արգիլած բան է . բայց [թէ որ տարակոյս մը ընկնաս, ու յանդգնիս ըսելու, ես ատ բանը պիտոր ընեմ, [թէ մահուչափ մեղք է եղեր, [թէ չէ եղեր, իրաւցընէ մահուչափ մեղք կը գործես : Կամնապէս չգիտնալով մը ըրիր գէշ բան մը, բայց կամօք քեզ ատ վտանգին մէջ խռթեցիր :

գ. « Կատարեալ հաւանութիւն մը նալ ատ բանիդ մէջ պիտոր ըլլայ » : Ուստի [թէն ճանչցեր ես գէշ ըլլալը մէկ մտքի մը, խօսքի մը, գործքի մը, ասով մեղք ըրած չես ըլլար . միայն [թէ կամաւ չկայնիս չիմնաս նոյն գէշ մտքին մէջ, ու բերնէդ չհանես յանկարծ այն գէշ խօսքը, ու չընես ու չհաւնիս այն գէշ գործքին : Ակամայ խորհուրդ կամ բան կամ գործ, որ առաջուց միտք չես ըրած, մահուչափ մեղք մը չէն կրնար ձեռացընել :

Ի՞նչ. “Մեղք չիսեպուիր քեզի՝ որ
 չափ գէշ բաներ ալ գլուխդ ժողված
 ըլլան նէ”։ Դուն թթուէ ներսէն, ու
 դժարդ գայ՝ որ ասանկ անշնորհք բա-
 ներ մտքէդ կանցնի, հսկարտութիւն է
 եղեր, պիղծ կամ հայհոյական բան է
 եղեր։ Սուրբերը օրիշ ասանկ փորձու-
 թիւններ քաշեր են։ Երբոր դուն հա-
 ւանութիւն չես տար, մանաւանդ կը
 թօթվես վրայէդ, ո՛չ մեղքի բան կայ,
 ոչ խոստովանանք ըլլալու բան կայ.
 հապա մեծ վարձք կայ գէ՛մ գնելուդ
 համար։

Բ. “Քիչ մը ուշացար ալ նէ գէշ
 խորհուրդներուն մէջ, երբոր չես ի-
 մացեր անոնց գէշութիւնը նէ, քեզի
 մեղք չիկայ”։ Միայն թէ գէշ ըլլալը
 իմանալուդ պէս՝ վերնտես. և ան ա-
 տեն քիչ մը ուշացար նէ, ատիկա
 խոստովանանքի մէջ ըսէ, որ խղճմը
 տանքդ բոլորովն մաքրուի։

Գ. “Մեղք չիկայ քեզի մահու չափ

Թէ որ անկատար է քու հաւանութիւնդ՝ ծանր հիւանդութեան մէջ ալ, : Մեղանշական մտքերը կրնան քեզի միանգամայն հաճոյ ու անհաճոյ ըլլալ. Թէ որ դուն դէմ կեցար, բայց քիչ մը անհոգութեամբ նէ, ներելի մեղք եղած է. որ մահուչափ կրլար՝ Թէ որ կատարեալ հաւանութիւն տայիր նէ :

Դ. “ Մեղք չիկայ քեզի, Թէ որ մշուշ մը կերևնայ քու մտքէդ անցած բանին չարութիւնը, : Դժոխք տանող մեղքը իսկապէս ծանոր բան պիտի ըլլայ, ու տեղնիտեղը գիացած, չէ Թէ անմեղադրելի երկբայութեամբ մը :

Ե. “ Ծանր մեղք կրլայ՝ հասկրնալով դէշ մտքերուն չարութիւնը, ու կամօք և ախորժեւում անոնց վրայ հաստատ կենալով, : Աս հաւանութիւնը ու հաճութիւնը մահուչափ կրնեն բանը, Թէպէտև ընելու կամք ալ չունենաս : Աս կերպ մտքի մեղքը կըսուի կամաւոր ախորժանք : Աւելի ծանր կրլայ, Թէ որ իրաւ դի-

տաւորութիւնն ունիս՝ տեղը գայ նէ
գործքով ալ ընելու . որ կըսուի մե-
ղանչական բաղձանք : Ուստի աս ալ
ան ալ տեղն 'ի տեղ պիտի խոստովա-
նիս :

Գ. "Ծանր կըրնաս մեղանչել՝ մէկ
վայրկենի մը կամաւոր ախորժանօքն
ալ" : Մեղքին ծանրութիւնը երկան
ատենէն չիկախուիր , հապա քու
խմանալէդ ու հաճութիւնն ունենա-
լէդ : Ասանկ գիտցիր գէշ մտքի վրայ
ալ , չար ցանկութեան ալ , մեղանչա-
կան փորձութեան՝ խօսքի ու գործ-
քի վրայ : Խօսքով ու գործքով է նէ ,
պիտի նայուի՝ թէ ուրիշի ալ մնաս
մը կամ գայթակղութիւնն եղա՞ւ մի .
ու անոր կէօրէ պիտի խոստովանուի :

Վերջապէս ապահով ճամբան ան
է , որ էն պզտի մեղքէ ալ փախչիս .
նա առաւել զգոյշ կենաս ծանօտ
մեղքերէն : Քու խելքիդ ալ մի հաւ-
տար՝ որ շատ կուրութիւնն ունի . ուս-
տի խոհեմ խոստովանահօրդ բաց ամ
մէն բանը , անանկով աղէկ կերթաս :

ԽՐԱՏ ՏԱՍՆԵՐՈՐԴ

Խղճահաբանիէան Վրայ :

“Խոստովանահորդ Թող ատանկ բա-
ները ” :

ՊԱՏԾԱՌԸ

Ի՞նչ . “Խոստովանահայրդ կրնայ քեզ
աղէկ խորհուրդ տալ ” : Աստուծոյ
կամքը աս է , որ մարդը մարդէն կա-
ռավարուի . աս ճամբով սուրբ եղան
մեծամեծ սուրբերն ալ . հիմա քեզի
ուրիշ նոր ճամբայ մը ցրցնէ , հրեշ-
տակ մը խաւրէ քեզի երկնքէն : Չէ՞ս
գիտեր՝ ի՞նչ ըսաւ Քրիստոս հոգիի
կառավարներուն . “ Որ ձեզ լսէ ,
ինձ լսէ ” : Ուստի Աստուծոյ ապա-
ւինէ , ու հնազանդէ քու խոստովա-
նահորդ՝ որ Աստուծոյ փոխանորդն
է . անոր խրատներուն մալի գիր , ու
հանգիստ կեցիր , անհանգիստ մը ըլլար

անանկ բանի համար՝ որ յայտնի Աստուծոյ օրէնքին դէմ չէ :

Բ. “Քու բարիդ ալ կուզէ ,” : Ազէկ գիտէ խոստովանահայրդ՝ որ խղճմտանքի բանին մէջ դուն քեզի հերիք չես , և կրբաղձայ որ քեզ առաջնորդէ առաքինի ու սուրբ ըլլալու : Ուրեմն ինչո՞ւ կըտընտնաս իրեն հնազանդելու : Աոյր մը առանց առաջնորդի չուխուրը կինկնայ :

Գ. “Իր պարտքն ալ է ,” : Խոստովանահայրդ իր պաշտօնը ընելու պարտեկան է . քեզի ալ դէշ խորհուրդ տալու պէս չէ . դուն բարի հաւատքով իր խօսքը պահէ , ամմէն բանէ կրխալըսիս : Առաջինս որ այնչափ խենդ ու անշնորհք մը ըլլայ , որ քու տեղդ կամ քեզի հետ գժոխքը ինկնայ՝ քեզի դէշ խրատ տալով :

ԳՈՐԾՔԸ

Ա. “Տարակուսներդ ու անհանգըստութիւնդ հասկըցո՛ւր խոստովանա-

հօրդ » : Այնչափ աղէկ կրնայ քեզ
օգնել, որչափ աղէկ ու յիստակ սիր-
տըդ իրեն բանաս : Տարակոյսդ ու
տակնուժաց ըլլալդ՝ թէ մեղքերուդ
վրայ ըլլայ, թէ ուրիշ ատենի խոս-
տովանանքիդ, կամ ի՞նչ և իցէ բանի,
միշտ իրեն վրայ թ'ող, թէ որ չես ու-
զեր ճամբէ դուրս ելլալ, ու հոգիդ
վտանգի մէջ դնել :

Բ. « Բանի տեղ մի սեպեր քու
ֆէսֆէսէներդ » : Հերիք է որ խոս-
տովանահայրդ հասկըցայ կրսէ . ալ
ի՞նչ աւելորդ հոգ կրնես : Ալ ատ
բանիդ վրայ մէյմալ մի մոմտար՝ մի
խօսիր խոստովանանքի մէջ պիլէ :
Քեզ բռնադատէ որ միամտութեամբ
խոստովանահօրդ խօսքը բռնես, շի-
տակ անոր էտեէն երթաս :

Դ. « Քու խղճահարութեանդ հա-
մար խոստովանանքէ սրբութենէ հե-
ռու մի կենար » : Քու փուճ մամը-
տուքներովդ ասանկ անգին գանձէ
զրկուիլ կըլայ մի : Սատանային ու-
ղածն ալ ատ է, որ քու շինծու մըտ-
քերդ խոստովանահօր խրատներէն

վեր դնես . ան իսէ դիտես՝ որ ինքը
քու փրկութիւնդ միայն կուզէ :

դ . “Աղօթք ըրէ՝ որ Աստուած
հետդ ըլլայ” : Ինքն է ամեն լոյս
տըւօղը . բայց դուն որ խելքիդ էտեւ
երթասնէ, լոյս մը չես առներ : Քեզ
հոգևոր հօրդ յանձնէ, որ Աստուծով
կրխօսի քեզի : Որդիական հնազան
դութիւն մը ցցուր իրեն, ան ատեն
Աստուած սիրտդ կը հանգ չեցնէ :

Է . “Դուն քեզի սիրտ տուր” :
Տրտում մտքերու տեղիք մի տար .
մինաւորիկ տեղ մը մի քաշուիր . չէ
նէ՝ բոլորովին արտմութեան մէջ կը
խղդըլիս, մեղամաղձօտ բան մը կը
լսաս : Աղէկ մարդկանց հետ տեսնուէ,
անոնց կերպը նայէ, անոնց կարգին
կանոնին հետեւէ : Պէտք ըլլայ նէ՝
դէղ ալ առ, որ մաղձդ փարատի :

զ . “Հիչ մէկ բանէ օգուտ չես տես
նար նէ, ըսէ թէ աս իմ խաչս է .
կռնակս կառնեմ, ու խոնարհ և համ
բերօղ սրտիւ Քրիստոսի էտեկն կեր
թամ, Աստուծոյ կամքը օրհնեալ ըլ
լայ” : Ազաչէ Աստուծոյ, որ քեզ զօ

րացընէ, ու մեղքէ պահէ: Միշտ խոս-
 տովանահօրդ խօսքին աւելի ուշ դիր-
 իրմէն մի հեռանար, ուրիշի մերթար-
 առանց հարկաւոր պատճառի մը:
 Ինչպէս բժիշկ փոխելը՝ հասարակօ-
 րէն օգուտ չէ, փնաս է, ասանկ է
 հոգեւոր ճամբուն մէջն ալ:

ՎԱԽՃԱՆ

1. The first of these is the fact that the
2. second is the fact that the
3. third is the fact that the
4. fourth is the fact that the
5. fifth is the fact that the
6. sixth is the fact that the
7. seventh is the fact that the
8. eighth is the fact that the
9. ninth is the fact that the
10. tenth is the fact that the
11. eleventh is the fact that the
12. twelfth is the fact that the
13. thirteenth is the fact that the
14. fourteenth is the fact that the
15. fifteenth is the fact that the
16. sixteenth is the fact that the
17. seventeenth is the fact that the
18. eighteenth is the fact that the
19. nineteenth is the fact that the
20. twentieth is the fact that the
21. twenty-first is the fact that the
22. twenty-second is the fact that the
23. twenty-third is the fact that the
24. twenty-fourth is the fact that the
25. twenty-fifth is the fact that the
26. twenty-sixth is the fact that the
27. twenty-seventh is the fact that the
28. twenty-eighth is the fact that the
29. twenty-ninth is the fact that the
30. thirtieth is the fact that the
31. thirty-first is the fact that the
32. thirty-second is the fact that the
33. thirty-third is the fact that the
34. thirty-fourth is the fact that the
35. thirty-fifth is the fact that the
36. thirty-sixth is the fact that the
37. thirty-seventh is the fact that the
38. thirty-eighth is the fact that the
39. thirty-ninth is the fact that the
40. fortieth is the fact that the
41. forty-first is the fact that the
42. forty-second is the fact that the
43. forty-third is the fact that the
44. forty-fourth is the fact that the
45. forty-fifth is the fact that the
46. forty-sixth is the fact that the
47. forty-seventh is the fact that the
48. forty-eighth is the fact that the
49. forty-ninth is the fact that the
50. fiftieth is the fact that the
51. fifty-first is the fact that the
52. fifty-second is the fact that the
53. fifty-third is the fact that the
54. fifty-fourth is the fact that the
55. fifty-fifth is the fact that the
56. fifty-sixth is the fact that the
57. fifty-seventh is the fact that the
58. fifty-eighth is the fact that the
59. fifty-ninth is the fact that the
60. sixtieth is the fact that the
61. sixty-first is the fact that the
62. sixty-second is the fact that the
63. sixty-third is the fact that the
64. sixty-fourth is the fact that the
65. sixty-fifth is the fact that the
66. sixty-sixth is the fact that the
67. sixty-seventh is the fact that the
68. sixty-eighth is the fact that the
69. sixty-ninth is the fact that the
70. seventieth is the fact that the
71. seventy-first is the fact that the
72. seventy-second is the fact that the
73. seventy-third is the fact that the
74. seventy-fourth is the fact that the
75. seventy-fifth is the fact that the
76. seventy-sixth is the fact that the
77. seventy-seventh is the fact that the
78. seventy-eighth is the fact that the
79. seventy-ninth is the fact that the
80. eightieth is the fact that the
81. eighty-first is the fact that the
82. eighty-second is the fact that the
83. eighty-third is the fact that the
84. eighty-fourth is the fact that the
85. eighty-fifth is the fact that the
86. eighty-sixth is the fact that the
87. eighty-seventh is the fact that the
88. eighty-eighth is the fact that the
89. eighty-ninth is the fact that the
90. ninetieth is the fact that the
91. ninety-first is the fact that the
92. ninety-second is the fact that the
93. ninety-third is the fact that the
94. ninety-fourth is the fact that the
95. ninety-fifth is the fact that the
96. ninety-sixth is the fact that the
97. ninety-seventh is the fact that the
98. ninety-eighth is the fact that the
99. ninety-ninth is the fact that the
100. hundredth is the fact that the

Յ Ա Ն Կ

ԳԼԽՈՅ Է ԽՐԱԳՈՅ :

ԳԼ. Ա. ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ ՊԱՐՏՔԵՐ.	1
ԽՐԱՏ Ա. ՔՆԷ ՄԵՆՆԱԼԱՆ ԷՐԱՅ.	2
Բ. ԲԱՆԻ ԳՐԺԻ .	7
Գ. ՊԱՓԱՐԱԳ ՄԵՆՆԱԼԱՆ .	12
Դ. ՈՒՄԵԼԱՆ ԽՏԵԼԱՆ .	18
Ե. ԻՐԻՆՆԱՆ ՊԱՌԻԵԼԱՆ .	23
Զ. ԽԱՌԱՎԱՆԱՆ .	29
Է. ՀԱՐԱՐԱՆՆԱՆ .	38
Ը. ԿԻՐԱՆԻ Է ՄՈՆ ՕՐԵՐ.	47
Թ. ԶԲՈՍԱՆ .	54
Ժ. ԹԱԺՈՐ , Է ՄԻՄԱ	
ԳՆԱՅՆՆԱՆ .	61
ԳԼ. Բ. ԱՄՄԵՆ ՄԱՐԴՈՒ ՊԱՐՏՔԸ	
ԻՐ ՎԻՃԱԿԻՆ .	68
ԽՐԱՏ Ա. ՈՒՂԱԺԱՌ ԵՐԻՄԱՆԷ.	69
Բ. ԳԼԽՈՅԻ ՄԵՃՈՐ .	77

Գ . Հոգաբանի ծառայություններ	84
Դ . Տանը հայրիկի ծառայություններ	90
Ե . Կրթիկի ծառայություններ	96
Զ . Ուսման-տնային ծառայություններ	102
Է . Հայրիկի ծառայություններ	107
Ը . Զանգվածային	115
Թ . Աշխատանքի ծառայություններ	121
Ճ . Հիմնական ծառայություններ	126
Գ.Լ. Գ. ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՊԱՇՏՈՒՆԸ ,	
ԵՒ ՍՐԲՈՅ ՊԱՇՏՈՒՆԸ	132
ԽՐԱՏ Ա . Աշխատանքի տեսչություն	133
Բ . Մարտկազմի ծառայություններ	139
Գ . Օրենսդրական փոփոխություններ	144
Դ . Քրեական լուսավորական	153
Ե . Խորհրդային տնային	160
Զ . Աշխատանքային ծառայություններ	165
Է . Պատկերասրահի հիմնական	170

Ը . Ս--րբ Յ-էէէ Ա-	
դ--ածաւայր . . .	175
Թ . Պաշտպան ս--րբ Դեր	
ան--ան . . .	181
Ժ . Քաւարանի հագիւէր .	185
ԳԼ: Դ . ԱՂՕԹՔ ԸնԵԼՈՒ . . .	190
ԽՐԱՏ Ա . Հառաւախան աշըթ .	191
Բ . Չոյնա--որ աշըթ .	196
Գ . Մաթաւան աշըթ .	202
ԳԼ: Ե . ԱՌԱՔԻՆՈՒԹԻՒՆ ԳՈՐ-	
ԾԵԼՈՒ . . .	207
ԽՐԱՏ Ա . Հառապ . . .	208
Բ . Յոյ . . .	213
Գ . Սէր առ Աստուծ ,	
իմի աստուծութեան	
Բիւն . . .	219
Դ . Աստուծոյ իմիւն հաւ-	
ըանդ ըստւ-- .	225
Ե . Եղբայրութեան .	232
Զ . Հագոյ իմիւն	
Եղբայր իմիւն	
Կաւ . . .	239
Է . Խնկէման . . .	245
Ը . Բարեկաման . . .	250
Թ . Արտաբան . . .	258

Ժ .	Աւթ--թիւն . . .	262
ԳԼ. Զ.	ՄԵՂՔԵՆ ՓԱՆՁԵԼՈՒ .	271
ԽՐԱՏ	Ա . Մ--Հ--Լաթ Դըշ .	272
	Բ . Ներէշ Դըշ .	277
	Գ . Զըղ--Տ .	282
	Դ . Մէշէ Ժաշէլ--Դ	
	Զընէր .	290
	Ե . Մէշոյ աւթիւնէր .	293
	Զ . Նոյն Դըշը իրիւն .	299
	Է . Մէշոյ աւթիւն .	304
	Ը . Փոյս--թիւնէր .	309
	Թ . Մէշի ծաւր--թը .	314
Ժ .	Խշահար--թիւն .	319

18	8	ու Վատուծոյ	որ Վատուծոյ
35	4	էտ է	էտէ
55	1	ուր նութեան	որ բնութեան
72	3	Ֆրանչիսկոսի	Ֆրանչիսկոսի
83	11	տիրոջը, պէս	տիրոջը պէս
95	14	յարգը	յարգը
112	15	զուտ	շուտ
151	12	ժբ աժնուիր	ժբաժնուիր
220	9	որ ամեն	որ իրմէ ամեն
229	2	ազգարարա- րութենէր	ազգարարուի- նէր
295	9	ամենէն	ամենէն

$$3 + 5 + 6 = 14$$

$$4 + 6 \times \frac{1}{2} = 14$$

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

26. 6

76

X

DLXXXm LXXXX

6

9

0

0

